

Yaşar Kemal
SARI SICAK

Yasar Kemal

Sarı Sıcak

ADAM YAYINLARI

© Adam Yayıncılık ve Matbaacılık A.Ş.

İlk basımı Sarı Sıcak adıyla 1952 yılında yapılan bu kitap başka öyküler eklenerek genişletilmiş ve Sarı Sıcak - Bütün Hikâyeler adıyla ilk olarak 1967 yılında yapımlanmıştır.

Adam Yayınları'nda Birinci Basım : Ekim 1995

Adam Yayınları'nda İkinci Basım : Aralık 1996

Adam Yayınları'nda Üçüncü Basım : Ocak 1998

Adam Yayınları'nda Dördüncü Basım : Kasım 1998

Adam Yayınları'nda Beşinci Basım : Kasım 2000

Adam Yayınları'nda Altıncı Basım : Ekim 2001

Adam Yayınları'nda Yedinci Basım : Eylül 2002

Kapak Tasarımı : Tülay Ulukılıç Kapak Deseni -. Ara Güler
02.34.Y.0016.548 ISBN-975-418-342-2

Adam Yayınları, Küçükparmakkapı Sk. No:17 80060 Beyoğlu - İstanbul Tel:
0212 293

41 05 - 292 09 47 (3 hat) Faks: 0212 293 41 08 e-mail: adam@ada.net.tr
Yaşar Kemal Sarı Sıcak

Öyküler

SARI SICAK

Çocuk : “Anam,” dedi, “anam, yarın sabah gün ışımada uyandır beni.”

“Gene uyanmazsan?”

“Uyanmazsam iğne sok etime. Saçlarımı çek. Döv beni.”

Suluk yüzlü, ince kadının kara gözleri sevinçli bir ışıltı içinde kaldı.

“Ya gene uyanmazsan?”

.....

“Oldür beni.”

Kadın var gücüyle çocuğu kucağına alıp, bağına bastı.

“Cannn!” dedi.

“Uyanmazsam...” Çocuk düşündü. Birden : “Ağızıma biber koy,” dedi.

Anası yeniden, aynı sevecenlikle, gözleri yaşararak onu bağına basıp öptü.

Çocuk boyuna yineliyor :

“Bak uyanmazsam ağızıma biber koy ha!..”

Ana : “Can!” diyor.

“Biber çok acı olsun.”

Şımanıyor, tepiniyor, ara vermeden boyuna haykırıyor :

“Acı biber, kırmızıbiber... Bir yaksın ki ağızımı... Bir yaksın ki...

Hemencecik... Hemencecik uyanayım.”

Anasının elinden kurtuluyor, o hızla çardağa çıkıp yatağa giriyor.

Bunaltıcı bir yaz gecesi... Gökte tek tük soluk yıldızlar, kocaman, testekerlek bir ay... Yatak ekşi ekşi ter kokuyor.

Yanına yönüne dönüyor. Sonra bir karar : “Sabaha kadar uyumam.”
Seviniyor.

Sabahleyin, anası “Osman,” der demez, hemen kalkıp boynuna sarılacak.
Nasıl da şaşacak bu işe anası! Yatağın içinde

7

SARI SICAK

sevinçle hopluyor. Sevinci bir an sönüverip, içine korku giriyor : “Ya uyursam.”

Kendi kendine hep yineliyor : “Uyumam. Uyumam, işte. Neden uyuyum? Ne var uyuyacak?”

Az sonra anası gelip yatağa, yanına uzanıyor. Okşuyor :

“Yavrum,” diyor, “uyudun mu?”

Osman hiç mi hiç ses çıkarmıyor. Anası kucağına öpüyor. Osmanın

Osman mıç mıç ses çıkarılmıyor. Anası kucaklayıp öpüyor. Osmanın içinden ılık ılık bir sevgi, aşka, dostluğa benzer ağlatıcı bir şeyler geçiyor. Sabahı bekliyor. Anası nasıl şaşacak. Akli fikri, sabahleyin hemencecik uyanıp nasıl şaşırtacağında.

Ana uyumuş, Osman yatakta dönüyor. GÖzkapakları ağırlaşıyor. Osman kendini öyle kolay kolay bırakmıyor.

Bir an kalkıp derin derin soluk alan anasının yüzüne bakıyor. Yüz, ay ışığında bembeyaz parlıyor. Örgülü gür saçlar, şimdi daha kara görünüyor. Örgülü uzun saçlar, yastığın beyazlığında çöreklenmiş. Örgülerde pırıltı. Uzun zaman saça, bembeyaz yüze bakıyor. Sonra başı ağırlaşır yastığa düşüyor.

Gece yarısı, ay çoktan aşmış, ortalık gündüz gibi apaydınlık. Çardağın altında yatan ineğin gevişi, dişlerinin gıcirtısı duyuluyor. Uyku iyiden iyiye bastırıyor. Uyuyuverecek. Dişini sıkıyor. Kollarını ısırıyor. Ne yaparsa yapsın, uyku bir su gibi dört yanını sarmış, boyuna yükseliyor. Kızıyor, sonra gülümsüyor. Kızıyor, gülümsüyor. Sabahleyin anasının boynuna sarılıyor. Kolları anasının boynunda...

Ay, batıdaki ovaya doğru inmiş, bir ucu toprağa degecek gibi. Neredeyse kızarıp batacak.

Doğudaki dağların arkasından ince, ak bir ışık kümesi fışkırırca-sına usuldan usuldan dağların tepeleri ağarıyor. Köyün sığırları böğürmeye, köyde her şey canlanmaya başladı.

Ana diz çöküp çocuğun üstüne yumulmuş, kımıldamadan bakıyor.

Çocuğun başı yastıktan yana kaymış, boynu ipincecik, yüzü sarı. Çocuk soluk bile almıyor. Küçücük yüzü, alacakaranlıkta hayal me-yal... Ana durup durup içini çekiyor...

Çocuk bir ara bir kolunu çıkarıp dışarı atıverdi. Kol bir başparmak kalınlığında ancak var. Derisi kemikten dökülecekmiş gibi kırış

SARI SICAK

kırış... Ananın gözü kola'takıldı kaldı.

Sonra, derinden "Of!" dedi, "yavrum ooof..." ; Kımıldadı. İki yanına sallandı. Çocuğun yanından kalktı. Ay, gölgesini huğun sazlarının üstüne düşürüyordu.

Ana hışımla, "uyandırmam" dedi. "Uyandırmam. Acımızdan öleceksek de ölelim.

Bir çocuğun çalışmasından ne olur?”

Gözleri incecik kolda. Şimdiye kadar, çocuğun bunca zayıf olduğunun farkına neden varmadığına şaşır kalıyor.

“Acımızdan öleceksek de ölelim.”

Uzun, örgülü saçını ağzına alıp hırsla çiğnedi.

Aşağıdan kocası bağırdı :

“Gene uyanmadı mı?”

Kadın, okşar, yalvarır bir sesle : “Ne istersin çocuktan?” dedi. “Daha parmak kadar. Kemikleri kırılacak, öyle ince işte...”

Koca huysuzlandı :

“Bugün mutlak uyanmalı. Uyanmalı diyorum sana! Çalışsın, alışmasın tembel.

Çocuklukta pişmeli.”

Kadın, mırıltı halinde, korka korka : “Kolu öyle ince ki...” dedi.

Çocuğun başına varıp durdu. Gönlü bu tüy gibi hafif çocuğu uyandırıp, bu çatır çatır sıcakta, işe göndermeye razı olmuyordu.

Aşağıdaki huysuz ses : “Uyandır onu,” dedi. “At tokadı. Söz verdik Mustafa Ağalara. Bu gece yarısı nereden çocuk bulurlar sonra?”

Kadın : “Herif,” dedi, “hiç yüreğim götürmüyor. Bir ince ki... Onun çalışması bizi zengin mi edecek?”

Erkek : “Şimdiden çalışmaya alışmazsa...” dedi.

Kadın çocuğun saçlarını okşadı. Usuldan : “Osmanım,” dedi, “Osmanım, kalk. Yavru kalk. Gün ışıdı Osmanım.”

Çocuk inledi. Yavaşça bir yandan bir yana döndü. Osmanım, yavrum! Gün işiyor...”

Çocuğu omuzlarından tutup kaldırdı. Öylesine yavaş tutuyordu ki... Sanki kırılıp dökülecek... Yatağına geri yatırdı.

“Uyanmıyor işte, uyanmıyor. Öldürüyüm mü?”

Hızla çardaktan aşağı indi. Çardak beşik gibi sallandı.

Erkek köpürdü :

SARI SICAK

“Allah senin de belanı versin, onun da... Uyanmıyormuş!”

“Uyanmıyor işte napayım!”

Erkek sertçe merdivenlere atladı. Çardağa çıktı, hınçla çocuğun iki kolundan tutup kaldırdı. Çocuk, bir tavşan yavrusu gibi, elinde asılı kaldı. Uyku sersemi çırpınıyor, “ana ana” diye bağıyordu. Adam çocuğu çardaktan aşağı indirip kadının önüne atıverdi. Çocuk avlunun tozları içine serildi.

Kadın çocuğuna baktı baktı:

“Allah kimsenin yavrusunu, kimsenin eline koymasın,” dedi. Çocuğu yerden hızla kapıp bağrına bastı. Çocuğun gözleri kocaman kocaman açılmış, şaşkınlıkla bakıyordu. Götürüp soğuk suyla yüzünü yıkadı.

Kendine gelen çocuk : “Ana!” dedi.

“Can!”

“Ağzıma kırmızıbiber mi koydun?”

Bu sırada Mustafa Ağanın arabası gelip evlerinin önünde durdu.

“Osman...”

Osman koşa koşa gidip, arabaya atladı. Sevinçten taşıyor, türküler söylüyordu.

Ana, Mustafa Ağalara gündeliğe giden Zeynebi bir kenara çekip : “Kurban olayım Zeynep, Osmanı kolla, çocuk... Bir deri bir kemik...” dedi.

Zeynep:

“Korkma bacı, Osmanı incitir miyim hiç?”

Tarlaya geldiler. Daha gün doğmamış... Orak makinesinin düzgün sıraladığı desteler çiyli... Ot ve ıslak ekin kokusu... Kızağa atı koşup, desteleri yüklemeye başladılar. Kızakta çift yerine tek at koşulu... Atın başını Osman çekiyor, kızak dolar dolmaz, kuş gibi, harmana götürüp getiriyor...

Kızağı yükleyenler arada Osmana takılıyorlar.

“Nasıl, Osman?”

“Yaşa, Osman!”

Osman seviniyor...

Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi

Derken, kırkınımlı bir ateş yuvarlığını altınan güneş karşı dağ-

IO

SARI SICAK

ların ardından çıktı... Ekin saplarından, destelerden usul usul, incecik, gözle görülür görülmez bir buğu yükseliyor. Gökte parça-parça ak bulutlar dönüyor...

Osman, harmanla desteciler arasında mekik dokuyor. Osman canlı, dipdiri.

Zeynep, ikide bir : “Ha Osmanım. Aslan Osmanım...” diye Osmanı okşuyor.

Gün tepeye doğru yekindi. Ortalık ışığa boğulmuş... Topraktaki ekin saplarına, destelere vuran gün şavkıyor... Işıltılar iplik iplik sönüyor. Binlerce, yüz binlerce, birbirine dolanmış ışık ipliği uçuşuyor. Destecilerin yüzleri toza bulanmış, yüzlerden oluk oluk ter süzülüyor. Dört bucağa ateş düşmüş yanıyor.

Osman kararmış, yüzü biraz daha incelmış, kocaman gözleri kısılmış...

Gömleğinden de ter fişkırmış...

Sabahki canlılık!.. Şimdi Osman yürürken ayakları birbirine dolaşıyor. Neredeyse düşüp atın ayakları altında kalacak... Osman tutuyor kendisini.

Toprak da kızgın demir gibi. Osman her ayağını basışta bir sıçırıyor. Bu yüzden yürüyüşü bir acayıp.

Kızak gelinceye kadar, desteci kadınlar, ağızları yukarı, destelerin üstüne, güneşin altına yatıp yorgunluklarını çıkarıyorlar.

Osman boyuna gökyüzüne bakıyor... Bir parça bulut... Bazen bir ak bulut gölgesi, üstlerinde bir an kalıp geçiyor... Gözler bulut gölgesinin arkasında...

Gün tepede... Ekin sapları çatırdıyor. Yarılmış, kızgın toprak, Osmanın ayaklarının altında... Osmanı habire hoplatıyor.

Canını dişine takmış Osman. Alttan yanıyor, tepeden yanıyor. Ciğerine kızgın bir demiri sokuyorlar gibi...

Sıcak... Dünya kamaş kamaş... Göz açıp on metre ileriye bakılmıyor.

Zeynep deste yüklerken Osmana dönüp baktı. Baktı ki Osmanın bacakları zangır zangır titriyor.

“Osman,” dedi. “Osman... Osmanım, böyle yaya gidip gelme. Seni atın üstüne bindireyim.”

II

SARI SICAK

SARI SICAK

Kaldırdı atın üstüne koydu. Osman atı sürdü. Daha bacaklarının titremesi durmamıştı. At üstünde gitti geldi. Zeynep uzaklarda deste yapıyordu. Attan atlayıp Zeynebe doğru yürüdü.

Zeynep :

“Neden atı bıraktın Osman? Ya kaçarsa?”

Osman yanına yaklaşıp elini tuttu :

“Bak,” dedi, “Zeynep teyze, ben büyürsem var ya, sana altın küpe alacağım.”

Koşa koşa atın başına döndü.

Sıcak boğucu... Yel esmiyor, ufacık bir fisilti bile yok. Atın üstünde Osmanın bacakları ağrıdı. Tutmaz oldu. Neredeyse düşecek... Gözü dört bir yanı görmüyor.

Osman atı sürmüyor, at kendisi gidip geliyor.

Derken öğle paydosu. Sıcağın altında yemek... Kan gibi ılık su. Zeynebin tüm yalvarıp yakarmalarına karşın Osman ağzına bir lokma ekmek bile koymadı. Boyuna su içti...

Zeynep akıl etti de başına bir kova su döktü. Çocuk ondan sonra artık kendisine gelebildi.

İşe kalkarlarken Zeynep : “Osmanım,” dedi, “sen git otur gayrı. Atı başkası götürsün.”

Osman : “Olmaz, Zeynep teyze,” dedi, “ben götürürüm. Hiç yorulmadım.”

Atı elinden alınca Osman oturup hüngür hüngür ağlamaya, “Ben yorulmadım. Vallahi yorulmadım,” demeye başladı.

Bir kocakarı : “Bindirin ata şunu... Düşsün de atın ayağının altında parçalansın it eniği!” dedi.

Osman :

“Vallahi düşmem, billahi düşmem. Ben yorulmadım ki!” Bindirdiler. Bindirdiler ya, Osmanın üç dönüşten sonra başı dönmeye başladı. Kendini sıkıyor.

Bir an geldi, atın üstüne boylu boyunca uzanıp yelesine ellerini doladı. Zeynep işin farkına varıp atın üstünden Osmanı aldı. Osman kendinde değildi. Götürüp bir destenin üstüne yatırdı. “Yavru,” dedi, “yavru. Ne de inatçı...”

SARI SICAK

Sonra Zeynep gene su getirip başına döktü. Güneşe karşı durup gölge etti. Osman neden sonra ayıldı. Akşama, iş paydos edilinceye kadar, Zeynepin koyduğu destenin üstünde, bomboş gözlerle, bir topak olup çalışanlara baktı. Utancından başını yerden kaldıramıyordu.

Paydosta Zeynep Osmanın elinden tutup arabaya bindirdi. Çocuk yumuşacık bir külçe gibiydi.

“Osmanım,” dedi, “bugün sen çok iyi çalıştın. Mustafa Ağa hakkını fazlasıyla verecek...”

Osman şaşırarak : “Verir mi ki?” diye sordu.

“Sen çok çalıştın.”

Osman canlanır gibi oldu.

Tüm aile toplanmış, dışarda, kapının önünde yemek yiyor. Ötede araba, arabaya bağlı atlar. Atlar başlarını taze ota sokmuş, hışırtyla, sanki otu sömürüyorlar. Ortalığı taze bir ot kokusu almış...

Karanlık perde perde iniyor. Atların az ilerisinde de Osman. Tarladan geldiğinden beri dikilmiş duruyor. Sabırsız, gözü yemek yiyenlerde. Yemek yiyenler Osmanın farkında değiller.

Osman bekliyor. En sonunda sabrı tükenip öksürüyor. Osman dört dönüyor. Yerden bir çubuk alıp gürültüyle kırıyor. Yemek yiyenler oralı değil. Sonra Osman kırdığı çubukla tozlara daireler, çizgiler çiziyor. Çubuğu olanca gücüyle toprağa sürüyor. Çubuğun toprağa sertçe sürülmesinden çıkan sesler... Osman muradına eremiyor. Yemek yiyenler konuşup gülüşüyorlar. Osman sinirleniyor. Habire çubuğu toprağa sürüyor. Yaptığı çizgileri ayaklarıyla geri kapatıyor.

Çubuğun ucu toprakta... Osman koşa koşa çubuğun etrafında dönüyor. Sonra yemek yiyenleri unutup kendini salt oyununa kaptırıyor... Çiziyor, çiziyor, kapatıyor.

Birden bir ses... Çubuk elinden düştü. Donakaldı. Bırakıp kaçacak, kaçamıyor.

Mustafa Ağanın karısı hayretle :

“... ..”

“Aman,” dedi, “Osman! Osman bu... Gel Osman!”

Osman yerinden kıvıldamıyor.

SARI SICAK

“Gel Osmanım, otur da yemek ye!”

Osman aldırılmıyor, susuyor.

“Seni anan mı gönderdi?”

Osmanın başı yerde. Kaldırılmıyor.

“Sen tarladan gelince eve gitmedin mi yoksa deli oğlan? Anan seni şimdi arar, merak eder.

Kocasına eğilip bir şeyler söyledi. Sofradakiler gülüştü.

Osmanın içinden boyuna kaçmak geçiyor. Geçiyor ya, yerine mihlanmış gibi.

Mustafa Ağa : “Bakın hele şu bana, Osmanın hakkını vermeyi unutmuşum...” dedi, kesesini çıkarıp Osmana bir yirmi beşlik uzattı. Osman kaşla göz arası parayı kaptı. Bir “AJloooş...” çekip, fırladı.

Koşa koşa eve gelip soluk soluğa anasının boynuna atıldı.

“Al!..” dedi.

Ana, yirmi beşliği üç kez başında döndürüp dudağına götürdü.

BEBEK

Öyle çabuk yürüyordu ki, yarı beline kadar toz içinde kalıyordu.

Tepeden dikine inen güneş onu adamakıllı sersemletmişti. Yürürken iki yanına arada bir sallanıyor, ayakkabılarının yırtığından giren köz gibi sıcak tozlar ayaklarını yakıyordu.

İsmail hem yürüyor, hem boyuna mırıldanıyordu, belli belirsiz.

Kucağındaki alacalı bulacalı kuşağın içerisinde bir bebek sarılı. Bebeğin başı İsmailin sağ kolundan dışarı sarkmış. Yüzü ciğer gibi kıpkırmızı. Kırmızı yüzü bir toz tabakası örtmüş. Bebeğin gözleri yu-mulu. Boynu ipincecik...

Toz yarı belinde. İsmail ha yürüyor, ha mırıldanıyor. Ter çizgili mintanından dışarı çıkmış, tozla karışıp çamur haline gelmiş. Yanda yönde deste çekenler, ekin biçen orak makineleri, biçerdöverler var. Bunların gürültüleri ortalığı alıyor.

İsmail vandaki deste çekenlere. kadınlı erkekli tarlava doğru santı.

Kucağındakini arabanın altına, ıslak toprağın üstüne koydu. Yanda sarı bir it, dilini bir karış dışarı çıkarmış uyukluyordu. Arabaya tırmandı. Fıçıdan bir tas su aldı, kafasına dikti. Artanını da açık, kıllı göğsünden aşağıya döktü.

Sırtını tekere dayayıp oturdu. Ayaklarını uzattı. Ayakkabısının yırtık yerinden başparmağı çıkmıştı. Altı yarık yuruk, tırnağı uzun, dilim dilimdi.

Ötede, deste çekenlerden bir kadın su içmek için arabaya doğru yürüdü. Arabaya gelince yüzü bir başka türlü oldu. Çenesi sivrildi. Kocaman kara gözleri açıldı: “O neee!” dedi. “İsmail kardeş buralarda ne işin var?”

Gözünü arabanın altına dikti :

“Vay,” dedi. “Vaay Zalam. Vay, sürmelicem.”

Eğildi, çocuğu kucağına aldı.

SARI SICAK

“Boynu düşmüş,” dedi, “bunun. Bu yaşamaz bre kardeş. Vay Zala... Vaay sürmeli Zala. Zala gibisi yoktu.”

Memesini çıkarıp çocuğun ağzına dayadı. Çocuk memeyi aldı. “Bak,” dedi, “İsmail kardeş, çocuk memeyi alıyor. Düşkünlüğü açlıktan çocuğun. Sıcakta da telesimiş.

Hürüyü çağırayım da süt versin. Memeleri dolu. Çocuğu evde de, sabahtan beri toprağa sağıyordu sütünü.”

Çocuğun ağzından memesini ayırdı.

“Kuru memeyi bile koyvermiyor... Kız Hürü! Kız Hürüüü, gel!

Gel!”

Hürü çalışan kalabalıktan ayrıldı.

“Gel Hürü, Zalanın çocuğu... Gel emzir...”

“Hürü çocuğu alıp arkasını döndü :

“Vay,” dedi, “kimse kimsenin kısmetini yemez. Duramaz ol-dumdu. Şistiydi memeklerim. Az daha sağacaktım toprağa... Kimse kimsenin...”

Sivri çeneli kadın :

“Zala gibisi yoktu. Zalanın eşi yoktu. Kız iken kazmaya giderdik. Yüzü güleçti.

Bir saçları vardı, bir kucak. Mor saçlar... Bir kusuru vardı, yalınayak yere basamazdı. Bir kusuru vardı... Yalınayak..."

Hürü çocuğu memesinden ayırdı. Çocuğun gözleri gene kapalıydı. Yalnız çenesi oynuyordu. Çenesinde, ağzının yanında yönünde süt bulaşığı kalmıştı.

"Toprağa sağacaktım gayri." içini çekti. "Vaay Zala," dedi. "Çocuğu böyle el aralığında mı kalacaktı?"

Sivri çeneli:

"Kardaş," dedi, "Zala nasıl öldü?"

Hürünün kucağında çocuğu gören bir iki kadın işlerini bırakıp arabaya doğru geldiler.

Yırtık başörtüsünden ak saçları fırlamış Hava Ana :

"Ne o?" dedi. "Zalanın bebeği mi? Vaay Zala!"

Gözlerinden bir iki damla boşandı.

"Vaay sürmelice Zalam. Kara gözlüm. Kadersizim... Nasıl oldu da öldü yavru?"

Nasıl öldü?"

16

BEBEK

Yerden bitmiş, kısa boylu, çökük avurtlu Kara Elif:

"Nasıl öldü, İsmail? Nasıl ettin?" 'ı

İsmail boyuna mırıldanıyordu. Boynu önüne düşmüştü. Kalktı arkasını çırptı.

Hürüden çocuğu aldı, kollarına yatırdı. Keskin :

"Öldü," dedi. "Doktora da götürdüm gene öldü. İğne yaptırdım gene öldü."

Çabuk çabuk yürüdü.

Uzun bacaklarındaki bol, yırtık kara şalvarı yalpalanıyor, şalvarının yırtıklarından beyaz donu görünüyordu.

Kadınlar arkasından bakakaldılar.

Hava Ana büzülmüş dudaklarını usulca ovnattı.

“Dertli oğlan. Fıkara, bakınsana ne kadar dertli! Kan ağlıyor. Hiçbirimizin yüzüne bakamadı. Avradı kendi öldürdü sankime...”

Yerden biter gibisi, avurdu çökük kara avrat:

“Amaan anam, bakmamış Zalaya, bakmamış boyu devrilesi. Gezsin böyle kucağı çocuklu, köy köy gezsin. Gezsin! Götürmemiş yirmi gün doktora... Eşı içinde kalmış... Ben ne bileyim, eş içinde gövermiş! Zala gibi var mıydı? Ölmeyeydi Koca Emine, kurban ederdi Zalayı o yabanın İsmailine...”

Hürü oturduğu yerden :

“El kapılarına kaldı fıkarcık. Hayra sere karışmaz, babayiğit oğlan İsmail.”

Hava Ana :

“Baktıracak birini bulabilir mi ola?”

Sivri çenelisi :

“Kim bakacak? Herkes kendi çocuğuna bakamıyor. Bak Hürü-ye, gül gibi çocuğu evde koydu da geldi. Çocuk orada aç aç sinekler gibi vızıldıyor, bu burada toprağa saçıyor südünü. Bu burada toprağa... İflah olmaz Hürünün çocuğu. Varıyor akşam... Kan gibi süt...”

Hürü ellerini yere bastırıp kalktı :

“Ben gönlümlen mi geliyorum? Körolası yokluk. Keyfinden mi geliyorum? Aç kalırık çoluk çocuk. Ele muhtaç... Muhanetin kapısı... Bilmez değilsin ya bacım.

Gönlümlen olsa...”

SARI SICAK

Hava Ana :

“Zor,” dedi. “Muhanet kapısı ölümden de zor.”

Sivri çeneli:

“Kocakarının gözleri de görmez. Nasıl bakıyor çocuğa ola? Öyle mi, kız Hürü?

Gözleri de görmez...”

Hürü :

“Çocuk yangılısı karı. Çocuk için deli olur. Kuş gibi döner üstünde. Çocuklar

onun yanında hiç ağlamaz. Çocuk ağlaya ağlaya ölsün, götür karının yanına, kesiverir sesini. Çocuk yangılısı... Bir nen çalar...”

Kara Elif:

“Çocuğu ağlatmıyor. Sinek kapışsın, karasinek yesin, haberi olmuyor, ille çocuk ağlayacak. Göz yok, neylesin karı. Çocuk yangılısı ya, neylesin. Diyorlar ki, ikide bir, ağzı diye çocuğun gözüne dayar-mış süt şişesini.”

Sonra İsmailin arkasından baktı baktı:

“Nereye gidiyor İsmail? Nereye götürüyor çocuğu? Kim bakacak? Kimse çocuğuna bakamıyor bu iş güç zamanı...”

Hava Ana :

“Dayısıgil var. Onlar bakar zaar. Onlar bakar.”

Sivri çeneli çalışanlara doğru giderken geri döndü :

“Teh, dayısıgilde bakacak avrat vardı! Allah kimsenin çocuğunu anasından geriye komasın.”

Hava Ana :

“Anası ölünce o da öleydi, Allahım. N olurdu? Ne diye koydun anasının ardına? Bir öksüzlen dünyayı mı dolduracaksın, Allahım? Vaaay Zala... İş güç zamanı...

Netsin İsmail?”

Gün tepedeydi. Toz duman ortalığı almıştı. Ötede, uzakta, köyün beri yanında incecik bir duman kıvıldamadan, beli belirsiz göğe doğru süzülüyordu. Firezler pırıl pırıldı. Koca ova bir pırıltı içinde yanıyor, kalaylı kaba gün vurmuş gibi yalp yalp ediyordu.

Ötede, çalışan biçerdöverin parlak bir demiri şavkıdı. İsmailin gözleri bir hoş oldu. Gözleri terden yanıyordu. Yolun kıyısında tozdan apak olmuş, seyrek gölgeli bir dut ağacı gördü. Ona saptı. Çocu-18

BEBEK

ğün başı kolunun üstünden aşağı sarkmış, ipincecik yumuşak boyun uzamıştı.

;

Çocuğu dutun kökiine doğru verlestirdi Kendi de oturmadan sırtındaki

İsmailin dayısıgılın evi koyun ortaragında, kamıştan orulmuş, ustü ot, sag cöbeli içeri doğru yamılmış bir huğdu. Kapıdaki boyasız, ağaçları çatlamış, tekerlerinin şınası paslanmış bir arabanın altında tavuklar, köpekler yatıyorlardı. Bir ördek, arkasında yumak yumak cücüklerini dolaştırıyordu.

Kapı açıktı. Uzun boylu, iri olduğu uzaktan belli olan bir kadın, ayaklarını karnına doğru çekmiş, başını eşiklikten yana koymuş uyuyordu.

İsmail, başı çocuktan yana bükülmüş, yüzü kapanık, kapıda öylecene durdu kaldı.

Çocuk vızılısını kesmemişti. Kadın başını usulca kaldırdı. Bir yığın karasinek havalandı. Gözlerini ovuşturdu. İsmaili seçmeden, yumuşak bir sesle : “Ne o? Girsene içeri. Durma günde.”

İsmail duymadı. Başı çocuktan yana bükülmüş duruyordu. Gölgesi kapının önündeki boz tozun, gübrelerin üstüne düşmüştü. Kopkoyu, yarı insan büyüklüğünde bir gölge.

Kadın ayağa kalktı. Kendine gelir gibi oldu.

“Ne o? İsmail, yavru, sen misin?”

Çocuğu kucağından aldı. İsmail yerinden kıpırdamadı. Bebek vızıldıyordu.

“Neen yavru, neen, ağlama. İsmail gel içeri. Yandın günde. Ateş saçıyor. Gel yavru. Kadersizim!”

Bebeği bir çulpazın üstüne koydu. İsmailin koluna dokundu.

“İsmail, yavru, kurban, gir içeri. Çıpıldak tere batmışsın. Çıpıldak.”

İsmailin gözleri cam kesilmişti. İçeri girip dizlerinin dermanı çözülmüş gibi çöküverdi.

Kadın İsmaille baktı.

“Yavru,” dedi. “Bu kadar meraklanma. Başa gelmedik iş olmaz. Ölenle ölümez.

Zala iyi avrattı. Ne gelir elden. Ölenle ölümez yavru. Aklını başına al. Ölenle ölümez. Avradı ölmedik herif, herifi öl-20

BEBEK

medik avrat olur muymuş? O binde bir yavru. Meraklanma. Haberin var mı ne haldesin? Hiç kendinden haberin var mı? Başa gelen” çekilir. Sen işine bak.

Duyduk davın meraklanıyordu. Divorlardı ki almış bebeği kucağına İki

Dayan, dayan meraklanmıyordun. Diyordular ki, anniş bebeği kucağına... İki kolunun üstüne İsmail, nen çalıp yatıyor. Deli gibi nen çalıp yatıyor. Canı sıkıldı dayanın. Gece gündüz diyorlar, çocuk kollarında İsmailin, nen çalıp yatıyor. Etme oğlum kendine bunu.”

İsmailin uzun yüzü az daha uzamış, kararmıştı. Yüzü, gözleri dönmüş gibiydi.

Kaplığın yanında, ıslak yerde, beli çite dayalı...

“Teyze,” dedi, “hatun teyze... Öldürüyor beni. Vızıldatma şunu. Vızıldatma...”

Cennet Kadın yerdeki çocuğu kollarına aldı. Cennet Karının saçları apaktı. Bir bölük sarı tel de vardı içinde. Bundan gayrı yanı süt gibiydi. İncecik, öne doğru bükük belinde, aşınmış, püskülleri dökülmüş, kim bilir ne zamandan kalma bir kuşak sarılıydı. Gözleri pırıl pırıl, küçüktü. Erkeklerinki gibi güçlü çenesi yüzüne sert bir hava veriyordu.

Bebeği kollarında ığraladı :

“Neen yavru, neen öksüzüm. Neen kadersizim, neen.”

“Evin içinde o baştan bu başa, kollarında bebeği sallayarak gidip geliyor :

“Neen kadersizim nen. Nenni öksüzüm nenniii...” diyordu.

Çocuk boyuna vızıldıyor, kurulmuş gibi.

“Sen, diyorlar İsmail, bakamamışsın Zalaya. Bakımsızlıktan ölmüş. Gövdeli avradı götürmüşsün şelege. Son gününe kadar. Çocuk doğuşun atmışsın bir ahırlığa. Bakan yok, eden yok. Bir başına... Vebali günahı boynuna... Böyle diyorlar işte.”

Dışardan içeri doğru bir gölge uzandı. Kara şalvarının içinde geniş, etli kalçaları belli olan, daracık omuzlu Döndü Kız girdi. Kaşları kirpikleri top toptu. Dudaklarında, ak dişlerini gösteren, her zaman bir gülümseme olurdu.

Kocaman gözleri vardı. Kirpiklerinin gölgesi yüzüne düşerdi. Gamzeliydi.

Cennet Karının kucağındaki bebeği aldı. Arkasını dönüp memesini çıkardı. Çocuğun ağzına verdi. Çocuk memeyi aldı. Sesini kesti.

21

SARI SICAK

Dışarda iki çırılçıplak, anadan üryan çocuk, bir ellerinde bıçak bir ellerinde soyulmamış dal, duruyorlardı. Karınları kocaman kocaman, boyunları ipincecikti.

Gırtlaklarına kadar çamura sıvanmışlardı. Çamur kurumuş, kurumuş çatlamıştı.

Çocuğun biri başını içeri uzatıp geri çekti.

“Eeeyt,” dedi, “bir görsen!”

Ortaparmağını gösterdi.

“Boynu böyle ince işte. Böyle ince...”

Öteki de uzanıp baktı.

“Sahiden ulan böyle işte... Çöp gibi ince. Döndü bacıcık memek vermiş.”

“Yalancıkdan, ağlamasın diye vermiş memeyi. Kızların sütü olur mu? Herife gitmemiş kızların sütü olur mu? Anam olmaz dedi. Yalancıkdan işte...”

“Yalancıkta yalancıkta. Bebek ağlamıyor ya! Emiyor ya!” Ellerindeki dalları budaya budaya uzaklaştılar. Cennet Karı: “İşte böyle diyorlar,” dedi. “İşte böyle İsmailim. Avradı kapamışsın bir içeri çocuklan, kilitlemişsin kapıyı üstlerinden, içecek bir su veren bile yok.

Gitmişsin tarlaya. Irak yerin davulu koygun öter İsmailim. Böyle diyorlar İsmailim. Biri inanmazsa İsmailim, bini inanır... Elin ağzı uçkur bağın değil ki çeke bağlayasın yavru. Düşmeye gör, keyf için yerler seni! Diyorlar ki karanlık içerde hasta avrat, alır-mış çocuğu kucağına, deli gibi dönermiş içerde çırılçıplak, anadan üryan. Vebalı diyenin boynuna. Dert delisi olmuş Zala... Yaa İsmailim. Ya yavru...”

İsmaili dinlemiyor sanırdın, birden irkildi: “Teyze,” dedi, “gözüne kurban olduğum teyze...” Sesi yalvarır gibi, ama kızgın çıkıyordu.

“Kurban olduğum teyze, ben Zalaya kötülük eder miyim? Evimin orta direğiymiş.

Evimin orta direği... Gel benden sor. Yanıyor yüreğim. Yanıyor içerim köz gibi.

Beni iflah etmez Zalanın derdi. Zala-dan sonra ben neye yararım ki? Zala gibisi karış karış gezsem şu dünyayı bulunur mu? Bulabilir miyim? Gel içerimden sor.”

BEBEK

Cennet Karının gözleri yaşla doldu.

“Zala gibisi bulunmaz,” dedi. “Hani öyle avrat? Bir geldi dünyaya, bir gitti.”

İsmailin sesi sanki kendinden çıkmıyordu. Yandaki duvardan, yerden, başka yerlerden çıkıyor gibiydi. Gözleri yarı kapalıydı. Akı karası belirsizdi gözlerinin. Bir hoş...

“Teyze,” dedi, “ayaklarını öpeyim teyze, bunda benim bir suçum yok. Kız, dedim, avrat dedim, Zala dedim, az kaldı dedim. Sen dedim, gitme tarlaya. Ben bir başıma çalışırım, çekerim şeleği. Zaten ne kaldı dedim, zaten ne kaldı. Tutmadı sözümü. Ben, dedi, bugünü bekliyordum, dedi. İş kendimin olsun da, el için çalışmadan kurtulayım da, dedi. Ölünceye dek çalışırım. Kemiklerim kırılıncaya dek çalışırım. Sen, dedi, tutmalıktan, el kapısından bu yıl kurtuldun daha. Ben yıllar yılı bugünü bekliyordum, dedi. Ortakçılık tutmalıktan iyi, dedi. Yarısı elin ise, yarısı da benim. Ettim etmedim, kalmadı evde. Gövdeli avrat... Karnı burnunda. Yüreğim parçalanıyordu çalışırken. Zala, diyordum, etme, diyordum.

Nuh, diyordu. Ben, diyordu, bugünü bekledim. Kendi işimde çalışmayı da görür müyüm diyordum. Elin kapılarında irezil sefil belim büküldü. İştahla çalışıyordu. Ben bugünü bekliyordum. Babam, diyordu, el kapılarında tutmalıkta, anam pençiklikte öldü. Ben de el kapılarında sürünüyorum. Deli gibi boyuna, ben bu günleri bekliyordum, diyordu.

“Bir gündü, dilleri bir karış dışarda, kuşların tap deyin havadan düştüğü sıcak bir gündü. Şelek çekiyorduk. Gün tepemizdeydi. Mıh gibi kişleniyordu tepemize.

Zalanın sırtında bir koca şelek deste vardı. İki adam bir olsa götüremez. Kız o kadar vurma dersem, ben bu günü bekliyordum der, gözleri dolardı.

“Bir baktım, yarı yolda, harmana varmadan şeleği yazıya atıverdi. Noldu kız, dedim. Sancı, dedi. Keskinleşti. Sabahtan beri o kadar değildi ya, şijndi keskinleşti. Bıçak dürtük gibi oluyor, dedi. Öldürücü, dedi. Ben gidiyorum eve, sen işine bak, sen çalış, karıncaya pay etme yiyeceğimizi. Bin yılın bir başı, dedi, kendi malımızda kendimiz için çalışıyoruz. Karnını tuta tuta köye doğru seğirtti. Gitti bir yere yıkıldı. Varacak oldum. Karıncaya pay etme malımızı, ben gide-

SANI SICAN

rim, dedi. Kalktı gitti.

“Akşamleyin eve vardım. Bir yanda kendi yatıyor, bir çapıt içinde, bir halbinn üstünde, bir yanda çocuk. Göbeğini kendi kesmiş bir makaslan. Avrat yok ki çiftlikte göbek kesecek. Çocuğu yumuş, tuzla-mış kendi eliyle, komuş şuracığa.

Ağa bir yandan, kendi bir yandan, malımızı kurda kuşa, karıncaya pay etme, diye başımın etini yediler. Ağa yüzünü azdırır, kaşını çatar, kötü söz eder. Zala, bin yılın bir başı mal sahibi olduk, onu da benim yüzümden yerlerde çürütme, der, ben kendime bakarım... Gızırғанır. Edemedim, yalnız, içerde tek başına koydum, çalışmaya gittim. Edemedim.”

Cennet Karı, usul usul, derin derin içini çekti: “El kapısında büyüdü. Öksüzlük, yoksulluk... Mal sahibi oluşun, canından tatlı gelmiş. Görmedi gününü... Vaay Zala, görmedi.” İsmail, sözüne ara vermeden : “Bir hafta yataktan kalkamadı. Zala, dedim, bu böyle olmaz. Bu gidişle iyileşemezsin, ölürsün böyle olursa, dedim, aç susuz, kuru içerde... Yüzü de mum gibi olmuştu. Sapsarı, kemikleri çıkmıştı. Beklerim başında, dedim. Götürürüm doktora daha olmazsa. Sana canım da kurban, malım da, dedim. Ağladı, sızladı.

Sabahtan iyi olurum, dedi. Saldı beni gene çalışmaya. Kaldı içerde, karanlıkta, Zeki Beyin ahırlığında, tek başına, aç susuz, sersefil... Ağa olmasa zar zor onu kandırırdım ya, Ağa bela. Seni tuttum yarıcı, ortak ettim diyor, tutma iken ortak ettim. Çürütme yerde malımı. Her akşam gelirim, Zala, derim, senin halin kötü. Ben kalayım da sana bakayım. Yoksa doktora götüreyim, derim. Her akşam yemini billah eder. Bugün biraz iyiceyim. Sabahleyin dimdik yekinirim yataktan, der. Akşam varırım ki kalkmamış. Böyle aradan yirmi gün geçti. İğne ipliğe döndü Zala. Gözleri çukura kaçtı. Bir deri, bir kemik... iş de yeyniledi. Burama geldi. Tak dedi imanıma. Baktım avrat gidiyor, elden gidiyor.”

Sesi sertleşti. Dudaklarına bir titreme geldi. Deminki halini üstünden attı.

Sesine sahip oldu. Deminden mırıltı gibi çıkan sesi dikleşti.

“Vardım dikildim karşısına Ağanın. Ağa, dedim, avradım ölüyor. Doktor, dedim, ille doktor. Ağa güldü. İsmail, dedi, bunlar ya-2-4

BEBEK

tar yatar dirilirler. Doktor mokter istemez bunlar. Canı demir bunların. Telaşın ne, dedi. İşine bak, dedi. Yok, dedim, Ağa malım ne varsa anan südü gibi sana helal olsun. Kozam, küncüm, buğdayım, anan südü gibi. Bana yirmi

beş lira bul.

Edemedi, verdi yirmi beşi. Buldum bir araba, götürdüm doktora, vardım doktorun kapısına, doktor yok. Yaylaya gitmiş doktor. Gezdim şehri baştan ayağa. Bir iğneci buldum. Kinin dağıtanlardan birini. Geldi baktı Zalaya... Son soluk...

“Eğildi kulağıma. Bu çoktan gitmiş, dedi. Dedim ki, gitsin, olacağı buydu zaten, sen yap bir iğne. Ben, dedi, soluktakine iğne yapamam, ne faydası var? Koydum parayı önüne. Aha, dedim, sana para. Yap iğneyi. Parasıylan değil mi? Şu ağaca vurdururum, beygirlerime vurdururum. Yap iğneyi kardaş, dedim. Yüreğime dert olmasın, ela-lem anama avradıma sövmesin, dosta düşmana karşı, dedim. İyi adammış, bir iğne yaptı. Bir iğne daha yaptırıldı. Bir daha yap kardaş. Zalanın bende çok hakkı var, dedim. Bir daha yaptı. Deri kemiğe yapışmış, bir deri bir kemik, teyze... Zala öyle olmuş işte. İnanılmaz. Görersen, bu Zala değil, dersin.

Gözünlen görersen. Koştum arabayı öğlenin sıcağında. Sıcak çatır çatır. Düştük yola. Ölücüye de çiftlikte ölsün dedim. Bir sıcak bir sıcak vardı, kabil karar değil. Öyle sıcak işte. Ateş düşmüştü yazıya yabana. Alev almıştı dünyayı. Yarı yola gelişin, Zala eremeke doğruldu. Bir şeyler söyleyecek oldu, söyleyemedi, başı geri düştü. Ağzından, bin yılın... çocuğum... çıktığını duydum. Usulcana, duyulur duyulmaz söyledi.”

Cennet Karı:

“Bin yılın bir başı fıkara kendi işinde çalışıcıydı, o da kismet olmadı. Vay,” dedi, “vaay Zala...”

İsmail:

“Gözleri donuverdi. Baktım ses soluk yok. Çocuk kucağında. Baktım ses soluk yok.

Güneş tepeme işlemiş. Bir hoş oldum. Gerisini bilmiyorum. Kendime geldim ki ne göreyim, tozun toprağın içine belenmişim. Her yanım sızlıyor. Atı, arabayı koydunsa bul. Seğirttim şimdi. Sarı sıcağın altında... Beygirler, dedim, ya götürüp bir dereden yuvarladılarsa? Dirisi gün görmedi... Ölüsü, dedim, ölüsü olma-SARI SICAK

sın irezil. Çocuk, dedim, çocuk kurda kuşa yem olmasın, ölür ölmeye ya... Anasız çocuk yaşar mı? Kim görmüş yaşadığını çocuğun? Elin adamı analıyı yaşatamıyor.

Hemi kosuyorum hemi vanıma vönüme bakıyorum çocuk düşmüş mü dedi

HEM KOŞUYORAMI, HEM YANINA YOLANCI BAKIYORAMI, ÇOCUK DAŞIAMIŞ MI DEYİ.

“Böyle böyle, koşa koşa geldim baktım ki bir kalabalık, toplanmışlar köyün ortasına. Ne köyü? Daha hangi köy olduğunu bilemiyorum. Bir köy işte... Bir kalabalık, bir kalabalık, iğne atsan düşmez yere. Kulağıma bir ölmüş lafı geldi.

Vardım girdim kalabalığa. Araba ortalarında. Çocuk anasının kucağında daha. Yüzü gözü toz içinde. Gözleri yumulu. Avratlar ağlıyor. Ne köyüydü bilmem. Boyuna avratlar ağlıyor.

“Bindim arabaya sürdüm. Necisin, demediler. Bu ölü nen olur senin, demediler.

Nereye, demediler. Ağızlarından bir çift laf çıkmadı. Öylecene donakaldılar. Arkamdan bakakaldılar.

“Çocuk kaldı üstüme. İş zamanı, güç zamanı... Yukarı köye götürdüm. Sarı Kız derler emzikli bir avrat varmış, verdim ona, geldim köye. İki gün sonra getirdiler çocuğu attılar üstüme. Benim südüm, diyormuş, benim çocuğuma yetmiyor. Öldüremem, diyormuş, elin çocuğu için çocuğumu. O yanlarda emzikli avrat koymadım. Kime verdimse getirdi attı üstüme. Elim kolum bağlandı bu iş güç zamanı... Süt versen süt içmez, emzik versen emzik almaz. Ölüp kurtulmuyor. Bir alamet, ölüp kurtulmuyor. Bir kolumda çocuk arı gibi vızıldayıp duruyor. Bir elim işte. Şaştım kaldım.” t İsmail yerinden doğruldu. Başu huğun otlarına yetecek kadar uzun boyluydu.

Sallandı, geri çömeldi.

“İşte görüyorsun,” dedi. “Bir anası da sensin. Ne edersen et. İş güç zamanı. Döküm saçım kaldım.” ”

Cennet Karı, başu yerde, kımıldamıyordu. Bir zaman geçtikten sonra usulcana babını kaldırdı.

“İsmail...” dedi.

Sonra sustu.

Sesi titriyordu, ağlamaklıydı.

İsmail :

“Ne diyorsun, teyze,” dedi. “Desene ne diyorsun?”

BEBEK

Cennet Karı:

“İsmail,” dedi, “bin yılın bir başı el kapısından kurtulduk,;kendi işimize çalıştık, gününü görmedim diyecekti zaar, Zala, öyle değil mi? Çocuğuma iyi bak diyecekti zaar...”

İsmail:

“Zaten,” dedi, “dilinden düşmüyordu. Bin yılın bir başı, bin yılın bir başı...”

Bir seviniyordu ki el kapısından kurtulduğumuza. Deli gibiydi. Görmedi gününü.

Doya doya çalışmadı kendi işimizde. El işi zor geliyordu kendine, el işi, el için çalışma öldürüyordu onu. Ömrü el işinde tükendi. Görmedi gününü. Bir anası da sensin, ne-dersen et öksüzü...”

Döndü Kız, bebeği memesinden ayırmadan Cennet Karının yanına geldi. Yüzü yalım gibi, korlu ateşin yalımı gibi kızarmıştı.

Kulağına eğilerek:

“Cennet teyze,” dedi, “bir hoş bir tatlı bir şeyler oluyor bana bebek emdikçe.

Sırtımdan tatlı bir şeyler’geçiyor. Akşama kadar emse, on tane çocuk olsa da emse... Bir tatlı...”

Uslucana gerindi.

“Bir tatlı... Bir hooş...”

Cennet Karı :

“Deli,” dedi, “hepimiz öyle oluruz.”

Akşama doğru dayı eve geldi. İriyarı bir adamdı. Güneş yanığı yüzüne saman parçaları, kılçık, toz yapışmıştı.

“İsmail,” dedi, “diyorlar ki, İsmail, çocuğu almışsın kucağına, gece gündüz.

Deli olmuşsun.”

Bebek orta direğin yanında bir çulun üstünde vızıldıyordu.

Karısı bir işmar etti, yaşlı adam sözü değiştirdi.

“Demek böyle İsmail? Duyduk durumunu, yüreğimiz yandı.”

Cennet Karı:

“Herif,” dedi, “sal Musduluya da gelsin. Topal Emineynen onun avradı var emzikli. Bir de Hürü var ya, o fıkara kendi çocuğuna bakamıyor. Musdulunun avradının südü çok. Temiz de avrat. Çocuk sal Musduluya. Avradı, gönlü olursa Musdulunun emziririm dedi.”

Az sonra Musdulu, gönderdikleri çocukla içeri girdi. Kısa boy-SARI SICAK luydu. Lacivert ceketinin yakasındaki el büyüklüğünde kırmızı mendili, ilk bakışta adamın gözüne çarpıyordu. Düzgün taranmış saçları, yeni kasketinin altından fırlamıştı. Şalvarı da yeniydi. Ayağında da arkası basık bir Adana ayakkabısı vardı.

Dayı, Musdulunun elini tutup yanına oturttu.

“Oğlum,” dedi, “güzel oğlum, Musdulu,” dedi. Eliyle orta direğin dibinde vızıldayan bebeği gösterdi. “Görüyorsun işte. Allah kimsenin başına vermesin.

Başa gelmedik iş olmaz. Kul sıkılmayınca Tanrı yetişmez. Senin avradın südü bolmuş. Bir iki... Neyise İsmail esirgemez. Ne diyorsun? İyilik yazıda kalmaz.

Bir iyilik yap da at denize, balık bilmezse, Halik bilir. Bir iyilik et de...

Bilir...”

Musdulu başını yere dikmiş, ince dudaklarını sıkmış, bitişirmiş, hiçbir söze varmıyordu.

“Oğlum,” dedi, “bu iş güç zamanı... Evde kimse yok... Çor yok, çocuk yok...”

İsmailin durumu. Getir gözüyün önüne. Taş olsa erir adamın yüreği. Garip yiğit kişi İsmail. Bin yılın bir başı kurtuldu tutmalıktan. O da batmasın çocuk yüzünden. Ne dedin oğlum Musdulu? Bir söze varmıyorsun?”

Musdulu durumunu bozmamış, başı yerde, kımıldamıyordu.

“İyilik etmek fırsatı her zaman ele geçmez. Bak,” dedi, “buna Allah da razı olur. Cennetin kapısını açarsın. Senin avrat bakmazsa bu çocuk ölür. Bir can kurtarırın. Yaşamasına sebep olursun bir canın. Bak venildeyip duruyor... Buna can, buna yürek dayanır mı?”

Musdulu kalktı yürüdü. Ayağının birini eşiklikten dışarı attıktan sonra, başını geri çevirdi.

“Emmi,” dedi, “kim dedi sana Musdulunun avradı hizmetçi diye? Benim

avradım hizmetçi değil...”

Hışımınla çıktı.

İsmail, birden yerinden kalktı. İki elini Musdulunun arkasından uzattı.

“Kardaş, kardaş,” dedi, “kardaş etme bu kötülüğü...”

Dayısı birden kolunu tuttu.

“Ulan,” dedi, “yalvarma böyle it oğlu itlere! Can için olsa bile yalvarma! Avrat gibi olmuşsun. Sana noldu böyle? Ölsün,” dedi, karı-

28

BEBEK

sini gösterdi. “Bu,” dedi, “on altısını gömdü. Böyle bebek değil, tosun gibi babayığit. : Cennet Karı : “Yavru,” dedi, “sen bir hoş olmuşsun. Bir çocuk... Ayına yetmedik bir bebek...”

Evlenirsin. Allah gene verir. Ölürse ölsün. Ben on al-tısını gömdüm. Ben nasıl dayandım? On altısını verdim kara topraklara... Kör ocaklara oturdum. Gene evlenirsin. Allah gene verir. Sıkma canını yavru... Sen de hasta olursun bu yaz günü. Bu iş güç zamanı. Öldürme kendini...”

İsmailin yüzü duvar gibi apak kesilmişti.

Cennet Karının yüzü döndü, düşünceli bir görünüm aldı.

“Dur hele,” dedi kendi kendine. “Dur hele... Topal Emine bir, Hürü iki... Topal Emine... Hürü... Topal bir... Hürü... başka yok.”

Hep kendi kendine konuşuyordu :

“Topalın südü zehirli... Hiç çocuğu durmaz. Kendimi bildim bileli çocuk doğurur.

Her yıl bir tane “doğurur. Her yıl ölür. Çocuktan kalmaz benim gibi. Her yıl doğurur, her yıl ayına varmadan ölür. Bilmez... Şimdiye kadar kaç çocuk doğurdu, sayısını kendi bile bilmez. Ben heyle veririm çocuğu ona? Hürü dersin başı kayısı oldu fı-kara, kendi çocuğuna bakamıyor. Ötürgen oldu çocuğu ısıcak süt içe içe... Kör karı başında dönüyor. Kör çocuğa nasıl bakar? İlle ana...”

Dayı:

“A... ”

“Avrat,” dedi, “ne vin vin edip duruyorsun? Südü zehirli mehir-ı, Topal Emineden başka yok. Verek Topal Emineye.”

Cennet Karı:

“Herif,” dedi, “göz göre göre öldürülür mü çocuk? Vebali?”

İsmail sertçe :

“Teyze,” dedi, “alırsa verelim. Acından ölmesin. El anama avradıma sövmesin de... Böyle öleceğine, öyle ölsün. Bak şu hale... Acından ölmesin de göz göre göre... Herkesin çocuğu ölüyor. Ölür, ölsün...”

Topala çocuk gönderdiler. Topal ayağının birini ta gerilerden sürükleyerek, eğile kalka, eğile kalka geldi. Boyu kısaydı. Bir yanı, omuzdan aşağı düşmüştü.

O kadar çok düşüktü ki, dururken, o yana

29

SARI SICAK

nasıl devrilmediğine insan şaşar kalırdı. Bacaklarında rengini atmış, bozarmış, bir iplik çeksen bin yamalık dökülür, kara bir şalvarı vardı. Bağı gevşek şalvarını geniş kalçaları tutmasa şalvar bacaklarına aşağı yığılıverirdi. Topal yanına doğru sarkmıştı. Üstü başı toz, un, hamur bulaşığı içinde idi. Büzüş

büzüş kara memeleri yırtık yakasından dışarı çıkmış, aşağılara, göbeğinin üstüne doğru sarkıyordu. Yüzü bir acayıpti. Gözleri, karmakarış, kirli, pis saçlarının altında kalmış, gözüküyordu. Koca koca benli kara yüzünün benleri meme meme, parmak başı gibi sarkıyordu, kırış kırış.

Dayının karşısına geldi.

“Veli Ağa,” dedi, “beni çağırılmışsın. Geldim işte.”

“Kızım,” dedi, “işte şu çocuk. Bak diye çağırdım seni. İsmail gönlünü görecek.

Seni fazlasıyla memnun edecek. Fazlasıyla. He-mi sevap. Bir can kurtaracaksın.

Az iyilik mi? Allah yanında kıymetin artar. Hemi de hakkını alırsın. Ne diyorsun kızım?”

İsmail yalvarır bir sesle :

“Bacı,” dedi, “Emine bacı, ne istersen sana veririm. Kuş südünü bile eksik etmem. Kuş südünü istesen bile bulurum.”

Eminenin yüzü daha çok kırışıklaştı, karardı.

“Ağa,” dedi. “Veli Ağa, benim südüm benim çocuğuma yetmiyor zaten. Ne yiyorum ki südüm olsun!”

İsmail doğruldu :

“Bak,” dedi, “güzel Emine bacım, kuş südü bile istesen bulurum. Ne diyorsun?”

Olur de, gel.”

Emine :

“Ne deyim kardaş,” dedi. “Akşam benim herif gelsin de...”

Yerde sızıldayan bebeğe süt bile vermeden çekti gitti.

Döndü Kız koşa koşa içeri girdi. Çocuğu kucacağına aldı. Arkasını dönüp meme verdi. Sızıltı kesildi. “Anam da,” dedi, “salmaz ki... Yoktan iş çıkarır. Anam da...”

Kurbağa sesleri geceyi dolduruyordu. İkindiye çıkan garbi yeli durmuştu, azıcık fisilti bile yoktu. Azıcık olsun. Hava bataklık koku-30

BEBEK

yor, taze sığır pisliği kokuyordu. Yapış yapıştı. Gök kocaman, parlak yıldızlarla örtülüydü.

:

Ötede, uzakta, çayırın kıyısında bir çınar vardı. Bir ulu çınar. Dallarının üstüne ak ak leylekler sıralanırdı geceleyin. Sayısız. Bir iki kez takırtıları duyuldu.

Veli dayıgilin evlerinin önünde bir adam boyu yüksekliğinde bir çardakları vardı. Altında, yanında, yönünde köyün sığırları yatar, geniş getirirlerdi.

Bebek çardağın sağ yanında, Cennet Karının yanı başında vızıldayıp duruyordu.

Cennet Karı da boyuna beşiği sallıyordu. Beşiği salladıkça çardak da beşik gibi ırgalanıyordu. Veli dayı çoktan uyumuş horluyordu. Az sonra beşiğin sallanması kesildi. Cennet Karı da uyumuş olacak. Sivrisinek dopdolu, ortalığı

kavuruyor.

Gece yarısını çoktan aşmıştı. Bebek daha ağlıyordu. İsmail sertçe bir iki kere yanına döndü. Birkaç sefer daha döndü. Çardak beşik gibi sallandı.

Duyulur duyulmaz bir sesle :

“Teyze,” dedi. “Cennet teyze!”

Kadın uyandı. Ya da uyumamış, uyukluyordu.

“Teyze,” dedi, “al götür şunu Topal Emineye. Öldürüyor beni. Kesmedi, kesmiyor sesini, öldürüyor beni... Götür şunu.”

Kadın gözlerini ovuştura ovuştura kalktı, çocuğu beşikten çıkardı.

Köyün kadınları tarlada, sokakta, buzağı sürer, ısdar dokurken, nerede ikisi bir araya gelirse, Topal Emineden, İsmailin bebeğinden konuşuyorlardı.

Kara Elifin kapısında bir top kadın vardı. Kadınlar ayakta kirmen çeviriyorlardı.

“Aman kele bacım, kader kader dediğin de böyle olmalı. Oluşun böyle olmalı.

Zalanın ölümü yaradı pasaklı Topala...”

“He bacım, çocuğa baksa, baksa yüreğim yanmaz. Çocuk akşamlara dek it eniği gibi veniliyor. O da bey gibi yiyor İsmailin getir-SARI SICAK

diklerini. Şeker koymadı çarşıda, yağ koymadı, üzüm koymadı deli batası, batası İsmail taşıdı Topalın evine. Dükkana döndü Topalın evi...”

“He bacım dükkana döndü!”

“Çocuğa da baksa...”

“Ben kapısından geçemiyorum. Şafaktan akşama dek veniliyor, bebecik. Yürek dayanmaz. İt eniği gibi veniliyor...”

“Sabi çocuk, yürek dayanmaz.”

“İsmailin halini görsen!”

“Yürek dayanmaz!”

“Sararmış solmuş fıkara.

“Yürek dayanmaz!”

“Varını yoğunu, elindeki avucundakini yedirecek Topala. Gene tutmalıkta

sürünecek it gibi.”

“İt gibi...”

“İflah olmaz çocuk.”

“Ölür çocuk.”

“Topala baktıracağına...”

“Götürsün koysun bir ağacın başına, kartallar alsın...”

“Suya atsın...”

“Diri diri mezara gömsün.”

“Heee bacım!”

“İki güne bir sırtında bir çuval...”

“Gelir İsmail...”

“Avrat yesin, dermiş, südü çoğalsın.”

“Otururmuş beşiğin yanına, bükermiş boynunu, bakarmış yüzüne çocuğun...

Kıpırdamadan bakarmış. Hiç konuşmaz, geldiğinden gidişine kadar bakarmış öyle.

Hiç kımıldamaz.”

“Durur öyle bakarmış.”

“Ciğer...”

“Yüreği yanıyor fıkaranın.”

“Yürek...”

“Anasız.”

“Anasız yavru yaşamaz...”

32

BEBEK

“Emeciği boşa İsmailin.”

“Südü zehirli...”

“Yaşasa kendi çocukları yaşardı.”

“Yaşamaz!”

Emine çocuğu aldıktan on gün sonra ortalığa düştü. Önüne gelene :

“Amaaan avratlar, hiç başıma gelmedi böyle iş! Attılar başıma çocuklarını. Süde doymuyor. Ne de büyük karnı varmış. Ona bakayım derken, kendi çocuğumdan oluyorum. Ötürgen oldu çocuğum. Su gibi, su gibi geliyor altı. Ölücü Duranım. Bu yaşar diyordum. O da bu yüzden ölücü. Götürür atarım üstüne... Kendinin olsun getirdiği. Zaten getirdiği ne ki. Ben çocuğumu öldürüyorum, iki kilo şeker, on gün oldu iki kilo şeker! Yaa bacım, iki kilo şeker...”

Kadınların tümü birden : |-

“Götür at,” diyorlardı, “Cennet Karının üstüne. Götür at.”

Topal Emine ayağını sürüye sürüye gittikten sonra da aralarında :

“Çocuk yaşamaz zaten.”

“Götürsün atsın.”

“Kele bacım, getirdiklerini de beğenmiyor herifin!”

“Bulunca bunar.”

“İki kilo şeker! Pasaklı, anadan doğdun doğal boğazından aştı mı iki kilo şeker?”

“Heee, aştı mı, batasıca?”

“Topal pasaklı!”

“Herife yazık. Bir yüreğim acıyor ki...”

“Götürsün atsın.”

“Götürsün atsın.”

“Götürsün atsın.”

Konuşuyorlardı.

İsmail, çocuğu Topal Emineye verdiğinin on ikinci günü gene geldi. Sırtında gene yarısına kadar dolu bir çuval vardı.

SARI SICAK

Dayısıgile, başka bir yere sapmadan doğru Eminenin evine yürüdü. Eminenin evi, üstünün otları eskimiş, gümüşü, çitlerinde topak topak tezek yapıştırılı, sıvası tezekten bir göz bir huğdu. İçerde öteberi denecek pek az eşya vardı. Köşede dayalı üç çuval, bir de yüz­süz, pamukları dışarı çıkmış bir yatak. Bir köşeye bir buzağı bağlı duruyordu. Buzağının bağlı bulunduğu köşeden taze sığır pisliği, işemik kokusu geliyordu. Çocukların beşiği buzağının yanındaydı. İki çocuk, kirden kapkara kesilmiş, yarılmış eski beşiğin içinde koyun koyunaydılar.

Yumuk elleri birbirine dolaşıyordu. Evin içi baştan aşağı çamurdu. Bir karış büyüklüğündeki pencerenin altında, üstlerini yosun bağlamış iki çam bardaktan boyuna su sızıyordu.

İsmail beşiğin altında durdu, durdu baktı...

“Bacı,” dedi, “Emine bacı, nolmuş bu çocuğa böyle?”

Çocuğun derisi kemiğine, karnı beline yapışmış, gözleri çukura kaçmıştı.

Dayanamayıp dışarı çıktı.

Emine çuvalı silkeledi.

“Bak,” dedi, “Elif bacım, şunun getirdiklerine. Bak şu boyu devrilesi uzun devenin ettiğine. Bir de kurumlu kurumlu bakıyor da, çocuğa nolmuş böyle diyor.

Ölüyün körü oldu. Boycağızı devrilesi. İki kilo şekerçik! Ye de çocuk emzir...”

öteberileri çuvaldan alıp oraya buraya fıldırıyordu.

“Ölür çocuk. Benim çocuğum ölür. Ötürgen... Ölür de kurtu-lamam elalemin dilinden.”

Kara Elif:

“Götür üstüne at bacım,” dedi. “Götür at üstüne.”

“Ölür de çocuğum... Elin çocuğuna baktı da kendi çocuğunu öldürdü derler.”

İsmail sırtını verdiği çitten doğruldu. Derin bir “oof çekti. Dışlerinin arasından ıslık gibi bir :

“Orospu,” çıktı. “Topal orospu...”

Sarhoş gibi yalpalayarak yürüdü.

İki gün sonra Emine, dövüşe çekişe, çocuğu getirip Cennet Karının üstüne attı.

34

BEBEK

“El ne der,” diyordu, “benim çocuğum ölürse, el ne der?” Cennet Karı da çocuğu babasına gönderdi.

Harman bir adam boyu yüksekliğindeydi. Ta şafaktan önce başlamıştı sap atmaya.

Gün kuşluktu. Ortadaki öbek epeyce yükselmişti. İsmail elindeki dirgeni sapların üstüne attı. Harmanın gölgeli yanında duran testiye başına dikti. Döğenin üstünde ince boyunlu, kirpikleri çok uzun bir çocuk vardı. Çocuk boyuna önündeki iki zabın doru beygiri kırbaçlıyor, daha yumuşamamış sapın üstünde hızla dönüyordu. Ortalığı insanın genzini yakan bir saman, bir kuru ot kokusu almıştı.

İsmail han »anın gölge gelen dibinde vızıldayan çocuğun ağzına üstüne emzik geçirilmiş süt dolu bir rakı şişesi dayadı. Çocuk sesini kesti. Usulca emmeye başladı. İsmailin sağ dizi yere dayalıydı. Yüzü samandan, tozdan belirsizdi. Sol doluğundan çenesine doğru inen uzun derin yara izinin içi tozla, saman parçalarıyla dolmuştu. Yırtık, çizgili gömleğinin yakası açıldı. Kıllı göğsü görünüyordu. Çıpıldak tere batmıştı.

Gömleğini çıkarıp firezlerin üstüne serdi, geldi dizini yere dayayıp şişeyi tuttu. Daha yornuğunu alamamış, körük gibi soluyup duruyordu.

Döğen süren çocuğa seslendi:

“Memed gel,” dedi. “Gel de ekmeğini ye.”

Memed atların başını sapa verip geldi, çıkını açtı.

İsmail bir eliyle yiyor, bir eliyle de şişeyi tutuyordu. Şişeyi çekecek olsa, çocuk hemen vızıldamaya başlıyor, İsmail de buna dayanamıyordu.

Memed hem yiyor, hem konuşuyordu.

“... ..”

“Bak,” dedi, “İsmail emmi, bizim köyde bir oğlan vardı...”

Bebegi eliyle gösterdi :

“İşte o da bunun gibiymiş. Anası ölmüş. Kucağında gezdirirmiş babası. Fıkaraymış

da kimse bakmazmış. Anam öyle diyordu. Hiç kimse bakmazmış. Kimsesi de yokmuş.

Çocuk ölücüymüş acından,

35

SARI SICAK

yaa çocuk ölücüymüş. Acından ağlaya ağlaya ölücüymüş. Anam öyle diyordu, babasının kucağında acından ölücüymüş. Şimdi o çocuğa var ya, Kürdün oğlu diyorlar. Anam diyor ki, babası ne Kümü, ne bir şey... Anam öyle diyor. Babası bir gece sarmış bir çuval eskisine bebeği, koymuş köyün ortasındaki çeşmenin taşına, savuşmuş gitmiş. Başını almış gitmiş. Çocuğu Kürt kızı almış büyütmüş.

Kürdün oğlu diyorlar şimdi. Kürt kızı almış... Babası başını almış gitmiş bir daha da basmamış köye. İmi timi bellisiz olmuş. Ne bileyim ben, anam öyle diyordu işte.”

İsmail birden yekindi. Güneşe gelince, göğsünün kıllarına yapışmış saman parçaları ışılaştı. Firezlerden gömleğini aldı. Kurumuştı. Çabucak giyindi.

Çocuğu kollarına alıp yürüdü.

Kör Karı ayak seslerini duyunca yüzünü kapıdan yana döndürdü.

“Kim o,” dedi, “kim o gelen? Bir bebek mi var ne kucağında? Bebek sesi değil mi bu gelen?”

İsmail:

“Benim,” dedi. “Ana benim.” •

Kör Karı:

“Kusura kalma yavru, sesinden bilemedim.”

İsmail:

“Benim âna,” dedi. “Avşar İsmail... Durmuş Ağanın eski tutması...”

Kör Karı, zehir gibi acı, yumuşak, ağlar gibi bir sesle :

“Yandı,” dedi, “hepiciğimizin yüreği Zalaya... Gün görmedi fıka-ra. Pasaklı Topal kurban olsun Zalaya, kurban olsun bebeğine. Çocuğu getirip de üstüne atmış

diyorlar, öyle mi? Aaah,” dedi, “oğlum olaydı burada! Hürü de gitmeyeydi işe, Zalanın gül hatırı için bakardım bebeğine. Yavru,” dedi, “o kucağında ağlayıp duruyor, yatır beşiğe çocuğun yanına. Yatırdın mı? Neeen neeen... Anasız kuzu, neeen...”

Beşiği usul usul sallıyordu.

İsmail:

BEBEK

“Ana,” dedi, “daha ne zaman günü yetki Mahmudun .ola? Daha ne zaman?”

“Neeen neen, ololoş neeen...”

Sonra hışımla :

“Aaah,” dedi, “benim oğlum, hükümet geçer mi hakkından? Hükümet geçer mi? Neen, anasız kuzu neeen... Toplanmış yol parası, toplanmış İsmailim, toplanmış

yavru... Neeen sefilim neeen... ololoş neeen... Hükümet diyormuş ki, versin paramı koyvereyim kendisini. Diyormuş ki hükümet... Neen canım neeen... Vermezse paramı kendi bilir diyormuş, yatar ölene dek. Neeen el elinde kalanım neeen...

Az buz para değil yavru, bir araya gelmiyor yavru. Neeen öksüzüm neeen... Bir Hürü çalışıyor. Bir avradın çalışmasından n olur? Neeen Zalanın bebeği neeen...

Kaç kere varayım, dedim, düşeyim dedim hükümetin eline ayağına... Hayır olmaz dediler, ille para dediler. Neeen kadersizim neenvololooş neeen.”

Ev, yan yana serilince iki yatak alacak büyüklükte, çitleri sıvasız, üstünden gün ışıkları sızacak kadar otları seyrelmiş, tertemiz bir huğdu.

Kör Karı kapıya doğru oturmuş, yüzü ışığa dönüktü. Usul usul beşiği sallayıp ninni söylüyordu.

“Neeen neeen... Anasızlar hep böyle durmadan ağlar... Neeen neeen
~~~~~:~

neeeniiii...

Ooof bana da bir şeyler oluyor. Neeen neeen... Günüm yaklaştı gayrı... Mahmut gitti gideli Allahın günü sıtma tutar beni. Neeen ololoş neeen. Şakır şakır sıtma tutar. Hiç halim dermanım yok. Neeen gülüm neeen. Neeen dağların güzel çiçeği, ağlama neeen... Aaaah Mahmudum burada olaydı... Neeen neeen nenniii...

Zalanın çocuğunu böyle kapı kapı süründürür müydüm? Neen neeen.”

Beşiği sallamayı bıraktı.

“Hangi yandaki İsmail? Hangisi Zalanın bebeği?”

İsmail eli aldı, çocuğun üstüne koydu. Kör Karı usulca, elini ok-şar gibi çocuğun yüzünde dolaştırdı.

“Vaaay,” dedi, “vaaay anasız! Bir deri bir kemik kalmış... Hürü destesini topladı. Neeen neeen... Şimdi gayrı pamuğunun otunu dö-

37

SARI SICAK

vücü... Neeen neeen nenni... Bir deri bir kemik... Neeen.”

Gün batarken Hürü geldi. İçeri girer girmez işi anladı. Bir yanda Kör Karı uzanmış of çeke çeke titriyordu. Her ikindi nöbeti gelirdi. İsmail de beşiğin başında usul usul sallıyordu.

Hürü yirmi yaşında gösteriyordu. Yüzü gündен yanmış, kapkara olmuştu.

“İsmail kardaş,” dedi, “ne deyim şimdi? Sana ben ne deyim? Yüreğim parça parça oluyor ya, ben ne deyim? Gördün, ben südümü toprağa sağıyorum, memeklerim şişiyor akşama dek, çocuğuma veremiyorum da toprağa sağıyorum. Ben ne deyim şimdi sana İsmail kardaş? Ben ne deyim? Mahmut olaydı İsmail kardaş...”

İsmail:

“Bacım,” dedi, “Hürü bacım, ne istersen veririm. Harmanını ben sürerim, harmanım bitince. Son umudum sende...”

Hürü :

“Ana,” dedi, “sen ne diyorsun? Ben ne deyim şimdi? Ben ne deyim?”

Kör Karı of ofla karışık :

“Kızım,” dedi, “kızım, kara gözlü sırma saçlı hanım kızım, göz göre göre öldürülür mü bebecik? Zaten ölmüş, Zalanın bebeği... Ben ne diyeyim? Zalanın bebeği. Ben ne diyeyim? Zalanın teberiği...”

İsmail üstünden öldürücü bir ağırlık kalkmış kadar yeynidi, evden çıktı.

Hürü iki çocuğun her birini bir koluna almış, Kör Kan da onun şalvarının bağ yerinden tutmuş, arkadan geliyordu. Tarlaya vardıkları zaman şafağın yeri daha yenice ağarıyordu.

Çocukları yan yana, otları döşek gibi yapıp yatırdı. Kör Karıyı da başına oturttu. Beş dönüm kadar pamukları vardı. Pamuk alacakaranlıkta otlardan seçilemiyordu daha. Işıyınca çapalamaya başladı. Tarlada, yakınlarında ne ağaç vardı, ne bir şey... Ne de çalı... Tüm ova da öyleydi ya. Çapayı vurdukça taze bir toprak kokusu fişkırıyordu.

Gün epeyi yükselip sıcak dört yanı kızdırınca Kör Karı, Hürüye : 38

BEBEK

“Kızım,” dedi, “kızım Hürü, çocuklar yanıyor... Sıcaktan ölürler bunlar. Sürmeli kızım, gel de gölgeme koy şunları.” •

Hürü geldi, Kör Karının arkasını gün doğudan yana döndürdü, çocukları da gölgesine yerleştirdi.

“Ya,” dedi, “ana, gün tepeye dikildiğinde gölgen kalmaz, gölgen çekilirse nişlerik? Ya anam, o zaman nederik?”

Kör Karının dudakları titredi.

İncecik dudakları buruş buruş, dudak mı, değil mi, yüzündeki kırışıklıkların içinde belli bile olmuyordu. Yüzü avuç içi kadar küçüktü. Kırışıklar olmadan yüzüne bakan adam çapar olduğunu hemen anlayıverirdi. Gözleri çukura kaçmıştı.

Yumulu gözkapaklarının altında iki yuvarlak kımıl kımıl ediyordu. İncecik, bir deri bir kemik kalmış, damarları görünen elinin üstünde güneş lekesine benzer bir sürü irili ufaklı lekeler vardı. Oturduğu yerden karaltısı ufacık bir çocuğun karaltısı kadar görünüyordu. Çocuklar ağladıkça iyilik, cana yakınlık dolu sesiyle Hürüyü çağırıyor, emzirtiriyor, iki yanına usul usul ığralana ığralana ninnisini söylüyordu.

Bebek seni uyuturum, neen neen Bahçelerde büyütürüm, neen neen

Ağlayan çocuğu avutur derler, Kör Karının işte böyle yanık, taa adamın yüreğine işleyen bir sesi vardı.

Gün yükseldikçe Hürüyü çağırıyor, çocukları kendine doğru çektiriyor, üstlerine eğiliyordu. İkide bir çocukların üstüne gün değıyor mu diye de Hürüye soruyordu.

Günün tepeye dikildiğı, ortalığı kavurduğu zaman, adam o zaman elini yere değıdiremez, ayağını toprağı basamaz olur. Otlar boyunlarını bükerek, pamukların yaprakları dürülür, işte o zaman Kör Kan, çocukları taa karnına çekmiş, üstlerine de kapanmıştır. Usul usul ırgalanıp ninni söylemese uyuyor sanır adam.

Bebek seni uyuturum, neeen neeen Bahçelerde büyütürüm, neeen neeen 39
SARI SICAK

Bebek seni uyuturum, neeen neeen Aldım geldim bebek seni oooy oooy
Yeşil beşik sekisinden neeen neeen Anayı emmeyen bebek oooy oooy Bilmez
ana kokusundan neen neeen.

Nen çalarken sağ yandan yatan Zalanın bebeğinin ayağını okşuyordu.

Bebek seni uyuturum, neeen neeen Saraylarda büyütürüm neen neeen.

Gün tepeye dikildi, gün yaktı pişirdi ama, karı ne etti eyledi de gün ikindin oluncaya dek çocukların yüzünü güne göstermedi. Tam ikindiüstü, gün aşağılara inerken nöbet geldi. Karıcık yerlerde belenmeye başladı. Tirtir titriyor, uzun uzun sıcak toprağın üstünde geriniyor, debeleniyordu.

İşte böyle, her gün böyle, karıcık gün ikindin oluncaya dek bebelerin yüzünü güne göstermiyor, ikindin olunca...

Beş dönümlük yerin çapası bitinceye dek böyle gidecekti. Bir köşecikleri kalmıştı. Ufacık bir yer, el içi kadar... Ne çare ki...

Kara haber tez ulaşır. İsmail harmanını bitirmiş, buğdayını kuyularken söylediler. Yıldırımla vurulmuşa döndü.

Vardı baktı ki ne görsün. Hürü yatakta, yüzü sapsarı, avurtları birbirine geçmiş.

İsmail çekine çekine:

“Bacı,” dedi, “Hürü bacı, başın sağ olsun. Nur içinde yatsın o karı. Dünyada ışık yüzü görmedi. Nur dolsun mezarına.”

Hürü titrek ağlar sıhi bir sesle .

...kara tükür, ağlar gibi bir sesle .

“Öldü,” dedi, “iki gün oluyor. Çocuk yangılısıydı fıkara. Bir nen çalardı, yürek komazdı insanda... Bir nen çalardı, dağı taşı eritir.

İsmail:

40

BEBEK

“Nur dolsun mezarına, ışık yüzü görmedi.”

Hürü inler gibi: <!

“Çardağımız yok kardaşım bizim. Sinekler kapışıyordu yerde. Ondan oldu diyorlar, karı ondan gitti diyorlar. Bir nen çalardı yürek komazdı. O nen çaldıkça parça parça olur da adamın yüreği, ağzına gelirdi. Bir nen çalardı, yakardı alemini.”

Başını bir tarafa attı :

“Yanıyorum kardaş,” dedi. “Ateş aldı dört yanımı... Köz gibi...”

İsmail baktı baktı:

“Bacı,” dedi, “şunları sana getirdim.”

Kesekağdındaki şekeri yastığın başına koydu. Beşikte çocuklar sessiz sessiz uyuyorlardı. Beşikten kendi çocuğunu çıkarıp kucağına aldı. Kapıya varınca geri döndü : “Bacı,” dedi, “Hürü bacı, harmanın için hiç merak etme. Gene ben süreceğim.

Harman için hiç kalbine bir şey gelmesin. Ben sürerim. Çocuğu götürüyorum deyi...‘1’

Işılaştan saman parçaları karışmış, tozlu yolun üstünden koyu bir bulut gölgesi geçti. Güneyde, ötelerde, taa uzaklarda, Akdenizin üstünde apak, top top yelken bulutları vardı.

Ova dalgasız bir deniz gibi mavileşerek dümdüz, göz alabildiğine uzayıp gidiyordu. Öte başta, ovayı çeviren mavi dağların koyu gölgeleri gündoğuya doğru uzanmıştı.

İsmailin yarı belinden aşağısı tozdan görünmüyordu.

Sol yandaki, köyün dibine kadar uzanan yeşil alandan, çeltik tarlasından

burnuna keskin bir bataklık kokusu geldi. Yol boyunca uzanan hendekteki üstü tozdan kaymak bağlamış suyun yüzü yel değdikçe kırışıyordu.

Çocuğun başı sağ kolunun üstündeydi. Sarkmıştı. Gözleri ta çukura batmış, yerleri birer karanlık deliğe benzemişti. Boynu başını tutamayacak kadar incelmış, ipincecik olmuş, buruş buruş, kapkara kesilmiş derisi kemiklerine yapışmıştı. Çenesi düşmüş, ince, deri gibi dudakları içeri çökmüştü. Açık ağza sinekler girip çıkıyordu. İsmail başını çocuğun başının durduğu sağ kolunun üstüne doğru eğmiş, öylecene bakıyordu. Hem bakıyor, hem yürüyordu.

YATAK

Şimdiki gibi aklımda.

Ben, o yıl ortaokulun üçüncü sınıfında, bizim Durmuş Ali de ikincideydi.

İkimizin de parası yoktu. Köyde onun bir dul anası, benim bir dul anam vardı.

Onlar da kendilerini zar zor geçindirebili-yorlardı.

Durmuş Alinin umudu, parasız yatılıdaydı. Sınava girmiş, yüzde yüz kazanacağından kuşkusuz yoktu. Bana gelince, ben bir umutsuzluk içinde yuvarlanıyordum. Nereye gitsem, ne yapsam? İki yıldır geceleri çalıştığım fabrika, bu yıl beni almıyordu. Öğrencileri fabrikada çalıştırmak yasakmış!

Neden yasakmış, bir türlü anlayamıyordum. Bu yıla kadar ne güzel çalışıp okumuştum.

Beş parasız... Başımı sokacak bir ağaç kovuğu bile yok! Kocaman şehrin ortasında yalnız, yapayalnızım. Sarılacak bir dalım da yok! İçerimde dayanılmaz bir keder, bir hınç...

Durmuş Ali ile bir zaman istasyonun önündeki sıtma ağaçlarının altında geceledik. Sonra olmadı. Bu böyle sürüp gidemezdi. Bekçiler de rahat vermiyorlardı. Sonra da okula gitmek zorundaydık. Biz okula gidince, ortada kalan yataklarımızı çalmazlar mıydı?

Çok iyi bir arkadaşım vardı, Yusuf. Beni çok severdi. Sıtma ağaçlarının altında gecelediğimizi nasılsa öğrenmiş.

Bir gün utana utana :

“Bizim damın üstünde yatsanız,” dedi.

Deli gibi sevindik. Durmuş Ali ile kucaklaşıp öpüştük.

Durmuş Ali bir “Alloooos ” cekti “Yasadık be abi Bir oünüin hevliöi de

Damlağın bir damlağı... çenar. Yağdın de uşu... Bu gıdanı beyliğe beylik.”

Biliyorduk ki, dam üstünde güzün yağmurları başlayıncaya kadar yatabilirdik.

Sonra, sonrasına Allah kerim.

Yatakları hemen istasyondan alıp eve getirdik. Yusufaların evi, 42

YATAK

pazaryerinin yanında bir tek odaydı. Yatakları dama serdik.

Bekçi korkusu yok, bir şey yok. Damın üstünde bir ev sıfıcaklığı, bir baba ocağı sıcaklığı...

Bunca sıkıntıdan sonra yatacak bir yerimiz vardı işte. Şu hayat dedikleri de ne güzel şey!

Akşam ekmeğimizi yer yemez hemen damın üstüne damlıyor, yataklara girip yorganları boğazımıza kadar çekiyorduk. Geceler biraz soğuktu ama, gökte kocaman ışıltılı yıldızlar vardı. Hep yıldızlara bakardık. Bazı geceler de gökyüzünü yıldızlarla döşeli bulurduk. O zaman sevincimize sınır yoktu. Ve bizler umutla doluyduk. Sıkıntılardan, acılardan sonra gelecek güzel günlerin, daha güzel olacağına inanıyorduk. Bu umutlar, bu hayaller benimdi. Ben söyledim, Durmuş

Ali dinler ve onaylardı.

Durur durur :

“Öyle değil mi Durmuş?” derdim.

“Heyye abi,” derdi. “Sabahları karanlıklardan sonradır.”

Bu lafı da benden bellemişti.

Serin dam üstü, ışıklı iri yıldızların geceleri, sokağın sabahlara kadar süren gürültüsü, bizim umutlarımız, hayallerimiz tam bir ay, kasım başına kadar sürdü.

Sonra... Sonra o belalı, o karanlık, bir kara o çul gibi, kapkaranlık Çukurova yağmurları başladı.

Hava biraz bulutlandı mıydı, okulda Durmuş Ali ile bir araya gelir, birbirimize sokulur, ikimiz birden :

“Allah be! Allah be! Etme nolursun,” derdik.

Ya bir de yağmur çiselemeye görsün, o zaman bizim yüreklerimizde kıyamet

kopardı. Durmuş Ali hemen okuldan eve fırlar, yatakları damın saçağının altına indirir, koşa koşa geri gelirdi.

Yağmurlu günlerde eve, yani saçağın altına gece yarısından sonra, ortalıktan el ayak çekilince gelir, usulcacık yataklarımıza girerdik. Saçak altında yattığımızı elalemin görmesinden bir utanır bir utanırdım ki, biterdim. Durmuşu dersiniz, o oralı bile olmazdı.

Bazen erken uyanamazdım. Birden uyanırdım ki, arkadaşımın anası, öteki komşular uyanmışlar, avluda dolaşıyorlar. O zaman ben

43

SARI SICAK

yorganı başıma iyicene çeker, yatağın içine büzülür, büzülür, yok olurum.

Yanımda yönümde ayak sesleri duydukça küçülür, küçücük kalırdım. Ayak sesleri kesilince hemen yataktan fırlar, giyinir, kaçardım. O gün ben giyinirken birinin bana baktığını sanmışsam akşama kadar başım döner, kendime gelemedim.

İçinde yattığım yatağa dönüp de bir türlü bakamıyordum. Bakmayı içim götürmüyordu. Yatak, saçağın dışından fırlayan çamurlarla bezenmişti.

Gene geç uyandığım bir sabah, giyinip kaçarken, arkadaşımın annesiyle göz göze geldik. Ak saçlı bir başta kocaman açılmış acıyan gözler. Yıllar geçti, o gözlerin ağırlığı daha üstümde... Bin yıl yaşasam da o gözler öyle, öylecene bakıp duracak.

Sabahleyin okulda Durmuş Aliye :

“Ben o eve bir daha gitmeyeceğim,” dedim.

Şaştı:

“Neden be abi! Nerede yatacaksın? Neden yani?”

Durmuş ne etti eyledi de, beni o gün eve götüremedi. O gün, daha başka günler gidip istasyondaki kanepelerin üstünde geceledim.

Bir ara yağmurlar durur gibi etti.

Durmuş Ali, bir gün :

“Abi,” dedi, “yatakları dama çıkardım, gel artık!”

Gittim.

Birkaç gün sonra, bir ikindiüstü bir yağmur boşandı, gök delinmiş gibi...
Durmuş

fırladı ama, yetişememiş. Yataklar çıpıldak su.

Bir otel bilirdim, eskiden birkaç gün yatmıştım. Otel deyince... Gariplerin yatağı. Güzel Yurt Oteli... Oteller o zamanlar çok ucuzdu. Bir yatak elli kuruş.

Gel gör ki elli kuruş!.. Yatağımız olduğu için, koridorda geceliği on kuruşa yatmamıza katibin gönlü oldu.

Daracık koridora iki oda kapısı açılıyor. Yatakları kapının önüne serdik. Biz de yatakların dışına çömeldik. Hiç konuşmuyoruz. Belimizi duvara vermiş duruyor, birbirimize de hiç bakmıyoruz.

Gece yarısını bulduk. Yataklar önümüzde serili duruyor. Uykumuz geliyor, gözlerimizden uyku akıyor ama, yataklara girilmez ki... Gözümüz yataklarda, içimizde özlem, rahat bir yatak, bir uyku öze-44

YATAK

mı.

Yarı sersem, yarı uykulu... t Aşağıdan bir ayak sesi geldi. Gece yarısını epey aşmış... Gözümü açtım, merdivenden iki genç kadın görüldü. Yataklara basmamaya çalışarak kapıyı açtılar. Kadınların ince, uzun boylusu içerden geri çıktı. Bizlere şaşkın şaşkın bakıp geri girdi. Sonra geri çıktı. Hep bakıyordu. Girdi çıktı, girdi çıktı.

Telaşlı bir hali vardı. En sonunda gelip durdu. Konuşmadı. Sonra birden bana :

“Bir kibritiniz var mı?” dedi.

Çıkarıp verdim. Gözleri şaşkınlıkla açılmıştı. Sigarasını yaktıktan sonra, bir sigara da bana uzattı, almadım. Israr da etmedi.

“Bu yataklar sizin mi?” dedi.

“Bizim.”

“Vakit çok geç, yatsanıza...”

Ampulün sönük ışığında, bereket, yatakların ıslaklığı belli olmuyordu.

V

Ben:

“Hiiiç... uykumuz gelmiyor da...”

Durmuş Aliye döndü. O uyuyordu.

Dürttüm. Durmuş uyandı. Dürttüğümü kadın da gördü.

“Yatsanız iyi edersiniz.”

Durmuş Ali :

“Is...” dedi.

Sertçe ağzını kapattım.

Kadın huylandı:

“Bir şey mi söyleyecekti çocuk?”

“Patavatsız biridir de...”

Kızgın söylemiş olacağım ki, kadın odasına gitti. Arkasından baktım. Gözlerimde incecik bir bel hayali kaldı.

Durmuş Aliye usuldan :

“Kadın güzeldi,” dedim. “Amma da iyi ha...”

İçerden kadının kahkahası geldi. Ben buna içerledim.

“Güzel amma, bunlar pis karılar,” dedim. “Pis olmasalar ne işleri var otelede.”

45

SARI SICAK

Sonra hiç konuşmadık. Yüreğimize derdimiz, yatağımız da ıslak olmasaydı, Durmuş

Ali ile bu kadın üstüne kim bilir ne laflar eder, ne düşler kurardık.

Uyumuşuz.

Gecenin saat üçü mü, dördü mü ne, kapının gıcirtısıyla gözleri- • mi açıyorum.

Bakıyorum ki, kadın gecelik gömleğiyle merdivenlerden iniyor. Az sonra da gelip gene karşıma dikiliyor. Her yanı açık saçık, göğsü dışarda. Çırılçıplak

denecek kadar çıplak... Gözlerinde bir kızgınlık ve uykunun mahmurluğu var. Gene öyle açılmış gözlerle bakıyor. O baktıkça ben köşemde küçülüyoTum. Bir ara, hırsıyla gözlerimi kapadım ve bir zaman açmadım. Sonra açtım ki kadın daha öylecene duruyor.

İçimden, “Ne durmuş bakıyor öyle? Pis, bu pis domuzlar hep böyle bakarlar işte.

Kendisine ne oluyor uyumuyorsak. Ne karışıyor. Salla bir yumruk çenesine,” geçti.

Kadın :

“Kibritinizi verir misiniz?” dedi.

Çıkarıp verdim.

Gidip içerden sigarasını alıp yaktı. Bir tane de bana uzattı. Bir de canım sigara istiyordu ki...

“Ben sizin sigaranızı istemem,” dedim.

Kadının yüzünde hoş, ama beni çıldırtan bir gülümseme dolaştı :

“Neden küçük bey?”

“Ben küçük bey değilim. İçmem işte. Size ne yani? İçmem işte.”

“Haa,” dedi, “sahiden siz niçin yatmazsınız? Yataklarınız da serilmiş işte...”

Kekeledim :

“Biiiz mi? Size ne?”

“Bakın, çocuk uyumuş. Neden yatmıyorsunuz?”

“Uyumuyoruz. Uyumayacağız işte. Canımız uyumak istemiyor.”

“Neden?”

Varır da yatağa bakar, yaş olduğunu anlar diye deli oluyordum.

46

YATAK

Deli gibi bağırdım :

“Yatmıyoruz işte. Yatmayacağız ”

ı aumuyorum işte. ı aumayacağız.

Kadın :

“A... a... a,” dedi, “ne bağıyorsunuz öyle? Ben bu çocuğa acıdım, oracıkta uyumuş da... yazık üşür.”

Durmuş Aliyi sertçe dürttüm, irkildi. Gözlerini korku ile açtı.

“Kalk ulan!” dedim. “Kalk! Sersem gibi burada uyuyacağına.”

Çocuk neye uğradığını bilemedi, gözlerini yeniden yumdu. Başı önüne düştü.

Gene dürttüm.

Başımı kaldırıp da kadının yüzüne bakamıyordum ya, gözlerinin üstümde olduğuna, öldürürcesine üstümde, bana baktığına kuşkum yoktu.

“Kalk ulan, kalk da yatağına gir, orada uyu!”

Oğlan, uykulu uykulu burnunu kaşıyıp beceriksizce soyunmaya başladı.

.-

“Sahiden de,” dedi, “ben neden burada uyumuşum?”

Elinden tutup yatağına soktum.

Durmuş, duyulur duyulmaz bir sesle :

“Abi be,” dedi, “ne de soğuk!..”

“Yat ulan,” dedim, “şimdi ısınırısın.”

Kadın başımdan gitsin diye ben de hızlı hızlı soyunup yatağına girip yorganı başıma çektim.

Alaylı bir ses :

“Allah rahatlık versin.”

Kapı kapandı. Arkadan da bir kahkaha geldi. Var gücümle dişlerimi sıktım.

Yatak su gibiydi. Tenimden buz gibi bir ürperti geçti. İçim bir üşüdü ki...

Yorganı başıma, bacaklarımı karnıma çekip bir topak oldum.

Durmuş Ali yorganımı çekti.

“Abi be,” dedi, “abi be! Donuyorum abi be! Vıcık vıcık!”

Ben büzülmüştüm. Hırsımdan dişim dişimi yiyor.

“Abi be, sana diyorum abi be! Donuyorum be!”

47

SARI SICAK

Yorganı üstümden hışımla attım.

“Ne var ulan? Abi be, abi be! Yat, geber işte!”

Yeniden yorganı üstüme çektim. İçimde soğuk bir ürperti. Sanki bir yığın yılanı getirip çıplak tenime sarmışlar.

“Abi be... Vallahi üşüyorum. Üşümekten ölüyorum... Vıcık vıcık... Su... Abi be!

Sana diyorum be!”

Ben birden yataktan fırladım. Giyindim. Ali de öyle yaptı. Gene gittik köşeye’

oturduk. Sudan çıkmış gibi ıslanmıştık.

Ama yüreğimde korku, ya kadın şimdi çıkıverir de bizi gene böyle görürse!

Durmuş Alinin dişleri birbirine çarpıyordu. Ben de titriyordum.

Ya kadın şimdi çıkarsa!..

Alinin elinden yakaladığım gibi:

“Yürü parka kadar koşalım, ısınırız.”

Parka kadar koştuk. Asfalt cadde ıpıssızdı. Oradan istasyona koştuk. Yüreğimiz küt küt atıyordu. Isınmıştık ama, sıtma ağacının altında biraz bekleyince yeniden üşümeye başladık.

İstasyon alanının ortasında birkaç salepçi duruyor, bir insan kalabalığı da salep içiyordu.

Sıcak salep bardaklarının buğulandığını görür gibi oldum. Elim cebime gitti ama... Boşuna...

Durmuş da salep bardaklarına gözlerini dikmişti.

Kendimde olmadan içimi çekmişim.

Durmuş da içini çekti.

Daha gün doğmamıştı ya, usul usul şafağın yerleri işiyordu.
İki büklüm olmuş, tir tir titriyorduk.
Durmuş Ali, bir ara bana döndü. Birden aklına gelmiş gibi:
“Abi be,” dedi, “sahiden, o ıslak yataklara biz ne diye girdik?”

48

DÜKKANCI

Köyün tam orta yerinde koskocaman, koyu bir gölge veren dut ağacı vardır. İki adam el ele verse gövdesini çeviremez. Köy Çukurovanın sıcağında cehennem gibi yanar, dışarda sıcak yeri göğü kavururken onun kapkara, koyu gölgesinde insan terlemez bile.

Dükkan bir köşesini işte bu koca dutun gövdesine dayamıştır. Yıllardan beri öyledir. Öylecene koca duta dayalı durur. Üstünün sazları eskir, yenilerler.

Çitleri bel verir, yeniden örerler. Yerini, ne bir adım ileri ne bir adım geri, değiştirmemiştir.

Dükkan sahibi Darendelidir. Kocaman göbeğinin üstünde kocaman, belki yarım kulaçtan uzun, bir gümüş saat kordonu sarkar. Küçücük gözleri göz evlerinde fırl fırl döner. Beyaz parmakları kısa, etlidir.

Bu Darendeli Memed Efendi, bu köyde, köylülerden daha yerlidir. Sen de yirmi, ben diyeyim otuz... Kimse bilmez kaç yıldır buradadır. Köyde her zaman bekar yaşar. Memleketinden ara sıra da küçük bir çocuğu gelir. Birkaç ay kalıp geri gider. Şimdiye kadar çocuklarının türlü gelip gitmiştir. Kendisi de yılda, iki yılda bir memleketine gider. O zaman dükkan kapalıdır. Köylüler dükkanın önüne gelir, bir karış yüksekliğindeki gübrenin üstüne bağdaş kurup otururlar. Kapalı dükkan kapısı güneş yiye yiye gümüşleşmiş, çatlamıştır. Dükkanın kapalı olduğu zamanlar ortalığa bir keder çöker. Memed Efendi olmazsa olmaz gibi gelir köylülere...

Haziran, temmuz, ağustos ayları herkes tarladadır. Köyde kimsecikler bulunmaz.

Birkaç yaşlı, birkaç haylaz çocuk, kimi kadınlar.

Yaşlılar, dükkanda bulunan tahta peykelerin üstüne bağdaş kurup otururlar.

Aksamlara dek otururlar. Sabahın karanlığından aksamın alacakaranlığına

...kadar, sığırların köye girişine dek, oturup laf eder, uyuklarlar. Yaz kış bu böyledir.

49

SARI SICAK

Bir de çocuk vardır, on yaşlarında. O da sabahın alacakaranlığında, belki yaşlılardan daha önce, dükkan açılır açılmaz damlar. Onun da bir yeri vardır.

Kapının karşısı. Elinde değneği, çenesini değneğine, dizlerine dayar, hiç konuşmadan oturur. Ağzını açmaz. Yaşlılar konuşur, o dinler. Ona kimse şuradan kalk da şuraya otur diyemez. Adı şimdiden deliye çıkmıştır. Deli Süllü. Hiç mi hiç konuşmaz. Anasından başka kimseye ağzını açıp da bir çift laf söylediği görülmemiştir.

Öğleye doğru köy adamakıllı bir ıssızlığa gömülmüştür. Çıt yok. Uzaktan, arada bir, bir eşek anırtısı duyulur. Sonra... Sonra ıssızlık alabildiğine çöker.

Kimse başını kaldırıp da dışarı bakamaz olur. Gözler kamaş kamaş... Parlak güneş

buğulanır. Ortalık çatır çatır yanar, kavrulur. Köpekler, kediler, tavuklar ortalıkta gözükmezler. Bir huğ gölgesinde, dilleri dışarda, toz toprak içersinde debelenirler.

İşte tam bu sıralarda, yalınayak, telaşlı bir kadın, eteğinde ölçüsü bellisiz zahire ile dükkana doğru hızla, kırmızı, bol donunu yeldi-rerek gelir. Yüzü gözü su gibi ter içindedir. Köşedeki çuvallara doğru varır, eteğini boşaltır. Sonra iki eliyle üstünü çırpar.

Memed Efendi sorar:

“Ne kadar?”

“Bir ölçek.”

“Ne alacan?”

“Sonra alırım. Sen belle, ben sonra gelir alırım.”

Çıkar gider. Memed Efendi önündeki deftere bir şeyler çiziktirir.

Köyde kocasından gizli un, zahire verip dükkandan öteberi almayan hiçbir kadın yoktur. Cıncık alırlar, boncuk alırlar. Üzüm alırlar, pekmez alırlar.

Kızlarına çeyizlik, oğullarına kuş lastiği... Burada, kadınlarla Memed Efendi arasında değişme aracı para değil, zahiredir. Kadın para görmez. Kadına paranın gerekliliği de yoktur.

Dükkanında yaşlılar sır küpüdür. Süllü ağzını açmaz. Yaşlıların gelinleri, kızları da başka kadınlarla gönderirler zahireyi dükkana. Memed Efendi, bir işmarla, bunun kimin olduğunu, kimden geldiğini anlayıverir. Sarı deftere çiziktirir. Ya da isteneni verip geleni savar.

DÜKKANCI

Kadınlarla Memed Efendi arasında gizli bir anlaşma vardır. Erkeklerin hepsi de bunu bilirler. Bilirler ama, her zaman da seslerini çıkarmazlar. Mart girip de unluk kalmayınca, köyün içini bir kadın çığnl-tısıdır alır. Memed Efendinin başına bir küfürdür yağar. Memed Efendi ne yapsın, bu dükkani boşuna açmamış ya.

Gelene git denir mi? Bu nasıl akıl? Kötek, çığrılı ekinlerin biçimine kadar sürer. Sonra gene eskisi gibi başak buğdayları, arpaları akar akar...

Memed Efendinin dükkanından köyün her evine gizli bir ağ uzanır. Köyde olup biteni gözüyle görmüşçesine bilir. Osman karısı ile niçin kavga eder? Veli neden ikide bir karşı köye gider? Daha daha... Gizli, daha "mahrem" olarak ne varsa hepsini bilir. Bilmezse olmaz. Mesleği gereği.

Köyün içinden doludizgin geçen atlı koca dutun dibinde indi, atı yandaki çite bağladı. Aslında kır oları at terden kapkara kesilmiş, boynu, sağrısı köpüklenmişti. Atlı da ter içindeydi. Kararmıştı. Dükkana girdi. Selam verdi.

Kasketinin altından kara, ıslıl ıslıl yağlı saçları fırlamıştı. Yaka cebinde büyük, sarı bir mendil sokuluydu. Kara şalvarı yeniydi, ama tozlanmıştı.

Memed Efendinin kulağına çabuk çabuk, kimseye çaktırmadan :

"Noldu emmi," dedi, "kız işi tamam mı?"

Duyulur duyulmaz bir sesle :

"Tamam," dedi öteki.

Birbirlerinden hemencecik uzaklaştılar.

"Baban nasıl, iyi mi? Köyde ne var, ne yok? Çingene yapılı duruyor mu? Yoksa dehlediniz mi?"

Delikanlı omuzlarını silkti :

"Hiç " dedi "bir şey yok köyde. Raham rahat selamı var. O herif daha

Şu canım sağiken dökerim ayağına gene Yeriyokuş köyünü. Sen karışma dedim ya.

Can sağiken... Yani fıkara dediler de...”

Yaşlılardan birkaçı birden :

“Yiğit delikanlı,” dediler. “Döker ayağına Yeriyokuş köyünü. Korkma Memed Efendi.”

Memed Efendi:

DÜKKANCI

“Güvencim evvel Allah, sonra bu. Yiğit delikanlı, Allah bağışlasın. Er olan dönmez sözünden.” ‘: Delikanlıya : “Bak hele yeğenim şu ettiğin işe! Onlar mı fıkara? Sürmeyi gözden çeker onlar, gene haberin olmaz. Beeen, ben bilirim onları ancak... Fıkaraaaa! Yani şu Yeriyokuşlular yok mu? Bir adam ekmek yemesin yani, gözlerine batar. Bir aralar dükkan bilmez iken, ben veresiye verdim onlara. Amma bu çocuk yiğit. Dehlerler gider. Yüreklere acımış!.. Bizim çoluk çocuk ne yiyecek? Bu yaştan sonra el içinde sürüm sürüm. Gavur Yeriyokuşlular... Vicdanları yok.”

Hacı Ağa :

“Bu delikanlı yiğit çocuk. Gavur Yeriyokuş köylüsü. Vicdan merhamet arama,” diye söylendi.

Memed Efendi koca göbeğinin üstündeki saat kordonunu tutuyor, yelek cebinden saati çıkarıp çıkarıp geri koyuyor. Çıkarıp koyuyor. Kızgın olduğu zamanlar hep öyle yapar. Çıkarır kor. Bakmadan çıkarır kor. Eli makine gibi işler.

Deli Süllü gene eski yerinde, çenesi değneğinde, sessiz, Memed Efendiye öylecene bakıyor. Yaşlıların her biri yerinde. Ortalık sinek içinde. Arı oğul verir gibi.

Sinekten göz gözü görmüyor. Memed Efendi elini salladıkça üzüm, incir, şeker yığınlarının üstünden bir kapkara yığın havalanıyor, o zaman altındakinin ne olduğu anlaşılabilir.

Memed Efendinin saatindeki eli yavaşladı:

“Yani gönül diyor ki, Yeriyokuşlulara bir zırnık verme. Bir milyon lira verseler, bir zırnık verme.”

Dükkancı:

BİR YAŞLI:

“Verme kardaş, bu kadar nankörlüğe karşı, ben olsam vermem. | Erkeklik de bu.”

“Yani efendim, gönül diyor ki, zırnık verme. Yani efendim.”

Elini kordondan çekti. Abtes almak için dışarı çıktı.

Dışarı çıkınca arkasından bir yaşlı:

“Deyyus,” dedi. “Koca deyyus... Bir fıkara gelmiş, sebeplensin. Kimse kimsenin kısmetini yemez. Varsa kısmetinde, gelir Hintten,

53

SARI SICAK

Yemenden. Yoksa kısmetinde ne gelir elden? Ne istersin elin fıkara-sından? Sana ne? Sebeplensin. Ucuz veriyormuş, verir ya. Sen ondan ucuz ver, senden alsınlar.

Yook, veremez. Adanaya iki konak daha tuttursun, deyyus.”

“Kendi sürünür buralarda, pis pis el kapılarında. Yer Adanada ak bacaklı hanımlar.”

“Bir fıkara gelmiş sebeplensin.”

“Bir fıkara gelmiş...”

Memed Efendi birden içeri girdi:

“Lailahe illallah,” dedi, kulaklarının arkasını sıvazladı. “Şu Yeriyokuşlular ekmek bilmezler. Bıçak sokarlar yedikleri sofraya. Beş paralık çürük mal ile...”

“Beş paralık çürük çarık mal ile...” dediler yaşlılar mırıltı halinde.

Ertesi sabah, gün ışımadan, köyün üst başından bir çığrıltıdır koptu. Bir kadın alabildiğine bağırıyordu. Az sonra duyuldu ki Cemile Karının kızı kaçmış.

Yeriyokuşlulardan biri kaçırılmış.

“Belliydi,” dedi bir ihtiyar. “Dünkü oğlanın gözü göz değildi.”

Kuşluklayın bir çığrıltı, bir gürültü yığını olmuş Cemile Karı dükkana doğru geliyordu.

“Sakalı belkırı... Sakalı belkırı taroooo. Sen ettin bu işi... Seoooo.”

Sakalı bokluu... Sakalı bokluu teeeee. Sen etmi bu işi... Seeee.

Kapıya taşlar yağıyordu.

Memed Efendi kapı arkasından :

“Etme bacım, benim ne taksiratım var?”

Saç baş karmakarışık, elleri tozdan apak. Yanını yönünü bir toz bulutu bürümüş... Göğsü açık. Memeleri dışarı fırlamış. Dağarcık gibi kupkuru, sarkık... Üst kama dişleri de ak, pırıl pırıl.

“Sakalı boklu...”

Taş almaya eğildikçe, iki eliyle toprağı arttıkça, toz bulutunun içinde görünmez oluyor, sonra “küüt...”

“Sakalı bokluuu!”

54

DÜKKANCI

Bir yaşlı usulcana kapıyı araladı :

“Etme bacım, ne taksiratı var fıkaranın? Senin kızını kaçıırıp., da ne geçecek eline? Kızın gözü kızmış kaçmış. Git anam, hükümete git. Hükümet var, kanun var.

Git. Ne istiyon?”

Toz bulutu koyulaştı. Kadın, elleri yerde, toza daldı. Bir kocaman taş...

“Küüüt”. Adam kapıyı kapadı.

“Deli orospu,” dedi? Gözü kızmış kızının. Hükümet var...”

“Senin gelinin orospu, kızın orospu. Koca teres!”

Yaşlı adam kapıyı yeniden araladı. Yumuşak bir sesle :

“Git anam, git. Hükümete git. Bu fıkardan ne istiyon?”

Toz bulutu yekindi. “Küüüt!”

“Sen bilmen onun marifetlerini... Sen bilmen... Bilmeeen!”

Memed Efendinin sağ eli saatinin kordonunda. Çıkarıp çıkarıp sokuyor. Makine gibi. Ağlamsı ağlamsı :

“Deyin ağalar, ne günahım var benim? Bu yaştan sonra bu da mı gelecekti başıma?”

Kızı kaçmış, bana ne? Ben ne yaptım? Gözlerim kör olsun karışmam ırz meselesine.

Karışmam ben... Ah efendim... İftira... Bu köyün namusu benim namusum. Gelin efendim, kendinizi benim yerime koyun.”

Kapıya taşlar yağıyor. İçerisi karanlıkça. Kapı tahtasının biri ortasından yarıldı. Memed Efendinin küçücük gözleri etli yüzünün içine iyice gömülmüş...

Bir damla kadar. Etli, kalın boynu kıpkırmızı. Eli kordonda, inip inip çıkıyor. Boynunu iki yanına bir iki kere döndürdü :

“Deh, bu namus öldürür beni bu yaştan sonra...”

“Küüüt!”

“Sen ettiiiiin!..”

Memed Efendi dört dönüyor. Eli makine gibi.

“Deh efendim... belayı berzah... Ölür müsün öldürür müsün? Kendi kendimi öldüreceğim.”

Süllü yerinde, kapının karşısında, her zamanki durumunda, değneği çenesinde.

Kapıya her taş değışte irkilir gibi yapıyor. Elleri usulcana titrer gibi oluyor.

“Deh efendim... Ne yapayım ben? Bela...”

55

SARI SICAK

Dükkanın alacakaranlığında kan ter içinde Memed Efendi. Ne yaptığını bilmiyor.

Ağlamaklı:

“Deh efendim... Bu yaştan sonra efendim...”

“Küüüt...”

“Kapı kırılacak beylerim. Kapı kırılacak efendim.”

“Küüüt...”

“Kapı kırılacak. Kapı kırılacak! Vay başıma gelenler! Be... be... Been? Olacak iş mi kız kaçırmak? Efendim? Yaa efendim...”

Bir yaşlıya yaklaştı. Yalvarır bir sesle :

” Rica ederim beyefendi...”

“Sakalı bokluuu...”

Sonra, “küüüt!”

Bir yaşlı kapıyı usulca araladı:

“Bacım, Cemile bacım, git! Bu fıkardan ne istiyorsun? Ağzı var dili yok fıkaranın. Git nolur. Kapı baca komadın, kırdın. Hökümet var. Ceza görürsün.”

Toz bulutu karıştı. Yaşlı adam kapıyı kapadı.

Birden Memed Efendinin kordondaki eli durdu. Gözleri parladı. Eli yandaki yığılı basma topuna gitti. Kırmızı, çiçekli bir basma çıkardı. Çabuk çabuk ölçtü.

Katladı. Sonra kesekağıdına bir kilo şeker doldurdu. Havalanan sinekler çuvala geri üşüştü.

“Rüstem Ağa,” dedi, “şunu al da ver şu gözü körolası belayı berzaha. Gitsin baş

belası. Gitsin. Yoksa kapı tüm kırılacak. Namus da kalmadı. Bende namus aramayın gayri. Gitti. Uçtu gitti. Kapı kırılacak. Çocuklarının başı için...”

Rüstem Ağa kalkıp kapıyı usulcana araladı. Birden kapadı. Az daha taşı yiyordu.

Bağırıldı:

“Orospuuu... Orospu, beni öldürüyordun. Ne istiyorsun bakayım?”

Birden fırladı, saçlarından tuttu.

“Ne derdin? Al şunu, git evine.”

Eline değer değmez, kadın basmayı, şekerini fırlattı. Kırmızı çiçekli basma tozun içine yayıldı. Şekerler oraya buraya yuvarlandı. Var gücüyle çığırtyı bastı:

56

DÜKKANCI

“Amanın milleet... Hepiciği bir oluyor... Darendeliylen bir oluyorlar.

Amanın milleet... Beklerim, süverim milleet... Hepiciği bir oluyor...”

Аманым миллеет... Бокларımızı yiyeyim миллеет... Непісігі бир олuyor.

Birkaç seyirci kız çocuğu, dağılan öteberiyi toplayıp yanına koydu.

Yavaşça kalktı, basmayı, şekeri kucağına aldı, söylene söylene evine yöneldi.

Kapıyı açtılar. İçeriye bol ışık doldu, gözleri kamaştırdı. Toz bulutu usul usul iniyordu. Kapı taş yiye yiye çukur çukur olmuş, yam-rulmuştu.

“Vay kapı,” dediler. “Bak şu orospunun yaptığı işe... On beş liraya yapılmaz.”

Öğle güneşi kurşun gibi adamın tepesine iniyor, dutun koyu gölgesinde bir sürü tavuk sıcaktan harlamış, ağızları açık, kanatlarını düşürmüş soluyorlardı.

Karşiki yoldan dili bir karış dışarda, kuyruğunu bacaklarının arasına kıstırmış

sarı bir köpek geçti.

Daha ay doğmamış, ortalık karanlıktı. İkindiye çıkan garbi yeli yavaşlamıştı.

Kocaman, kapkara bir hayalet gibi karanlığa yapışıp kalmış dutun dalları usulcana sallanıyordu. Akarsuyun kenarına toplanmış köylüler birden koca dutun dallarına doğru incecik bir yalımın sunduğunu gördüler. Dutun dalları bir ışık içinde kaldı. Kırmızı yalım, dalları yalıyordu.

“Yangının,” diye uzun bir ses geldi.

Köylüler koşuştular. Yanan dükkandı. Memed Efendi eli kordonda, oradan oraya dört dönüyor. Yüzü gözü ter içinde. Gözleri çukura iyice kaçmış. Etli boynu, yalımın kızılıığı da değince, bir kat daha kırmızılaşmış.

“Amanın efendim, ben ne yaptım? Benim ne zevalim var? Ocağım söndü!”

Sonra avazı çıktığı kadar :

“Yetişin milleet! Battım. Kul kurban olurum, battım. Yetişin milleet... Aç kaldı çocuklarım. Bunca yıl... Köy... Bunca yıl...”

57

SARI SICAK

Milleet...”

Köylüler hepsi bir yerden ıslak çul, kova kova su, toprak... Daha her yeri sarmamış ateşin önünü aldılar.

Bir parçası dışarı çekilmiş öteberinin başında dükkanın yaşlılarından biri bekliyordu. Kimseye bir şey çaldırmadı.

Memed Efendi, o köylüyü bırakıp onun elini öpüyor, o köylüyü bırakıp onun elini.

“Kurtardınız beni. Sebep oldunuz yaşamama. Çor çocuğum. A1-laaah...”

Eli kordondaydı. Yüzü gözü kapkara, isten, çamurdan tanınmayacak gibi.

Yorgun, terli adamlar çitin dibine çömelıştiler. Yıldız ışığında birbirlerinin yüzlerini zar zor seçebiliyorlardı.

Çitin köşesine doğru bir yerde oturan Tos Osman, elindeki toprağı karıştırmakta olduğı çöpü yere atıp söze karıştı: “Dünya arasa bulamaz onu. Şimdi köyün hepiciğini ayağı kal-dırsak, avrat uşak arasak, sabaha dek arasak gene... Gene bulunmaz. Ne it oğlu it o! De sınavın bakayım. Eğer bulursanız, tuuu deyin bana. Bulunmaz, kıyamet kopsa bulunmaz.

Gelmemiş o dilsiz it oğlu it gibi kainata. Kim bilir nereye saklandı!” “Ancak anası bilir yerini,” dedi birisi. Tos Osman : “Şeytan bile bilmez. Bir Allah bilir. Kimsecik bilemez.” Uzakta oturan ufacık karaltı, kalın bir sesle : “Vay it oğlu it, kimin aklına gelirdi bu iş? Gündüz Cemile avradın ettiğine, gece oğlanın ettiğine... Kimin aklına gelir? Hemi sana ne ulan? Hısım... Köprüden geçerken... Tokuşmuş... Delinin ipi sapı mı olur?”

Yaşlı bir ses :

“Ne deli, ne bir şey. Ettiğini akıllı etmez.” Başka biri:

“Büyürse bela kesilir köyün başına.” Birkaçı birden : “Bela kesilir,” dediler.

DÜKKANCI

Tos Osman yerinden yekindi, ortaya doğru geldi, tozun üstüne bağdaş kurup oturdu. Hızlı hızlı: ; “Bela kesilir, bela kesilir. Ben onu bilirim. Ne it oğlu it o! Geçen yıl Hacı Yusufu yaptığı... Olmuş iş mi, Allahınızı severseniz? Olmuş iş mi? Deyin...”

“Görölmüş değil,” dedi birkaç ses.

Tos Osman konuşmasını sürdürdü :

“Hacı Yusuf, bir su ver, demiş. Ötekinde ses yok. Ulan su ver! Karşılık yok.

Ulan şuracıktan bir su al da ver, demiş. Ölüde ses var, onda yok. Hiç aldurmamış. Canı sıkılmış Hacı Yusufun. Al sana bir sille. Öteki gene ses çıkarmamış. İstifini bile bozmamış. Dayamış çenesine değneği... Gözleri havada... Sabahleyin tarlaya varmış ki Hacı Yusuf, ne görsün! Yirmi beş dönümlük karpuz tarlası yalım değmiş gibi kavrulmuş kalmış. Çekmiş bakmış ki, tümünün de köküne birer bıçak sokulmuş. Sokmuş geçmiş... Sokmuş geçmiş... Kesilmedik bir tevek yok.” *

Biri, kızgın kızgın, dişlerinin arasından :

“Ölüm temizler böylesini ancak, yok kurtuluş bundan, gayri. Yok.”

“Hacı Yusuf tutmuş bunu, yoruluncaya kadar dövmüş. Sonra, ayaklarından kendire Göğburnundaki ulu duta asmış. Bir gün bir gece orada asılı kalmış. Sarı Memed görmüş ağacın dalında. Dili dışarda, boynu sarkmış. Kendir oturmuş ayaklarına, kapkara etmiş. Kapkara, mosmor...”

“Az daha aç kalıyordu Hacı Yusuf,” dedi biri. “Az daha...”

“İki gün sonra baktık, alev almış yazıyı yabanı... Hacı Yusufun biçilmiş desteleri yanıyor. Yarısını zor kurtardık. Harman edinceye kadar beklese de öyle ateşleşeydi, açtı o yıl Hacı Yusuf.”

“İyi ki akıl etmemiş beklemeye,” dediler.

Tos Osman :

“Aç kalırdı o yıl Hacı Yusuf, çoluğuyla çocuğuyla, ölün mü, öldürün mü?”

“Ölün mü, öldürün mü?” dediler.

Tos Osman yerinden kalktı. Geri çekildi. Sonra gene yerine 59

SARI SICAK

oturdu.

“Şimdi tüm köy arasın, onu bulabilirse kellemi keserim. Evimi yakarım bulabilirlerse. Kimse bulamaz. Hiçbir şey yapamazsa, bir su kuyusunun dibine saklanır. Hiçbir şey... Korkmaz o. Yemeden içmeden su kuyusunda durur üç gün.

Korkmaz.”

Adamlar teker teker dağılıp gidiyorlardı.

Memed Efendi kinle :

“... ..”

“Yakar,” dedi. “Hele bir büyüsün. Bir kutu kibrit alır, tum koyu ateşe verir.

Bir büyüsün. Bugün bana, yarın size... Bir kutu kibrit. Köyün bir ucundan girer, öte ucundan çıkar...”

“Ölün mü, öldürün mü?” dediler. “Ölün mü, öldürün mü?”

Köylüler gittikten sonra Memed Efendi dükkanın kapısını açtı. Birden acı bir yanık kokusu genzini yaktı. Sazlardan da yavaş yavaş sular damlıyordu. Dükkanın orta yerine de bir araba tekerleği büyüklüğünde, yangının deldiği yerden ay ışığı vuruyordu. Yer çamur içinde, ortalık karmakarışık... Memed Efendi dört dönüyor. Ay ışığına her gelişte gümüş kordonu parlayıp sönüyor.

Bir zaman böyle dolaştı durdu. Sonra, yorgun, elleri yanlarına düşüverdi.

Dükkan daha yeni açılmıştı. Güneşin yarısı karşı tepenin ardından çıkmış, gölgeler uzamıştı.

Memed Efendi elini salladı. Bir yığın sinek havalandı, sonra gerisin geri çuvalların üstüne indi. Bir daha salladı. Eli kalakaldı. Uzun, ince, değnekli bir gölge dükkanın kapısına doğru uzandı. Arkasından da Süllü çıktı. Memed Efendinin benzi attı, kül kesildi. Çocuk kapıda bir durakladı. Başu dimdik, yüzü sertti. Sonra yürüdü. Oturup çenesini değneğine dayadı. Güneşten bozarmış kumral saçları kirpi oku gibi sert, tane taneydi. Yüzü büyücek güneş lekeleriyle örtülüydü. Üst dişleri uzun, parlaktı, ipincecik dudaklarının arasında gözüküyordu. Çenesinde, ta dudağına varan derin bir yara izi vardı. Gözlerinin akı çoktu. Mavi, yumuşacıktı.

Kaş altından dükkancıya baktı. Yüzünde belirsiz bir gülümseme 60

DÜKKANCI

dolaşır gibi oldu. Bir eli apak tertemiz el dokuması şalvarına gitti. Bileğinde kurumuş kan vardı. Ayakları da öyleydi. Şalvarının yan tarafı da yırtıktı.

Çalılık bir yerlerde dolaştığı belliydi.

Memed Efendinin kordondaki eli usul usul inip çıkıyordu. Çocuğa uzun uzun baktı.

Düşündü. Derin derin içini çekti. Köşede boyalı şekerler vardı, onlardan bir torbaya doldurdu. Sonra arkası çıplak avrat resimli bir ayna seçti. Bir kuş

lastiği, bir cam bilye, kırmızı bir mendil, bir de lira... Götürdü Süllünün yanına koydu. Süllü göz ucuyla onlara baktı. Bir eliyle kucağına doğru çekti.

Aynayı aldı, o yanına bu yanına döndürdü geri koydu. Her zamanki gibi

değnegini çenesine dayadı, kımıldamadan oylecene durdu.

Memed Efendi:

“Evladım, aslan evladım! Ne kötülüğümü gördünüz benim? Ben ne yaptım? Elimden geldikçe iyilik ettim. Söyle, güzel evladım! Ne kötülük ettim? Cemile karıyı sen bilmez misin? İftira ediyor, güzel evladım. Bu yaştan sonra ben nerde kız kaçırılmak nerde! Yaa evladım. İki gözüm kör olsun, üç oğlumun biri de sensin, üç oğlumun... Oğullarımdan farkın yok senin. Ben yiğit adamları severim. Vallahi severim onları. Billahi severim. Sen en yiğit adamsın bu köyün. Şimdiden geri ne gerek olursa sana, ben olayım olmayım dükkanda, gel al. Malın gibi gel al.

Ben olayım olmayım. Canın ne isterse. Canın ne isterse, güzel evladım. Bana danışmak yok. Dükkan senin. Ne istersen al. İstersen hepsini al götür. Sen benim oğlumsun bundan böyle. Anladın mı? Bu malın hepsi senin bundan böyle, hepsi senin... Al,” dedi, “bir ayna daha vereyim. Bak üstüne. Deniz üstünde çıplak avrat. Su gibi, elektrik gibi şavk veriyor. Yaaa, güzel evladım. Yaa, yiğit evladım. Bundan sonra sen benim evladımsın. Büyürsen evlenmen de benim üstüme.

Bu dükkan senin. Bu malın hepiciği senin. Canın ne isterse al! Çekinme...”

Süllü kalktı, kapıyı usulcana açtı, içeri girdi. Köşede lastikler asılıydı. Üç çift kuş lastiği seçti. Öteberisinin içine yerleştirdi.

Memed Efendi dişlerini gıcırdattı.

“Al oğlum, al! Ne istersen al! Bu malın hepsi senin. Ne istersen al!”

61

SARI SICAK

Süllü değnegini çenesine dayadı, kımıldamadan durdu. Gözlerini kıstı. İçeriye gece yanan yerden araba tekerleği büyüklüğünde bir güneş vuruyordu. Dükkan ışıkla dopdoluydu.

Önce Rüstem Ağa geldi. Onun arkasından Hacı Ağa. Sonra Tos Osman, Ansa Fahri geldi. Sonra ötekiler geldiler. Kapıdan her giren eşiklikte bir duraksıyor, şaşkınlıkla Süllüye bakıyor, sonra gidip oturuyordu.

Dükkancı bir ara dışarı çıktı.

Rüstem Ağanın alkışları titredi.

RÜSTEM AĞANIN AK SAKALI ÜRER.

“Ulan,” dedi, “deli deyyus, ocağını söndürüyordun herifin. Çıplak koyuyordun fikarayı. Olur mu böyle iş? Yazık değil mi?”

Birkaçı birden :

“Yazık değil mi? Cehennemde cayır cayır yanarsın sonra.”

Rüstem Ağa:

“Etme oğlum, etme! Eden bulur.”

“Bulur,” dediler.

Ansa Fahri:

“Etti de buldu Memed Efendi. Ettiğini buldu öyleyse. Söylenip duruyorsunuz oğlana sabahten beri! Oğlan turnayı gözünden vurdu. Aslan gibi. Aferin Süllüye.

Yiğit oğlan Süllü.”

“Git,” dedi Rüstem Ağa kızgınlıkla. “Nankörlük ediyorsunuz. Siz değil babanız, babanız bile onun ekmeğiyle meydana geldi. Etmeyin böyle! Gözünüze dizinize durur. Etmeyin böyle. Allah var, Mu-hammed var. Kötü...”

Ansa Fahri, ince uzun, karayağızdı. Dudakları kalın, kırmızıydı. Dul avrat oğulları köyde analarının adıyla anılır. Birden ayağa fırladı, Rüstem Ağanın karşısına dikildi.

“Bak,” dedi, “emmi, nankör biz değiliz, nankör o deyyus. Bak emmi, ben deyim, sen dinle. Satar malı kasabadakinin iki misline. Satar mı? Satar de! Satmaz mı?”

“Veresiye.oğlum. Kim verir veresiye? Kim verir kuru parayı elden?”

“Satar de sen! Yarı fiyatına verir mi? Verir mi buğdaylık para? Verir de! De vermez mi? Verir. Hepimiz bu gidişle onun yarıcısı de-62

DÜKKANCI

“ğil miyiz? Hesap edin kazancınızı. Yarisını, tümünü yatırmayan var mı yılda? De var mı?” ‘

“Nankörlük etmeyin oğlum!”

Fahri kızdı:

“Emmi,” dedi, “siz eski kafasınız. Aklınız ermez. Köyü birbirine düşürdüğü de caba... Münafık! İyi etti Süllü! Eli nurlansın! Dinsizin hakkından imansız

..”

geir.”

Rüstem Ağa :

“Etme oğlum! Düzenini bozma köyün. Kötü olur. Öğretme çocuklara. Sabahtan bir kutu kibrit alır,’ beri ucundan girer köyün, öte ucundan çıkar.”

Fahri:

“Köy de Memed gibi namussuzsa...” dedi.

Memed Efendi içeri girdi. Konuşulanların tümünü duymuştu. Duymamışçılıktan geldi.

“Fahri efendi oğlum,” dedi, “hoş geldin, hiç uğramazdın. Nasılsın? Otur şuradan.

Dün de anan geldi. Konuştuk... Allah uzun ömür versin. İyi karı. Yok onun gibi bu köyde. Senin anan gibi yok. Allah için yok. Ye, iç, Allahına şükret ki böyle anan var. Bir hürü melek. Keşke benim böyle bir anam olsaydı da, sağ kolum olmayaydı. Senin anan, hem erkek, hem avrat...”

Adamlara döndü :

“Kimseye iyilik edilmez oldu,” dedi. “İyilik ettiğinden daima kötülük geliyor.

Geliyor efendim. On yıllık borcunun yarısını istiyorum da vermiyor. De iyilik et!”

Arkasından yırtık pırtık, kara kuru, çökük avurtlu, kızgın biri girdi.

“On yıldır veriyorum veriyorum, bitiremedim. Benim borç boyuna doğuruyor.

Doğurmasa çoktan biterdi şimdiye... Veremem gayrı. Tak dedi. Şurama geldi.

Hökümet gelse veremem! On yıldır... Her yıl bitti sanırım. Açılır sarı defter, her harman...”

“Deyin efendim, iyilik et! İyilik et de yalancı ol. İyilik et de dolandırıcı ol.

Git kardaşım, git! Bir şey istemiyorum senden. Başımın gözümün hayrına olsun.

Git!”

SARI SICAK

Dışarıdan kalın bir ses geldi. Memed Efendinin benzi attı.

“Üzüm haaa... Yağlık haaa... Ucuz haaa... Aynalar... Bezler... Eşarplar... İğneler, iplikler.”

Yırtıldı adam :

“Bak,” dedi, “Allahsız, bu oğlan senin verdiğinin yarısına veriyor.”

Çıktı gitti.

Dükkanın önünden, önünde üç eşek, sırtında camekan, kısa boylu bir satıcı geçti.

“Yağlık haaa... Ucuz haaa... Ya beleeş?”

İçeri giren kız :

“Memed emmi,” dedi, “toka yok mu? Yıldızlı toka yok mu?”

“Yok,” dedi telaşla. “Yok kızım.”

Kız çıktı. Kara şalvarının içinde geniş kalçaları dönüyordu. Kırmızı fistanını şalvarının bağ yerine sokmuştu. Sivri memelerinin uçları entarinin altından belli oluyor, yürüdükçe oynuyordu.

Az sonra arkasından Memed Efendi de çıktı.

Kız bir huğun köşesinde durdu. Sağ yanını çite dayadı. Uzun kirpikli gözleri ışıltı içindeydi.

Gölgede eşelenen tavuklar kaçıştılar.

“Kızım,” dedi Memed Efendi, “hanım kızım, sen kızımsın. Ben düşünmem kötülüğünü senin. Bir adam düşünür mü kötülüğünü kızının? Değil mi kızım? Bir adam düşünür mü öz evladının kötülüğünü? Sen benim kızımsın. Şehirli başka, köylü başka.

Haydi aldın diyelim Gül Aliyi... Allah için babayığit oğlan. Amma aç. Arkasında sürün dur bir ömür, yazılarında Çukurovanın. Şelek çek... Pamuk topla... Ot vur... Biter mi? Köylü dirliği, it rezilliği. İt rezilliği, kızım. Bilirsin.

Tabanın yarık yarık olur. Ha demeden gül benzin solar. Dönersin yetmişlik karıya. İt eniği gibi bir sürü çıplak döl arkada. İt eniği gibi... Gözü ağrır, sıtma tutar, ekmek ister... Çıplak çıplak... Bulmuş şehirliler çaresini. Bir çocuk... Bir daha, tamam. Bir iğne. Kirp keser. Ne çocuk, ne bir şey... Gönlü düşmüş herifin sana. Fırsat bu fırsat. Kaçırma kızım! Benimki sana babalık.

Koklacaman karakol enbası. Kız mı yok şehirlerde onun için! Elini sallasa

KOSKOCAMAN KARAKOL ONBAŞISI. KIZ MI YOK ŞEHİRLERDE ONUN İÇİN: ELLİ SALLASA
ellisi, kolunu

64

DÜKKANCI

sallasa tellisi. Gönlü düşmüş sana. Gönül bu, başka şeye benzemez. Yoksa kız mı yok? Ayağına gelen kısmeti tepme! Karakol komutanı! Anlıyor musun? Koskocaman karakol komutanı!.. Her zaman herkese kısmet olmaz. Uzatarsın ayağını hanım gibi... O getirir, sen yersin. Ali yiğit. Yarsan iki onbaşı çıkar Aliden.

Neyleyim ki aç. Sen bilirsin kızım. Benimki sana babalık kızım. Şehirli gibi manto giyersin. Tilki derisi dolarsın soğukta. Eldiven giyersin ellerine, çifti elli liralık. Etin bozulmasın. Ya burada? Kirden kermeden etin gözükmez olur.

Işıl ışıl kundura ayağında. Söyle, anadan doğdu doğal şu köyde hangi avradın ayağı ayakkabı gördü? Ayakkabı yüzü görürler mi? Ayağından çıkmaz kundura. Evin içinde bile giyersin. Ya burada? Doğru dürüst ekmek yüzü göremezsin. Yediğin has ekmek olur, gece gündüz, kar gibi ekmek. Koskocaman komutan. Az buz değil, bir etek maaşı var. Onun bir ayda aldığını Aliyle sen bir ömür boyu kazanamazsınız.”

“Ya,” dedi kız, “Ali beni öldürür.”.,

“Yok kızım! Çağırır karakola Aliyi iki candarma. Hökümet bu. Hökümete karşı durulur mu? Herif hökümet. Hökümet de, dur orada! Karakol komutanı de, dur...”

Çukurovanın sıcağında yalınayak, başıkabak, arkada it eniği gibi bir sürü çıplak döl, Alinin peşi mi? Yok, yüksek hanımlarının, iki katlı ak konaklarda yarenlik mi? Sen bilirsin. Tepme! Hazır et bohçayı. İki candarma... Bu güzellik varken sende...”

Çerçinin sesi :

“Ucuz haaa... Yağlık haaa...”

Memed Efendinin eli kordona gitti. Yüzü sarardı. Gözleri çukura battı.

“Kızım,” dedi, “söyle avratlara, almasınlar bundan. Malı fabrika yanığı. Ucuz ya, yanık. Adam üstüne giymeden dökülür. Bilmezler de alırlar. Ucuz ya...”

Tepme bu kısmeti.”

Kızın büzülmüş kırmızı kalın dudakları açıldı. Kocaman kara gözleri düşünceliydi.

SARI SICAK

Gün ışımadan Memed Efendi yataktan kalktı. Uykulu uykulu, Ağanın evinin yolunu tuttu. Çardağın dibine vardı. Çardakta cibinlikler bir gölge gibi görünüyordu.

Çardağın dibinde durdu. Sığırlar gübrenin üstüne yatmış geviş getiriyorlardı. Omzunun bir ucunu çardağın direğine dayadı. Bekledi.

Neden sonra, zar zor, işitilir işitilmez bir sesle :

“Kardaş,” dedi, “kardaş... Durmuş Ağa! Kalksana oo! Kardaş, kardaş, Durmuş Ağa!

Kardaş! Kalksana bre.”

Yukardan hiç ses gelmedi. Memed Efendi ayakçaktan birkaçını çıkıttı:

“Kardaş, Durmuş Ağa, yekinsene! Yekinsene bre kardaşım, bir iş için geldim.”

Bir kadın uyandı:

“Ağa,” dedi, “biri seni çağırıyor aşığıdan.”

Kalın, uykulu bir ses :

“Kimmiş o? Kimsin sen?”

“Benim,” dedi Memed Efendi, “benim kardaş!”

Kalın ses :

“Yukarı çık. Ne var? Hayrola! Gece yarısı...”

Yukarı çıktı. Durmuş Ağanın döşeginin kıyıcığına oturdu. Durmuş Ağa yarı doğruldu.

“Ne var? Noldu böyle sana?”

“Sorma,” dedi, “sorma. İş kötü. Bu yaştan sonra bunlar da mı gelecekti başıma?”

Zoruma gidiyor. İnan zoruma gidiyor kardaş! Dediler ki Durmuş Ağa... Ummam, dedim, Durmuş Ağadan. Bunca yıl kardaş gibi yaşadık. Bunca yıl

kardaş gibi efendim. Evet efendim. Yaa efendim. Kemiğim Allahtansa, etim Durmuş Ağadan.

Yapamaz dedim, yapmaz bu kötülüğü bana. Durmuş Ağa yiğit, kapısına geleni, dedim, boş çevirmez. Yeriyoşluların kovduğunu sokmaz, dedim, köye.”

Kalın ses gürlledi:

“De bakayım nolmuş? Ne var? Netmişim sana karşı...”

“Haber göndermiş o kısa boylu şeytan yavrusu. Haber salmış Yeriyoşluların dükkancısı. Kovdurdu beni Yeriyoştan Memed

66

DÜKKANCI

Efendi, demiş, kovdursun. Alacağı olsun. Gelirim köye, açarım bir dükkan, dükkanının karşısına, inadına, demiş. Satarım yarı fiyatına. Benim sattıklarım idare eder.”

Durakladı, düşündü :

“Benim sattığım fiyata Memed Efendi satamaz. Onun yüzü tutmaz fabrika yanığı çürük mal satmaya, demiş. O köylüyle bir ev gibi. Sabah akşam yüz yüze bakarlar.

Ben satamam kardaşım. Yüz yüze ba-karık. Olur mu? Yapamam... Aç kalır, dilenirim gene yapamam. O öyle demiş, kardaşım. Yaa kardaşım. Sen de Durmuş Ağa, sen de kardaş, verecek olmuşsun dükkan yerini. Tabanlarını öperim. Bunca yıl kardaş

dedik birbirimize. Baba dedim sana... Zoruma gidiyor. Ne diyorsun kardaş? Hişt!

Durmuş Ağa, ne diyorsun? Kardaş... Kardaş dedik...”

Durmuş Ağa uyku sersemi doğruldu, pel pel baktı.

“Ne diyorsun kardaş? Bir şey de tabanlarını öpeyim, cevap söyle. Çok zoruma gidiyor vallahi. Kovdu Yeriyoşlu. Biz onlar kadar da mı olamayız. Zoruma gidiyor. Tabanlarını öpeyim bir cevap ver!”

“Ne diyorsan öyle olsun,” dedi Durmuş Ağa, başı yastığa düştü.

Süllü yerinde kımıldamadan oturuyor, oralı olmadan Kara Duranla fısıldaşan Memed Efendiye bakıyordu.

Memed Efendi elini salladı. Bir sinek yığını havalandı, geri kon-du.

“Bak,” dedi, “oğlum Duran, senin evlenmen benim üstüme. Hiç onu düşünme. Seni zengin ederim. Zoruma gidiyor. Öldürüyor beni. Namus... Üzümü, şekeri dağıt çocuklara. İş bittikten sonra daha veririm de. Para veririm de.”

Kara Duran incecik boynunu dikleştirdi.

“Emmi,” dedi, “evvelallah sayende. Biz Yeriyoşlulardan kötü değiliz. Sokmayız namus düşmanını köyümüze. Gelmesin. Babasının malı mı bu köy? Bizim bu köy...”

Canımız kimi isterse, o durur değil mi? Namus düşmanı... Yerde mi yatıyor bizim avratlar? Gelsin yabanın çerçisi. Şimdi görürsün sen!”

SARI SICAK

Çıktı.

Arkasından Memed Efendi: *

“Seni bu yıl evermezsem, bana da Memed demesinler. Ha göreyim seni!”

O çıkar çıkmaz kapıda yırtık pırtık giyitli, yırtık gömleğinden buruş buruş, sarkmış karnı gözüken incecik bir yaşlı adam göründü. Ayaklarını sürüklüyordu.

“Bre Memed,” dedi. “Çekirdeksiz üzümünden versene bana!”

Memed Efendi ihtiyarın kulağına eğilip bağırdı:

“Ne kadar olsun? Ne kadar olsun?”

Yaşlı adam sağ avucunu açtı:

“Ne bileyim ben. Şu ne kadar ederse o kadar ver!”

Memed Efendi üzümü tarttı. Yaşlı adamın ayakları sürüklendi.

Gölge gibi yitiverdi.

Köyün on ikisinden aşağı çocuklarının hemen hepsi dükkanın önündeki alanın ötesindeler. Elllerinde, ceplerinde taş dolu. Birini bekliyorlar. İki çocuk dövüştü. Kara Duran araladı. Duran kısa boyuyla çocuklardan ayırt edilmiyordu.

Çocuklar yerlerinde duramıyorlar. Çocukların ötesinde, başka bir huğun dibinde de Süllü değneğini çenesine dayamış, tek başına duruyor. Çocuklar

ellerindeki taşı birbirlerine gösteriyorlar.

Kara Duran :

“Durun,” dedi, “it döllerini. Geliyor namus düşmanı.”

Çocuklar hazırlandılar. Öteden, sırtındaki camekam güneşe geldikçe balkıyan, önündeki üç eşekte sandık yüklü, uzun boyunlu, incecik, çelimsiz bir satıcı görüldü.

“Ucuz haaa... Yarı fiyatına haaa... Yağlık haaa... Lastik, kuş lastiği haaa...

Sağlam haaa...”

Satıcı çocukların karşısına gelince, Kara Duran dikeldi. Sağ şahadetparmağını uzattı:

“Marş!” dedi. “Marşşşş...”

Satıcıya taş, tezek, çamur, taze sığır pisliği yağmaya başladı.

68

DÜKKANCI

Adam neye uğradığını bilemedi. Şaşırıldı kaldı. Yanım çocuklara döndü. Büzüldü.

Taş boyuna yağıyor. Eşekler birbiri üstüne yaslandı. Durum kötü. Kırılmadık yer kalmayacak. Süllü, kaşla göz arası, elinde değneğiyle çocukların karşısına dikildi. Değneği bir salladı. Bir iki çocuk bağırarak kaçtı. Taş, tezek, pislik yağmuru durdu. Satıcı sırtından camekanını indirdi, kırılmış mı diye baktı.

Kırılmamış... Satıcı çömelmiş, Süllü ayakta. Satıcı gözlerini şaşkınlıkla açıp, dostça Süllüye baktı. Süllü de ona baktı. Sonra ikisi birden dükkana doğru baktılar. Süllü arkasını döndü.

Kara Duran soluyarak dükkana girdi.

“Emmi,” dedi, “çocuklar korktular Süllüden. İflahını kesiyorduk herifin.

Arkasını döndü, biz habire yapıştırıyorduk. Deli Süllü... Gözünü korkutmuş bir kez çocukların. Tutsam dövsem, bilirsin sen onu... Olmaz. İş tamamdı amma... Ne denir. Olan oldu. İt oğlu it. Deli... Deli herif. İt ile çuvala girilmez ki...”

Memed Efendi:

“Bunca iyiliklerim... Gözün kör olsun Süllü. Duran oğlum, gel şunun hakkından.

Ağrımaya gidiyor. Senin evlenmen benim üstüme. Boynumun borcu... Al şunu!”

Birkaç metre çiçekli basma uzattı.

“Götür anasına Süllünün. Hal böyle de. Ne etsin etsin, iki saatliğine köyün dışına salsın deliyi. İki saatte adam bile öldürülür. Gitsin deli... İş olur...”

Kara Duran :

“Çocuklar da bir iştahla atıyorlardı ki!”

Gün ikindi. Koca dutun toprağa serilmiş kara, koyu gölgesi upuzun. Süllü, anasının yalvara yalvara azığa gönderdiği dayısının tarlasından döndü. Yolun üst başında, Alinin evinin arkasında, boyunlarını birbirinin üstüne atmış düşünceli eşekleri gördü. Yüreğine tıp etti. İşi anladı. Satıcı çömelmiş, sırtını çite dayamış, başı eğik duruyor. Kımıldamıyor. Camekan bir yanda, camı parça parça...

İçinde hiçbir şey kalmamış. Tozun toprağın içine sabun, şeker, boyalı çocuk oyuncakları, daha bir sürü öteberi karışmış. Süllü gelip satıcının karşısına dimdik durdu. Elleri titriyordu. Satıcı başını usul usul kaldırdı.

SARI SICAK

Yüzü kan içindeydi. Altdudağı patlamış, çenesinde bir kan yuvarlağı kalmıştı.

Kurumuş kan yuvarlağı. Süllüye kırgın kırgın baktı. Göz göze geldiler. Başlarını çevirip dükkana doğru bakiştılar. SüÜü yürüdü.

Kapıyı usulca açıp Memed Efendiden yana yürüdü. Birkaç çift kuş lastiği, birkaç cam bilye aldı, ceplerine üzüm doldurdu. Bir cep feneri, bir mendil... İşine yarar ne bulduysa aldı. Memed Efendinin yüzü renkten renge giriyordu. Ses çıkarmadı. SüÜü oturup öteberileri mendile çıkıladı. Sonra gelip Memed Efendinin karşısına dikildi. Baktı baktı... Neden sonra var gücüyle : “Hak tuuu...” dedi.

Memed Efendinin yüzü gözü apak tükürük içinde kaldı.

SUPURGE

Birisinin adı Reşid, ötekininki Durmuştu. Reşid çok uzun boylu, incecik, Durmuş

toparлак denecek kadar kısa, şişmandı.

Bahardı. Yağmur yağmış, toprağa apaydınlık bir gün vurmuştu. Toprak ışıldıyor, ışıklar sanki topraktan fışkırıyordu.

Yağmur altında sabaha kadar yol yürümüşlerdi. Şimdi ıslak sırtlarından usul usul bir buğu kalkıyordu. Epeydir yolun ortasında, konuşmadan, durup düşünüyorlardı.

Belden aşağıları çamur içinde kalmıştı.

Uzakta, ovanın ortasında, bir ayna gibi çiftlik evlerinin çinkoları parlıyordu.

Durmuş ağır ağır başını kaldırdı. Reşidin yorgunluktan omuzları düşmüş, kuru, kavruk avurtları birbirine geçmiş, yaşlanmış gibiydi.

Bakıştılar. Sonra gene hiç konuşmadan yürüdüler. Ayaklarının bileklerine kadar çamur içine gömülüyorlardı. Yorgunluktan ayakları birbirine dolanıyordu.

ikindiye kadar yürüdüler. Güneşli toprağa bir duman çökmüştü. Öteden, güney taraflarından karanlık, kocaman bir bulut parçası üstlerine doğru geliyordu.

Çiftliğe girdiler.

Beyaz bir horoz gübrelüğün üstünde eşeleniyordu. Sonra önlerinden korkak bir köpek geçti. Boynu pırıl pırıl bir tay, durup geriniyor, sonra sıçramalarına yeniden başlıyordu.

Burunlarına ekşi gübre kokusu geldi.

Durmuş durup Reşide baktı. Reşid de durdu. Sonra kocaman, uzun, hangar gibi kerpiçten yapıya doğru yürüdüler.

Uzun yapının kapısına geldiklerinde karşlarına yerden bitme dedikleri cinsten, kara yırtık donunun içinden bile bacaklarının eğriliği belli olan çelimsiz bir adam çıktı.

Birden : “Durun bakalım,” dedi. “İndirin yorganlarınızı sırtınız-SARI SICAK

dan.”

Reşidle Durmuş hiçbir şey söylemeden, ağır ağır yorganlarını sırtlarından çözüp duvarın dibine koydular.

Reşid : “Adını bağışla, Ağam,” dedi.

Adam :

“Benim adım Veli,” dedi. “Bu çiftlikte Ağadan sonra ben gelirim. Bunu böyle bilesiniz. Ben Ağanın gözbebeğiyim. Bu çiftlikte her şey benden sorulur, böyle...”

Durmuşla Reşid toparlanıp Veliye karşı saygılı bir tutum takındılar. Veli de kabardı :

“Kim gönderdi sizleri? Benim adı mı verdiler size?”

Reşid :

“Biz geldik,” dedi.

Veli kızdı:

“Kimin için geldiniz? Mercimek çiftliğine Veli adı anılmadan girilir mi?”

“Biz geldik... Kimseye sormadık... Gördük de geldik.

Veli tepindi.

“Ulan,” dedi, “kimse size orada Veli var, size iş verir demedi mi?”

Reşid sustu.

Veli ısrar etti:

“Söyleyin, demedi mi?”

Reşid :

“Senin adını,” dedi, “Ağam, biz köyde duyarık.”

Veli:

“Şimdiye kadar neden söylemediniz ya? Demek benim adı köyde duyarsınız?”

Reşid :

“Duyarık.”

Veli bir el işareti yapıp önlerine düştü... Onlar da arkasından yürüdüler...

Küçücük, çitleri çökmüş, bükülmüş, bel vermiş bir huğun önüne gelince

uuruuuar.

Veli çekirge gibiydi.

72

SÜPÜRGE

Sert sert:

“Karı! Karı!” diye seslendi. : Evin küçücük kapısından saçı başı karmakarışık, yüzü buruş buruş bir kadın, eliyle açık göğsünü kapamaya çalışarak, göründü...

Veli:

“Karı,” dedi, “bunlar bizim konuklarımız.”

Kadın içeri çekildi.

Veli gürlledi :

“Çulu ser, döşek at, bunlar ta Albustandan, Veli demiş gelmişler.”

Veli önde, onlar arkada, içeri girdiler.

Kadın telaşla evin çamur içindeki toprağına çulu seriyordu.

Veli, çulun başköşesini gösterip :

“Oturun,” dedi. “Mademki Veli demiş gelmişsiniz, benim başımın üstünde yeriniz var.”

Tek odalı, basık, üstündeki otlar kalbura dönmüş evin içerisinde hemen hemen eşya denecek hiçbir şey yoktu. Yalnız köşede kılıfsız bir yorganla küçücük bir minder duruyordu. Minder öyle eski öyle kirliydi ki... İt yatmaz derler ya, öyle işte... Başkaca... Ha bir de çam su bardağı vardı. Bardağın yanı yönü sızan sularla göUenmişti.

Veli:

“Karı,” dedi, “bunlar ta Albustandan benim adımı duyup gelmişler. Çabuk bir kahve yap!”

Kadın köşedeki ocağı bir iki çırpı atıp ateşledi. Sonra kocaman bir cezveye su doldurup ocağı sürdürdü.

Veli:

“Karı,” dedi, “kahve iyi olsun, şöyle şekeri çok! Bunlar...”

Evin orta direği yanındaki, başını ön ayakları üstüne koymuş, dişleri dökülüp tüyleri seyrelmiş yaşlı köpek, gürültüye bir gözünü usulcana açıp sonra geri kapadı.

Veli:

“Size,” dedi, “çok iyi bir iş bulmak gerek!”

Reşid :

“Sağ ol kardaşım Veli efendi,” dedi. “Biz senin ününü duyduk 73

SARI SICAK

da geldik.”

Veli karısına döndü :

“Bak,” dedi, “karı, ne diyorlar?”

Sonra Reşide :

“Bir daha söyle de karı da duysun.”

Reşid:

“Biz senin ününü duyduk da... ta memlekette...”

Veli:

“Siz en çok ne iş yapmayı seversiniz?”

Reşid :

“Tutmalık.”

Durmuş :

“Tutmalık.”

Veli :

“Ben şimdi size istediğiniz işi veririm.”

Reşid yavaş yavaş boynunu içine çekti, utana utana :

“Veli Ağam efendi,” dedi, “hakkımız ne ola?”

Veli:

“Herkes ne ise size de o. Siz benim adamımsınız. size az veremez va Ağa!

Bir değil, beş değil, sizin gibi bin tane gelir gider bu kapıya. Ağa der ki : ‘Veli oğlum, kimsenin hakkı kalmasın bende. Bana Allah vermiş vereceği kadar. Fakir fikaranın hakkını koyup da boğazımda, cehennemde yatırma beni.’ Bizim Ağa gibi hiç yok. Öyle öteki ağalar gibi hak yemek, kırbaçla tutma dövme yok bunda.

Başkaları bir verirse o beş verir, verir amma borçtan da kurtulmaz. Hak yemez, o taraftan korkmayın. Ben kefilim Ağanın.”

Reşid :

“Çok iyi kardaş,” dedi.

Durmuş :

“İyi, iyi, biz de böylesini arıyorduk.”

Veli, Reşidin elini tuttu :

“Yok bizim Ağa gibi Çukurovada... yok! Merhameti deniz kadar. Sekiz yıldır yanındayım, bir kötülüğünü görmedim. Gelir eve kadar. İnanın, oturur şu sizin oturduğunuz çulda. ‘Oğlum Veli, na-74

SÜPÜRGE

sılsın?’ der. ‘Para gerek mi?’ der. ‘Yok Ağa, yok, gerek değil. Sayende geçinip gidiyoruz. Para lazım olursa, eksik olma. Kesen bize her zaman açık, gelir alırım’ derim. Ağa, karıma döner : ‘Nasılsın kızım, nasılsın gelinim?’

Geçinebiliyor musunuz? Bir noksanınız var mı?’ diye sorar.”

Karısına döndü :

“Kız,” dedi, “öyle değil mi?”

Kadın :

“Öyle,” dedi, “öyle... Ağa her zaman gelir bize. Bizim Ağamız çok eyi... Sayesinde tuzsuz sabunsuz kalmadık. Ağamız gibi var mı?”

Durmuş değneğini çenesine vermiş, Veli konuştuğu, şaşkınlık gösteriyor. Başıyla boyuna “evet” diyor.

Birden ağzından kaçırdı :

“Ne iyi Ağa! Adam böylesinin yoluna ölür. Para da verirse...”

Velinin tepesi attı:

“Verir de söz mü? Ortağıyız, dedik, ulan Ağanın. Beni tutma mı sanıyorsun? Bu çiftlik benim elimde. Ben olmasam batar gider. Ne sandınız ya! Verir mi de söz mü? Benim elimde... Yak, yak! Kır, kır. Ye, iç! Kimse ‘nereden gelip, nereye gidiyorsun, Veli?’ diyemez.”

Sonra karısına döndü. Karısının gözleri büyümüşü.

“Öyle değil mi, karı?”

Kadın :

“Nasıl derlermiş? Biz döndürüyoruz bu çiftliği tek başımıza...”

Reşid :

“Darılma Ağam, onun akli ermez.”

Durmuş kıpkırmızı kesilmiş, yüzünde ter damlaları boncuklaşmıştı. Korka korka :

“Kusura kalma Ağam, benim aklım ermez,” dedi.

Reşid :

“Adamı ne bilir, sözü ne bilir!”

Durmuş büyük suçunun ne olduğunu daha bilmiyor, şaşkın şaşkın bakıyordu :

“Ben,” dedi, “adamı da bilmem, sözü de... Bağışla suçumu!”

Veli:

75

SARI SICAK

“Haydi bağışladık. Hani, dedik, biz tutma değiliz. Bu çiftlik bizden sorulur.

Ona göre!”

Bu sırada, çay bardaklarının içinde, kadın kahveyi getirmişti.

Veli düşündü. Aklına geldi:

“Kız,” dedi, “çocuklar aç, şimdi. Çabuk yemek!”

Kadın :

“Sabi ” dedi “hic elal etmedik ”

Уау, уау, иш акы ешедик.

Veli:

“Ta memleketlerinden adımı duyup gelmişler. Başım üstünde yerleri var.”

“Veli Veli! Gözü kör olası Veli! Öküzlerin altını da, bizim evi de süpürmemişsin daha! Haydi çabuk...”

Veli yumruklarını sıktı. Benzi kül kesildi.

“Bu karı,” dedi, “Ağaya layık değil. Gavurun biri. Bana bile, Ağaya bile evi süpürttürür.”

Hızla kalkıp hınçla süpürgeyi eline aldı.

KEÇİ

Memedin karısı uçsuz bucaksız bozkırın ortasında dikilmiş duruyordu. Eğilip toprağı eşeledi. Epeyce aradıktan sonra birkaç tohum buldu. Toz içinde kalmış

ellerinin çatlaklarına toprak dolmuştu. Tohumları sildi. Sonra dişledi. Yüzünü acıyla buruşturdu. Sonra da tohumları başörtüsüne düğümledi.

Kendi kendine : “Vay,” dedi, “vay garip başım. Tümü de çürümüş... vay,” dedi,

“vay.”

Toprağı hırsla, yiyecekmiş gibi, korkuyla yeniden eşelemeye başladı. Elleri tarlanın yumuşak toprağı içinde çırpınıp duruyor, bir tohum bulunca, uzun uzun yokluyor, sonra elleri ayakları kesilip, toprağın üstünde kalıyordu.

•

“Vay,” diyordu, “vay emeciklerim.”

Tarlada azıcık olsun bir yeşillik yoktu. Boydan boya uzanmış bir boz toprak...

Başkaca yaşama belirtisi yoktu.

“Ölürük,” dedi, “acımızdan ölürük bu yıl.”

Aradı aradı, toprakta sürüne sürüne aradı. Dizleri sıyrılmış, dayanılmaz bir acı veriyordu. Sonra oturup bir topak oldu. Uçsuz bucaksız bozkıra bakıyordu. Boş

gözlerle önündeki ölü tarlaya bakıyordu. Deli gibi de başı dönüyordu.

Arada bir de, durup durup sayıklar gibi : “Vay,” diyordu, “vay boşa giden emeklerim!”

Oturduğu yerden ta ikindiye kadar kalkamadı. Bir hoş olmuştu. Can çekişir gibi bir hali vardı. Neden sonra toparlanabildi. Her bir yanı sızlıyordu. Sallana sallana yola düşüp gün yıkılırken eve geldi. Ocağın yanına küskün küskün oturdu.

Memed, bir zaman karısının etrafında döndü durdu. Sonra, birden : “Kız,” dedi,

“öbür gün gidiyoruz Çukurovaya...”

Kadın ölü sessizliği içine gömülmüştü. Duymamış gibi davrandı.

77

SARI SICAK

Memed : “Gitmemek olmaz,” dedi.

Kadın belli etmeden arkasını döndü.

Evin tek oğlağı, orta direğin yanında oynasıyordu. Köşede de bir keçi bağlıydı.

Hilim hilim fistanlı dört çocuk bir araya gelmişler, birbirine sokulmuşlar, öylecene duruyorlardı. Yalnız en küçüğü, çıplak denecek kadar yırtık fistanlı oğlan oralı değil, kocaman kocaman sümüğünü çekiyor, oğlağı tutuyor, kendi kendine gülüyor, oynuyordu.

Memed : “Gideriz,” diyordu. “Çukurovaya varırız, çok para kazanırız evelallah...”

Amma ben size para gönderinceye kadar sizin haliniz neye varır? Ne yersiniz?”

Memed, içine bir şey dert olmuş gibi, boyuna konuşuyordu. Karısına sorular soruyor, yanında dört dönüyor, ama kadından bir türlü ses seda çıkmıyordu.

Ocağın başında yumulmuş, taş kesilmişti.

Memed :

“Hani biliyorsun ya, avrat,” dedi, “Çukurovadan sana neler getirdiydim iki yıl önce? İki öküz parası da getirdiydim. İşler kesat diyorlar ya... Yalan. İşler

kesat olsa bile, benim Ağamın avradı, Meliha ablam var orada. Bana, ha demeden iş verir. Ablam gibi yok Çukurova ülkesinde...”

Kadın ağzını açıp çift mi tek mi laf etmeyince Memed de sustu. Baştan aşağı evin içinde yürüdü. Sonra kapıya kadar gitti. Sonra geri döndü. Oğlakla oynayan küçük çocuğu kucağına alıp havaya kaldırdı. Sonra usulcana oğlağın yanına geri koydu.

Sonra karısına doğru bir iki adım attı.

“Tohum çürüdüyse, Allahlandır,” dedi. “Ben Çukurovaya giderim,” dedi. “Ne kadar para kazanırım bir gör!” Ta yüreğinden, yüreği sökülürcesine bir “Aaaah!” çekti.

“Korkma gayrı, ben o zamana kadar yetiştiririm sana parayı. Komşularda da ödünç un alacak kimse yok. Milletın hepsi bizim gibi.”

Kadın gene aldırmadı. İşte bu tutum Memedin içine dert olup kalıyordu. Memed kıvranıyordu. Kadınsa çenesini sağ dizine dayamış, gözlerini de ocağın küllerine dikmişti.

Memedin burasına gelmişti. Ters ters karısını süzdü. Sonra dayanamayıp dışarı çıktı. Kapının yanında keçi için kesilmiş yeşil dallar 78

KEÇİ

duruyordu. Dalların üstüne oturup belini duvara dayadı. Başı zonk-luyordu. Sonra birden kalktı, altındaki dallardan bir kucak alıp götürdü, keçinin önüne attı.

Keçi hemencecik dalların arasına başını sokup, hışırtıyla yemeye başladı. Memed keçinin başında kalakaldı. Gözleri de doldu.

Kadın ilk kez başını kaldırıp bir keçiye bir Memede baktı. Me-medle göz göze geldiler. Memed gözlerini karısından kaçırdı. Şaşkın şaşkın bir o yanına bir bu yanına baktı. Kocaman elleri telaşlı telaşlı sallandı. İki yanına döndü. Ne yapacağını bilmez bir hali vardı. En sonunda varıp oğlakla oynayan çocuğu okşadı.

“Yavru,” dedi, “yavru.”

Kadının gözleri Memedin üstündeydi. Ya da Memed öyle sanıyordu.

Memed koşar gibi dışarı attı kendini. Uzun, ince yüzü sararmış, kırış kırış olmuş, gözleri dışarı fırlamıştı. Kendinde olmayarak, biraz daha dal kucaklayıp keçinin önüne-attı. Karısıyla gene göz göze geldiler. Memed

gözlerini gene kaçırdı.

“Çukurovada kim demiş iş yok deydi... Çukurova bu! Hiç iş olmaz olur mu? Hem bana ne? Benim orada, Ağamın avradı var. Abla... Abla de de, dur orda... Yüz tane ağa değer. İki gün sonra gideceğiz.”

Kadının başı daha dizindeydi. Durumunu hiç bozmamıştı. Yüzünde, Memedin söylediklerini duyduğunu gösteren hiçbir belirti yoktu.

Memed : “Şu belimi büken unsuzluktur,” dedi. “Bir aylık un olsa... İş kolay...”

Gözlerini keçiden de bir türlü ayıramıyordu. Keçi başını dalların arasına sokmuş, dallardan boyuna yaprakları topluyordu.

“Keçi de ne iştahlı yiyor,” sözünü ağzından kaçırdı.

Kadın birden başını kaldırıp Memedin yüzüne hışımla baktı... Memed başını eğdi.

“Bir aylık unumuz olsaydı,” dedi.

Kadın ayağa usul usul, her bir yanı dökülmüşçesine kalktı. Memede bakmadan, sürünür gibi dışarı çıktı.

79

SARI SICAK

Memedin de dudaklarından, “Aaah! Un” döküldü.

Memed bir zaman evin içinde dört döndü. Direğin dibinde birbirlerine sokulmuş

çocuklar, büyük gözlerle birbirlerini, evi, keçiyi, babalarını korkuyla süzüyorlardı.

Memed keçinin yanına varıp, bir zaman, onun dertli dertli dalları kemirişini seyretti.

En sonunda : “Ne de çok sütü vardı ala keçinin,” dedi.

Bunu söylerken karısı kapıdan giriyordu. Memed bunu söylediğine bin pişman oldu.

“Kız,” dedi, “nasıl olsa bir şey ederiz... Bir yerden bir aylık unu nasıl olsa

Duluruz. Yas çekme Doyle!”

Memed, bundan sonra, köyün içinde iki gün döndü durdu. Bir aylık yiyecek unluk için çalmadık kapı bırakmadı. “İki misliyle öderim. Size çok iyiliğim dokanır Çukurovadan gelince... Benim orada Ağamın avradı var,” dedi. “Sattırmayın biricik keçiyi bana. Çocuklarımın ekmeğinin katığı bu keçi,” dedi. Olmadı.

Kimsede unluk buğday, arpa, mısır kalmamıştı ki...

Gün kuşluktu... Bahar güneşi ılık, apaydınlık... Bozkırı doldurmuştu. Memed kapısının önünde öne doğru eğilmiş, yüzünde tarifsiz bir keder, kıvılcımdan duruyordu. Biraz ötede de yol arkadaşları sabırsızlıkla onu bekliyorlardı.

Karısı da kapının eşiğinde oturmuş, gözleri toprakta...

Memed kapıda sabahtan beri bekliyor, bir türlü ağzını açıp da karısına allahaısmarladık diyemiyordu. Bir zaman diyecek oluyor, sonra karısının haline, ölü gibi yüzüne, toprağa dikilmiş gözlerine bakınca bundan hemencecik vazgeçiyordu. Memed en sonunda canını dişine takıp, çabuk çabuk : “Avrat,” dedi, “Allaha emanet ol! Ben on beş gün içinde sana para gönderirim. Varır varmaz ablamdan alır gönderirim. Nitmeli, başka çare yok.”

Kadın usulcana doğruldu. Yüzüne gülümser bir görünüm vermek istedi, ama yüzünden yalnız acı bir gülümseme gölgesi geçti.

Zorlan : “Güle güle git de, sağlıcakla geri dön,” dedi.

80

KEÇİ

Memed daha bir şeyler söyleyecekti. Kendini zorladı. Yutkundu yutkundu ama, söyleyecekleri boğazında düğümlendi kaldı. Yürüdü.

Kadın, onlar bozkırın düzlüğünde gözden yitinceye kadar arkalarından baktı kaldı.

Sonra birden eve girdi. Orta direğin dibinde küçük çocuk oğlakla oynuyordu.

Çocuğu kolundan tuttuğu gibi bir yana fırlattı. Neye uğradığını bilmeyen çocuk ağlamaya başladı.

“Ölesice, ölesice,” dedi kadın. “Gayri bir o kaldı evimizde, onu da sen

örseleme!”

Keçi önündeki dalların yapraklarını yemiş bitirmiş, rahatça uzanmıştı.

81

SİNEK

Hasan ellerini bileklerine kadar serin buğday yığınının içine soktu. Bir zaman öyle tuttu. Sonra da çıkardı.

Sıcak, boğucu bir haziran gecesi idi. Yıldızlar iri iri... İkide bir, arka arkaya, karanlığı bir kılıç gibi keserek, yıldızlar akıyordu.

Hasan harman yerinin serin toprağına ağız aşağı yatmış, çıplak göğsünü de iyicene toprağına dayamış, soluyan karısının başına gelip durdu. Kadın körük gibi habire soluyordu.

Elli adım ötelinde, ta karşıkı tepenin dibine kadar, kapkara, karanlık bir pirinç tarlası uzanıyor, tarladan fişkmrcasına, yapış yapış, ağır bir bataklık kokusu geliyordu.

Acı, çürümüş ot kokusu... Sıcak...

Yere uzanmış kadın, harman yerinin toprağında dönüyor. Az önce harmanın öte uçundayken şimdi bu köşede.

Ağızını açmış, kesik kesik, güçlkle soluk alıyor.

Hasan gelip karısının başucuna oturdu.

Sivrisinekler kara bir bulut örneğı başlarında dönüyor. Kadın çırpına çırpına yorulmuş, elleri kalkmaz olmuş... Tüm bedeni şiş içinde. Sivrisinek giyit falan dinlemiyor.

Hasanın elleri boyuna havada, göğsünde, bacaklarında.

Kadın:

“Hasan,” dedi, “Hasan... Elim kolum tutmaz oldu sinek kovmaktan... Bedenim tüm parça parça.”

Toprakta geniş geniş döndü... gerindi.

Sonra : “Uy, uy,” dedi. “Öldüm gayri.”

Yırtarcasına bacaklarını, kalçasını, göğsünü kaşımaya başladı.

“Soyka kalsın böyle dirlik. Bu ne? Gel, eve gidek.”

Hasan :

“Gidek ya, ev daha iyi mi sanki? Sinek orada daha çok.”

82

SİNEK

Kadın :

“Öldüm. Bu ne?” dedi. ‘•

Hasan göğsünü kadının omzuna dayayarak :

“Buğdayı çalarlar... Tüm kaldırırlar.”

Kadın :

“Nedek ya?” dedi.

Hasan :

“Netmeli?”

Hasan, bu sırada, tam alnının ortasına “şırak” diye bir tokat kondurdu.

“Of,” dedi. “İğne gibi sokuyordu. Bir de içmiş ki kanı. Elim kızıl kanda kaldı.”

Elini şalvarına iyice sildi.

“Hasan,” dedi kadın, “ne dersin? Şu samanı yarıp içine gömül-sek.”

Hasan: -”

“Sıcaktan çatlarık,” dedi.

Kadın :

“Böyle de sinek parçalayacak.”

Hasan :

“Netmeli?”

Kadın kızdı. Açtı ağzını yumdu gözünü :

“Bu sineği icat eden kör olsun. Sürüm sürüm sürünsün inşallah.”

Hasan :

” Çektiğimiz ellerinden...”

Kadın :

“Bir çare, Hasan? Ben sabaha dek dayanamam. Yüzüm gözüm şişti.”

Elleri hiç durmuyor, tüm bedenini durmadan tokatlıyor. “Şu tarlayı kurutmalı. Ne kadar pirinç tarlası varsa kurutmalı.” Çabuk çabuk saman yığınınu açıp içine gömüldü. Girer girmez samanın serinliği dört bir yanını sarıverdi. Ürperdi.

Hasanı çağırdı: “Gel ulan gel! Bir serin ki... Gel de gir içine.”

83

da.

SARI SICAK

Hasan yaklaştı:

“Yakar,” dedi.

“Ya sinek?”

“Şimdi görürsün... Çık oradan...”

Kadın, boğazına kadar samanın içinde... Elleri başının etrafın-

“Başıma da sineği yaklaştırmam.”

“Şimdi görürsün...”

Derken kadından bir ter boşanmaya, etlerine yapışmış saman çöpleri batmaya, yakmaya başladı.

“Bir serin ki samanın içi.”

Hasan :

“Şimdi görürsün...”

Kadın dikleştirdi :

“Teh,” dedi, “bu köyde de erkek var sanki... Hepiniz de erkek deyi geçinirsiniz.

Bir Maraşlı geldi koca ovayı göl etti.”

Hasan :

“Etti,” dedi. “Parası var.”

Samanın içi yanıyordu. Kadın boğulacak gibi oldu. Kendini kaldırıp dışarı atacak, dişlerini sıkıyor. Hasan, önünde, gidip geliyor, çırpınıyor.

“Gel Hasan, buz gibi samanın içi... Gel gir. Sinek parçalayacak seni.”

“Böyle iyi.”

“Gel diyorum sana.”

“Böyle daha iyi.”

“Gel!.. Bir koca köyün erkeği... Köyde çocuk kalmadı sıtma tutmadık. Sıtmadan millet dökülü dökülöverdi. Tüh! Sizin erkekliğiniz batsın. Gel de gir içeri.”

Hasan düşündü. Birden samanları açıp içeri girdi. Önce bir serinlik... sonra...

Kadın yarı baygın bir durumda, ağzını açmış zorla soluk alıyor.

“Sizin erkekliğiniz batsın. Siz erkek olsaydınız o buraya pirinç ekebilir miydi?”

84

SİNEK

Hasan :

“Ekerdi,” dedi. “Arkasında dayısı var.”

“Hökümete bile gitmediniz. Çoluk çocuğumuz ısıtmadan kırılıyor demediniz.

Cibinlik versin demediniz. Sizin gibi erkek olmaz olsun. Şimdi bir cibinliğimiz olsaydı...” Hasan birden samandan fırladı. “Öldüm,” dedi. “Yandım. Sen nasıl dayanıyorsun?” Kadında ses yok...

“Samanın içi cehennem. Varsın sinek parçalasın.” Kadın dayanamaz olmuştu. Ekşi, acı ter, bataklık, taze saman kokusu birbirine karışmış. Tenine yapışan, batan, sineklerin kabarttığı yerleri köz gibi yakan saman çöpleri.

“Bu köyün erkekleri batsın. Gel beni buradan çıkar öyle duracağına.”

Samandan çıkar çıkmaz toprağa seriliverdi. “Toprak bir serin ki.”

Ama az sonra sivrisinekler başında ötmeye, yakmaya başladılar. “Uuy, aman, köpek gibi dalıyorlar. Köpek gibi... Kuduz köpek gibi her biri.”

Bir uçtan bir uca, harman yerinin toprağında yuvarlanıyordu. “Sizin erkekliğiniz batsın. Hökümete gideydiniz, hiç olmazsa birer cibinlik alırdınız Maraşlıdan.

Bir karış boylu Maraşlıdan hep korktunuz.” Hasan :

“Biz korkmadık. Muhtar para yedi.” “Korktunuz.”

“Maraşlının sözü geçgil... Hökümekte adamı var.” Hasan çıplak bacaklarını boyuna toprağa sürüp kaşınıyordu. Kadın toparlanıp harmanın içinde koşmaya başladı. Hem koşuyor, hem de : “Nereye gitsem geliyor sinek... Nereye gitsem, nereye gitsem...” diye bağıyordu.

Yorulup toprağa oturdu. Elleri yanlarına düştü :

“Varsın parçalasın,” dedi.

Bir zaman ne sinek kovdu, ne de kımıldadı.

SARI SICAK

“Elifi kaçıranı o kurtardı hükümetten. Kapıyı bacayı kırmış, Deli Şükrü. Atmış

terkisine Elifi. Ver elini Sıyrınğaç yaylası. Maraşlı kurtardı onu...”

Hasan :

“Deli Şükrü işine yarar da.”

“Hiçbiriniz hükümete gitmediniz. Zorla tarlalarınızı... çoluk çocuk sıtma...”

Yatmış kadının kalçaları karanlıkta kapkara, koyu, yusyuvarlaktı.

Hasan, daha, çıplak şişmiş bacaklarını toprağa sürtüyordu. Sürtmeyi hızlandırdı.

Gözü yuvarlak kalçada... Sıcak toprağı bir zaman kucakladı. Sonra usulcana kadına yaklaşp elini kalçasında gezdirdi. Kadın huylandı. Öte köşeye doğru yuvarlandı.

Hasan : “Kız...” dedi.

Kadın : “Sen deli mi oldun hasif” dedi.

KADIN : Sen deli mi oldun heri, ucu.

Hasan, sürüne sürüne yanaştı. Toprak etindeydi ve sıcaktı. İçinden bir fırtına geçti.

Kadın : “Sen deli misin?” dedi. Yuvarlandı. “Ben,” dedi, “uykusuzluktan ölüyorum.”

Hasan aldırmadı. Ona doğru süründü.

“Parçaladı sinekler.”

Elleri kalçadaydı. Boyuna okşuyordu.

Kadın : “Uuuy,” dedi.

Hasan yakaladı.

Kadın kaçmaya çalışmadı.

“Deli Şükrü alınca Elifi yaylaya götürmüş... Serin.”

Ter içindeydiler.

Harman yerinde, tepelerinde bir sivrisinek bulutu uğultuyla dönüyordu. Hava ağır, yapış yapış. Gece koyu karanlık. Pirinç tarlasından kurbağaların gürültülü sesleri geliyor.

Neden sonra Hasan kadını elinden tutup kaldırdı. Yattıkları toprak terden ııslak, çamur olmuştu.

Hasan : “Ben yarın giderim hükümete,” dedi. “Veririm bir istida. Bu pirinç tarlalarının tümünü kuruturlar.”

86

HANÇER

Tepedeki kızgın güneş, gölgesini ayaklarının dibine, koyu bir yuvarlak olarak düşürüyor, her bastıkça ayaklan bileklerine kadar yolun kızgın tozlan içine gömülüyordu. Üst başı toz içinde kalmış, boynundan yüzünden süzölen terler tozla karışıp çamur olmuştu. Başına bağladığı mendilin bir ucunu dişleri arasına almış

çğniyor, eliyle de iki yanına işaretler yapıyor, kendi kendine konuşuyordu.

Öne doğru yumulmuş, tozlan dört bir yanına fıskırtarak hızla yürürken

dirden durdu. Agzındaki mendil ucunu nirsia ısırđı. Tükürecek oldu, agzi kurumuş, dili damağına yapışmıştı.

“Ben,” dedi, “gösteririm ona. Ben’hırsızlık yapacak adam mıyım be? İşin ucunda ölüm var.”

Daha hızlı yürümeye başladı. Ayaklarını yakan tozun farkında bile değildi.

Sonra, nedense, yoldan çıkıp tarlalara saptı. Ekin sapları ayaklarının altında çatırdıyordu. Uzakta gürültüyle bir harman makinesi çalışıyor, ırgatların küfürleri duyuluyordu. Harman makinesinin, farkında olmadan, önünden geçti gitti.

Gözleri kısılmış, küçücük yüzü biraz daha küçülüp kararmıştı. Alnının kırışıklıklarını da çamur doldurmuştu.

Yürüdüğü toprak yarılmış, yarıklar örümcek ağı gibi dal dal her tarafa yayılmıştı. Ayağının biri bir yarığa girip burkuldu. Müthiş acıdı. Acıdan olduğu yere çöküverdi. Toprak etini kızgın demir gibi dağladı. Sıcağın acısı...

Toprağın acısı... Birden hoptadı... Bir zaman şaşkın bakındı. Sonra yerden bir tutam kuru ekin sapı alıp çiğnemeye başladı. Çiğnedikçe sap ağzını kurutuyor, buruyordu. Ağzın-dakini tükürdü. Sonra bir tutam daha aldı.

Bir de yorulmuştu ki... Sallanıyor, yanına yönüne yalpa vuruyordu.

Zınk diye durdu. Afalladı. Ne oluyor, nereye gidiyordu? He-SARI SICAK mencecik aklına geldi : “Namussuz, alçak,” dedi kinle, “sana yaparsam yaparım.

Bil ki, ulan, bu işin ucunda ölüm var. Ben hırsızlık yapacak adam mıyım? Bunca yıl Çukurovadayım, namusumla çalıştım.”

Sonra gene daldı. Güneş tepesini kaynatıyordu.

O gün, ikindiye kadar, karşiki yoldan geçenler, tarlaların ortasında, güneşin altında, dümdüz, pırıltılı bir hasır gibi alabildiğine uzanmış ovada biraz öne doğru eğilmiş adamı kıpırdamadan dururken gördüler.

Adamın gözleri kapalı... Bir ceviz ağacının altında üç yaşında, dişleri bembeyaz, gülen, emekleyen bir çocuk... Çocuk sevinçle anasının boynuna atılır.

Çocuk ter içindedir. Yüzünden gözünden terler süzülür. Çocuğun gömleği yırtılmış, çocuk ağlar... Nedense hep ağlar. Sonra genç kadın tarladan döner.

Dudakları yarılmış. Yaşlı ana, ak saçlı... Belini tuta tuta bir şeyler söyler...

Kurumuş elleri ananın... Kurumuş eller... Eller, Çukurovanın bin bir pırlıtyyla dönen sıcağının içinden uzanır.

Var gücüyle dişlerini sıktı. “Namussuz... Sana gösteririm... Ben hırsızlık yapmışım ha! Gece yarısı Muharrem Ağanın pamuğunu çalmışım, öyle mi? Beni attırır mısın işten?”

Garbi yeli efil efil esmeye başladı. Gölgesi doğuya doğru bir adam boyu uzamıştı. Ta güneyde, Akdenizin üstünden parça parça ak bulutlar yükseliyordu.

Biraz kıvıldadı. Sonra bir adım atıp durdu. Sonra hızla yürümeye başladı.

Tarlalardan tozlu yola saptı. Önünden biri gidiyordu. Gözlerini kısıp baktı.

Karanlık da yavaş yavaş çöktüğü için, önden gidene bir türlü seçemiyordu.

Adımlarını açtı. Önden gidene yetişip : “Hişt lan!..” dedi.

Öteki döndü.

Beriki sevindi: “Ali lan... Sen misin?”

Ali durdu.

“Bu işi iyi yapmadın Hüseyin,” dedi.

Hüseyin : “Ben,” dedi, “elcinin inadına yaptım o işi.”

Ali : “Senin arkandan bir attı tuttu... Demediğini komadı. HırHANÇER

sız, dedi. Namussuz, dedi. Irgat milletinin şerefini bu adamlardır beş paralık eden, dedi. Ne bileyim ben... dedi oğlu dedi. Sen bftı işi yapıp rezil olmamalıydın.”

Hüseyin : “Sövdü mü?” dedi.

Ali:

“Bırak benim yakamı. Ben bilmem orasını.”

“Nasıl bilmezsin?”

“Bilmem...”

“Sövmedi mi?”

“Bilmem...”

“Daha ne dedi?”

“Bilmem...”

“Ben onun karısıyla yattım dedi. Öyle.mi?”

“Bilmem amma, o çok namussuz adam.”

“Yani yattım dedi!”

“O çok namussuz bir adam.” *

“Demek yüz kişinin içinde böyle dedi?”

“Alçağın biridir o.”

“Vay anasını avradını. Böyle ha?”

Ali:

“Tüm Çukurovada ondan namussuz adam bulunmaz. Elci değil, ırgat celladı.

Ağaların iti, ırgatların düşmanı... Senin bir çuval pamuğu onca ırgadın içinde Ağaya gösterip seni rezil kepaze etmeseydi olmaz mıydı? Herkese yapar kötülük, bir haklayan çıkmadı. Yapamaz bunu önünde görse erkek adam. Bir de...”

Hüseyin, Alinin kolundan tutup durdurdu. Kan çanağına dönmüş gözlerini delercesine gözlerinin içine dikti.

“De lan,” dedi, “karısıyla yattım dedi mi?”

Ali omuz silkti:

“Bilmem...”

Hüseyinin elinde birden hançer parladı.

“De lan,” dedi. “De lan!”

Ali dudak büktü:

“Bu hançeri bana çekeceğine...”

89

SARI SICAK

Hüseyin, Aliyi hınçla itip gerisin geri döndü.

Koşuyordu. Tarlalardan, çalılıklardan geçiyor, soluğu kesilip duruyor, sonra yeniden koşuyordu. Bacakları kan içinde kalmıştı.

Arada bir ayın ustunu bir bulut parçası kapatıyor, ner bulut genişte Huseyinin yüreği hop ediyordu. Hüseyin, ağzı aşağı bir kara çalının karanlığına yatmış, elindeki hançerini sıkıyor, tirtir titriyor, olanca gücüyle geriniyordu.

Ay batıdaki dağlara doğru indi. Hüseyinin gözü karşı karanlık dağlarda, gökteki kocaman ayda. Ay bir türlü batmak bilmiyor.

Biraz ileride, harman yerindeki ırgatlar çoktandır uyumuşlar.

Irgatların ötesinde, harman yerinin sağında, elcinin cebinliği de esen yelle usul usul sallanıyor.

Ay dağların tepesine oturdu kaldı. Hüseyin hançerin kabzasını yakalamış...

Uçacak gibi...

Ay iniyor...

Derken ay batıverdi. Hüseyinde bir telaş, bir titreme...

Hüseyin sürüne sürüne cebinliğe doğru gidiyor. Soluk bile almıyor.

Usulcana cebinliğin yanına yattı. Cebinliğin içindeki rahat rahat horluyor.

Sonra sayıklıyor.

Hüseyin cebinliğin karanlığına boylu boyunca uzanmış... Öteki horlayıp yatakta dönüyor... Hüseyinin hançeri tutan elinde, bileğinde bir sızı... Bilek düşecekmiş gibi... Yüreğinin sesi gürültülü. Hüseyin gürültüden ürktü.

Az ilerde kımıldayan bir gölge... Hüseyin hışımla hançeri toprağa çakıp fırladı.

Düşe kalka köye doğru koşuyordu.

90

BEYAZ PANTOLON

Çok sıcak vardı. Mustafa çocuk tere batmıştı.

Dikmekte olduğu yırtık ayakkabı, Mustafa çocuğun elinde kalakaldı. Ötelere öyle bir daldı ki... Dışarda güneş, kasabanın eğri büğrü, bozuk, parkeleri sökülmiş

caddesine alabildiğine çökmüştü. Karşı damın kirli duvarının köşesindeki kalın yapraklı incir ağacının koyu gölgesine dili bir karış dışarda bir köpek

upuzun serümiş uyukluyordu. Bir zaman kopege daktı. Oyle bir isteksızdı kı, yırtık ayakkabı sanki elinden düşecekti. Yan gözle, ustaya çaktırmadan, şöyle bir baktı. Usta her zamanki gibi işine dalmıştı.

Ayakkabıyı örse koyup gelişigüzel bir çivi çaktı. Topuktaki yırtığı dikmeye başladı. Hiç canı istemedi, bıraktı.

Bu ayakkabı, şimdiye kadar eline gelen ayakkabıların en parçalanmışıydı. Her bir yanı dökülmüştü. Bunu dikip bitirebileceğini hiç aklı kesmiyordu.

“Bunu ben yapamam,” dedi.

Usta bir ara başını kaldırıp Mustafaya baktı:

“Ne o?” dedi. “Ne o Mustafa, sabahtan beri evirip çeviriyorsun. Ne o?”

Mustafa : “Usta,” dedi, “her bir yerleri dökülmüş. Bir araya gelmiyor ki...”

Usta : “Uğraş hele,” dedi.

Mustafa akşama kadar canını dişine takıp dikti söktü, dikti söktü. Olmadı. Ter burnundan oluk gibi akıyordu.

Karşıdaki incir ağacının ağır gölgesi gündeği tarafına doğru uzandı. Güneş de karşı tepeye doğru indi. İşte bu sırada dükkana ustanın zengin bir arkadaşı, Hasan Bey geldi. Usta ile şakalaştılar.

Hasan Beyin bir ara gözü kan ter içinde kalmış çocuğa ilişti. Sonra ustaya : “Bu çocuğu üç günlüğüne versene bana,” dedi. “Tuğla SARI SICAK

ocağında çalışır mı?”

Usta : “Çalışır mısın Mustafa?” diye sordu. “Hasan Amcan tuğla ocağı yakıyor.”

Hasan Bey : “Üç gün, üç gece,” dedi. “Gündeliğini alırsın. Gündeliğin bir buçuk liradandır. Cumali var ya, Savrun mahallesinden Cumali, ona yardım edeceksin.

İyi adamdır, seni çok çalıştırmaz.”

Mustafa sevindi:

“Peki Hasan Amca, anama söyleyim de...”

Hasan Bey : “Söyle,” dedi. “Söyle de yarın bizim bahçeye gel. Öğleden sonra işe başlayacaksınız. Beri orada olmam. Sen Cumaliyi bul.”

Usta haftada bir yirmi beşlik verir. Aylardan temmuz. Bir ayda eder bir lira.

Bir yazlık ayakkabı iki lira. Bir beyaz pantolon üç lira. Hepsi eder beş lira.

Temmuz, ağustos, eylül... Hepsi ne eder? Üç lira. Demek ki yazlık ayakkabıdan, sütbeyaz pantolondan umut kesik.

Yaşsa bre Hasan Bey... Var olsun Hasan Bey. Hasan Bey gibi adam yok bu kasabada.

Gündelik kaç? Bir buçuk lira, dedi. Üç gün, eder dört buçuk lira.

Ellerini iyice yıkarsın, ama iyice, sabunla. Sonra beyaz keten ayakkabıyı kağıdından usulca çıkarırsın. Ayaklarını da iyice yıkarsın gıcır gıcır, sonra geçirirsin ayağına. Çoraplar da bembeyaz. Pantolona hiç el dokundurmamalı. Sakız gibi pantolon çabuk lekelenir.

Köprü'nün başı... Köprübaşında kızlar gezer. Eteklerini rüzgar uçurur. Bacaktaki beyaz pantolonu rüzgar iyice gerer.

Mustafa koşa koşa anasına gitti:

“Anam be! Anam, anam, güzel anam, ben Hasan Beyin tuğlasını Cumali ile yakacağım.”

Anası: “Olmaz,” dedi.

Mustafa kızdı:

“Nedenmiş o?” diye sordu.

Ana : “Sen hiç tuğla yaktın mı?” dedi. “Tuğla yakmak nedir bilir misin? Üç gün üç gece uyumayacaksın. Dayanabilir misin yav-runu Mustafa: “Dayanırım,” dedi.

92

BEYAZ PANTOLON

Ana : “Ben bilmem mi?” dedi. “Sabahtan seni uyandırırken neler çekerim ben!”

;

Mustafa : “O başka bu başka,” dedi.

Ana : “Hele hele,” dedi.

Mustata : “Hiç uyumam,” dedi.

“Uyursun diyorum sana. Dayanamazsın.”

Mustafa : “Bak,” dedi, “güzel anam, hani Tefvik Beyin oğlu Sami...”

Ana : “Eeee?” dedi.

Mustafanın gözleri umutla parladı. Anasının huyunu bilirdi.

“Hani, o beyaz pantolon giyer. Hani sütbeyaz. Sütbeyaz lastikleri...”

“Eeee?”

“Bir güzel... Sütbeyaz... Bir güzel... Kar gibi. İpek mintanım yok mu? Onu da giyerim. Yakışmaz mı?”

Ana başını önüne eğdi, yüzü satardı.

Mustafa : “De bakayım, de bakayım yakışmaz mı?” dedi. “Hiç de kirletmem. Üç gün ne güzel çalışırım. Alırım parasını... Ya, alırım işte. Götürürüm terzi Vayis Ustaya. İki lirasına da Hacı Memeden beyaz lastik alırım. İpek mintanım da sandıkta. De, yakışmaz mı?”

Ana başını kaldırdı. Gözleri yaşarmıştı. Sonra usuldan oğluna yaklaştı.

Kucakladı.

“Can!” dedi, “Can! Sana ne yakışmaz ki...”

“Vayis Usta hem iyi diker, hem sağlam... Anam, anam, güzel anam, gideyim mi?”

Ana, belli belirsiz, usuldan güldü :

“Ben karışmam,” dedi. “Ne yaparsan yap!”

Mustafa bunu duyar duymaz evin bir ucundan öteki ucuna kadar takla ata ata gitti geldi. Üstü başı toz içinde kalmıştı. Anasına sarılıp öptü.

“Ben büyüyünce...” dedi.

“Sen büyüyünce... Çok çalışırsın.”

“Sonra?”

“Çayın kenarındaki tarlayı da bahçe yaparsın. Sonra Adana ter-93

SARI SICAK

zisine lacivert elbise ısmarlarsın. Bir atın olur binersin.”

“Sonra?”

Sonra :

“Evimizin üstünü kiremit edersin. Akmaz.”

“Sonra?”

“Baban gibi olursun.”

“Babam olsaydı?”

“Sen yüksek mekteplere giderdin. Okurdun da büyük adam olurdu.”

“Ya şimdi?”

“Baban olsaydı...”

Mustafa : “Bak,” dedi. “Altın saatim de olur büyüdüğümde, öyle mi?”

Mustafa daha gün doğmadan uyandı. Tuğla ocağının olduğu bahçe, dışının tarlasının oradaydı. Yola düştü. Yol tozlu. Tozlar, serin serin ayaklarının altından kayıp iki yana fişkırıyordu.

Tepenin arkasından gittikçe çoğalan ıslak ıslak bir ışık seli geldi. Tuğla ocağının yanına vardığında gün bir top köz gibi tepenin üstüne oturmuştu. Çiyeler kuruyuverdi.

Tuğla ocağının içine eğilip baktı çocuk. Ocak karanlıktı. Ocağın önüne birer küçük tepe gibi çalılar yığılmıştı. Öğleye kadar oralarda gezdi durdu. Beyaz pantolonun sevinci, üç gece uykusuz çalışmanın korkusu içinde, bir ürperti geçiriyordu.

Öğleyin, toza tere batmış bir durumda Cumali geldi. İri bir adamdı. Ağır ağır, bastığı yeri kollayarak yürüyordu. Ocağın yanında durdu. Cumaliyi görünce Mustafanın korkusu bir kat daha arttı. Cumali gene aynı ağırlıkla ocağın ağzına yürüdü. Yüzü kızgındı. Bir kez olsun dönüp de Mustafanın yüzüne bakmadı. Ağır ağır eğilip başını ocağın ağzından içeri soktu. Bir zaman öyle durdu. Sonra çekti. Mustafaya doğru bir iki adım attı. Sonra başını kaldırmadan, sert sert : “Sen ne geziyorsun burada, ulan?” dedi.

Mustafa kekeleydi:

“Hiç,” dedi.

İçinden her şeyi bırakıp kaçmak geçti. Yapamadı.

Cumali : “Ne arıyorsun orada ulan?” diye yineledi. •

Mustafa : “Beni buraya Hasan Bey saldı,” dedi. “Sana yardım edeyim deyi.”

Cumali kızgınlıkla, ağırlığından hiç de beklenmeyen bir çeviklikle, çocuğa arkasını döndü.

“Bak hele,” dedi, “bak hele şu deyyus Hasan Beyin yaptığı işe! Kocaman bir tuğla ocağını el kadar bir çocuğa yaktıracak.” Kocaman elini açtı: “El kadar.”

Sonra Mustafaya : “Ulan piç kurusu,” dedi, “sen ocak yakmak bilir misin?”

“Bilirim ya.”

“Ulan it oğlu it, üç gün, üç gece...”

“Bilirim...”

“Ulan orospu çocuğu, sen ananın karnında mı öğrendin bu işi? Üç gece dayanabilir misin?” “||

Mustafa sustu.

““Oğlum, sen bu işi beceremezsin. Benim de başımı belaya sokma. Şu gördüğün ocak üç gün yanacak, üç gün üç gece durmadan çalı çekeceksin. Bir iki saat ben... bir iki saat de sen atacaksın. Sen buna dayanamazsın. Git ananın evine. Git de Hasan Beye de ki, ‘ben bu işi yapamam.’ Olur mu? Senin yerine başka bir adam bulup göndersin.”

Mustafa durdu durdu, sonra kasabaya doğru birkaç adım attı. Ayakları geri geri gidiyordu sanki. Yürümekten vazgeçti. Gözünün önünden beyaz pantolonlar —ne olursa olsun, beyaz olsun da-, beyaz bulutlar, beyaz çamaşırlar, pamuk yığınları, bir sürü beyazlıklar uçuşuyordu. Bir ağlama, önüne geçilmez bir ağlama isteği genzini yaktı. Kendisini tutmasa hemencecik boşanacaktı.

Yalvaran, yumuşacık bir sesle : “Cumali Amca, ben kocaman bir adamdan da çok çalışırım. Hiç uyumam,” dedi. Sonra birden aklına geldi : “Hem ben şimdi gidersem Hasan Bey geri gönderir beni. Gündeliklerimi peşin aldım, onla da bir lastik ayakkabı, bir beyaz pantolon aldım. Ya Cumali Amca.”

95

SARI SICAK

Cumali hışımla : “Git,” dedi, “başıma bela olma!” Mustafa dikeldi:

“Ne yani, ne diye ekmeğime sebep oluyorsun? Yani çocuk diye. Ne yani! Ben herkeslerden çok çalışırım. Parasını aldım zaten. Şimdi gidersem geri gönderir Hasan Bey!”

Cumali: “Yaa,” dedi, “demek öyle ha!” “Peşin aldım paramı...”

Cumali : “Gel öyleyse,” dedi. “Ya çalışamaz yarıda bırakırsan? Gösteririm o zaman ben sana...”

Mustafa koşa koşa Cumalinin yanına vardı. Sevinçten taşıyordu. Cumaliyi kocaman sağ elinden tuttu.

“Bir çalışırım ki... Bir yakarım ki ocağı. Yaa, ben paramı peşin aldım, o paraya da beyaz pantolon aldım. Vayis Usta dedi ki, ‘En güzel dikişi senin pantolona vurdum,’ dedi. Yaaa... Sen de peşin aldın değil mi? Bir yakarım ki ocağı.

Cumali yumuşak, okşar gibi bir sesle : “De bakalım deli oğlan göreyim seni,”

dedi.

Cumali, yanında getirdiği bir çam parçasını ateşleyip ocağa attı. Az sonra içerdeki çalılar usul usul çatırdamaya başladı. Sonra da birden tutuştu.

Yalımlar bir pencere büyüklüğündeki ağızdan dışarıya sündü.

Cumali küfretti:

“Puştlar,” dedi, “bunlar hep puşt zaten. İlk ocağa bu kadar çalı doldurulur mu?”

Mustafayı karşısına aldı. Çalıları ocağa nasıl, ne biçim atacağını uzun uzun anlattı. Hem küfrediyor, hem anlatıyordu. Ocağın ağzından dışarı fışkırarak dört bir yanı yalayan yalımlar az sonra geri çekildi. İçerisi karanlık bir mağara gibi kaldı. Mustafaysa Cumaliye sormadan bir kucak çalıyı götürüp içeri sürdü.

Bir, bir kucak daha... Öğleüstünün sıcağı tozlu yola, koca, kalın yapraklı, ağır gölgeli incir ağaçlarına, yan tarafta erimiş kalay parlaklığında akan çaya, kül rengi göğe, tepede dönüp duran tek bulut parçasına, ağaçlara, arada sırada uçan kuşlara, boynunu bükmüş tozlu otlara, kavrulmuş çimenler üstündeki sarı çiçeklere, akyoğurt çiçeklerine, kurumuş çalı yığımına, 96

BEYAZ PANTOLON

her seve işlemis her sevi kazanıyordu Sıcaktan bütün dünya canlısıyla

Her şeyi içmiş, her şeyi kavayıyordu. Sıcaktan dutun dünyaya, cumalısıyla cansızıyla terliyordu. Mustafa da işte bu sıcakta durmadan çalı öğüten ateşe çalı yetiştiriyor, terliyordu. Ocağa yaklaşıp içeriye çalı atmak bir ölüm.

Tepede güneş, karşıda ateş... Mustafanın kara, ışıltılı gözleri... Gülen ak dişleri... Mustafanın yüzü kızarmış ocaktaki yalımlar gibi olmuş. Mustafanın gömleği de terden sırsıklam.

Güneyde Akdenizin üstündeki ak bulutlar top top yükselince bil ki Akdenizden serin, ıslak bir yel esecek, sıcaktan pişmiş insanları ıslak bir havlu serinliğiyle saracaktır.

Yolların tozlarını kaldırarak ilk serin yel çıktı. Mustafa yorgunluktan, açlıktan titriyordu. Bu sırada, ötedeki incir ağacının gölgesine sırtüstü yatmış, sigara içen Cumali gönülsüz gönülsüz kalktı.

Mustafaya sertçe : “Haydi git de yornuğunu al. Olmaz mı,” dedi.

Mustafa elindeki son çalıyı da içeri attı.

Gün kavakların tepesinden aşağıya inip battı. Kavaklar karanlık bir perde gibi kaldı.

“Gel ulan Mustafa, gel de ekmek yiyelim,” diye çağırdı Cumali.

Hasan Beyin gönderdiği çıkını açtılar. Peynir, taze soğan, yufka ekmek vardı.

Mustafanın karnı yapışmıştı. Yemeği bitirinceye kadar hiç konuşmadılar. Mustafa gidip çaydan testiye doldurdu. Su, kan gibi ılıktı. Yemeğin üstüne uzun uzun içtiler. Cumali elinin tersiyle sarkık, uzun bıyıklarını sıvazladı.

Mustafa hemencecik kalktı, işin başına geçti. Cumali de suyun kenarına gitti.

Sonra ağır ağır, sallana sallana geldi.

“Mustafa,” dedi, “ben uyuyacağım. Yorulursan kaldırırsın beni emi?”

“Olur Amca,” dedi Mustafa.

Gece yarısı çoktan geçmiş... Ay kavakların ardında düşmüş, ağaçların arasından bir dilimi görünüyor.

Ocaktan da Mustafanın yüzüne yalımların ışığı vuruyor. Mustafanın zayıf, bir deri bir kemik yüzü yalımdan daha kırmızı. Kırmızı yüz, boncuk boncuk terlemiş.

Terler parlıyor. İçerde yalımlar nasıl da boğuşuyor! Sağ yandan gelen kocaman kocaman valim dalgası. orta

SARI SICAK

yerde arkadan gelen bir sürü ince yalımla sarmaş dolaş oluyor. Sonra bu sarmaş

dolaş olmuş bir top yalım, ocağın ağzından dışarıya fışkırıyor. Dışarıda kopup, karanlıkta bir parlayıp sönüyor.

Mustafa kulak kesildi : Her çalıyı atışta büyük bir çıtırtı, bir uğultu, bir inleme, ağlayan bebelerin sesi gibi bir vızıldama geliyor içerden.

İçinden : “Vay,” dedi. “Çalılar da ağlıyor.”

Cumalinin sesini duydu. Cumalinin sesi uykulu...

“Cumali Amca ne diyorsun?” diye sordu.

Cumali bir daha seslendi: “Yoruldu mu? Geleyim mi?”

Mustafa tepeden tırnağa bir ürperdi. Soğuk soğuk ter döktü. Titredi. Kocaman bir kucak çalıyı çatal ağaçla ta ocağın dibine kadar-fırlattı.

“Yok,” dedi, “ben yorulur muyum hiç? Sen uyu Amca.”

Cumali ses çıkarmadı.

Öyle yoruldu, öyle terledi, öyle pişti ki... Artık ocağa yaklaşmıyordu. Ya çatal ağaç da olmasaydı, hali işte o zaman dumandı. Çalıyı kucak kucak ocağın ağzına yığıyor, çatal ağaçla da üstüne var gücüyle abanıp ocağa fırlatıyor, bu sırada ocağa yaklaştığı için, bir sıcak dalgası ortasında kalıp çatlayacak gibi oluyor, bu yüzden de karşıdaki tümseğe kadar koşuyor, göğsünü esen yele veriyordu.

Hava bir su gibi ağır, boğucu, akıyordu.

Tepenin arkasındaki gökte kalın bir ışık şeridi var. Parlak.

Mustafa çocuk şimdi artık yarı baygın. Artık tümseğe kadar koşacak gücü yok.

Yırtık pantolonunu, gömleğini çoktan çıkarmış.

Şafağa doğru bir kuş öter. Küçük bir kuştur. Uzun, keskin bir sesi vardır. İşte. o kış öttü.

Cumali bir kez daha uyanıp : “Yoruldu mu?” diye sordu.

Mustafa : “Yok Amca,” dedi, “hiç yorulmadım.”

Bunu söylerken soluğu kesildi, boğulacak gibi oldu. Sesi ağlam-sıydı. Cumali gerinerek ayağa kalktı. Gözlerini ovuşturdu. Sonra bir çalının dibine uzun uzun işedi.

Çocuk dişini sıktı. Olduğu yerde sallandı. Kendini zor tuttu. Titreye titreye kucağındaki çalıyı götürüp attı.

du.

BEYAZ PANTOLON

Cumali: “Haydi git yat,” dedi.

Hasan Bey geldiğinde Mustafa daha uyuyordu. : Hasan Bey Cumaliye : “Çocuk nasıl? İyi çalışıyor mu?” diye sor-Cumali de dudak büküp ağacın altında uyuyan Mustafayı gösterdi : “Çocuk,” dedi.

Hasan Bey : “İdare et, sonra hesaplaşırız,” dedi, gitti.

Mustafa uyandığı zaman üstüne gün vurmuş, kavurmuştu. Elini toprağa dayayıp kalktı. Toprak kızgın demire dönmüştü. Gerinecek oldu, öyle bitmişti ki gerinemedi. Tüm kemiklerini kırmışlardı sanki, öyle sızlıyordu işte. Her bir yanı dökülüyor. Canını dişine takıp olanca gücünü topladı, fırladı.

Suluk soluğa : “Cumali Amca kusura kalma,” dedi. “Uyuyup kalmışım.”

Hemen çalılara sarılıp ocağa atmaya başladı. Çalılar ocakta kuş gibi ötüyordu.

Ortalıkta bir acı, ıslak, yakan koku vardı.

Cumali: “Ben demedim mi uyur kalırsın diye...” dedi.

Mustafa duymamışçılığa vurdu.

Biraz çalışınca açılıp kendine geldi.

“Aloooş be,” dedi, “ilk günü atlattık.”

Sonra gözünün önüne iki kocaman sıcak günü, cehennem gibi yapış yapış, insanın etine sıvanan boğucu geceyi getirdi. Birden umudu kesildi.

Daldı. İki gün de ne yani? Pamuk o kadar beyaz değildir. Dokurken ilaçlarlar tabii. Hiç ilaçlamaz olurlar mı? İkindiüstü Süleyman tepesi, tepenin yanındaki vol. Savrın çayı, kasabanın kalın esmer bacaklı kızları. Köprüünün üstü

yol, Savrun çayı, kasabamın karni, esmer bacaklı kızları. Koptanın usta...

Savrun çayı apaydınlıktır. Arka arkaya, yukarı doğru uçan balıkları görürsün.

Suyun dibindeki çakıl taşlarını say. Çakıl taşlarına güneş vurur ya!

İşte böyle, hep Mustafa çalıştı. Yoruldu, öldü bitti, canını dişine takıp çalıştı. Cumali ağır, hantal, domuzuna uyudu uyandı, “yoruldun mu?” diye sordu.

Ateş önünde pişen çocuk boynunu büktü, karşılık vermedi.

99

SARI SICAK

Bu gece, son gecedir. Parlak ay, kavakların üstünde. Mustafa ayaklarını çekemiyor. Bir gecelik kaldı işte. Bir gece be! Cumali her zamanki sertliğinde : “Öyle ne kımıl kımıl ediyorsun? Gelsene gayrı.” “Geldim Amca,” dedi, “geldim işte.” “Yorulunca uyandır.”

Ateş biraz azalırca tuğla pişmez. Tüm emekler boşa gider. Bir saniye bile çalisız kalmamalı ocak. Yalımlar dışarı çıkıp geceyi yalamak. Gayrı kolları da tutmaz olmuştu. Dışarı çıkan yalımdan iğreniyordu. Artık serinlemek için karşı tümseğe kadar koşacak hali de kalmamıştı. Şimdi ne yapıyordu? Çalıyı getirip ocağa atınca ağzı aşağı toprağa kapanıyordu. Gece toprağı serindi. Yatınca da bir türlü kal-kamıyordu. Başı önüne düşüyor, uyukluyor, sonra birden var gücünü toplayıp fırlıyordu.

Yalımlar sarılıyor, dolaşılıyor, kırmızıdan sarıya, karaya dönüyor. Yalımlar başının ucundan karanlığa kayıyor, uçuyor.

Son çaba... Gözünü doğuya dikti. Işık şeridi ortalarda yok. Cumaliye doğru hınçla bir tükürük fırlattı. Dili damağı kurumuştu.

“Vay,” dedi, “vay anasını avradını... Cumali Amcası...” Bir kucak çalıyı hırsla götürüp ocağa attı.

Elleri göğsü yırtılmış yanıyor, acıyor. Her yerinde kan kurumuş. Işık şeridi nerede kaldı? Tanyeri daha kapkaranlık. Gözleri kocaman açıldı. Bir titreme aldı. Karanlıkta, kapkara bir perde olan kavaklar, tümsek, yalımlar, ocak, çalılar, tanyerinin berisindeki tepe, horlayan Cumali, hepsi birbirine karıştı.

Dünya, etrafında firdöndü. Kusacağı geldi.

“Cumali! Cumali Amca! Cumali Amcaaa!..” Kendinden geçti.

Neden sonradır ki Cumali uyandı, gerindi. Yattığı yerden : “Mustafa, yoruldun mu?” diye bağırdı.

Ses gelmedi. Yineledi. Birkaç kez yineledikten sonra kızgınlıkla kalktı. Baktı ki ocak karanlık içinde. Tepesinin tası attı. Çocuğa müthiş bir tekme savurdu.

IOO

BEYAZ PANTOLON

“Gavur oğlu gavur, mahvettin beni. Bir ocak tuğlayı ben ödeyeceğim.”

Ocağın içine bakınca yüreğine su serpildi. Ocak daha sönmemiş, yalımlar ince ince duvarları yalıyor.

Çocuk, şafak atarken kendine gelebildi. Korkulu gözlerle dört yanına bakındı.

Cumaliyi kan ter içinde, kıllı göğsünü açmış ocağa habire çalı atarken gördü.

Ödü koptu. Oturduğu yerden usul bir sesle : “Cumali Amca, vallahi Cumali Amca...” dedi.

Cumali hışımla geriye baktı.

“Allah belanı versin git!” dedi. “Git de yat! Ne cehennemde yatarsan yat!”

Çocuk inlercesine : “Vallahi yani Cumali Amca,” dedi.

“Git yat diyorum sana,” dedi öteki.

Gün çıkıp da karşı tepenin üstüne oturuncaya kadar Mustafa oturduğu yerde, başı önünde, oraya bağlamışlar gibi, kımıldamadan kaldı. Gün tepenin üstünden yukarılara doğru yükselmeye başlayınca başı iyicene önüne düşüp sızakaldı.

Tuğla ocağı geniştir, büyüktür. Yarısından çoğu toprağın dışında olan bir kuyuya benzer. Tuğla ocağının üstünü kubbe gibi örüp üstünü toprakla örterler.

Ocak ilk yakıldığında tuğlalar kurşuni bir renk alır. İkinci gün kapkara kesilir. Üçüncü günün sabahına kadar bu böyle sürer. Üçüncü günün sabahındaysa kıpkırmızı olur.

Ve gün kuşluktu. Mustafa korkuyla uyandı. Geceyi anımsadı. Kalkmak istedi kalkamadı. Gözünü zorla açıp ocak tarafına baktı ki Hasan Bey gelmiş. Zorladı.

Yavaş yavaş kalktı. Yanlarına doğru yürüdü. Ocağın etrafını döndükten sonra içeri baktı. Tuğlalar billur gibiydi. Kırmızı billur nasıl parlar, işte öyle parlıyordu.

Mustafa, hiç Hasan Beyden yana bakamıyordu.

Hasan Bey ona yaklaştı, bir bakışını yakaladı, gülerek : “Yahu Mustafa,” dedi,

“biz seni buraya uyuyasın diye mi göndermiştik?”

Mustafa : “Vallahi Amca,” dedi, “her gece...”

IOI

SARI SICAK

Cumali sert sert baktı.

Sıcaktı... Tuğla ocağında öğle sıcağı kaynıyordu. Ocağın ağzını kapadılar.

Mustafa, şavkı dört bir yana vuran çaya koştu. Suya girince çalıkların yırttığı yerler sızladı. Ama sudan terütaze çıktı. Eve çabuk yetişmek için koşuyordu. Bir sevinç dalgası sarmıştı her bir yerlerini.

Eve yaklaşır yaklaşmaz bağırdı :

“Ana, ana!..”

Ana dışarı çıktı. Mustafayı görünce bir çığlık attı. Dizlerini dövmeye başladı:

“Vay yavrucuğum, vay yavrucuğum, böyle ne olmuş sana?”

Mustafa donup kaldı. Olduğu yerde kanı kurumuş gibi dimdik kaldı. Mustafanın yüzü kurumuş, kavrulmuş, yırtılmıştı. Gözleri de çökmüştü.

“Vay yavrurum, vay yavrurum... Sana ne etmişler böyle!”

Kucaklayıp içeri götürdü.

Sabahleyin Mustafa anasına sarılıp : “Beyaz pantolon,” dedi.

Ana : “Olmaz olsun...” dedi.

Mustafa : “Yakışmaz mı ki?” diye sordu.

Ana kucaklayıp öptü.

Sonra Hacı Memede gidip bir beyaz lastik, bir beyaz çorap beğendi. Sonra Vayis Ustaya gitti.

Vayis Usta : “Mustafam,” dedi, “sana en güzel dikerim.”

Mustafa sonra dükkana gitti. Ustası çok erken gelmiş, işine başlamış, söküklere üstüne eğilmiş dikiyordu.

Ustasının kolları nâkûl nâkûldü. Deli de birşeyler kollarında. Sakalları da

Ustasını kaşları puskul puskuldu. Ben de birazcık kamburdu. Sakalları da uzamıştı. Örümcek ağı, tozlu, yarısı çökmüş dükkan eski deri, gön kokuyordu.

Ustasına : “Usta be!” dedi. “Vayis Usta benim pantolonu en güzel dikecek.”

Usta : “Diker,” dedi. “İyi adamdır.”

Üç gün geçti, dört gün geçti, bir hafta geçti. Hasan Beyden ses IO2

BEYAZ PANTOLON

seda yok. Daha doğrusu Hasan Bey oralı bile değil. Mustafa bu arada kendi kendini yiyordu ama, ağzını açıp da ne Ustaya, ne anasına bir şey söylemiyordu.

Bir gün, Hasan Bey dükkanın önünden geçerken Usta çağırırdı. “Yahu Hasan Bey,”

dedi, “şu bizim oğlanın gündeliklerini versene.”

Hasan Bey durdu, düşündü. Başını salladı. Sonra birden : “Peki, vereyim,” dedi.

Bir tane kağıt lira, iki de yirmi beş kuruşluk çıkarıp masanın üstüne koydu.

Usta paraya baktı baktı:

“Yahu Hasan Bey, bu bir gün için. Üç gün çalıştı çocuk.”

Hasan Bey : “Hep uyumuş, her gece uyumuş... Onun gündeliğini de Cumaliye verdim.

Bu da senin hatırın için,” dedi gitti.

Mustafa : “Vallahi Usta her gece...” dedi kaldı, gerisini söyleyemedi. Lafı boğazında düğümlendi. Başını önüne eğdi.

Uzun, kahredici bir sessizlikten sonra Usta : “Bana bak, Mustafa sen iyi yetiştin artık,” dedi. “Yaptığın pençeler çok güzel. Bundan sonra benden her hafta bir lira alacaksın.”

Mustafa başını korka korka kaldırdı. Islak gözleri ışıltı içinde kaldı. Ustaya sevinçle güldü. Usta da güldü.

“Bugün temmuzun onu,” diye düşündü Mustafa, “bir hafta, iki hafta, üç hafta...”

Sonra tamam.”

Usta : “Al şunu ver Vayis Ustaya,” dedi. “Benden de selam söyle. Kumaşı en iyisinden alsın. Üstünü versin paranın sana. Onla da ayakkabı al. Bu bir buçuğu

ben alıyorum. Şimdi, senin bana üç buçuk hattalık borcun var.”

Mavi beş liralığın üstünde uçarcasına koşan, dili bir karış dışarda bir kurt resmi vardı o zamanlar.

103

HALİS SERKİSOF

İbibikler nakışlı, cümbüşlü kuyruklarını sallayarak yoldan uçuyorlar, az sonra geri konuyorlardı. Hacıysa eşeğine yan binmiş, kasketinin siperini kavurucu sığağa aldırmadan sağ kulağının üstüne çekmişti. Gidil gidil, rahvan giden eşeği, arkasında fırın külü gibi sıcak, savrulan bir toz kaldırarak yürüyordu.

Eşeğin tam kıvamında, gidil gidil yürümesi çok hoştur. Üstündeki kuştüyü yatakta imiş gibi rahat eder. At mı, Allah belasını versin. Sallaya sallaya insanı öldürür. Kıcı yağır olur adamın. Bir de deveye binmek safalıdır. Doyum olmaz.

Hacıya sorarsanız, boz sıpanın üstüne yoktur. Hacı, ipekli, kuştüyün-den yatak istemez. Boz sıpaya binip de sarı sığağın altında tarlaya doğru bir gidişi vardır ki, eh, deme gitsin!..

Boz sıpa, çapa vuran ırgadın önünden iki üç kez afili afili geçer, sonra durur, başını havaya kaldırır, kuyruğunu havaya diker, uzun uzun anırır. Sonra da bir uzun işer. Hacı'nın bacakları uzundur. Boz sıpanın üstünden uzatsa yeri süpürür.

Bu yüzden Hacı ayaklarını toplar. Topladığında bile ayakları yerden iki parmak yukarıdadır. Bacaklarına boz sıpanın işemiği sıçrar. İrgatlar gülüşürler. Hacı, “it döllerini,” diye dişlerini sıkarak küfreder. İrgatlar daha çok gülüşürler.

Hacı, Kara Ayşeyi gözüne kestirip, “bunları hep sen kışkırtıyorsun üstüme, seni şimdi yere yatırırım,” diye üstüne yürür. Kara Ayşe çapasını kaldırıp, “hoşt koca köpek,” der. Hacı böylelikle gülmeyi başka yöne çevirir. Bazı bazı düşünür : “Şu Kara Ayşe ne iyi kadın. Tüm şakaları götürür.”

“Tüm şakaları götürürsün. Allah da seni götürsün Kara Eşe!”

Kara Ayşe hiddetlenir :

“Allah bu genç yaşta beni götüreceğine, senin gibi kırçıl deyyusu götürsün. Bir işe yarar hiç olmazsa. Avradın bir genç koca bulur da evlenir.”

104

HALİS SERKİSOF

Bu şaka, böylecene yarım saat kadar sürer. Sonra Hacı ciddileşir. Bundan sonra da kimsenin ağzını bir zaman bıçak açmaz. İkinci yeli çıkınca herkes Hacıyı unuttur. Türküye başlarlar. Hacı'nın sıpası anırmaya başlar. Kulaklarını diker.

Nasıl bir gündü? Sıcaktı belki de. Dayanılmayacak kadar. Hacı gelmiş ırgatlara buyruk üstüne buyruk veriyordu. Kızgındı. On beş yıllık elcibaşılık, ırgatbaşılık hayatında bu kadar sert olmamıştı. Ağadan zılgıtı yediği belliydi.

Irgatların arkasında, önündeki topal eşekte meyve yüklü bir satıcı duruyordu.

Yüzünden, kırmızı taze yanaklarından Darendeli olduğu belliydi. İt oğlu it bir şeye benziyordu. Öyle bir duruşu vardı.

“Namkörler. Namkör köpekler. Arkanızda ot bırakırsınız. Otu bırakır pamuğu vurursunuz. Ağa benimle cebelleşir. Ağa beni yerden yere vurur. Size ne! Olan bana olur. Hacı rezil olur yerinize. Bir de-paydos zamanı gelmeden paydos edersiniz. Olmaz.”

Irgatlar boyunlarını toprağa eğmişler büyük bir sessizlik içinde Hacıyı dinliyorlardı ki birden boz sıpa anırmaya başladı. Arkadan da Darendelinin eşeği karıştı. Bir curcunadır gitti. Eşeklerle beraber ırgatları da bir gülme aldı.

Hacı bunu beklemiyordu. Çileden çıktı. Kızdı köpürdü. Küfretti. Umarsız.

Irgatların zemberekleri boşanmıştı bir kere. Hacı'nın gözleri dönmüş, kanı başına sıçramıştı. Ortalık dört dönüyordu. Sıpayı dövmeye başladı. Canı var demiyordu.

“Gözün kör olsun Hacı!” O eşeği döverken gülmeler iki kat arttı.

En sonunda Hacı yorgun, bitkin, öfkesini boz sıpadan çıkarmış :

“Allah belanızı versin. Kara Eşe orospusu da gülüyor.”

Boynu boğum boğum kıpkırmızıydı.

Kara Ayşe :

“Bak,” dedi, “senin haline sıpa da gülüyor.”

Hacı:

“Orospu, bu ırgadı sensin baştan çıkartan. Kara domuz. Vaktinden evvel

paydosa yatan.”

Kara Ayşe dikeldi:

“Hem de benim. Elcibaşı dediğiyin de saati olur. Çifte çifte saati 105

SARI SICAK

olur.”

“Saati olur.”

“Biz vakti saati ne bilelim. Ne bilelim.”

Hacı suçluydu.

Saat lafı edilince arkada duran Darendelinin gözleri ışıldadı. Eli şalvarının cebindeki kocaman saate gitti. Saat belki üç yıldır işlemiyordu. Darendeli üç yıldır okutacak bir enayi arıyordu. Saat, şöyle hızla sallanınca beş dakika kadar işliyor, sonra suyu kesilmiş değirmen gibi duruveriyordu. Cebinde bir iki kez hızla salladı. Çıkarıp önündeki ırgada gösterdi : “Satacak saatimiz de bulunur,” dedi. “Hem de baba yadigarı.”

“Darendelinin satılık saati var.”

ir o - il

oaatı var.

lif • M

i>aatı...

Hacı, Darendelinin yanına usul usul sokuldu. Elini uzattı, saati aldı. Şöyle bir tarttı. Saat ağırlığına ağırdı. Hacı ağır saatlerin değerli olduklarını duymuştu. Gözü tuttu. Saat küçük bir kaplumbağa bü-yüklüğündeydi. Kulağına götürdü, çatır çatır işliyordu. Hacı'nın içinden, “Saate bakmasını köy katibinden bellerim. İki günde bellerim. Meramın elinden ne kurtulur ki...” geçti.

Darendeli saati hemen elinden kaptı, elini var gücüyle salladı. Geri verdi.

“Motor gibi işliyor. Tut kulağına. İyice tut kulağına. Türkiyeye böyle saat girmiş mi sanırsın. Hay Ağam hay! Şaşarım aklına. Baba yadigarı... Gurbet elde sıkıştık da... Yoksa milyonu koysandı şu tarafa... Tövbeler olsun...”

Saate yeniden saldırdı. Olanca gücüyle salladı. “Şuna bakın millet! Böyle saat görülmüş müdür? Motor gibi işliyor. Oliver Kilitrak gibi işliyor. Çatırtısına bakın. Ağırlığına bakın.”

Saati teker teker her ırgadın kulağına dayadı.

Irgatlar :

“Amenna,” dediler, “böyle saat görülmüş değil.”

“Motor gibi.”

“Aynen motor gibi.”

106

HALİS SERKİSOF

“Aynen.” Çatır çatır.

•

Darendeli saati var gücüyle bir daha salladı. Hacıya verdi.

Hacı:

“Eyi saat, hoş saat amma, ceremesi ne?”

Darendeli :

“Motor gibi.”

Hacı:

“Ceremesi?”

Darendeli:

“Baba yadigarı.”

Hacı:

“Bir atlan bir deve değil ya.”

Darendeli :

“Bir boz sıpa da mı etmez?”

Hacı:

“Etmez, sıpa attan da ileri, deveden de.”

Kara Ayşe :

“Avradından da ileri. Para iste bu gavurdan.”

Saati Hacının elinden kaptı, salladı:

“Baba yadigarı...”

Hacının kafasında bir şimşek çaktı. Saati Darendelinin elinden geri aldı.

“Ver elini.”

Darendeli elini uzattı, Hacı var gücüyle sıktı.

“Boz sıpa senin, saat benim.”

Darendeli:

“Hayrını gör,” dedi, saati kapıp salladı. “Aynen motor gibi. Çifte koş.”

Sıpaya atladı, tepenin arkasını bir anda döndü. Gözden yitti.

Hacının içi içine sığmıyordu. Elinde evirip çeviriyor, orasına burasına bakıyor, kulağına tutuyordu.

Sonra : “Görmemişin bir çocuğu olmuş, tutup bacağı ayırmış derler,” diye içinden geçti. Utandı. Saati cebine koydu.

107

SARI SICAK

“Öteki saatim bundan iyiydi. O da aynen motor gibi işlerdi. Onu çaldılar,” dedi.

Irgatlar :

“Hayırlı olsun. Hayırlı kullan,” dediler. “Zamanında paydos verir, zamanında işe başlatırsın,” dediler.

Hacı:

“Zamanında,” dedi.

Birden, bir yanında bir boşluk duydu. Arandı. Sonra aklına geldi. Boz sıpa gitmişti. Yüreği sızladı. Elini cebine soktu bunun üstüne. “Motor gibi,” dedi kendi kendine.

Saati çıkarıp bakmak için dayanılmaz bir istek duydu. “Görmemişin çocuğu.”

Irgatların yanına geldi:

“Benim öteki saatim...” dedi. “Amma bu da iyi... Motor gibi.”

Sonra aklına geldi. Ağır ağır saati cebinden çıkardı baktı. Uzun uzun baktı.

“Haydin çabuk. Vakit çoktan geçmiş. Bir saati geçmiş. Haydin çabuk.”

İyice dinlenmiş ırgatlar :

“İşte saatin bu iyiliği var,” dediler. “Eli dert görmesin Darendelinin.”

Hacı saati kulağına götürdü. Kalbi duracakmış gibi oldu. Bütün kanı çekildi.

Sapsarı kesildi. Öteki kulağına götürdü. Berikine getirdi. Bir kulağından bir kulağına saat bir zaman mekik dokudu. Hacı'nın elleri yanına düştü.

Hacıda bir başkalık gören ırgatlar, “Noldu Hacı?” diye sordular. Hacı kendini topladı. Yoksa beş paralık olacaktı. “Hiç,” dedi. “Yok bir şey...”

Hacı yerinde duramıyordu. Boyuna dolanıyordu.

Kendi kendine mırıldanıyordu :

“Ama, gümüş kordonu değer bir sıpa.”

Sonra kendi kendini kandırmaya çalıştı. “Bana verdiğinde motor gibi çatır çatır işliyordu. Saat görmemiş adamım. Elime alınca bozuverdim. Yazık, günah. Çatır çatır işleyen saati bozuverdim. Yarın-108

HALİS SERKİSOF

dan tezi yok kasabaya gider yaptırırım.”

O gece gözlerine uyku girmedi. Kendini yedi bitirdi. “-Benim gibi adam böyle güzel saati kullanabilir mi? Ne saattir bu! Heey ne saattir! Elli beygirlik Oliver Kilitrak gibi işliyordu. Elim değer değmez bozuverdim attım.”

Saatçi yaşlı, uzun püskül kirpikli sert bir adamdı.

“Dün bir sıpa verdim. At gibi bir sıpa. Aldığımda motor gibi işliyordu.

Bozuluverdi elime değince. Bozuverdim güzelim saati.”

Saatçi gözüne aleti taktı. Saati açtı. Dikkatle bakarken birden kapadı, öfkeyle Hacıya döndü :

“Sen benimle alay mı ediyorsun köftehor. Bunun içinde ne alet kalmış, ne bir şey... At gibi sıpa vermiş!”

Hacı ağılsı :

“At gibi boz sıpamı verdim. Vallaha verdim.”

Öteki, saati masanın üstüne fırlattı:

“Al,” dedi, “al! İşim gücüm var benim. Bas!”

Hacı inanmadı. Başka saatçiye götürdü. Öyle sertçe kovulma-dıysa da saatin onarılamayacağını öğrendi. Umudunu kesmiş köye dönüyordu ki, gene kendini yemeye başladı : “O Darendeli çocuk bana saati verdiği elli beygirlik Oliver gibi işliyordu. İçinde alet olmasa işler miydi? İşlemezdi. Bu saatçiler yalandırlar.

Yalandırlar o namussuzlar. Ben de adam mıyım? Aldım elime gül gibi saati, bozuverdim. Namussuz saatçiler. Ben de ötekine...”

Fotoğrafçı Kör Memed Ali de saatçilik yapardı. Onu unuttuğunu anımsadı. Geri döndü. Kör Memed Aliye geldiğinde kan tere batmış, toz toprağa belenmişti.

Saati çıkarıp hemen eline uzattı. Memed Ali uzun uzun saati inceledi.

Hacı:

“At gibi bir sıpa verdim de aldım. Boz sıpayı verdim. Nasıl da işlemez!”

Kör Memed Ali içeri gitti. Saati bir iyice salladı. Saat çatır çatır işledi.

“Nasıl da işlemez? Daha yepyeni saat.”

109

SARI SICAK

Hacı, kulağına tutunca sevindi.

“Onun için boz sıpayı verdim. Nasıl da işlemez!”

Kör Memed Ali:

“Halis Serkisof. Taşa çal. Öyle sağlam.”

Hacı, Köre bir beşlik toka etti. Gün akşam oluyordu, koşarcasına yola düştü.

Köyün kıyısına gelince saati çıkardı okşadı. Göğsündeki gümüş kordonu gözünün önüne getirdi. Yakışırdu. Çatlasın hasımlar. Molla Veli çatlardı. Çatlasın deyyus. Hem de elli beygirlik motor gibi işliyor. Şehvetle okşadığı saati kulağına götürdü. Olduğu yerde kalakaldı. Saat sağ kulaktan sol kulağa bir zaman mekik dokudu. Gene işlemiyordu.

Dişlerinin arasından :

“Ben de adam mıyım. Elime alır almaz bozuyorum.”

Köylüler : “Bu Hacı gibi yaman adam var mı? Bir sıpayı bir saat almış. Hem de halis Serkisof.”

Hacı:

“Elli beygirlik motor gibi,” diyordu. “Bir sıpa değil, on sıpa değer. Başı sıkışmış da fıkaranın gurbet elde baba yadigarını sattı. Yoksa elden çıkarılır mı böyle saatler? Deli mi millet? Keşke beş on lira daha verseydim oğlana. Yazık oldu.”

Köylüler :

“Aldırma,” diyorlardı, “Hacı, köye uğrarsa beş on lira daha verirsin. Hem kelepir olmadığı ne malum, halis Serkisof saat bir sıpayı verir mi?”

Hacı kızıyordu:

“Ne kelepir, ne de bir şey. Halis baba yadigarı. Sıkışmış fıkaraya.”

Saat hep on biri gösteriyordu. Köyün tek saatlisi Hacıydı. İmam ona soruyordu vakti. Irgatlar ona, çiftçiler, namaz kılan dindar köylüler ona...

Her soruluşta Hacı saati ağır ağır çıkarıyor, önce kulağına götürüp dinliyor.

Sonra gözünün önüne indirip uzun uzun bakıyor, ikin—

IIO

HALİS SERKİSOF

diyse üç, vakit akşamsa altı, öğleyse on bir diyordu. On ikiye on var, diyordu.

Saati soranların gözlerinin içine bakarak : ;

“Ne saat birader, ne saat, ne saat! O Darendelinin anası babası nur içinde yatsın. Halis Serkisof. Bir dakika bile aksamaz. Elli beygirlik motor gibi. Bir köyün bir tek saati. Şu Darendeliyi bir daha görsem, beş on lira daha vereceğim.

Adam sıkışmış da sattı. Günah değil mi?”

Saatten ırgatlar da pek memnundular.

Öğle yaklaşırken :

“Daha on iki olmadı mı?” diye sorarlar.

Hacı, gününe göre, kaplumbağa gibi saati elinde evirir çevirir, kulağına götürür, sağ eliyle üstünü okşar, “Şu Darendeliye ne dua etsem azdır,” diye söylendikten sonra : “Daha beş dakika var. On dakika var. On beş, yirmi dakika var,” diye karşılık verir. Dakikalar dolmadan da düdüğünü çalar.

Bir gün Hacı dalgın bulunarak, ırgatları vaktinden önce işe kaldırdı. Azıcık kestirdiğinden vakti hesaplayamamıştı. O kadar ki, bir saat istirahat yerine, on beş dakikada kaldırmıştı. Bunun üstüne kıyametler koptu. Irgatlar birbirlerine girdiler. İşe kalkmak istemediler.

Hacı bas bas bağıırıyordu :

“Ben kimsenin hakkını yemem. Bir dakkasını bile yemem. İşte saat. Öyle bozuk mozuk saat değil. Halis Serkisof...”

Koca saati elinde tutuyor, kulağına götürüyor :

“Motor gibi de işliyor. On ikiye beş kala geçtiniz istirahate, biri beş geçe düdük çaldım. On dakika da fazladan. Halis Serkisof. Bu saat bir dakika bile aksamaz.”

Saati elinde salladı, kulağına götürdü. Saat işliyordu. Cin çarpmış gibi, şaşkınlığından seslendi :

“Gelin! Gelin! Kulağınıza götürün. Bakın nasıl motor gibi kütür kütür işliyor.

Kilitrak motoru gibi.”

Ne kadar ırgat varsa, hepsinin kulağına dayadı geçti saati, dayadı geçti.

“Bir diveceğiniz var mı?”

Irgatlar :

III

SARI SICAK

“Biz ne kadar istirahat ettiğimizi bilmez miyiz? O saat bozuk.”

“Bozuk...”

Hacı bunu duyunca zıvanadan çıktı. Bağırды, küfretti. Tepindi. Hacı'nın böyle bir halini ırgatlar yıllar yılı görmemişlerdi. Şaşırdılar. Delirdi diye korktular.

Hacı saati elinde döndürüyordu : “Söyleyin bu mu bozuk? Halis Serkisof motor gibi işliyor görmediniz mi? Gözünüzün önünde, at gibi boz sıpayı verdim de aldım bunu. Irgatların hakkı yenmesin diye...”

Irgatlar ağızlarını açmadılar. Yalnız, “kusurumuzu bağışla Hacı,” dediler.

Bundan sonradır ki Hacı bir daha hiçbir zaman böyle bir dalgınlığa düşüp saatine bozuk dedirtmedi. İstirahat bir saat mi, Hacı bir buçuk saat veriyordu.

Irgatlar :

“Saat mi? Böyle saati Çukurova ülkesi görmemiştir. Bir dakika bile aksamaz.

Eskiden bir saat yerine yarım saat bile istirahat alamıyorduk. Şimdi... Ya şimdi... Saati satan Darendeli dert görmesin inşallah...”

Hacı'nın koltukları kabarıyor :

“O Darendeliyi görürsem, beş on lira daha vereceğim. Bir sıpayı böyle saat satılır mı? Belli ki çok sıkışmış fıkara...”

Irgatlar :

“Ver Hacı ver,” diyorlardı. “Vebal koyma boynunda.”

Hacı ölünceye kadar, Serkisof saatin gümüş kordonu göğsünde parladı. Ölünceye kadar, her saati sorana, alçakgönüllülikle vakti söyledi.

Öldüğü zaman yelek cebinde, şalvar cebinde, kuşağının arasında, sandığında, neresi varsa, her bir yerinde saati aradılar bulamadılar. Saat ortadan sırrolmuştu.

112

YEŞİL KERTENKELE

Koy ta içerilere, çamlı ormanın göbeğine kadar ince bir yol gibi giriyordu.

Tanyerinin ışımasına daha epey vardı. İbrahim yatağından çıktı. Anası uyuyordu.

Hiç ses çıkarmadan kalktı, yüzünü çam bardaktan aldığı suyla yıkadı. Anasının akşamdan hazırladığı, ekmek tahtasının üstündeki azığı da aldı, yola düştü. Köy ııssızdı. Uzak bir evde bir köpek acı acı uluyordu. Öteden, kayalara vuran denizin uğultusu geliyordu.

Köyü çıkınca karşısına dimdik^ yokuş gelirdi. Yokuşta uykulu uykulu durur gerinir, beklerdi bir süre. Yokuşun dibinde gene durdu. Gene düşüncelerin, bir onulmaz korkunun sıcaklığında ydı. Görmesinler diye, gece bile büzülüyordu.

Köye döndü baktı, her günkü gibi dumansız, sessiz, insansız uyuyordu.

Cansızcana.

Az sonra horozlar ötecekti. Horozlar ötünce de köy uyanacaktı. O zaman balıkçı balığına, süngerci süngerine gidecekti. O zamana kadar durmak olmaz. Gün doğuncaya kadar burada tatlı tatlı düşünmek olmaz. Herkes, her gören gözünü üstüne diker de bakar. Kaçmak gerek.

Bazı süngerciler erken uyanır. Bir de Kel Osman vardır. Balığa hep gece çıkar.

Bir de Süllü vardır. Seksen, doksan, yüz yaşındadır. Yaşı da belli değil ya, çok çok yaşlıdır. Bazı geceler sabanlara kadar köyün içinde döner durur. Bazı geceler de bekçi vardır. Bazı da kasabadan dönen geç kalmış köylüler vardır.

Tetikte olmak gerek. Bunların hiçbirisine gözükmemek gerek.

Yolda bir karaltı gördü müydü alıyor yatırıyor. Bir gözün üstünde olduğunu duymak, duyguların en beteri. Ölümünden de beteri.

Her günkü gibi yokuşu hızla çıktı. Yokuşun arkası düzlüktü.

113

SARI SICAK

Çam ormanıydı bir yanı da. Orman koya kadar iniyordu. Koyun kıyıları yeşil beyazdı. Kumlu, kayalıklı, pırıl pırıl çakıl taşıydı.

Koyun başladığı yerde, denizle koy arasında uzun, kocaman, ta ötelere

ötelere uzanan bir kaya parçası, daha doğrusu bir kayadan dağ vardı. Kayalıklarda nergisler açar. Sarı gözlü. Kayalık, martıdan mahşer gibi. Her zaman kayalığın üstünde bir ak martı bulunur. Salınıp durur. Martıların yumurtalarının tadına doyum olmaz. İbrahim en sarp yerdeki martı yuvasını bilir. Yumurtanın tazesini de bir bakışta bilir.

Geçen yıl eski bir kayık bulmuştu kıyıda. Dalgalar kim bilir nereden getirip atmış. Belki altı ay uğraşmış, bu parça bölük kayığı onarmış, yepyeni yapmıştı.

Anası da ona birkaç olta bulmuştu. Kayığının en çok seviyordu.

Yaşlılar neyse ne ya, köyden bir çocuk yüzü görmesin, deliye dönerdi. Kinden, öfkeden dişi dişini yer, kaçacak, saklanacak delik arardı. Eğer denizde, kayığındaysa, onlar oradan ırayıncaya kadar kayığın içine yatar, onlar gözükmez olduktan sonra ancak kalkar, küreklere yapışır, enginlere enginlere var gücüyle giderdi.

Kayalığa bir yuva yapmıştı. Belki de birçok. Üç yıldır bu yuvada kendi elçeğiyle bir sürü martı yavrusu büyütmüş, salıvermişti ak martı bulutuna. Her büyüttüğü martıya bir bel vururdu. Büyüttüğü martıları öteki martılar arasından bir bakışta seçerdi. Martılarını öteki martılardan daha çok, bin kere daha çok severdi. En çok hoşuna giden de martı yavrularını avuçlarının ortasına koymaktı.

Bir de onları incitmeden usul usul okşamaya bayılırdı. Yumuşacıktı. Parmakları yağlıca, incecik bir sıcaklığa, okşamaya, ürpertiye gömülürdü. Burnuna deniz kokularının en güzeli, mavinin, deniz yıldızının, yosunun kokusu dolardı.

Yuvanın yanında bir de su kabağından yapılmış bir kafes vardı. Bir çam kütüğünün içine yerleştirmişti sukabağını. Kabağın içine yeşil bir kertenkele koymuştu.

Kertenkeleyi küçük böcekler, sineklerle besliyordu. Kertenkelenin gözleri güzeldi. Dertli dertli, kederli, gözü yaşlı bakardı. Garipler, kimsesizler, hor görülmüşler gibi. Bir de kurbağası, gözleri pörtlek pörtlek bir de kurbağası, bir de kaplumbağası

114

YEŞİL KERTENKELE

vardı. Kaplumbağanın sırtını çam kabuğuyla kırmızıya boyamıştı. Kaplumbağaları çoktu va... Her birisine bir ad koymuştu kaplumbağaların.

Köydeki kadınların, erkeklerin, çocukların adını koymuştu. Sevmediklerini azarlar, sevdiklerini okşardı.

Kayalıklardaki mağarada bir de kırlangıç yuvası vardı. Soğuk günlerde oraya ateş

yakar, ısınır, yuvayı seyrederek düşler kurardı. Kırlangıç zamanını her yıl ipe çekerdi. Yuvanın onarılması, kırlangıcın yumurtlaması, sonra civcivlerin çıkması, ananın civcivleri beslemesi hep gözünün önünde olurdu. Kırlangıçların yaşayışına katılır giderdi.

Ağır ağır yürüyerek denizin kıyısına geldi. Ayaklarını denizin içine soktu. Daha martılar, kabaktaki yeşil kertenkelesi, yuvasındaki kırlangıç, tüm bir köyün insanı kadar kaplumbağa, gözleri pörtlek kurbağalar, karıncalar, atlı, sarıca, kuru yer karıncaları hep uyukuyordu. Denizdeki balıklar da uyuyorlardı.

Birkaç aydır bu köydeydim. Bu süngerci köyüne sünger avcılığına gelmiştim. Artık dönüyordum. Kasabaya gitmek için gün ışımadan çok önce uyanmak, yokuşu çıkmak, uzun kayanın dibine kadar yürüyüp oradan kayığa binerek koyun öteki yanına geçmek gerekti. Karşıda kasabaya gidecek yolcuları götürecek otobüsler beklerdi.

Köyün içinden yürürken bir horoz öttü. Sonra uzun ıslık gibi, bir deniz kuşu sesi duyuldu. Deniz durgundu. Ortada çıt yoktu. Hava da ılıktı. Yokuşu terleyerek çıktım. Yokuştan aşağı, kıyı bir saatten çok çekiyordu.

Her yan mavi bir buğu içindeydi. Çam ağaçları, yandaki kocaman kayalık, kırmızı toprak, otlar, çiçekler, gökyüzündeki ak bulutlar... Her yer, tanyeri, uçuşan kuşlar... Denizin üstündeki ince ak köpük de mavi bir buğudaydı. Bu Ege böyledir. Mavi buğuludur taşı toprağı. Büyüsü de buradadır.

Gecenin içinde, alacakaranlıkta, baktım önümden birisi gidiyor. Ardından yetişmek için hızlandım. Ben hızlanınca, baktım ki o da hızlandı. Uzun, upuzun bir karartı. İpincecik. Tepeden tırnağa buğu SARI SICAK

içinde.

“Merhaba arkadaş!” diye bağırdım. Ben bağırınca o daha hızlı koşmaya başladı.

Huylandım. Merak da ettim. Ben de ardınca koşmaya başladım. Kovaladığımı anlayınca yoldan ayrıldı, çamların arasına karıştı gitti.

“Allah Allah,” diye söylendim kendi kendime. “Ne biçim adamları var bu köyün de!”

Yol karışık, gece karanlıkça.

“Ne olursan ol, bana ne! Yabancıyım da... Yol arkadaşlığı yapalım, dedim. Ne kaçarsın benden bre kardaşım? Ha, yolu gösteriver diyecektim.”

Deminki çamlara karışan karartı, ben böyle söyleyince hemen karşıma çıkıverdi.

“Kusura kalma Amca,” dedi. “Sen de beni hırsız sandın, öyle mi? Ben de seni...”

İskeleye mi gidiyorsun? Ben de o yana gidiyorum. Beraber gidelim. Ben de seni...

Yalancıkdan kaçtım. Bakalım bu yabancı adam yolu bulabilecek mi, dedim. Sen de beni hırsız belledin, öyle mi? Bizim köyden bir adam sandım da seni, kaçtım ki, bakalım benim kim olduğumu bilecek mi, diye. Ben seni biliyorum Amca. Ben seni gördüm. Biliyorum seni.”

Köy, beş on evlik bir köy. Bir iki ayda köyde tanımadığım kimse kalmadı.

“Sen sünger avlamaya geldin. Ama zamansız geldin. Bekledin bekledin, geri gidiyorsun şimdi de... Fotoğraf makinen de var senin. Öyle değil mi?”

“Var,” dedim.

“Köyde herkesin fotoğrafını çektin de... Bebeklerin bile. Benimkini... Benimkini de çeksene.”

“Bu karanlıkta çıkmaz ki... Sabah olsun da, seninkini de çekerim.

“Yaa,” dedi çocuk, “çok sevinirim. Sabah olur olmaz. Ağacın yanına dururum.”

Aramızda epeyi bir sessizlik oldu. Uzun uzun sessiz yürüdük. Ayaklarımızın altında yuvarlanan küçük taşların sesinden başka ses

116

YEŞİL KERTENKELE

yoktu ortalıkta.

Bir ara durur gibi etti. Birden başladı: i

“Sen,” dedi, “benim babamı da görmedin. Ama benim babam gibi süngerci, bekledi bekledi. Hem de hiç kimse yok. O Aman mı? Aman mı? İyide mi? O

danıkcı yok du koyde. Hem de niç kimse yok. O Arap mı, o Arapmış, oyle mı? O denizin altına yirmi beş kulaç bile dalamaz. Sen onun öyle övündüğüne bakma. O herkese övünür. O otuz kulaç dalsın da bir göreyim, ağzından burnundan kan gelir. Günde beş kilo sünger bile toplayamaz. Yorulur o. Onun kocaman boyuna bakma. Kara bıyıklarına bakma. O hiç balık da tutamaz. Balıklar ondan, onun oltasından kaçarlar. Balıklar onu hiç sevmezler. Balıklar derinlerde kuş gibi uçarlar.

Yaaaa, ne sandın. O balıkları kimsecikler tutamaz. Ama benim babam...

Heeeheeeey, babam! Benim babamı kimsecikler göremez. Kimsenin yanına gitmez ki... Kimseyi adamdan sayıp da konuşmaz ki... Benim babam yalnız denizi, martıları, bir de uçan balıkları, bir de yeşil kertenkelesini sever. Sabah erkenden, bizim kalktığımız zamandan çok1 erken kalkar, denize çıkar. Benim babam şimdi denizdedir. Yeşil kertenkelesi de yanında. Kayığın içinde, kabaktan kafesinde. Sonra da denizden gece yarısından önce dönmez.”

Durmadan, soluk soluğa, kesmeden, ara vermeden anlatıyordu. Sabırsızlıkla, sanki bitiremeyecekmiş gibi söylüyordu. Bana bir kez olsun ağız açma fırsatı vermiyordu.

Küçücük bir karartı görse, bir çıtırtı olsa irkiliyordu.

“O Arap mı, vay anam vay, o Arap babamın yanına çırak bile olamaz. Boş bulunca övünür. O da mı süngerci, onun süngerciliği batsın. O buradaki denizlerden dışarı çıkamaz. Benim babam, ta güneşin doğduğu yerin denizine gider de orada sünger avlar. Arap kızlarının yanında. Çıplak kızların orada. Babam bir de türkü söyler ki, şen olsun Arabistan, der. Arabistan kızları ne don giyer ne fistan.

Babam bu türküyü orada bellemiş. Hep bu türküyü söylemiş oralılar. Babam öyle dedi işte. Vallahi öyle dedi. Sen bu türküyü duydun mu hiç? Duymadın.

Kimsecikler de duymaz. Bir tek babam bilir. Denizin altını da bir tek babam bilir. Süngerin yatağını da bir tek babam bilir. Nerenin denizi olursa olsun, babam şöyle bir bakar, heeey uşak-117

SARI SICAK

lar, der, işte burada, on beş kulaçta sünger var, der. Kimse dalamaz. Arap hiç dalamaz, dudağını sarkıtır. Babam dalar, ne kadar sünger varsa çıkarır. Sonra hep babam dalar. Bir kayık sünger çıkarır ki... O senin gördüğün Arap var ya, vallahi kıskançlığından ölür de, deli olur. Babam bir daha, bir daha, bir daha dalar. Akşamdan sabaha, sabahtan akşama kadar dalar. Kayıkları, ne kadar kayık varsa hemsini doldurur. Yakındaki sebze gönderir, çıkarır gönderir. Ona çok para

varsa hepsini doladırlar. Fakirdeki şenice gönderi, çikarı gönderi. Ona çok para verirler. Babam o paralarla iki tane yeni boyalı, kırmızı yeşil boyalı motor alır ki, uçan motor. Köyde kimsenin öyle motoru yok. Babama ağızlarını bile açamazlar. Köyün önünde motorlarını dolaştırır durur, motorlarını babam. Arap da, o Arap var -ya, kıskançlığından pat der de çatlar. Köylüler babamla konuşmak için can atarlar. Biz ettik, sen etme Ağa derler. Reis derler. Babam da motoruna biner gider, çeker gider, başım alır da gider. Anasını da alır gider. Büyük bir şehre, İzmire gider. Orada onu, birinci süngerci diye çok severler. Sen o zaman onunla sünger avlar mısın? Sen bir daha beş yıl sonra mı geleceksin? O zaman İzmire gel de babamı gör. Sana denizin dibini gösterir ki, kimse görmemiş. Babam şimdi, tam şimdi denizin or-tasındadır. Ne gülüyorsun yahu, atıyor mu sanıyorsun.”

“Neden öyle sanayım. Babamı hiç görmedim. Bir buçuk iki ay kaldım da köyde, bir kere görmedim.”

“Babam seni çok gördü,” dedi zaferle. “Bir gördü ki... Fotoğraf çekerken bile gördü seni. Gün ışyınca fotoğrafımı alacaksın öyle mi?”

“Alacağım.”

“Gelecek gelişinde unutma.”

“Unutmam. Gelecek gelişimde, doğru babana gelirim.”

“Gel,” dedi. “Seni süngere götürür ki...”

Ormandaki kuşlar cıvıldaşmaya, denizin üstündeki martılar görünmeye başladı.

Yani ortalık gittikçe aydınlanıyordu. Yarı aydınlıkta çocuğun görünen yüzü kuru, inceydi. Yanmış kavrulmuş görünüyordu. On birinde, çok çok on ikisinde gösteriyordu ya, boyu upuzundu. Eski pantolonu dizine kadar lime limeydi.

Dizinden aşağı yırtıklar sarkıyordu. Göğsü boydan boya açıktı. Yenleri de yırtıktı.

118

YEŞİL KERTENKELE

“Bir götürür ki, sen öyle iyi adam görmemişsindir. Şimdi o denizin ortasında.

Bir balık tutar ki, çok tutar. Balıklar kayığının yanına birikirler. Babam o kavıkları satacak. bir kırmızı kocaman motor alacak. İzmire gidecek. İzmirde

kendisine bir beyaz şapka alacak. Bir de beyaz pantolon, bir de beyaz gömlek alacak. Bir de vapur kadar büyük bir motor daha alacak Arabistana süngere gidecek. Bir daha, bir daha alacak. Motorları arka arkaya takacak, köye gelecek, köyün önünden geçecek. Köylülerin parmağı ağzında kalacak, bunlar kimin acaba, diyecekler. Babamın olduğunu bilince de, kıskançlıktan karınları yırtılacak.

Hele Arabın karnı iyice yırtılacak. Lokantada da yemek yiyecek. Bir de yeşil cüzdanı olacak. Bıyıklarını da uzatacak. Kara, uzun bıyıkları bir uzayacak ki, yanında Arabın bıyıkları vız kalır. Babam sonra evlene...”

Birden durdu, yüzüme baktı. Ben de durdum.

“Belki anamı boşar,” dedi. “Anam köylü kızı. Şehir huyunu bilmez ki... Şehir kızı alacak, mavi gözlü. Dalgıç Hüseyinin karısı gibi. Ben bilmem, babam işte böyle söyledi.

“Denizin dibinde pinalar, deniz yıldızları ki görmelisin. Yengeçler, istiridyeler, görmeyen bilmez. Denizin dibinde deniz aygırı ki... Denizin dibinde yollar da var. Babam dedi ki, gece olunca deniz aygırları böyle küçücük değil, kocaman olurlar. Atların iki misli olurlar da denizin üstünden uzak yerlere, Arabistana kadar koşarlar. Babam öyle dedi. Donları da ak olur, dedi.

Babam ak deniz aygırlarının bin tanesini, iki bin tanesini bir sabah erkenden denizin üstünden koşarlarken görmüş. Babam o aygırlardan tutacak bir gece, güneşe göstermeden bir ahıra saklayacak, gece biz de binip gezeceğiz. Ben bilmem ki, babam öyle dedi. Güneşi görünce gene küçülmesinler diye fıkaracıklar.

Vallahi öyle.

“Babam deniz altı yollarını hep bilir. Babam der ki, deniz dibinin de kışı yazı var. Deniz dibinin baharı yaz, kışı da güzür. Arap sana öyle demedi mi? Babam da bana böyle der işte. Babam bilir hep bunları. O Arap mı, o Arap hep vız bilir bunları. Aygırları da bilmez. Babamın martıları var. Babam onları büyüttü de salıverdi. Arabın martıları da yok. Sen babamı görseydin... Bir görseydin.

Mağarası

var babamın. Kırlangıçları var mağarasında. Ta Yemenden gelir. Kırlangıçlar babamı görünce, sevinçlerinden deli olurlar. İlk geldikleri gün, hiçbir şeye bakmadan dört yanında sabahtan akşama kadar vıcır vıcır dönerler. Yaa, babamın her bir şeyi var ya, köye küsmüş, köylünün yüzüne bakmayacak. Bir yolunu bulur bulmaz büyük şehre, İz-mire gidecek babam. Babam insanlarla konuşmayı çok sever.

Gördüm. Bir konuşur ki bayılır sevincinden. Sen köye gelmediğine bakma. Bir tanış, seninle bir çok konuşur ki... Yaaaa...

“Deniz dibinin de kışı var yazı var. Deniz dibinin baharı yazdır. Kışı da güz olur. Babam öyle söyler. Deniz dibine bir bahar iner ki... Görmelisin. Türlü çiçekler, türlü otlar, görmelisin. Babam der ki, lapa adındaki, ak bulut gibi savrulan çiçek açılır denizin altında. Babam bu ak çiçeği çok sever. Palavan otları deniz dibinde kavak boyu uzar gider. Üzümleri de yenirmiş deniz altının.

Babam öyle der ama, ben yemedim. Benim adım İbrahim. Badem otları da deniz dibinde badem çiçekleri gibi bir açarlar ki, babam bana gösterdi. Sonradan o badem çiçekleri kararır, kapkara çiçek olurlar. Arap onları görmedi.

Ahtapotlar olur. Büyüğünü babam görür. Nakışlısını babam görür. Bir kolu yeşil, biri kırmızı, biri de turuncu, birisi de ak, birisi de sarı, yalım sarısı dedi babam. Denizin altı yanar söner. Yosun kaplar her bir yeri. Yosundan denizin kumlan gözükmeyiz. Babam, yosunların altında sünger olduğunu nasıl bilir? Kırmızı kırmızı, kırmızı yalım gibi şeritler geçer yosunun yeşili üstünden. Gördüm mü kırmızı yalım şeridini, bilirim ki onun altında sünger var. Babam varır hemen bulur. Kışa doğru deniz dibinin otları solar, çınarları yapraklarını döker.

Sararır. Denizin dibi açılır. Kumu, süngeri ortalığa çıkar, bir görünür ki...

Kışın bir tek benim babam girer denizin altına. Ötekiler, Arap mı, Arap vız!

Üşürler be onlar. Vallahi donarlar. Sen o kara bıyığına bakma Arabın. Titrer o!

Benim babam, denizin altında gezer de hiçbir şey olmaz. O soğukta terler bile.

Babam denizin altına girince, denizin altı sıcacık olur ki... Bunu yalnız babam bilir. Kimsecikler bilmez ki... O Arap mı? O hiç bilmez. Kara, uzun bıyığına bakma onun. Övünür o. Babam denizin altına girince kocaman balıklar ondan korkmazlar. Ondan hiç de kaçmazlar. Tüm balıklar, tür-I2O

YESİL KERTENKELE

lü türlü, nakış nakış, pul pul olmuş balıklar toplanır yanına gelirler. Babam nereye, ne yana giderse gitsin denizin altında, buradan oraya kadar balık sürüleri... Babam balıkların en güzelini, elini uzatır alır, uzatır alır, sepetini, kayığına doldurur. Çok kolay. Sonra onları satar. Kimse öyle balık tutamaz ki... Onun kadar para kazansın... Yaaaa...

“Bir gün babam bana dedi ki, İbrahim oğlum, dedi. Yavrum, yiğidim, aslanım, kara gözlüm, yavrucuğum, dedi. Sonra da beni koltuğumun altından tuttu kaldırdı, öptü. Yavrucuğum, dedi, yavrucuğum İbrahim. Saçlarımı da okşadı. Sesi tatlı, tatlı, tatlıydı. Gel seninle... dedi. Bir yaz gecesiydi. Gel seninle yavrucuğum, yavrucuğum İbrahim, gidelim de evimize dalgıç formalarımızı giyelim, girelim denizin altına. Bak sana neler göstereceğim. Ahmet Usta oğluna böyle-sini hiç gösteremez. Girelim de denizin altına, yatalım oraya ağzı yukarı, gökyüzünü, yıldızlarını, oradaki kocaman bulutları seyredelim, yavrucuğum İbrahim!

“Girdik denizin altına. Deniz .altın gibi çalkalandı üstümüzde. Yıldızlar çalkalandı. Gökyüzü altın gibi, altın martı kanadı gibi, yandı söndü üstümüzde.

Ahmet Usta da görmüş altın martı kanadını. Ben de gördüm ya. Yıldızlar fır döndüler, döndüler, döndüler üstümüzde. Ahmet Ustanın oğlu işte bunu görememiş.

Dersin ki, üstümüzde denizi yakmışlar dersin. İşte öyle... Yıldızlar öyle görünür denizin altından... Ahmet Usta... Babam, haydi çıkalım İbrahimim, yavrucuğum, yavru, yavru, yavrucuğum, dedi.”

Gün doğdu. İbrahim boyuna konuşuyordu. Cezbeye tutulmuş-çasına. Yüzü kızarmış, terlemişti. Mutlu mutlu da gülümsüyordu. Sevinç içindeydi. Bana da sevgiyle bakıyor, süzüyor şöyle bir, sonra gene konuşuyordu.

“... Yavrucuğum İbrahim, yavrum, gel buraya, dedi. Ben de, gelirim baba, dedim.

İşte buna, yavrucuğum İbrahim, işte buna zehirli balık, işte buna da, şu mavi çizgisine de elektrik balığı derler. Yavrucuğum!.. Yavrucuğum, yavrum, gel buraya da bak!..”

Arkadan bir kalabalığın sesi geldi. Birden İbrahim, sesini bıçakla kesilmişçesine kırıp diye kesti. Yüzü de sapsarı oldu. Gözleri büyüdü. Dudakları titredi. Ürkek ürkek birkaç kez ardına döndü baktı.

SARI SICAK

Adamların başı gözükmünce de yandaki çalıkların arasına kayıverip gözden yitti.

Az sonra bana yetişen adamlardan birisi :

“İbrahim miydi o yanındaki, amma da kaynatıyordunuz ha! Ne söylüyordu sana öyle?”

“İbrahimdi,” dedim.

“Acayip,” dedi.

Ben sustum. Kayık kıyıya yanaşmıştı. Bindik.

Adam, boyuna :

“Vallahi acayip,” diyordu. “Ben de onu kimseyle konuşmaz bilirdim. Sesini, seninle konuştuğunu duyunca iyice şaşırđım. Vay ocağın bata oğlan vay! Suç da bizim ya... Vay ocağın bata oğlan vay! Bu da ne iş! Herkes çocuğuna söyleseydi.

Anası, buraya gelen ırgatlardan aldı bunu, biliyor musun?”

“Biliyorum,” dedim.

“Babası bellisiz.”

“Biliyorum,” dedim.

“Çocuklar her gün bağırırlardı, hey babasız babasız, baban ner-de babasız?

Heeey babasız...”

“Biliyorum,” dedim.

122

BANA BAK, KARDAŞ!

Bir gelirirken binmişti trene, bir de şimdi biniyordu. Sabırsızlandı. Kaşları çatılmıştı. İçi içine sığmıyordu. Kocaman, sarı tahta bavulunun üstüne oturmuştu. Yerinde duramıyordu. Sırtını duvara vermişti. Şapkası, şalvarı, mintanı. ceketini. avakkabısı veöveni. Dırıl dırıl-dı. Fabrikadan şimdi çıkmıs

gibi. Mintanı sarı çizgiliydi. Göze batıyordu. Kalabalık gidip geliyordu.

Kalabalık telaşlı. Gözlerini uzayıp giden demiryoluna dikmişti. Yerde bir arı ölüsü vardı. Birkaç karpuz kabuğu, çimentoya yapışmış kavun, karpuz çekirdekleri... Çekirdeklerin üstüne bir iki sarıcaarı, eşekarısı inip kalkıyordu. Anlar kalabalığın bacakları arasında dolanıyor.

Bir yerlerinde, belki başında sırtında, eziklik, halsizlik, yılgınlık duyuyordu.

Birden gürültüyle tren istasyona girdi. Tahta bavullar havalandı. Tren mavi, sıcak dumanlar püskürterek durdu. Telaşla kalktı, kalabalığı yararak trene vardı. Vagonların koridorlarında koştu. Tıklım tık-lımdı koridorlar. Ayaklarına bastı, ayağına bastılar.

Bir kompartımanın önünde durdu. Kan tere batmıştı. Yüzü kızarmıştı. Giyiti üstünden kaçacakmış gibi. Üstünden bir acemilik akıyor. Kompartımanda bir kızla bir delikanlı oturuyordu. Onlara baktı. Sonra içeri girdi. Kocaman tahta bavulunu kaldırdı, yukarı yerleştirdi. Bir köşeye vardı oturdu. Kompartımanın içi taze soğan kokuyordu. İçerde bir bahar havası vardı. Taze soğan, bir zaman gelir taze toprak, bir zaman gelir bahar kokar...

Tren kalktı. Karşısındaki delikanlının böğrüne başını dayamış kız da gürültüye gözünü açıp kapadı.

Tren mavi, sıcak dumanlar püskürtüyordu.

İlerki istasyonda soğan almayı kararlaştırdı. Ama ikircikliydi. Bir zaman içinden, “soğan da neymiş ki...” geçiyor, “köye varınca... Bir 123

SARI SICAK

tarla dolusu...” Sonra cayıyor, “bir top soğan kaç kuruş ki... Kıymeti ne!”

diyordu. İstasyondan kocaman bir top soğan aldı. Yirmi beş kuruş verdi. Hem de köye giderken... Bunu köyde anlatıp, milleti kırıp geçirecekti güldürmekten...

Soğan kütür kütürdü. Soğanın böyle tatlısı... Hasret! Soğan sırasında en tatsız, en kötü yiyecektir. Her Allahın günü... Çekilmez. Adamın ağzının içi sabun çanağına döner. Sellenir. Sırasında da, bir yılın bir başı, tadına doyum olmaz.

İşte böyle.

Kız uyuyordu. Oğlan dalmış gitmişti. Oğlanın kara perçemi şapkasının günesliği altından fısırmıstı. Kapkara sac gün değince vesile dönüyordu.

Birden fark etti. Delikanlı gözlerini dikmiş, öylece kendisine bakıyor.

Koskocaman açılmış iki göz boyuna üstünde... Başını eğdi. İçi rahat etmeyip gene öyle... Yeniden indirdi. Sağına soluna döndü. Elindeki soğanı hırsla ısırıldı.

Kütürdedi. Sonra başını gene kaldırdı. Gene kocaman, kederli gözlerle karşılaştı. Öyleydi. Şaşkınlıkla taze soğan destesinden ikisini çekti, çocuğa uzattı, “al kardaşım al!” dedi. “Bir lokmacık da sen al!”

Çocuk hafif bir baş salkımsıyla hayır yaptı.

Öteki: “Al, al,” diye üsteledi. “Al kardaş! Bir lokmacık al!”

Çocuk hep usul usul baş salladı. Gözleri de öylecene dikiliydi.

Sarı Mahmud, adamın adı Sarı Mahmuddu, “Bacı da alsın yesin! Çok soğan var.

Soğanın yeşili şifadır. Soğanın yeşilini ye, ne kadar yorgun olursan ol, yat öğle sıcağının altına, uyandığın zaman anadan yeni doğmuş gibi olursun. Her şeyin yeşili eyidir hasdır ya, soğanın yeşili gibi bulunmaz.”

Delikanlı başını sertçe hayır diye salladı.

Sarı Mahmud :

“Soğanın yeşili ısıcakta adamı açar,” dedi.

Delikanlının gözleri öylesine Sarı Mahmudun üstündeydi ki... içinden “Öf,” dedi,

“oof. Bu ne! Vay bre it oğlusu, ne, ne bakar öyle?”

Kız bir ara uyandı. Başını kaldırdı. Şaşkın şaşkın bakındı. Sonra başını gene yerine koyup, gözlerini kapattı.

124

BANA BAK, KARDAŞ!

Tren düz bir ovada olanca hızıyla ilerliyordu. Kuru bir dere, telgraf direkleri gözünün önünden yıkılarak geçti. Sonra ağaçlar. Bir yel esiyor ovadaki sararmış otları güneye doğru kırıp yamıyordu. Belki de trenin hızından öyle geliyordu.

Sonra ovayı bulut gibi bir toz örttü. Ova birden tozdan sıyrılıverdi. Bir çaya

gecikler. İren kuçucuk bir demir kopruden gurutuyle geçti. Çayın içini güneş doldurmuştu. Güneş şeridinin görünmesiyle yitmesi bir oldu. Sonra gözü gökteki bir çaylağa takıldı. Bir an içinde tepeden süzülen çaylak ta arkalarda kaldı.

Çocuğun gözleri Sarı Mahmudun içindeydi. Başını içeri doğru çevirdi. Gözlerini kaldırıp çocuğa bakamıyordu. Başı önde bir zaman durdu. Sonra başını gene dışarı çevirdi. Ovanın ortasında otlayan bir tek, kemiği kemiğine geçmiş inek gördü.

İnek bir anda devrildi gitti. Ova çorak, bomboş, dümdüz uzandı.

Ovaya, uyuklar gibi daldı. Toprağın renk rengi, ağacın türlü... Bulutun moru beyazı akıyordu... Dünya akıyordu... Kendini topladı. “Ne olursa olsun, ne olursa olsun,” diyordu içinden. Başını sertçe içeri döndürdü. Oğlanın yüzüne bakacaktı o anda. Hemencecik vazgeçti. Başını önüne eğdi... Acı acı soğan kokuyordu. Yere, kompartımanın tozları içine soğan kabuğu dökülmüştü. Fark etti ki, bir süpürgeci kompartımanı süpürüyor. Ayaklarını topladı. Bu ara oğlanla göz göze geldiler. Oğlanın gözleri kocaman açılmıştı. Donmuş gibiydi. Donmuş kocaman gözlerini hayretle ona dikmiş. Başını eğip, çocuğun kucağındaki kıza baktı. Yüzü inceli sararmış, süzölmüş, geniş geniş soluk alarak uyuyor.

Delikanlı neye, nereye bakıyor acaba? Yüzündeki derin tırpan yarasına mı?

Delikanlının gözlerinde ne korku, ne acı, ne hayret var. Birden kasketi aklına düştü. Şapkada bir şey olmasın. Hemen şapkayı çıkardı eline aldı. Baktı baktı.

Sonra da sertçe başına geçirdi. Yeniden başını kaldırdı. Tırpan yarası... Yüreği cız etti tırpan yarası aklına düşünce... O gün geldi gözlerinin önüne. Mistik Aliyle su kavgası... Birbirlerine olanca güçleri, hırsları, yıllardan beri toplanmış çekeme-mezlikleri, düşmanlıklarıyla girişmişlerdi. Toz duman, çamur, yeşil bir ağaç, otlar, mavi gökyüzü, acı, baş dönmesi, kızıl kan... Kızıl ka-125

SARI SICAK

na batıp çıkmıştı. Suya batıp çıkmış gibi... Yeniden başını kaldırdı. Gözler biraz daha donmuş...

Ayakları, daha çok sağ ayağı, uçar gibi titriyordu.

Nasıl oldu nasıl olmadı, kendi de farkında olmadan konuşmaya başladı.

“... Kız hasta mı ne, kardaş! Çok solgun... Hastalık kötü. Allah başa vermesin.

Basa gelen cekilir amma. Cekmem desen, ne gelir elden. Değil mi kardaş?

Ne gelir ki insanoğlundun elinden! Hastalık bu! Zalim. Hastalığı ne?”

Delikanlı susuyor. Ötekinin hıncı büyüyor.

“Sıtma desem değil... Titrer. Satlıcan desem değil... Öksürür. Hasta mı?”

Oğlanın gözleri gene öyle.

Kendini tutamadı, dürttü :

“Sıtma desem değil,” dedi kendine güvenli, donmuş gözlerine bakarak.

Delikanlı az kımıldadı dürtünce. Gözleri de canlandı. Donuk bir pırıltı geçti gözlerinden.

“Sıtma desem...”

“Hasta,” dedi delikanlı.

Sarı Mahmudun içinden sevince, acıya benzer bir şeyler geçti. Yüzü ışıldadı.

“Sıtma desem...”

Delikanlı gözlerini ilk olarak yere indirdi:

“Hiç kimse bilmez onun hastalığını,” dedi. “Her şehre, her doktora götürdüm onu.

Bir umar bulunmadı. Daha götürürüm. Ölünceye kadar götürürüm doktora...”

Sanki sesi kendisinden çıkmıyordu. Öyle hafif, öyle durgun.

“Köyde de yapmadık ilaç komadık. Bir deri bir kemik. İşte böyle. İşte böyle uyur durur. Üç yıldır nişanlıyık. Nişanlandıktan bir ay sonra böyle oldu. İşte böyle!”

Sarı Mahmud şaşıtı kaldı. Bu yerler nasıl yerler ki kızı nişanlısına teslim ediyorlar. Hasta. Hasta olsun.

“Nasıl teslim ettiler?” dedi gülümseyerek. “Ha, nasıl?”

126

BANA BAK, KARDAŞ!

Öteki :

“Bir yıl göstermediler. Sonra bu hale gelince

Bu yıl göstermedim. Sonra bu hale geldim.

Gözleri gene öyle dikili. Ama şimdi göz çukurlarında birer damla yaş.

Sarı Mahmud içinden : “Gözlen çıkasınca,” dedi. “Ne bakar öyle pel pel? Hay senin öyle pel pel bakan gözlerin çıksın...”

Bir istasyonda bir adam kompartımanın kapısını açtı, gözleriyle şöyle bir yokladı içeriyi. Sonra kapıyı kapatıp geri döndü.

Tren sarsılıyordu. Ova düzdü. Telgraf direkleri devriliyordu.

Hırsla konuşmasını sürdürdü :

“Şimdi ben köyüme gidiyorum. Yaa kardaş, köyüme... Beş yıldır köyden ayrıydım.

İki öküz parası kazanmaya geldim. On öküz parası kazandım.” Gülümsedi.

“Hamalcılık ettim İzmirde. Çok çok kazandım. Şimdi varınca köye çangal boynuzlu dört tane öküz alırım. Bir değil, iki değil, dört! Dört de inek alırım. Koyun alırım kardaş, keçi alırım... Bir at alırım, bir de kısrak... Çoluk çocuğun hepsine, teker teker, kardaşıma, kar-daşımın avradına, çocuklarına, anama, sekseninde, beli bükülmüş anam var, ona işte, bizim köroğluna, teker teker giyimlik aldım. Bizim ev çiçek gibi donanacak, ben varışın. Yaz bahar ayında dağlar nasıl nennilenir çiçekten, bizim ev öyle olacak... Bizim köyü dersin, tüm çamlık. Dört bir yanı kamalak kokar, çam kokar kardaş! Pınarlarının suyu abıhayat akar. Maraşın zenginleri bizim köye yaylaya çıkarlar. Yaa, bizim köye yaylaya çıkarlar.”

Delikanlı heyecanla onun sözünü kesti:

“Üç yıldır hiç iyi olmadı. Kimi ince... dedi... Kimi... diyen diyene. Tam üç yıl... Üç yıl oldu da... Kimi doktor, çam... dedi. Bizim köy kıraç. Çam nerde...”

Sarı Mahmud :

“Bizim köyde ulu çamlar olur. Şehirliler bizim köye yaylaya...”

Sonra birden yüreğine tıp etti. Başını kaldırdı çocuğun yüzüne baktı.

Delikanlının gözleri donukluğunu, soğukluğunu yitirmiş, pırıl pırıl olmuş, ona sevgiyle dikilmişti. Yüzü de kıpkırmızı kesilmişti.

İçinden bir sevinç fırtınası geçti Mahmudun. Sevinçten başı 127

SARI SICAK

döndü. Yüreği taşıyordu :

“Bana bak kardaş, bizim köy tüm çamlık... Ben, var ya tam on öküzlük para kazandım. Tam on öküzlük... Bir inek yerine dört inek. Hem de sütlü. Halep ineği alırım. Koyun, keçi... Evde yağ bol, süt bol, bal da bol...”

Durdu, doğruldu, yeniden : “Bana bak kardaş!” diye başladı. “Al gel nişanlığın bizim köye. Al gel! İki gözüm gibi bakarım size. Al gel! İki değil, pn öküz parası kazandım, al gel! Üç aya kalmaz nişanlın yu-nur arınır cümle derdinden.

Al gel! Üç ay sonra tertemiz, anadan yeni doğmuş gibi olur. Al gel! Dört inek alırım sütlü. Sizi köyde evlendiririm de... Al gel!”

Delikanlının sağ elini tutup sıktı. Gözlerinin içi gülüyordu.

“Çamlardan yalabuk çıkarılır. Yalabuk bire bir gelir. Tüm köyü seferber ederim.

Bizim köylü de iyidir. Tüm seferber olur delikanlılar, kucak kucak yalabuk soyar getirirler hastaya... Yalabuk!.. Yalabuk deyip de geçme. Bire bir. Yalabuğu yiyen ölmez.”

Delikanlı başını pencereden çıkarıp ileriye baktı:

“Burada işte...” dedi. “Tren durunca...”

Sonra kıza :

“Kalk,” dedi, “kalk Döndülü. Geldik.”

Döndülü halsiz, başını böğründen çekti. Yazmasını düzeltti.

Az sonra da tren durdu. Tren durunca, ıssız istasyon evinin üstünden bir yığın karga bağırsarak kalktı.

Delikanlı ayağa kalktı, yarı uykulu yarı ölü nişanlısını sırtına aldı. Sarı Mahmuda da : “Bizim köy aha şu tepenin ardında...” dedi yürüdü.

Mahmud birden ayağa fırladı, delikanlının yakasından tuttu :

“İşte böyle, işte böylece şol ahrette de iki elim yakanda olacak. Gelmezsene köye, bizim köye gelmezsene iki elim yakanda olacak. İşte böylece. Baharın burnu gözükür gözükmez, al gel nişanlını. Haydi yürü! Allah selamet versin

kardaş!..”

Çocuk indi. San Mahmud arkasından baktı kaldı. Tren bayram yerine dönmüştü. Her şey sevinçten uçuyordu. Bir de baktı, inen delikanlı, sırtında nişanlısı, pencerenin önüne gelmiş durmuş, gözlerini

128

BANA BAK, KARDAŞ!

de gene öyle üstüne dikmiş. Kocaman gözlerini...

Mahmud kıvrandı. Tren kımıldadı. ; Birden Mahmudun aklına düştü. Tren kalkmıştı. Bağıra bağıra : “Bizim köyün adı Hunu... Albistan gazasının Hunu köyü. Hu-nu!.. Hunu... Hunu... Hunu. Albistan, Albistan... Maraşa gel! Maraştan Albistan... Hunu... Al gel... İki elim...”

Tren homurdandı... Mavi, sıcak dumanlar püskürterek uçsuz bucaksız ovada bir sevinç kasırgası gibi uçtu.

129

YOLDA

Dizginleri arabanın dayamasına tıktı. Şalvarının geniş peşini önüne doğru yayıp cebindeki paraların tümünü üstüne boşalttı.

Başları önlerine sarkmış uyuklayan beygirler ağır ağır yürüyorlardı. Ayaklarını yolun tozları içinde sürüklüyorlardı. Beygirler, araba, arabacı baştan ayağa toza batmışlardı. Tozdan arabanın, beygirlerin rengi belli olmuyordu. Arabacının da, tozdan, yalnız gözleri, dişleri ışıldıyordu.

“Altı çuval,” dedi kendi kendine. “Altı çuval ikişer liradan ne eder? On iki...”

Şalvarının peşindeki paraları birkaç kez saydı.

“Tam dokuz lira,” dedi. “Ya üç lirası?” Sonra da, “Şerbeti, buzu, ekmeği,” dedi.

“Ama bu kadar gitmez. Gitmezse gitmez,” diyerek kızdı. Paraları cebine doldurdu.

Öteki cebinden tabakasını çıkararak ağır ağır bir cıgara sardı. Kibrite bakmadan çaktı, gene hiç bakmadan cıgarayı tuttu, iştahla somurdu.

Yolun kıyısındaki pamuk fidanlarının üstünü de toz bağlamıştı. Fidanlar kavrulmuş gibi görünüyordu. İçinden, “Ah bir yağmur yağ-sa,” diye geçti. “Fıkara fidanlar boyunlarını bükmüşler.”

Şimdi yolun iki yanı da biçilmiş ekin tarlalarıydı. Firezler de toza batmıştı.

Yol kıyısının firezleri bol gün ışığında donuk donuk parlıyordu.

Sağ yanda bir ayçiçeği tarlası vardı. Tarlanın hizasına geldi araba. Ayçiçekleri hep birlikte başlarını gün doğusuna çevirmişlerdi. Güneş adamakıllı kızmıştı.

Yel denilebilecek bir fisilti bile yoktu. Çok ağır gitmelerine karşın, bu yüzden beygirler kan ter içinde kalmışlardı.

Ayçiçeği tarlalarından sonraki tarlalara mısır ekilmişti. Mısırlar koyu yeşil uzamışlar. Püskülleri mor mor sarkıyor. Sıcaklığın altında 130

YOLDA

erimiş bir taze ot kokusu... Bataklık kokusunu andırıyor.

Beygirler, arkalarında araba yokmuş gibi, yol kenarındaki yeşil mısırlara uzanıp koparıyorlar. Bir an durup sonra yeniden kendiliklerinden yürümeye başlıyorlardı.

Arabacı, arada bir, çok seyrek, dizginleri çekip :

“Deh! yavrum,” diyor.

Öğleye doğru sıcak daha beter kızdırdı. Arabacı da beygirler gibi ter içinde kaldı. Tozlu yüzünden çizgi çizgi yol açarak terler aşığılara doğru sızıyor.

Araba birden durunca arabacı başını kaldırdı yola baktı.

“Deeh!” dedi.

Beygirlerin önünden yürüyen yüzü gözü sarılı kadın, yolun ortasından kıyısına saptı. Araba yeniden hareket etti. Kadının ayakları yalındı. Yolun tozları da fırın gibi kızgındı. Ayaklarının yandığı, kadının yürüyüşünden belli oluyordu.

Arabacı, yolun ortasından saparak, kıyıda duran kadına bir işaret etti. Kadın geldi, arkadan arabaya bindi. Arabacının arka tarafına oturdu.

“Deeh! yavrum,” dedi arabacı bir daha.

Atlar aldırmadılar. Gene oyle oigun oigun yuruduler.

Yolun yakınındaki tarlaların ortasında tek bir dut ağacı vardı.

Beygirler kendiliklerinden yoldan çıktılar. Vardılar, dut ağacının gölgesinde durdular. Dut ağacı da tepeden tırnağa toza batmıştı. Çatır çatır eden kavurucu güneşte gölgesi daha koyu, karanlık denebilecek kadar koyu gözüküyordu.

Beygirler durunca arabacı da belini dayadığı arabanın yan tahtalarından ayrıldı.

Doğruldu. Kadına ilk olarak bir göz attı. Kadının hiçbir yeri, gözleri bile gözüküyordu. Öylesine sarmıştı her bir yerini.

Arabacı, arabanın yemliğinden bir çıkın aldı açtı. Çıkında helva vardı. Bir tane de beyaz ekmeğ vardı.

“Gelsene bacı,” dedi.

Kadın, baş işaretiyle “hayır” yaptı. Arabacı ağır ağır helvayı, ekmeği yedi bitirdi. Sonra gene yemlikten kahverengi bir kağıt torba çı-

13i

SARI SICAK

kardı. Torbayı açınca içindeki şeftalilerin ezilmiş olduğunu gördü. Şeftalilerin içinden az ezilmiş iki tanesini seçip yönü arkaya dönük kadının önüne koydu.

Kadın, hiçbir şey söylemeden şeftalileri aldı. Bir eliyle yüzündeki yazmayı tuttu. Yemeye başladı.

Arabacı muncık muncık olmuş şeftalileri de yiyip bitirdikten sonra gözlerini yumdu. Arkasını yeniden arabanın yan tahtasına dayadı. Öylece kalakaldı.

Gözlerini açtığı zaman, beygirlerin üstünden dutun gölgesi doğuya doğru kaymış, beygirleri güneşte kalmıştı. “Deeeeee! Oğullarım,” dedi. •

Araba ağır ağır yola düzüldü. Bu arada arkaya da bir göz atmaktan kendini alamadı. Kadını, arkası dönük, kıpırdamadan, gene öylece durur gördü.

Araba yola düştüğünde, arabacı ilk olarak beygirlere kırbaç salladı.

“Deeeeh! Oğullarım deeeh!”

Araba azıcık hızlandı. Arkasından azıcık da toz kalktı. Sonra gene vavasladı.

Arabacı gene şalvarın büyük tozlu peşini önüne yaydı. Cebinden paraları çıkardı, gene koydu. Saymaya başladı. Derin sessizlik içinde paraların şakırtısı epey gürültülü oluyordu. Sayıp bitirdikten sonra yeniden cebine doldurdu. Atlara da hafiften bir kırbaç salladı. Sonra arkasında duran kadına döndü : “Böyle nereden gelip nereye gidiyorsun bacı?” diye sordu. Kadın, duyulur duyulmaz bir sesle : “Kasabadan,” dedi.

Ova, bol güneş altında bazı yerleri sürülmüş bazı yerleri yemyeşil, bazı yerleri altın sarısına kesmiş, bazı yerleri de toz içinde, uçsuz bucaksız uzanıyordu.

Ovayı bembeyaz bir şerit gibi diz boyu tozuyla kesen yol, ölgün ölgün ilerleyen araba... Yalnızca bunlar görünüyor. Güneş de alabildiğine çökmüş. “Hangi köye böyle?” “Kırmıtlıya.” Arabacı:

132

YOLDA

“Ben de,” dedi. “Hemiteden olurum.”

Kadın:

!

“Sizin köy,” dedi, “bizim köyden iki köy ötede değil mi?”

Arabacı:

“İki köy,” dedi.

Sonra gene sustular.

Arabacı:

“Ne diye gitmiştin kasabaya?” dedi.

Kadın sustu, karşılık vermedi. Arabacı buna şaşırıldı.

“Ne diye gitmiştin?” diye yineledi.

Kadın, yine yanıt vermedi.

Arabacıya iyice merak oldu bu. Kızgınlığından bir zaman sustu. Ama içine dert olmuştu.

Gene yineledi.

“Söylenmeyecek bir iş mi bacı?”

Kadın :

“Yok bre kardaşım,” dedi, “ne diye söylenmesin?”

Arabacı küçücük, kısacık boylu, zayıf, ama sıırım gibi, ince boynunun damarları dışarı fırlamış, çok kalın kara kaşlı biriydi. Kara bir şalvar, ot ipekten sarı bir mintan giymişti. Kasketi yeniydi. Sağ yanına eğmişti.

Kadın, sesi bir hoş olarak :

“Benim körolası, beni boşadı da... Gittim hükümetten kağıdımı aldım.”

Arabacı :

“Demek böyle ha?” dedi.

Uzakta, Akdenizin üstündeki yelken bulutları yukarıya doğru sütbeyaz yükseliyorlardı. Arkalarından, usuldan garbi yeli esip azıcık toz kaldırdı.

Sonra geçti gitti.

Arabacı:

“Sen,” dedi, “böyle sıcaktan öldün. Şu yüzündekileri çıkarsana. Kim görecekti seni bu ıpıssız ovanın yüzünde? Haydi çıkanver.”

Kadın, yüzündeki yazmayı çekti çıkardı. Yönünü de arabacıdan tarafa döndü. İri, kara gözlüydü. Yüzü kıpkırmızı, ateşe kesmişti. Alı

133

SARI SICAK

al, moru mordu. Kalın dudaklıydı. Geniş yüzüne göre çene çok inceikti.

Sivriydi. Yani güzel bir kadındı, kadın. Bilekleri kalın, kalçaları dolgundu.

Uzun boynunda boncuk boncuk tozlu ter birikmişti.

Arabacı sık sık kadına bakıyor, sonra dönüp gözlerini yumuyor-du.

“Deeeeh!”

Bir ara gene döndü. Kadına uzun uzun baktı. Kadın bu bakıştan huylandı.

Gözlerini yere indirdi

GOZLEMI YELI MURU.

Arabacı:

“Senin adın ne?” dedi.

Kadın :

“Dal Emine,” dedi.

Arabacı:

“Dal Emine,” dedi, “şu senin kocan,” dedi. “Akılsızın biriymiş.”

“Akılsızın biridir o gözleri körolası,” dedi Emine. “Akılsızın biri...”

Garbi yeli iyice çıkmış, yolda ne kadar toz varsa savuruyordu. Beygirler, araba, her şey toz içinde kalıyordu.

Karasuya gelince, arabacı atların başını çekti. Atlar kendiliklerinden durdular.

Karasuyun köprüsünün üst başı sık kamışlıktı. Kamışlığın içinden geçen yol Karalı köyüne giderdi. Ama yol o kadar az işlemişti ki, daha ham toprak duruyordu. Yolda da küçük küçük kamışlar bitmişti. Arabacı bu yoldan atları kamışlığın içine doğru kırbaçladı. Beygirler şaha kalkarcasın? kamışlığın içine atıldılar. Araba sarsıldı. Kadın düşecekmiş gibi arkaya kaydı. Büyücek bir kamış

kümesine takılan araba daha ilerleyemedi. Kamışlar dört bir yanlarını duvar gibi kuşatmıştı. Arabacının soluğu taşıyordu.

“Burada,” dedi, “beygirler azıcık dinlensinler. Ondan sonra yola düşeriz.”

Kadının yüzüne baktı. Kadın oralı bile değildi.

“Beygirler dinlenir dinlenmez...”

Kadın gene hiçbir şey söylemedi.

Arabacı durdu, yutkundu, kıvrandı:

“O senin kocan,” diyebildi sonra, “ahmağın biriymiş. Yani, o 134

YOLDA

adam olsaymış...”

Kadın :

“Sümsüğün biridir o bre kardaşım,” dedi. “El için çalışır, el sözüne uyar.”

Arabacı, bunun üstüne birkaç kez arabanın çevresinde döndü. Eline bir kamış

aldı. Çatır çatır kırdı kamışı... Kamışı kırıp yere attıktan sonra geldi, birden, şimşek gibi kadının bileğinden yakaladı.

Kadın :

“Ne o bre ulan?” dedi. “Ne o?”

Arabacı, kadının gözlerinin içine bakarak :

“Etme!” dedi.

Kadın bileğini hızla silkti elinden aldı. Arabadan atlayıp yola doğru yürümeye başladı. Arabacı koşarak arkasından tuttu, beline sarıldı.

Kadın arkaya döndü :

“Deli mi ne? Herif deli mi ne?” “dedi, sıyrılıp gene yürüdü.

Arabacı arkasından :

“Hiç kimsem yok benim,” dedi. “Ne anam, ne babam, ne avradım. Bu at, bu araba da benim. Üç büyük parça da tarlam var köyde.”

Kadın durdu. Arabacı yetişip bileklerinden yeniden tuttu. Sıkı sıkıya tuttu.

Hırstan başı dönüyordu. Kamışlar, dünya fır dönüyordu çevresinde.

Kadın :

“Sahi mi?” dedi.

Arabacı:

“Bu atlar da benim. İneklerim de var.”

Kadın :

“Hiç mi kimsen yok?” dedi.

“Hiç kimseciğim yok. Hiç hiç yok. Hiç, hiç...”

Kadını kamışlığın kuytulduğuna doğru sürükledi.

Kamışlıktan yola çıktıklarında garbi yeli azıtmış, olanca hızıyla 135

SARI SICAK

esiyor, yolda toz komayıp kaldırıyor.

Arabacı neşeyle beygirleri kırbaçladı. Ölgün beygirler canlandılar. Araba kocaman bir toz bulutu içinde gürültüyle ilerledi.

Arabacı Kırmıtlı köviinin içinde uçarcasına kosan beygirlerinin hasını

Arabacı, kadını boy boy ağızda, ağzında boy boy gıcırdatarak çekti.

Araba olduğu yerde zınc dedi kaldı. Arkaya döndü, toz içinde kalmış kadına baktı. Kadınlı göz göze geldiler. Kadın inmek için hiçbir davranışta bulunmadı.

Yerinden bile kıpırdamadı.

Arabacı:

“Emine, burası sizin köy,” dedi.

Emine :

“Yaa, bizim köy,” dedi.

Arabacı, atlara yeniden çaldı kırbacı.

Araba, düz ovada, bir toz bulutu halinde Hemite köyüne doğru yuvarlanıyordu.

136

KALEMLER

Şehirlerin en önemli yerlerinden birisi de çöplükleridir. Çöplüklerin şehirler için gerekli değil, bu kadar önemli olduğu hiç aklınıza geldi mi? Bir büyük şehir çöplüğünü görünceye kadar bunu ben de bilmiyordum. Bir çöplük, bence bir şehir demektir.

İstanbul güzel şehir, alımlı şehir, İstanbulun bir havasına, tadına giren bir daha onun havasından, tadından çıkamaz. İstanbulun boy boy, renk renk resimleri yapılmıştır yıllar boyu. Fotoğrafları çekilmiştir. Üstüne şiirler yazılmıştır.

Ben size söylüyorum ki, bunların birçoğunu gördüm, okudum, hiçbir şey, hiç kimse İstanbulu çöplükleri kadar anlatamadı bana. Kirli mi İstanbul, çöplüğü kokar, leş gibidir. Kokusu burnunun direğini kırar. İstanbul daha mı temiz, kokusu daha az gelir. İstanbul mis kokulu mu, kokusu mis gibi kokar çöplüklerinin. Çöplük de mis gibi kokar mı, diyeceksiniz. Kokar, bana inanın... Neden böylesine yakından bilirim çöplükleri? Kendimi savunmam gerek... Ben çöplük uzmanı değilim.

Nedenini söyleyeyim de içinizde bana karşı bir şey kalmasın... Bir, ben martıları çok severim... Sever miyim? Yok yok, daha çok merak ederim onların

yaşamalarını. Uğıderım, saatlerce onları seyrededim. Bir deniz ustunde, dır kayalıkta, bir, bir çöplükte. Martılar geçimsiz, dövüşçü, Allahın belası, tuttuğunu koparır yaratıklardır. Burada martuların yaşamının ince ayrımlarına kadar girmek gereksiz. Bir gün size martılar üstüne, bu aç gözlü, bu yırtıcı, bu tuttuğunu koparır yaratıklar üstüne uzun, ilginç yazılar yazabileceğim.

Martuların yaşam kavgaları en çok çöplüklerde olur. İlk ilgim çöplüklere martılardan dolaydır. Çöplüklere ikinci ilgim de bizim komşu Rüstem Çavuştan dolaydır. Rüstem Çavuş koskocaman pos bıyıklı, gözlerinin içi gülen, canlı, şakacı, yaşam dolu, sevgi dolu, Sivasın Zara ilçesinden bir kişidir. On yıldır da İst-tanbulda çöpçüdür. Çöpçü çavuşluğuna bundan dört yıl önce yükselmiştir.

Çöpçü çavuşu olduktan sonradır ki, bizim evin yanındaki ar-137

SARI SICAK

sayı aldı, önce arsaya üç tane kavak dikti. Sonra arsanın dört bir yanını çitle çevirdi, baharda bir baktık ki, tüm çit boyunca hanımelleri açmış, mahalleyi bir hanımeli kokusu sardı. Ne zaman oldu bu iş, evi ne zaman arsanın içine kondurdu, ne mahalleli farkına vardı, ne ben, belki ne de kendisi... Orada, hanımelli çitin içinde açık yeşile boyanmış, büyücek üç pencerele bir göz ev belki bin yıldır orada pırıl pırıl duruyordu. Karısını tanıdık az sonra, kısa boylu, geniş

kalçalı, çekik büyük gözlü, yirmi beşinde gösteren bir tazeydi. Sabahtan akşama kadar evin camlarını siliyor, tahtalarını ovuyor, bahçenin toprağını belliyor, bir an boş durmuyordu. Tüm mahallede en temiz ev, şu zengin villalarının içine sıkışmış en güzel ev, en temiz ev, gıcır gıcır ev Rüstem Çavuşun eviydi.

Karıkocayı bazen avlu kapısında durmuş, bir ressamın eserini seyrettiği gibi öylesine hayran, müthiş tatlı bir yüzle evlerini seyrederken görüyordum. Böyle yakalandıklarını anladıklarında yüzleri kızararak, bir suç üstünde yakalanmış

çocuk ürkekliği, utangaçlığıyla evlerine kaçıyorlardı. Onları böyle sık sık yakalıyordum. Sonunda hep bir olup bu güzelim küçük evi saatlerce doyamadan birlikte seyrederek olduk. Bahar geldi, evin küçük bahçesinde türlü türlü çiçekler açtı... Evin pencereleri renk renk sakız sardunyaları, fesleğenle donandı.

Rüstem Çavuşun evi pırıl pırıl. İç açıcı, göreni mutlu kılan, büyük usta bir ressamın elinden çıkmış bir resimdi sanki.

İki de çocukları vardı. Birisi kız, ötekisi oğlan. Oğlan topaç gibi, kütür kütür, sabahtan akşamlara kadar arı ardında dolaşan cin gibi bir çocuktı. Bir an olsun yerinde duramıyor, kıvılt kıvılt mahallenin her yerinde kaynıyordu. Bu her an

yetimde duramıyordu, kıvıltı kıvıltı, maddelerini her yetimde kayınıyordu. Bu her an tozla toprakla cebelleşen çocuğun üstü başı da, aynı evleri gibi, tertemiz, sakız gibiydi. Kızları daha büyücek, durgun, hiç konuşmaz, hep ince ince gülümser, utangaç, tatlı, kederli yüzlü bir kız... İncecik çenesi, kalın dudakları daha şimdiden onu büyük biri gibi gösteriyordu. Tavırları da öyleydi.

Tüm aile, evleri, çocukları, çiçekleri, karı koca, fışkırان bir sevgi, sonsuz bir mutluluk içindeydiler. Bu kapıdan geçen herkes bu büyük mutluluğun farkına hemen varır, içi sevgiyle dolardı. Yerler, evler, insanlar vardır. Şöyle bir bakarsan mutlulukla dolarsın.

138

I

KALEMLER

Dört yıllık komşuluğumuzda ne zaman sıkılsam, ne zaman karanlığa düşüp dünyayı lanetlesem, çıkardım dışarı, küçük eve bakar üstümdeki kötülükleri atıverirdim.

Pos bıyıklı, yakışıklı adam çöpçü üniforması içinde her akşam eve gelir, bazen coştığında bağlamasını eline alır çok inceden, duyulur duyulmaz, hiçbir yerde duyamadığım, bundan sonra da ölünceye kadar duyamayacağım türküler söylerdi. Ne söylerdi bu türkülerde? Mutluluk mu, bir keder mi, bir olay mı, bir türlü anlayamazdım. Bazı onu yakalamak, yan yana türküsünü dinlemek, ne dediğini duymak isterdim. Ben eve girer girmez, hemen o ayağa kalkar, yer gösterir, sazını da alelacele yandaki sandığın arkasına atıverirdi. Birkaç kez çalmasını istedim, anladım ki ölse de benim yanımda çalmayacak, vazgeçtim. Daha, daha merak ediyorum, bu türkülerde o kadar güzel hangi sözleri söylerdi Rüstem Çavuş?

Rüstem Çavuş beni severdi. Çalışma yerini görmek istedim. Kırmadı, üstelik de sevindi. İşte arada sırada bu yüzden oraya gittim. Burası şehrin dışı, tuğla ocaklarının bulunduğu bir yerde. Şehrin çöplerini buraya döküyorlar, Rüstem Çavuş da bunun başında duruyordu. Bazı günlerde çöpleri yakıyorlardı ve ben yanık çöp kadar pis kokan hiçbir şeye rastlamadım şu darıdünyada.

İşte bir çöplüğün bir şehrin bütünüyle karakterini taşıdığını Rüstem Çavuş arkadaşım ile bile gittiğimde bu çöplüklerde gördüm.

Çöplükler bu şehirdir ve çöplerin içinden bir şehrin tüm eşyası çıkabilir. Kol

saatleri, masa saatleri, cep saatleri, hem de yepyeni. Yüzükler, bilezikler, kolyeler, hem de altın, hem de elmas... Kalemler, dolmakalemler, tükenmez kalemler. Makaslar, iplik yumakları, makaralar, gözlükler, paralar. Bir şehirde ne varsa bir şehrin çöplüğünde de o vardır. Çöplükten çıkanları, değerli olsun değersiz olsun, çöpçüler aralarında kardeşçesine pay ederlerdi. Yalnız bir şeyi paylaşmazlardı, o da kalemleri... Çöplerin arasından çıkan kalemleri bulanlar, sevinçle, bir altın, bir elmas yüzük bulmuşçasına bağırırlardı : “Rüstem Çavuş... Bir kalem daha... Amma da güzeldir ha... Hiç açılmamış. Rengi de kırmızıdır ha...”

“Rüstem Çavuş... Bir kalem daha... Yeşildir kim ne güzel yeşildir... Dolma da kalemdir...”

139

SARI SICAK

“Rüstem Çavuuuuuş... Bir kalem ki, yüz lira eder... Daha kutusunun içindedir.”

Rüstem Çavuşun yanında büyük bir testi suyu vardı, kendisine getirilen kalemleri evirir çevirir, bakar, sonra da sabunlu suyla kalemi bir iyice yıkardı.

Rüstem Çavuş kalemleri de paylaşalım diye çok ısrar etmiş, ama çöpçü arkadaşlarına kabul ettirememişti. Onun çocukları vardı ve çocukları okuyorlardı. Bey, hanım olacaklardı. Yüz yıl da, yüz yılın her günü de buradan yüzlerce, binlerce kalem çıksa kalemlerin hepsi Rüstem Çavuşun çocuklarının olacaktı.

Gerçekten, çöpçüler kalemleri Rüstem Çavuşa verdiklerinden dolayı büyük bir mutluluk, büyük bir sevinç duyuyorlardı. Her kalem bulan ona büyük bir zafer, iyi iş yapmışların güveni içinde getiriyordu. Her biri okuyan, büyük, iyi, bilgili adam olacak, çöpçü olmayacak çocuklara yardımın mutluluğundaydı. Bu onların gözlerinden apaçık okunuyordu. Rüstem Çavuşun onların bu mutluluğunun, sevincinin önüne geçmeye hakkı yoktu. Ve çocukların da en büyük oyuncakları kalemdi. Her akşam renk renk bir sürü kalemle geliyordu. Kalemler üstüne, bugün ne kadar çıkacak diye, ana oğul ve kız bahse tutuşuyorlardı. Her zaman da kızın dediği ya çıkıyor, ya da sayıya en çok onunki yaklaşıyordu.

Kız bu yıl ilkokulun beşinci sınıfındaydı... Kızın için için övündüğü, hiç

kimseye soyleneceği, niçdir zaman da soyleneceği dir guvenci vardı arkasında.

Bu çocukların her bir şeyleri vardı. Cicili giyitleri, güzel çantaları, her gün gelip onları okul kapısından alan otomobilleri vardı... Vardı ama, hiç kimsenin, babalarının kalem dükkanlarında bile, hiç kimsenin bu kadar çok kalemi yoktu.

Kalemleriyle için için öylesine övünüyordu ki... Kalemlerini düşündükçe gizli bir sevinçle gözleri ışıl ışıl yanıyor, pespembe yanakları parlıyordu. Ama kimse bilmiyordu ki, onun o kadar çok kalemi olduğunu... Bu içinde büyük bir dertti.

Okula kalemlerini alıp getiremiyordu ki... Bir getirebilse, herkesin, herkeslerin parmakları ağızlarının içinde kalacaktı. Bin tane renkli kalemi vardı. Kırmızısı, beyazı, karası, mavisi, turuncusu... Bir araya getirince kalemlerini, bir renk harmanı olu-140

KALEMLER

yordu. Gerçekten bir kalem harmanına benziyordu, ışıklı... Kalemleri okula getirecek, getirecekti ama, ya sorarlarsa bu kalemleri nereden aldın diye. Ne diyecekti, ne diyebilirdi. O kadar çocuğun arasında Çöpçübaşı babam çöplerin arasından topladı bu kadar kalemi diyemezdi ki... Ölse de, kesseler de, kanını iyice akmalar da diyemezdi ki... Nasıl derdi... Ama mutlaka getirmeli, arkadaşlarına kalemlerini göstermeliydi.

Günlerce kafasını yordu, bir türlü yolunu bulamadı. Bu kalemleri bana babam aldı dese inanmayacaklardı. Milyoner çocuklarına bile babaları böylesine çok, güzel kalem almazdı ki... Eeee, ama muhakkak okula götürüp kalemlerini göstermeliydi.

Bunun yolunu bulmalıydı. Bir kafasına takmıştı ki bu işi, bir türlü aklından söküp atamıyordu. Bir gün çantasına doldurdu kalemleri, okula götürdü, göstermek için yandı tutuştu, deliye döndü, ama kimseciklere gösteremedi. Belki bir hafta göstermenin ateşi içinde kıvrandı durdu, olmadı. Belki bu yıl da unutacaktı ama komşuları Erolu gördü. Erol Abi kırtasiyecide, Osmanbeyde kocaman bir mağazada çalışıyordu. Ondan defter almıştı. Onun çalıştığı yerde o kadar çok kalem vardı ki... Aaaaah bu Erol bir akrabası, örnekse dayısının oğlu olsaydı. Ne güzel, aah ne güzel olurdu. Bir, bir güzel olurdu ki. Derdi ki, “dayımın oğlu Erol armağan etti bunları bana...” O gece, gece yarısına kadar bu Erol üstünde düşündü.

Sabah okula gittiğinde okul çantası, cepleri ağızına kadar renk renk kalemlerle doluydu... Önce kalemleri sıra arkadaşları Sabahatin önüne serdi.

Sabahatlerin Kapalıçarşıda bir kuyumcu dükkanları vardı ki, ağzına kadar altın bilezikle dolu. Ama Sabahatin bu kadar çok kalemi yoktu ki...

“AaaaaL Bu kadar kalemi nereden buldun kız?”

Neriman hiç umursamaz :

“Erol Abi getirir bana,” dedi. “Her akşam getirir... Onun Beya-zıtta bir kocaman mağazası var ki, ağzına kadar kalemle dolu. Erol Abi benim neyim olur biliyor musun, dayımın oğlu. Daha hiç evlenmedi...”

Sabahat öteki çocuklara koştı hemen :

141

SARI SICAK

“Nerimanın birçok kalemleri, birçok kalemleri var, nah bu kadar, bin tane...

Yalansam iki gözüm kör olsun.”

Çocuklar Nerimanın başına üşüştüler... Gerçekten amma da çok kalemi vardı ha!

Sabahat:

“Onun dayısının oğlu var,” diyordu, “daha hiç evlenmemiş. Be-yazıtta bir kocaman dükkanı var ki... içi hep kalemle dolu. Biz oraya her gün gideceğiz. Erol Abi de bize kalem verecek.”

Neriman Sabahatten çok memnun oldu.

“Aaaaa...” dedi, “bilmiyor musun?”-

Kalemlerden beş altı tane kalem seçti.

“Erol Abi bunları sana göndermişti. Sabahate ver diye. Ben senden ona çok çok konuştum. Benim en iyi arkadaşımıdır, dedim.”

Sabahat güldü :

“Biliyordum,” dedi. “Teşekkür ederim.”

Zil çaldı, Neriman, herkesin hayranlığı üstünde, kalemleri çantaya doldurdu.

Derse girdiler... Artık herkesten üstündü. Sevinçten dolup dolup taşıyordu.

Bundan sonra her gün çantası dolu dolu kalemlerle geldi. Herkese kalem

dağıtıyordu. O herkesin ablasıydı artık. Çocuklar çarşıdan ne diye kalem alsınlar. Erol Abi ona bol bol getiriyor, o da herkese veriyordu. O kadar çoktu ki kalemi. Tüm okula dağıtsa bitmezdi ki...

Nerimanın mutluluğu bu pis olay patlayıncaya kadar böylece sürdü gitti.

O kısa boylu, o bakkalın şaşı oğlu Zühtü var ya, o mendebur, o sümüklü burun var ya, işte o bozdu her şeyi. Yalancı, domuz, karnı yemez... Yüzüne baksan kusacağın gelir de kırk gün yemek yiyemezsin. İşte bütün bu işler onun başının altından çıktı.

Öğretmenin karşısına geçmiş :

“Vallahi billahi, Allah canımı alsın ki, anamın ölüsünü öpeyim ki... Neriman kalemini çalmış. Kalemlerinin arasında gördüm. Bel koymuştum kaleme... Yeşil bir kalem... Üstüne de iki çentik yapmıştım... İşte o kalemi Nerimanda gördüm.”

142

KALEMLER

Öğretmen Nerimanı çağırdı, çantasını açtırdı... Bu kadar kalem çokluğu karşısında şaşakaldı.

Zühtü, kalemlerin üstüne atılarak :

“İşte öğretmenim bu,” dedi ve kalemi aldı.

Öğretmen çok sert:

“Bu kadar kalemi nereden buldun?” diye sordu.

Neriman günlerdir hazırды, dudaklarını bükerek :

“Bu kalemleri bana Erol Abi verir,” dedi. “Evde daha o kadar çok ki...”

Öğretmen, kızın yüzüne haince baktı :

“Git, evdeki bütün öteki kalemleri de getir.”

Zühtüye de :

“Ver o kalemi Nerimana,” dedi.

“Ama öğretmenim, ama öğretmenim...”

“Ver o kalemi ...”

... ..

Elinden aldı kalemi Nerimana^ verdi... Neriman kalemlerini çantasına doldurup eve doğru, çantası elinde koşmaya başladı.

Öğretmen arkasından :

“Çanta burada kalsın,” dedi.

Neriman döndü çantayı masanın üstüne bıraktı, eve koştu. Eve çarçabuk geldi, büyücek bir bez torbaya tüm kalemleri doldurdu, okula koştu.

“İşte öğretmenim hepsi bu kadar...”

Öğretmen :

“Haydi sen sınıfa git şimdi,” dedi.

Okulun Başöğretmenine gitti, işi uzun uzun anlattı. Okulun Başöğretmeni de okulu sınıf sınıf dolaşarak :

“Kalem kaybedenler, kalem çaldıranlar okul tatilinde benim odanın kapısına gelsinler,” diye tembihledi.

Birkaç saat sonra Başöğretmenin kapısının önü kaynaşıyordu. Hemen hemen okulun çocuklarının yarısından çoğu kalem yitirmiş, kalem çaldırmıştı.

“Söyle bakalım, senin çaldırdığın kalemin nasıldı?”

Çocuk kalemini anlatıyor, Başöğretmen kalemler içinden kalemi 143

SARI SICAK

bulup çıkarıyor, çocuğa veriyordu.

Böylece bir sürü çocuğa kalemlerini verdi. Çocuklar yalan söylemiyorlardı ve kalemler çocuklarındı...

“Söyle, nasıl çaldın bu kadar kalemi?”

“Çalmadım.”

“Doğruyu söylersen seni affederim kızım.”

“Çalmadım.”

“Peki Erol Abi milyoner de olsa sana bu kadar kalemi niçin versin? Haydi bir, iki, on tane verdi... Ya yüzlerce kalemi?”

“Erol Abi verdi... Dükkanı kalem dolu...”

Kızı uzun uzun sıkıştıran Başöğretmen, onun ağzından doğru söz alamayınca

:

“Git hemen ananı, babanı çağır,” dedi.

Neriman eve geldi, kendini yatağın üstüne attı, hüngürdemeye başladı. Gözleri kan çanağına dönmüştü. Anası telaşla soruyor, kız ağlamaktan konuşamıyordu.

Biraz açılınca işi olduğu gibi anasına anlattı. Akşam babası eve gene elinde bir kucak kalemle geldi. Nerimana verdi. Neriman var gücüyle kalemleri sokağa fırlattı. Anaysa ağlayarak işi babaya anlattı.

Neriman diyordu ki, anasına babasına ölürcesine yalvarıyordu ki :

“Kurban olayım size, çöpten çıktığını söylemeyin kalemlerin. Erol Abi verdi, deyin...”

“İnanmazlar...”

“İnanmasınlar.”

“Çöpten kalem çıkarmak hırsızlıktan daha mı kötü?”

“Daha kötü, daha kötü...”

Ana, baba, kız arasındaki cebelleşme gece yarıya kadar sürdü.

Neriman diyordu ki:

“Eğer kalemlerin çöplerden toplandığını söylerseniz ben kendimi öldürürüm...”

Rüstem Çavuş çocukları iyi bilirdi. Kız kendini öldürürdü.

“Haklısın kızım,” dedi. “Diyeceğim ki okulda, ona bu kalemleri dayısı oğlu Erol verdi.”

144

KALEMLER

Sabahleyin okula kızıyla birlikte giden Rüstem Çavuş, öğretmenine, Başöğretmene Erol'dan söz açtı, onun ne kadar iyi, cömert bir akraba olduğunu uzun uzun saydı döktü. Başöğretmen, Erolun Beya-zıttaki dükkanının adresini istedi. Baba kız apışıp kaldılar. Rüstem Çavuş sonunda bir adres uydurup Başöğretmene yazdırdı.

Baba kız okuldan böylece ayrıldılar.

Araştırma bitmiş, Nerimanın kalem hırsızlığı anlaşılmış, Neriman okuldan kovulmuştu.

Ben bu olayı epey geç duydum. Rüstem Çavuşun evine hemen koştum, evde kimse yoktu. Bir hafta gittim geldim, ev kapı duvardı... Altı ay, ben Basıncöye göçünceye kadar ev daha kapalıydı... Bomboş, ölü, yaşlı bir evdi... Güzelim bahçeyi mahalle çocukları çiğnemişler, penceredeki kırmızı, mavi, pembe sardunyalari yolmuşlar-dı...

Ben çöplükleri iyi bilirim. Rüstem Çavuştan dolayı. Çöplükler, şehirlerin tıptıptına aynasıdır... Bir şehir pisse, aşağılık, kalleşe, acımasızsa o şehrin çöplükleri bin misli daha pis kokar. Leş gibi... İstanbul şehrinin çöplüklerine martılar konar, çöplüğün üstü apak olur. Ve bu murdar çöplük martıdan gözükmeyiz olur. Haa, bir de renk renk kalemler çıkar İstanbul çöplüklerinden... Altın yüzük çıktığı da olur.

TURNALAR

Ortalık ağır ağır aydınlanıyor, topraktan incecik buğular kalkıyordu. Gülbahar daha geceden gelmişti tarlaya. Otlarla pamuk fideleri daha ayırt edilemiyordu.

Yakında güneş doğacak. Kıpırmızı, her yanı yalıma kesiveren bir güneş. Toprağa basamayacak, sıcaktan soluk alamayacak, bir fırın içine girmiş gibi kavrulacaktı ama, gene de güneşin doğmasını sabırsızlıkla bekliyordu.

Çapasına dayanmış, öylece durmuş düşünüyordu. Uzakta, Ga-vurdağlarının üstünde belli belirsiz bir ışık çizgisi ve top top ak bulutlar gözükiyordu.

Mahmut gideli tam dokuz yıl olmuştu. Mahmut yakışıklı adamdı. Uzun boylu, kalın dudaklı, büyük, yakıcı kara gözlüydü. Tüm şu köy tanıktır ki, Mahmut kadar yakışıklı bir insan gelmemiştir bu dünyaya. Züleyhanın Yusufu örneği.

Mahmudun yalnız beş dönümcük bir tarlası vardı. Bu tarla hiçbir zaman bir evi, iki kişi de olsalar geçindirmeyizdi. Evlendiklerinin ikinci ayında yoksulluğa dayanamayan Mahmut gurbete, çalışmaya çıkmış, Gülbahara da sen bu tarlayı ek biç, ben gelinceye kadar geçin, demişti.

Gidiş o gidiş... Bir daha da ondan ne bir ses, ne bir soluk. İmi timi bellisiz olmuştu.

Gülbahar bıkmamış usanmamış, dokuz yılın her gününü, her saatini, her anını onu beklemekle geçirmiyiz

ammi onu denemeye geçmişti.

Hele gökten turnalar geçtiği sıralar... Bu düz ovanın da göğünden durmadan katar katar olmuş, eğrim eğrim turnalar geçerdi. Gökyüzünde dalga dalga, halka halka, düz çizgi, üçgen turna sürüleri... Ak bulutların üstüne yapıştırılmış gibi. Kara kara noktalar.

Gülbahar güzel kadındı. Onu bu köyden, öteki köyden çok delikanlı istemiş, Gülbahar, Mahmut demiş de başka bir şey dememişti.

146

TURNALAR

Dokuz yıldan beri de hiç bozulmamıştı. Sıkı memeleri dimdik, beli gene ipincecik, kalçaları dolgun ve şehvetliydi. Kalın kıpkırmızı dudakları, çakır ela gözleri onun olağanüstü arzulu bir kadın olduğunu bir bakışta belli ediyordu. Ama dokuz yıldır da onun eline bir erkek eli değmemişti. Bazı çok genç, yakışıklı bir delikanlıyı görünce bozulmuyor değildi. Ama ondan sonra da kendisini bir türlü bağışla-yamıyor, kendisini kötülüyor, Mahmuda ihanet etmiş sayıyordu kendini. Köyde çok kişi onu görünce iç çekiyordu.

Mahmut gitti gideli ona neler neler yapmamışlardı. Gece, gizlice kapısını açıp yatağına kadar girip zorla ırzına geçmeye çalışanlar bile olmuş, Gülbahar bu adamı öldüresiye dövdükten sonra elini ayağını bağlayıp evin kapısına atıvermişti. Bir erkekten daha güçlüydü.

Geceleri onun için bir cehennem oluyordu. Bazı geceler sabahlara kadar uyuyamıyor, tüm bedeni yalım yalım yanıp duruyor, bir erkek özlemiyle yanıp tutuşuyordu. Her gece de yatağına, böyle ateşli anlarda, birkaç kez Mahmut gelip gelip gidiyordu.

Mahmut için türlü söylentiler dolaşıyordu köyde. Artık gelmeyeceğini, büyük şehirde yüksek konaklı bir evin kızıyla evlendiğini, çiftlik, otomobil sahibi olduğunu söylüyorlardı. Bir de başka bir söz dolaşıyordu ortalıkta, Mahmut bir fabrika sahibinin kapısında çalışıyormuş, fabrika sahibinin kızını her gün okula götürüp getirirken kız Mahmuda yangılanmış. Bunu duyan fabrika sahibi de çok sevinmiş. İyi yaptın kızım, demiş. Bu kadar yakışıklı erkekten kim bilir ne kadar güzel torunlarım olur, demiş, hemen onları evlendirmiş. Onlar evlendikten sonra da fabrika sahibi oluvermiş. Kızından başka da kimi kimsesi yokmuş.

Kel Durmuş onu bir gün görmüş de yanına bir varayım şu bizim Mahmudun demiş, koşmuş otomobilinin önünde durmuş, otomobili kapkara, bir kocaman otomobilmiş

ki... Mahmut içinde otu-ruyormuş. Lacivert giyiti varmış. Kırmızı da kravat takmış. Kaymakamdan da giyimli kuşamlı...

Kel Durmuşa :

“Ne istiyorsun, söyle bakalım neden kestir yolunu?” diyerekten sormuş.

147

SARI SICAK

Durmuş da :

“Bilemedin mi beni Mahmut?” demiş.

Mahmut onun yüzüne bakmış bakmış da şoförüne :

“Çek arabayı,” demiş. Sürmüş de gitmiş.

Kel Durmuş az daha yana çekilmeseymiş otomobilin altında kalıp da ölüyormuş.

Gülbahar bunların hiçbirisine inanmıyordu. O para kazanmaya, bir eve yetecek toprak satın alacak kadar para kazanmaya gitmişti. O harama uçkur çözmez, göz ucuyla olsun bir kadına bakmazdı.

Kendisini buna inanırmaya çalışıyor ama, bir türlü de bunu ba-şaramıyordu.

Gün açıldı açılacak, dağların başı ışıdı ışıyacak... Sisler tütüyor. İnce bir tül gibi kızgın toprağı örtmüş. Sarı ekinleri, yeşil pamuk tarlalarını, uçsuz bucaksız güneşler gibi toprağa inmiş salınır ayçiçeklerini örtmüş dalgalanarak kalkıyordu.

Hem güneşin doğmasını dört gözle bekliyor, hem de doğan güneşten korkuyordu.

Tepeden tırnağa şehvet kesilmişti. Bu anlarında bir erkek gelse de elinden tutsaydı, istediği yere, arkasına düşer giderdi. Çok şükür ki bu anlarında hiçbir erkekle karşılaşmamıştı.

Çapası elinden düştü. Toprak yumuşak, sıcaktı. Gülbahar memelerini açtı, ağzı aşağı toprağa uzandı. Toprakta inleyerek sürünüyordu. Memelerini ince dikenli çeti otu yırtıkça daha da kuduruyor-du, kanlı memelerini silmeden, toza

toprağa belenmiş kanlı memelerle toprakta tozlu yola kadar ilerliyor, kıvranıyor, kıvranarak geriye dönüyordu.

Mahmut geliyordu. Gün doğmuş, Mahmut sırtında lacivert giyimi, kırmızı, yalımdan beter kırmızı kravatı, yalımdan beter kırmızı ayakkabısı, kıpkırmızı dudakları, Mahmut geliyor... Bir sevinç bir sevinç... Sevinç çığlıkları ovayı dolduruyor.

Mahmut geliyor, şimdi dereye inecekler. Sarmaş dolaş, iki beden bir olmuş. Yalım gibi yanıyorlar... Ter içinde kalmışlar.

Mahmut öyle tertemiz giyinmiş ki, şehirliler gibi. Elinle dokun-148

TURNALAR

maya kıyamazsın. Durmuş karşıda dimdik bakıyor. Gömleği apak. Mahmudun elleri de apak. Gitti gideli elini ılıktan soğuğa vurmadığı belli. Besbelli. Sinekkaydı tıraş olmuş, yüzü parlıyor.

Durmuş karşıda gülümsüyor. Dudakları öyle güzel. Gözleri yalım karası.

Bir süre böyle karşı karşıya duruyorlar. Mahmudun elinde bir bohça. Bohça elinden yere düşüyor. Dopdolu olduğu, içinde çok şey bulunduğu belli.

Mahmudun özür diler bir hali var.

Böyle böyle, diyor... Hiçbir çaresi yoktu. İşte sana geldim, diyor. Gülbahar söylediklerinin hiçbirisini duymuyor. Eti aştan yanıyor. Dokuz yıldır beklediği kocası, aşkı, şehveti, işte karşısında bekliyor onu. Hayıt çalılarının içinde onları kimse de göremez.

Mahmut elini uzattı tutacak, Gülbahar elini hemen geriye çekiyor. Kızgın demire dokunmuşçasına ürperiyor.

Gülbahar birdenbire kaplan kesiliyor. Mahmudun üstüne atılacak, onun yüzünü gözünü parça parça edecek ama, kendini tutuyor. Değmez, diyor içinden, değmez.

Sonra da dimdik dikilerek, onurlu, hiçbir şey olmamış bir sesle :

“Hadi köpek hadiiii!” diyor. “Hadi köpek hadiiii!”

Mahmut yalvarıyor. Nasıl yalvardığı belli değil... Konuşuyor mu, ayaklarına mı kapanıyor, belli değil.

“Hadi köpek hadiiii! Hadi köpek hadiiii!”

Mahmut direniyor, sonra da bakıyor ki hiç başka umarı yok. Arkasını dönüp

gidiyor... Gülbahar bakıyor ki lacivert giyimi, ak çorapları, ak gömleği, kırmızı kundurası, ıslıl ıslıl saçları toza belenmiş. Onun bu süklüm püklüm gidişine acıyor. Ama gene de yerdeki bohçayı alıp arkasından fırlatıyor.

“Hadi köpek, hadiiii!”

Başı önüne düşmüş Mahmut gidiyor. Arkasına bakmadan gidiyor.

Ortalık birden aydınlanıyor. Ekinler, ayçiçekleri, yandaki bataklık, ötedeki küçük orman, Ceyhan ırmağının yeşil bir şerit gibi uzanan kıyıları güneşe batıyor. Ortalık kızdırdıkça kızdırıyor. Gülbahar

149

SARI SICAK

yandaki bir tümseğin üstüne çıkıp o gözden kayboluncaya kadar, karartısı yolun tozlarına karışıp silininceye kadar arkasından bakıyor. Sonra gözleri yaş içinde tümsekten inip başlıyor pamuk otunu çapa-lamaya. Çapasının ağzındaki kesekler un ufak olup, elleri makine gibi durmadan işliyor. Kızgın sıcak beynine saplanıyor, her yeri toz içinde, eti kavruluyor, bu korkunç çabada Mahmudu, her şeyi, kendini bile unutuyor.

Öğleyin yemek yerken kendine usul usul geliyor, belli belirsiz gülümsüyor.

Mahmut bir gelse, diye içinden geçiriyor, ah bir gelse. Ne yapmışsa yapmış

olsun, erim değil mi, alır da bağıma basarım. İsterse beş çocuklu karıylan gelsin. Mahmuda ettiğinden dolayı içini tarifsiz bir keder kaplıyor, çarçabuk yemeğini bitirip hemen işine koyuluyor. Kızgın demire dönmüş toprak yalınayaklarını yakıyor. Ne kadar kendini tutsa da gözlerinden ince ince yaşlar akıyor.

Üstünden eğrim eğrim bir turna katarı geçiyor. Ak bulutlara yapışmış. Bir zaman bulutun gölgesi, bir zaman da turnaların gölgeleri düz toprağı yalayıp geçiyor.

Tanyerleri ışıdı ışıyacak. Gülbahar elinde çapası, tarlanın ortasında kıpırdamadan duruyor. Ortalık ısısın da pamuğunu çapalaya-cak.

Birden çapası elinden toprağa düşüyor. Toprak yumuşacık, sıcacık. Topraktan ses çıkmıyor.

Gülbaharın tüm bedeni yalım yalım yanıyor. Küçük bir çocuk gelse de tutsa

elinden, gidelim Şu alıların içine, dese Gülbahar dayanamaz, gider. Bedeninin her zerresinden Şehvet tütüyor. Burnuna yanık yanık bir et kokusu geliyor.

Memelerini açmış sürünüyor. Dikenler memelerini daladıka, kanattıka Gülbahar tüm varlığı, eti, kemiği, derisi, saçlarıyla büyük, çılgın bir aŐta geriniyor.

Dağların st ağarır, topraktan buğular yavaş yavaş yükselirken, ne görsün, sislerin arkasından Mahmut geliyor. Sevinçten ne yapacağını bilemiyor, ortalıkta dört dönüyor. Sonra akıl edip Mahmuda doğru koşuyor... Mahmut pırıl pırıl giyinmiş, ak gömlek, safi ipekten, ak çorap som ipek, ceketinin cebinde mendil sokulu, ayakkabısı

150

TURNALAR

kırmızı... Gözleri yalım gibi... Kirpikleri uzun... Yüzü hiç deđiŐmemiŐ, yanık esmer. Bir hoŐça gülümsüyor. Oyle tatlı, al da canının içine koy. Mahmut gülüyor, bir Şeyler söylüyor, elinde kocaman bir bavul, bavuldan ipekli giyitler, sayısız, renk renk, bavuldan dışarıya aydınlık bir su fiŐkırıyor, akıyor. Ayakkabılar sıra sıra, aynalar, küpeler, gerdanlıklar, bilezikler, ocuk giyitleri, tümü de Şehirli biçimi... Kara toprağın üstü iŐıltıya kesiyor.

“Hadi köpek, hadiiiiii!”

Mahmut korkuyor, bu sestен oyle bir rkyor ki arkasına bakmadan kaçıyor.

Gülbahar da gene o tümseğe çıkıp o kırmızı toz kasırgasının içinde kalıncaya, gözden silininceye kadar ona bakıyor.

Mahmut gider gitmez gene pişman... Bu sefer gelsin, diyor, onun tabanlarının altını opeceğim. Onun elini ılıktan soğuğa vurdurmayacağım. Ben çalıŐacađım o yesin...

Ulu ınar ağacının arkası iŐıdı iŐıyacak...

Elindeki apası düşüyor. •!

Kanlı memeleri kızgın toprakta...

Başını kaldırıyor ki ne görsün, Mahmut kır ata binmiş, oyle güzel bir at ki...

Mahmut da ata bir yakıŐmıŐ ki. Ayağında kırmızı çizmeler... Kara bıyıkları burma burma...

Elini uzatıyor ata, Mahmudu attan alacak... Atın dizgini, üzengi kayışları gümüş

savatlı. Eyer klaptan işleme. Gün vuruyor. Eyer, at, Mahmut bir altın ışıltısında kalıyor. Elini gene uzatıyor. Gülbahar donmuş kalmış, Mahmut attan aşağı iniyor... Kucaklamak öpmek istiyor onu...

“Hadi köpek, hadiiiiiii!”

Mahmut atını sürüyor... Doludizgin kır at yel gibi tarlaların, ayçiçeklerinin üstünden gözden ırayıp yitip gidiyor.

Gülbahar aynaya bakıyor. Daha çok güzel... Dokuz yıl önce evlendiğinden daha güzel. Kim bilir onu kaç yaşında evlendirdiler onunla...

Tarlasını bu yıl öylesine iyi çapaladı ki, ellerin tarlası bir verirse, onun tarlası beş verecek... Öyle bir pamuk fıskırdı ki topraktan, görenler şaşırıp kalıyorlar.

SARI SICAK

Gerçekten de öyle oluyor. Pamuklar öylesine bol açıyorlar ki, pamuğun beyazından başka bir şey göremiyorsun toprakta... Ne yaprak, ne de en küçük bir yeşillik.

Gülbahar şimdi de gene tek başına pamuk topluyor tarlasında. Gene tanyerleri ışımadan çok önce geliyor tarlaya... Gece uyumamış, kudurmuş, dönüp durmuş, tüm gece yanmış kavrulmuş...

Pamuk toplarken bir otomobil sesi duyup başını kaldırıyor. Otomobil geliyor, yanında duruyor. Bu, toz toprağa bulanmış kocaman kara bir otomobil. Otomobilin içinden Mahmut iniyor. Gülbahar başını kaldırıp da Mahmudun'üzüne bakamıyor.

Toprak yanıyor. Gülbahar yalınayaklarını kızgın toprağın üstünde bir dakikalık bir süre bile tutamayıp habire yer değiştiriyor.

Mahmut ona elini uzatıyor. Bir sürü özür dileme sözleri söylüyor ama o duymuyor.

Gülbahar elini çekmiyor.

Hayıt çalılarının altında bir sürü kuş yuvası var. Cıvcivlemişler-dir şimdi kuşlar. Yavrularının ağızları sarı sarıdır. Ağızlarını kocaman kocaman açarlar.

Gülbaharın boğazında bir şeyler düğümleniyor.

“Hadi köpek hadiiiiiii!”

Ellerine bakıyor. Elleri pürtüklü, yaşlı, ölümcül bir ağacın dalına benzior.

Dokuz yıldır ayaz, kış, toprak, kaya, her bir iş... Hayır mı kalır... Kirli ayakları da yarılmış, kapkara kir içinde... Teni görünmüyor kirden. Uzun tırnaklarının arasına kapkara kirler dolmuş...

“Hadi köpek, hadiiii!”

Sesini kimse duymuyor. Mahmut onu çekip otomobile alıyor. Otomobilin içi yumuşacık. Serin de...

Birden otomobil çalışıyor. Kulakları sağır eden bir gürültüyle. Gülbahar tarlasının, ak pamuklarının çok gerilerde kaldığını hissediyor...

Mahmut:

“Aldırma kalsın,” diyor. “Bizde çok pamuk var...”

Gülüyor.

“Bu kadarcık pamuk da pamuk mu sayılır...”

152

TURNALAR

Gülbahar var gücüyle bağırıyor :

“Hadi köpek hadiiii! Ben o tarlaya dokuz yıl emek verdim... Hadi köpek hadiii!”

Otomobilin kapısını açıp kendisini dışarıya atıyor. Toprakta sürünüyor. Memeleri kan içinde... Habire kanıyor. Üstüne giden otomobilden boyuna tozlar dökülüyor.

Boğulacak gibi... Sürüne sürüne tarlasına geliyor. Tarlası bir hoş, bayıltıcı, aşkla kokuyor.

Ayağa kalkıyor. Beli ağrımış geriniyor. Eğilip yeniden pampal pampal açmış pamuğunu çabuk çabuk topluyor.

Önce bir turna katarının gölgesi ak pamukların üstünü yalayıp geçiyor, sonra da bir küçücük ak bulutun gölgesi...

Gülbahar müthiş susamış...

AVCI

Hemite dağıyla Anavarza arası geniş, düz bir ovadır. Savrun çayı Ceyhan nehrine tam Anavarzanın dibinde karışır. Çayın Ceyhana karıştığı yerden ta Vayvaylı köyüne kadar bir sazlık uzanır. Ağcasaz. Hemite dağı, Anavarza, Vayvaylı arasına günün her vaktinde bir boz duman çöker. Daha doğrusu, incecik bir sis değil de bir dumanmış gibi tüter.

Ceyhan, Kesikkelinin orada ikinci bir gölcük yapar. Ceyhan suyuyla bu gölcük arasında bir ada kalır. Dümdüz, cilalı mermer gibi düz, kapkara bir toprak parçasıdır bu. Kışın bu gölcüğün yüzü ya-banördekleriyle dopdolu olur. Suyun yüzü ördeğe keser.

Yollarda toz, diz boyudur. Toz kırmızı demir gibi yanar. Ağcasazın kıyılarında taptaze, pırl pırl bir yeşil, serin sazlar vardır. Bu sazlara berdi derler, gök berdi... Berdinin kahverengi başağı suya doğru sarkar... Berdiden berdiye örümcek abları gerilmiştir. Örümcek ağları yapış yapıştır. Ağların kalınlığı bir iplik kalınlığı kadardır. Sarıca arılar sazlara kocaman, yeşile çalan, gümüşü peteklerini asmışlardır. Peteğın üstünde döner dururlar. Her biri bir karınca gibi...

Ağcasazın kıyısına ev kurulamaz. Kurulursa da burada insan yaşamaz. Sivrisineğın türlü... Zehirlisi, zehirsizi... Arı oğul verir gibi. Tüm gecede, her bir yanda arı oğul verir gibi... Zehirli sıtma birkaç gün içinde götürür adamı...

Ağcasaza yakın köyler de vardır. Ellisinden yukarı adam göremezsin.

Kalın, simsiyah kollar her zaman açıktı. Kış yaz öyle. Kış yaz çiftesini alır Ağcasaza, Ceyhan suyunun gölüne ava giderdi. Avdan bir hafta, iki hafta gelmediği de olurdu. En çok, kaybı üç hafta sürmüştü. Bir hafta, iki hafta sonra yüzü solgun, üstü başı tepeden tırnağa çamura batmış olarak gelirdi. Karısı onu kapının önünde çırılçıplak soyduktan sonra içeri alırdı. Daha çamaşırlarını bile giymeden çı-

AVCI

rılıncılık köseve serilmekte olan vatağın basında dimdik durur vatak

...hışımın, neçeyi benimleme olan yatağın başında anamın durur, yatağın serilince kendisini ölü gibi atar, hemencecik uyurdu. Kıpırdamadan bir gece iki gün böylece uyurdu. İkinci günün akşamında uyanır, gözlerini uzun uzun ovuşturur, sonra kalkar yemek yer, ondan sonra da tüfeğini temizlerdi.

Avdan gelmişti. Derin uykudaydı. Daha uyanmasına beş saat vardı. Kadın, yatağın başına döndü, kocasını iki elinden tutup oturttu. Bağıra bağıra : “Muslu, Muslu uyan! Çocuk ölüyor, uyan!” dedi.

Sonra hınçla elleri bıraktı. Muslu, ölü gibi yatağa düştü. Kadın çocuğun başına gelip oturdu. Yumuluş toprakta zangır zangır titremekte olan çocuğu yaşlı gözlerle seyretmeye başladı. Sonra ağlaması arttı. Sesi gittikçe bir çığlık halini aldı. Çocuğu topraktan kucağına alıp dışarı çıkardı. Dışarısı çatır çatır yanıyordu. Ortalığa kurşun gibi ağır, soluk aldırmayan bir güneş çökmüştü. Güneş

altında bir o yana bir bu yana gitti. Sonra oradan oraya koşmaya başladı.

Tarlaya gitmemiş bir iki kadın onu böyle deli gibi dönerken gördüler. Kolundan tutup içeri çektiler. Biraz öğütledikten sonra bırakıp gittiler. Gitmeye gitmezlerdi ya köycülük hali bu, çok işleri vardı.

Kadın gene eskisi gibi ateşler içinde titreyen çocuğunu kucağına almış, öyle kalakaldı. Sonra çocuğu yere koydu. Çocuğun sıcaklığı onu yakmıştı. Bir de dili damağı kurumuştu ki! Hışımla yerinden kalktı, geldi Musluyu ellerinden tutup var gücüyle çekti. Ağzını Muş-lunun kulağına koyup olanca sesiyle bağırıldı : “Musluuu! Muslu! Musluu! Çocuk ölüyor, Muslu! Uyan, Muslu!”

Bir zaman öylece bağırıldı. Sonra sesi yavaşladı. Sonra da kısıldı. Sonra kesik kesik başladı söylenmeye. Çocuğu minderin üstüne yatırmıştı. Saralılar nasıl titrer, ağızlarından nasıl salya akar, çocuk da böyleydi.

Kadın : “Bak Muslu,” diyordu, “beni alırken, seni kuşsütüyle beslerim dediydin.

Aylarca, yıllarca yolunu beklediydin. Babam beni sana vermiyordu. Muslu, ben babamı, evimi barkımı, kardeşlerimi kodum, sana geldim. On beş yıl oldu anamın babamın yüzünü görmedim. Anam babam sensin, dedim. On beş yılın adı var, Muslu on

155

SARI SICAK

beş yıldır sen av peşinde gezdin, çifti ben sürdüm, harmanı ben dövdüm, pazara götürüp ben sattım. Sen, on beş yıldır elini ılıktan soğuğa vurmadin. Her kahrı ben çektim. Bak, Muslu, şu ağarmış saçlarıma bak, ben böyle mi olacaktım bu yaşta? Bir güne bir gün de seni koyup gitmek aklıma gelmedi. Kış gecelerinde sen ördek peşindeyken, bir batağa saplanır kalır deyi gözüme uyku girmedi. Sabahlara dek göz kırpmadan seni düşündüm, senin için ağladım... Ya Muslu, Süleymanım öldü. Ölüsünde bile bulunmadın. Dervişim öldü, mezarını bile kazmadın. Tüfeğini aldın, çocuğun ölüsü daha yatakta soğumadan, ava gittin. Gene bağırama taş

bastım. Muslunun canı sıkılmasın deyi bir gün olup bunları yüzüne vurmadım.

Muslu, çocuk ölüyor. Uyan, Muslu! Uyan da bana söyle. Ne yapayım, Muslu?”

Muslu yavaşçacık yatağa geri düştü. Kadın çocuğunun başına varıp gene eskisi gibi yumuldu. Sonra bir an geldi, çocuğun ağzı biraz daha köpüktendi, bundan sonra da birdenbire gerindi, sonra çözüldü-verdi. Süleymanın da ölümü aynen böyle olmuştu. Kadın kendini boylu boyunca çocuğunun üstüne attı. Artık sesi çıkmıyor, gözlerinden yaş da akıyordu. Köyde çocuğu kaldıracak, daha doğrusu anaya yardım edecek kimse yoktu. Akşam oldu. Akşam olunca tam zamanında Muslu uyandı.

Gözlerini uzun uzun ovuşturdu.

Kadın : “Muslu,” dedi. “Çocuk öldü, Muslu!”

Ama bunu korka korka söyledi. Muslu bu lafı duymamış gibi kalktı, tüfeğini aldı, sildi, arkasına bakmadan yönünü Ağcasaza çevirip yola düştü. Kadın hiçbir şey söylemedi. Olacağı biliyordu, bekliyordu zaten. Komşulardan Ali Onbaşı, yani Sarı Ali, tarladan dönmüştü. Ona gitti.

“Ağam, Ali Ağam, bizim çocuk öldü,” dedi, “ne yapsak ola?”

Ali yorgundu. Kalktı öteki köylülere haber verdi. Kadınlar ölüyü yıkamışlardı.

Gecenin karanlığında çocuğu küçücük, karanlık bir mezara koydular.

Köylüler : “Aman,” diyorlardı, “koy git babayın evine, bu Mus-ludan sana hayır yok. Koy git.”

Bunu her gün söylüyorlardı ya, onun aldıracağı bile yoktu. Bir kulağından girip ötekinden çıkıyordu. Ama bu son söylenenler yüre-156

AVCI

ğine demir gibi oturuverdi.

Sabaha kadar uyumadı, ölçtü biçti. Sabah olunca röteberisini bohçasına koyup on beş yıldır uğrayamadığı baba evinin yolunu tuttu.

Ceyhan suyunun adası, Ağcasazın bataklığı... Muslu dert içinde döndü dolaştı.

Eve geldi ki, ev bomboş. Bunu hiç beklemiyordu. Kurşunla vurulmuşa döndü.

Kapının eşiğine yığılıp kaldı. Üstü başı çamur içindeydi. Komşular kaldırıp bir yatağa yatırdılar.

Ağcasazın kenarına hiç mi hiç ev kurulamaz, insan bir ayda sıtmadan öteki dünyayı boylar. Şimdiye dek hiç kimse de ev kurmamıştır.

Şimdi Ağcasazın gün doğuya düşen kıyısında küçük bir huğ vardır. Huğun yanı yönü ördek, kaz, toy, bildircin, daha bilmem ne cins kuşların tüyleriyle doludur.

Tüyler-çalılara takılmıştır.

Hemite dağıyla Anavarza arası geniş bir düzlüktür. Bu düzlükte on beş yirmi kadar köy vardır. İşte bu arada tüfeği sırtında, çamura batmış, saçı sakalına karışmış bir adam köylülere yıllardır, vurduğu av hayvanlarını satar. Bu, Musludur.

157

EKİN

Şaşırıp kaldı. Neredeydi? Gözlerini iki yumruğuyla çöke çöke ovuşturdu. Toprağa dayalı çenesini kaldırıp da bir türlü yukarı bakamıyordu. Yel estikçe üstündeki başak yüklü ekinler dalgalanıyor, dalgalanıp hışırıyordu. Taze ekin, güneşli-ekin kokusu başkadır. Günlerce adamın genzinde kalır. Nereye gidersen git, seni taze bir ekin kokusu yeşil yeşil kovalar. Bura neresi? Köyün yakınındaysa, bu tarla kimin?..

Sabahları ekinler çiylidir. Gün doğuncaya kadar yaş ekinler ağırdır. Yel esince ağır ağır dalgalanır. Gün doğup da çiyler kalkınca, ekinlerdeki dalgalanma, hışırtı artar. Kocaman ovayı kaplayan ekinler tüy gibi hafiftir. Yel,

tüy gibi hafif ekinleri toprağa değecek kadar yatırır.

Ekinler üstüne üstüne yatırıyor. Vakit ikindedir, dedi içinden. Sonra sağ kulağını toprağa dayayıp dinledi. Topraktan ses şada gelmiyordu. Bu, en iyi yöntemdir.

Bir kimseden mi kaçıyor, bir düşman mı bekliyorsun, koy kulağını toprağa dinle.

Karşı, uzak tepenin arkasından giden atın nal seslerini yanındaymış gibi duyarsın.

Vakit, ikindi olmalıdır. Ne biliyordu vaktin ikindi olduğunu? Hiç. Belki canı öyle istiyordu. İkindiüstü ekinler daha çok toprağa yatar. Garbi yeli amansız esiyordu. Bir ikindi vakti... Amcasından küsmüşler, başka bir amcasına gidiyorlardı anasıyla. Çekilmez bir sarı sıcak vardı. Ova sapsarıydı. Ekinlerin biçim zamanı gelmişti. Ve ovada ne insan, ne kuş, ne de canlı bir yaratık...

Anasıyla tozlu, çok tozlu yola tek başlarına, kocaman ovanın ortasına yapayalnız düşmüşlerdi. Susuzluktan canları çıkmıştı. Anasının arkasından dizleri kesilerek geliyordu. Yalınayakları sıcak tozlara gömülüp cayır cayır yanıyordu. Ta uzaklarda, yolun ortasında bir parıltı görüldü. Bir başka türlü, yalp yalp ediyordu. Anası arkasına dönüp ona baktı. Anasının kara I58

EKİN

kocaman gözleri ıpıslaktı. Kapkara, kocaman, ıslak ıslak yanan bir çift göz...

Parıltıya doğru hızlı hızlı yürüdüler. Ter içinde kalmışlardı. Ana, parıltının başında durdu. Yolun ortasına bir sürü cam kırığı serpilmişti. Ana eğilip cam kırıklarını elledi. Sonra yolun kıyısına oturup başını iki eli arasına aldı. Cam kırıklarının bulunduğu yerden ayrıldıkları zaman akşama doğruydu. Gün batıncaya kadar arkasına dönüp dönüp baktı. Cam kırıkları gün batıncaya kadar ovanın ortasında, yolun tozlarında balkıdı durdu. Güneşli, düz bir ovada bir su, ince bir şerit biçiminde, yalp yalp ederek nasıl akar... Cam kırıkları gözlerinin önünden öyle aktı.

Ekinleri sallamadan arkaüstü dönmeli. Ekinler esen yelle yatırıyor. Şöyle bir kalksam, dedi. Şöyle bir dört yanıma baksam olmaz mı ki, dedi. Olmaz, dedi kendi kendine. Ya buralarda arıyorlarsa... Sonra, başımı usuldan kaldırır bakarım, dedi. Sonra, neme gerek görürler, dedi... Başını kaldırmayı bir canı çekiyordu ki... Ta ötede koskocaman bir deniz vardı. Denizin üstünden bu yana doğru sütbeyaz bulutlar gelirdi. Bir zamandı. Bundan çok önceydi. Belki de çocuklu-

ğundaydı. Ne zamandı o? Kafa yormaya değmez. Ne zaman olursa olsun... Büyük kardeşim İsmail... İsmail iyi pamuk toplar... Pamuk tarlası... Pamuk tarlası o kocaman denizin kıyısında. Gece... Gecede öbek öbek pamuklar... Deniz kıyısında sazlık... Sazlıktan bir ördek kalkıyor... Bir ördek sürüsü... Ördek sürüsü katar katar oldu. Öndeki tek uçan ördeğe kılavuz derler. Durmuş Emminin bir çocuk gövdesi kadar elleri vardır. Elllerinde, deniz kıyısında bulduğu bembeyaz, kocaman, kireç gibi şeyi sezer... Deniz kokusu... Deniz gün vurunca kül gibi olur, maviden yeşile dönü dönüverir. Çakıl taşları. Türlü türlü... Sıcacık, yumuşak toprak... Toprağa uzanıp uyurlardı. Geceleri deniz dalgalanırdı. Gecenin karanlığında ak pamuk öbekleri... Ağır çeksin diye herkes, her gece kendi öbeğinin üstüne su dökerdi. Sulu pamuk acı kokar. Ter kokusu güzel olur. Pamuk tarlasında pamukla beraber... Elif Kızın teri mis gibi kokar. Elif Kız sıcak toprağa boylu boyunca uzanıp gerinir. Denizin ötesi... Köyler, pamuk tarlaları... Isırgan otu. Allah belasını versin ısırgan otunun...

Titredi. Toprak yanıyordu. Zorla soluk aldı. Toprağa gelen yer-159

SARI SICAK

leri uyuşmuştu. Birden susadığı aklına geldi. İçi köz gibi yandı. Şöyle, başını kaldırıp dört yana bir bakabilse... Burası neresidir acep? Ekinlerin hışırtısı durdu. Bir korku, bir boşluk... Sol kol acıyor. Kırık mı? Göz ucuyla baktı.

Yırtık giyitinde kan kurumuştu.

Gene kulağını yere dayadı. Gene ortalık ııssızdı. Hiçbir şey duymadı... Yok, olmaz. Kendi kendine : “Sonra bakarım,” dedi.

Bacaklarının derisi çekiliyor. Kurumuş... Deri çatır çatır ediyor sanki.

Bacaklarına baksa... Yel haylidir esmiyor. Ekinler kıpırdar. Belki görürler. Ama deriye noldu böyle? Bacaklar... Bir şey mi var? Ya ayağa kalkamazsa...

Bacaklarını kımıldatınca ekinler hışırdadı. Korkup büzüldü. Bulurlarsa!.. Ne yaparlar? Düşünmeye çalıştı.

Tüm bedeni bir ateş içinde kaldı. Ürperdi.

Bir örümcek, ekinden ekine ağını germişti. Bir köşesine de oturmuştu.

Kımıldamadan, orada öylece duruyordu. Ağa küçük küçük sinekler yapışmıştı.

Bir toz bulutu arkasındaki... Toz bulutunun .ikasında bir kalabalık, bir kalabalık... Ama ne kalabalık! Telaş, gürültü. “Ne yapayım şimdi? Ben bir şey yapmadım ki. Suç onun. Bizim .ıyu kesen o.”

Eldeki taş... Taş bu kadar kocaman mıydı? Taşı yedikten sonra kan içinde debelenen adam. “Suyu kesmeseydi o da. Nasıl yaptım bu işi?”

Dün kuşluk vaktinden beri koşuyordu. Dün kuşluk vaktinden beri. Aradan bir gece geçti. Bu ekin tarlası...

“Dün gecedен beri uyku dünek yok,” dedi.

Yüreği koparcasına çarpmaya başladı. Ya öldüyse? Öldüyse ne olur? Suç onun. Bir damla su için. Bizim tarla... Bir lokma su...

“Keski,” dedi, “o taşı vurmasaydım. Ama ölmedi. Neden ölsün? Bir taştan bir adam ölür mü? Ölürse ölür.”

Toprağa iyice yapıştı. Gün aşağılara iniyor, akşam oluyordu.

Sonra, kendini iyice inandırmaya çalıştı. “Kan aksa da bir taştan adam ölmez.”

Rahatladı.

Hiç farkında olmamıştı. Yattığı yerde bir karınca yuvası vardı. Kara karıncalar yuvalarına yiyecek taşıyorlar. Karıncalar koklaşıyor-lar. Karıncalara daldı. Bir ara gözü örümcek ağına ilişti. Köşedeki

160

EKİN

örümcek kıpırdamıyordu. Tuttu örümceğin ağını bozdu. Örümcek ekinden ekine gözden yitip gitti. ş

Birden fark etti ki karıncaları, ekinleri iyice seçemiyor.

“Gün battı,” dedi. “Yata yata öldüm.”

Korku içinde başını usul usul ekinden dışarı çıkardı. Sonra oturdu. Bacakları, toprağa gelen yerleri uyuşmuş, tutmuyordu. Başı elleri arasında oturduğu yerde düşündü kaldı. Derisi gerilmiş bacaklarını elledi. “Dün pirinç tarlasından koşarken çamur yapışıp kurumuş.” Sevindi.

Usuldan kalktı. Güneşin azıcık bir parçası kalmıştı dışarda. O da hemencecik tepenin arkasında yitiverdi.

Doğuya döndü. O kocaman sarı yıldız doğmuştu. Sonra yıldızlar çoğaldı.

Incecik bir yel yüzünü yalayıp geçti.

Öylesine bir açlık duydu ki...

161

SAHAN AHMED

Karısı, iki küçük kızı onu ta uzaktan, derenin alt başından yu-flj mulmuş gelirken gördüler. Ona doğru sevinçle koştular. Yanına vardıklarında kızların her biri bir bacağına yapıştı. Birini kaldırıp koluna, ötekini kaldırıp öteki koluna aldı.

Karısı merak içinde ona bakıyor, gözleriyle soruyordu : “Bunca gün nerede kaldın?” diye.

Ahmed :

“Buldum avrat,” dedi, “buldum. Zor ama buldum. Buldum. Kurtulduk sayılır gayri.

Birkaç yıl sonra bir iyice kurtuluruz. Bir iki yıl bekle.”

Yorgundu ama gözlerinin içi gülüyordu.

“Kör kurdun kısmetini veren Allah. Tam on beş yıl ormandan tarla çıkar, dağı taşı hopur et. Şu ormanda kök koyma sök de, her yıl tarlanı toprağını sel alsın, alsın da gitsin de...”

Kadın kocasının niçin üç gündür görünmediğini anlamıştı.

“Alsın gitsin de...” dedi.

Eve geldiler. Ahmed bir çulpazın üstüne kendini atıverdi.

“Bir yer buldum ki avrat... Üç gün gece gündüz, sel götürmez bir yer aradım...”

Dünyanın toprağı orada. Yağmur ne kadar güzel toprak bulmuşsa oraya taşımış

durmuş. Keşiş Suyunun bükümünde. Çağşak kayanın burnunda sayılır. Amma avrat bir ormanı var ki... Bir ağacını alimallah bir yılda sökemezsin. Her bir ağaç ki...

Başlarını alıp göğe doğru ağıp gitmişler. Ucu bucağı belirsiz her bir ağacın.

Suna gibi. Bir sökebilsem. Aaaah bir hopur edersem onu... Öyle tavında bir toprak ki avrat, bire yüz, bire iki... Allah seni inandırısın, bire iki yüz verir... Öyle ağaç var ki içinde, beş adam el ele versen gövdesini çeviremezsin.

Varıp hopur etmeden başka çaresi yok. Çok eskiden görmüş de orayı unutmuştum.

Yıllar yılı aklımdaydı. Buna

162

SAHAN AHMED

bir zarbımı sinayacağım avrat. Tak etti canıma yokluk gayrı avrat. Tak etti. Üç yıl da olsa beş yıl da, on yıl da olsa, bir zarbımı Sınayacağım. Buranın kökünü bir sökersem... Bir de ekersem..."

Sabahleyin erkenden kalktı. Doğru demirciye gitti. Ağır bir balta yaptırdı. Bir kazma, bir kürek yaptırdı. Uzun bir de urganı vardı yepyeni... Onu da yanına aldı. Karısıyla birlikte ormana gittiler. Köye bir buçuk saat kadar çekiyordu orman. Kadın, ormanın ulu ağaçlarını görünce şaşkına döndü : "Aboov Ahmed," dedi, "sen bununla heyle baş edicin? Bunun bir ağacını bir ayda, iki ayda, altı ayda da sökemezsin. Gel vazgeç bu sevdadan. Gel de eski tarlamızın yanındaki yanık ormanı hopur edelim."

Ahmed karşılık vermedi. Kadın :

"Sen bu akıllan çoluk çocuğunu acından öldürürsün. Şu koca köyde senden akıllısı yok muydu? Bu güzel toprağı kimsenin gözü görmüyor muydu?"

Ahmed ilk ağaca yanaştı:

"Ben de bu ağaçları sökerim. Yerine de buğday ekerim. Bire elli de verir, yüz de..."

Baltasını indirdi. Balta sesi ormanda yankılandı. "Ya orman kolcusu görürse?"

Ahmed ikinci baltayı indirirken :

"Canı sağ olsun," dedi. "İki kovan arının balını da ona adadım. İki kovanlık ballan sıvarım onun da ağzını."

Bu köyler Torosların göbeğinde... Adına Armut Kuyusu köyleri derler. O kadar köv var bu vörede Her köviin her bir evinin birbirine uzaklığı bir varım

... saat çeker en azdan. Yan yana kurulmuş hiçbir ev yok gibidir hemen hemen.

Ve buralarda tarla yok, takım yoktur. Ve bu köyler köy oldu olalı, ormandan hopur edecek tarla çıkarırlar bin bir güçlkle. Bir yılda, iki yılda, üç yılda... Yakarak, yıkarak, kökünü çıkararak... Bir ömür harcayarak... Bu tarlaları bir yıl eker, iki yıl ekerler. Üçüncü yıl olanağı yok ekemezler.

Toprağını sel alır gider. Kuru kayalar kalır

163

SARI SICAK

geride.

Sahan Ahmed de yıllardan beri hopur etmişti. Kanına girdiği orman dönümlerceydi.

Ama onun da toprağını öteki köylülerinki gibi sel alıp götürmüştü.

Ahmed kafasına takmıştı. Bir toprak çıkaracaktı. Öyle bir toprak ki, bir daha sel götürmeyecekti.

Ve üçüncü baltayı vurdu. Gülerek :

“Hayırlı kademli olsun avrat,” dedi.

Karısı:

“Uğurlu kademli olsun.”

Ahmed dördüncü baltayı ulu ağacın gövdesine iştahla indirdi. O gün akşama kadar ancak ağacın yarısına gelebildi.

“Bugün hamım,” diye söylendi. “Yoksa bir günde, ne kadar büyük olursa olsun, bir ağacı deviremez miyim?”

Ağacı ikinci gün devirdi. Dört günde kökünü ayıkladı. Üç dört günde de kökleri, dalları dışarı, Keşiş çayına kadar taşıdı. Suya attı. Orman kolcusu görmesin diye.

Böyle bir altı ay kadar kimse farkına varmadan çalıştı. Sonunda orman kolcusu haberlendi. Ahmed telaş etmedi. İki kovan arının balını kestiği gibi kolcuya götürdü. Ağzını kapadı.

Tam dört yılda bitirdi altı dönümlük yeri. Hep geceleri hopur etti. Fırsat

buldukça da gündüzleri çalıştı. Ama Ahmed adamlıktan çıkmıştı. Gören korkardı ondan. Elleri otomobil lastiği gibi olmuştu. Yüzü, elleri, ayakları, her bir yeri yırtık yırtıktı. Yüzünde yalnız gözleri sağlamca parlıyordu.

Tarlayı sürdü. Ekti. Karşısına geçip seyreyledi:

“Avrat,” dedi, “avrat, şu toprağa bak. Yağlı, ıslıl ıslıl. Böyle toprak Çukurovada da bulunmaz. Kapkara serilmiş yatıyor.”

O yıl Ahmed görülmedik bir ürün aldı. Ekin taşı. Bir ekin oldu ki, kaplan girse sökemez. Öyle bir ekin.

Ahmed ürünü kaldırıncı önce iki inek aldı eve. Karısına çocuklarına fistan, hem de ayakkabı aldı. Hem de o yıl Çukurovaya çalışmaya inmediler. Çeltik tarlalarında, pamuk tarlalarında sivrisineklere yenmediler.

164

SAHAN AHMED

Ahmedin tarlasının ünü tüm Armut Kuyusu köylerini tuttu da ta kasabaya kadar ulaştı. ‘

Ve kasabadaki Arif Ağa da duydu bunu.

Arif Ağa o dağ köylüklerinin, Armut Kuyusu yöresinin her şeyiydi. Başlan sıkışsa ona danışılır, satacakları bir şeyleri olsa ona verirlerdi. Arif Ağa o yörelerin, karılarından başka, her bir şeylerine ortaktı.

Buçuklu diye bir ortaklık türü vardı. Örneğin Arif Ağa bu eve bir kısarak verir, o kısarak o evde ölünceye kadar kalırdı. Evde kaldığı zaman içinde ne kadar tayı olmuşsa yarısı o ailenin malı olur, yarısı da Arif Ağanın. Böylece Arif Ağaya buçuklu olmayan ev yoktu. Tavuklar, tavukların yumurtaları, kovandaki arılar bile buçukluydu.

“Ağa,” dediler, “sende iş kalmadı gayrı. Dağların ağası, zengini Sahan Ahmed oldu. Diyor ki, bu tarla bende varken, Ağa da ben paşa da...”

Arif Ağa :

“Yaa öyle mi?” dedi de başka bir şey demedi.

Doğru Kaymakama gitti. Bir dilekçe verdi.

“Cenuben Kel Ali tarlası. Şimalen Keşiş suyu. Garben çürük çıkarın kökü.

şarken Asarkaya ile çevrili budadından kalma yedi duçuk donumluk zıUıyetimde bulunan tarlama Armut Kuyusu köyünden Mustafa oğlu Ahmed Sahan tecavüz etmiştir.

Tecavüzünün refiyle...”

Birkaç gün sonra karakol komutanı Armut Kuyusu köyündeydi. Köylüden gösterilen tarafların bilirkişilerini dinledikten sonra, tarlanın Arif Ağaya teslimine karar verildi. Yani 2311 sayılı kanun gereğince.

Gene bu kanun gereğince Ahmed Sahan buna itiraz edebilir, hakkını mahkemede arayabilirdi. Ahmed Sahan da Arif Ağayı mahkemeye verdi. Bu, bir köylünün Arif Ağayı ilk mahkemeye verişiydi. Ahmedin yürekliliğine duyan hayran kaldı.

Kasabalılar, köylüler herkes Ahmede güldü. Fille sinek dövüşüyordu.

“Vazgel bre Sahan Ahmed,” diyorlardı, “karşındaki kim, sen kim? Ateş olsan cürmün kadar yeri yakarsın. Vazgel bu işten. Tarla

165

SARI SICAK

gider. Uçtu da gider. Bari sen rezil olma.”

Sahan Ahmedin kulağı bile duymuyordu.

Bir mahkeme dönüşü Arif Ağanın adamları yolda Ahmed'i çevirdiler, kemiklerini kırıncaya kadar dövdüler de, Ahmed üç ay yatakta yattı da gene bana mısın demedi. Mahkemesinden vazgeçmedi.

Ahmed'in tarlasını Ağa, yarıya Kel Durmuş'a vermişti. Ahmed o yanlardan geçemiyordu. Ölüm gibi geliyordu ona. Tarlasını göremi-yordu.

Mahkeme masrafı, harcı olarak önce inekleri sattı. Sonra büyük kızını elli liraya başkatibe hizmetçi verdi. Tapucu da şu tarlayı Arif Ağanın elinden kurtaramazsa!

Her şeyden çok karısının elinden ineğini, çocuklarını almak zor oluyordu.

Vermiyordu. “Canımı al Ahmed!” diyordu.

Ahmed bunun üstüne karşısına geçip her seferinde de :

“Avrat,” diyordu, “gene tarlamızı alacağız. Gene ekeceğiz. Bir ekinimiz

olacak, kaplan sökemez. Bire yüz, bire yüz elli verecek. Işıl ışıl, yağlı toprağımız.

Gene inek alacağız. Kızlarımızı alacağız. Çukura çalışmaya da gitmeyeceğiz sineğin içine.”

Her seferinde de kadın dayanamayıp veriyordu.

Mahkeme yıllar sürdü. Beş altı yıl. Ahmed Çukurovaya gitti, süründü, çalıştı, getirdi mahkemeye, kasaba otellerine yatırdı. Yalvardı. Dillere destan oldu.

Bir gün, sonunda, mahkemeyi kaybetti. Temyiz etmesi gerekti. Edemedi, yokluktan.

Köye yorgun argın döndü. Karısı tarlayı iyice kaybettiklerini yüzünden anladı.

Köylüler, onu çekemeyip de aleyhine bilirkişilik eden köylüler duydular, geldiler. Sahan Ahmed perişandı. Perişan halini gördüler. Ettiklerinden utandılar. Sahan Ahmed ne emekle çıkarmıştı bu tarlayı.

“Kusura kalma Sahan Ahmed. Biz namussuzluk ettik. Hem de it oğlu itlik, içimizde bir sen çıktın adam olan. Biz de sana düşman kesildik. Yoluna hendek olduk.

Kusurumuzu bağışla,” dediler.

Ancak birkaç gün sonra karısının yüzüne bakabildi Ahmed.

“Tarlayı yitirdik,” dedi.

166

SAHAN AHMED

Kadın :

“Yitirdik. Yitirdik ama, evde de yiyecek hiçbir şey yok. Şu balı kessen de...”

Ahmedin gözleri parladı.

“Bal bizim değil, kolcunun. Orman kolcusunun. Baltam nerede? Kazma kürek nerede?”

Beş yıldır bir yer kestirdim ki gözüme. Bizim eski yerden de daha güzel, kuytuluk. Bire yüz, bire iki yüz verir. Bir tarla çıkar ki ışıl ışıl. Yağlı.

Inek alırız. Çocuklarımızı alırız. Her bir şey alırız. Bir daha da kimse elimizden alamaz tarlamızı. Gördün köylü ne dedi.”

Şafaktan önce dediği yere geldi. Baltayı çekti. Bir, bir daha, bir daha indirdi ulu bir ağacın gövdesine. Orman yankılandı.

167

KAVUN KARPUZ

Öğle sıcağı çatır çatır ederken sudan çıktılar. Suyun kıyısında bir top, kapkara yeşil, bir böğürtlen çalısı vardı. Hemencecik onun altına sokuldular. Çalının altı karanlık, ıslaktı. Bir mağara serinliğin-deydi. İsteseler burada günlerce kalabilirlerdi. Canları istiyordu ya, gözlerine yediremiyorlardı. Sabahtan akşama kadar ıslak toprağa yatıp düşündükleri olurdu. Hiç kımıldamadan tembel tembel düşünürlerdi. Çalının altında en çok altı, en az üç kişi olurlardı.

Böğürtlenlerin altında her birinin bedenlerinin izi kalmıştı. Herkes kendi yerine gelir yatardı.

Yerlerine yattıktan sonra, Sarı Ali : “Hişt lan kıpırdamayın,” dedi. “Dallar sallanmasın.”

Suluklarını kestiler. Ayaklarının ucundan ırmak sessiz, ölü gibi akıyordu.

Usuldan uğuldamaya başladı. Irmak, buradan aşağı köye, kendi köyelerine kadar ovada dolana dolana, toprağa serilmiş bir kalay pırıltısında akardı.

Sarı Ali sevinçle : “Murat bin uyursa,” dedi, “bir çabuk uyursa.

Çocukların hepsi, her yerden, duyulur duyulmaz : “Bir uyur ki...” dediler.

İçlerinden biri, bu on bir yaşlarındaki Durmuştu : “Bir uyur ki,” dedi. “Tüyü bile duymaz...”

Sarı Alinin ayağının başparmağı, boyuna çamuru deliyordu. Sarı Ali öyle zayıftı ki kaburgaları birbirine geçmişti. Karnı da ipincecik kalmıştı. Babası yoktu.

Böyle olmasına göre, Sarı Ali köydeki çocukların en itoğlu itiydi.

Tepindi:

“Uyumayacak,” dedi. “Uyumayacak.”

En uçta yatan çocuk, gözünü dalların arasından açtığı deliğe da-168

KAVUN KARPUZ

yamıştı. Kim ne derse desin, o oralı bile olmuyordu. Delikten, bostan tarlası olduğu gibi gözükiyordu. Çatlamış toprak...; Tarlanın bazı yerlerinde taze, sulu bir yeşillik... Yeşillik bazı yerlerde koyu, kapkara kesiliyor, tozlu tozlu bir görünüm alıyor. Sararıp gazel olmuş yapraklar, tevekler... Kavunlar, karpuzlar... Kavunlar karpuzlar sırt sırta yatmışlar... Ve kavunlar upuzun, sapsarı, sırtları yarılmış... Ortalığı da bir kavun kokusu almış... Sıcağın altında sıcak sıcak tüten bir koku...

Sonra Murat... Belinde kırmızı bir kuşak sarılı... Uzun boylu, geniş omuzlu.

Hiddetli yüzü... Uzun bıyıkları düşük. Sapsarı bıyıklar... Muradın, bu dünyada bostanından başka hiçbir şeyi yoktur. Bağı, tarlası, atı, eşeği... Hiçbir şeyi... Ama Muradın bostanı gibi de bir bostan bu yanlarda yoktur. Irmağın kumları boyunca uzar gider.

Murat, çardağın dibinde hiddetli dolaşiyor. Her zaman öyle yapar. Çardağın yanına yönüne kavun kabukları atılmış. Bir de içi geçip, çürümüş karpuzlar kavunlar atılmış. Şarap kokusuna benzer karpuz kokusu... Top top sarıcaarılar, eşekarıları, kanatlan gün ışığında yeşil, mavi, balkıyorlar. Uçta yatan çocuk...

Adı Durmuştur. Bunları görüyor mu, görmeden kafasından mı geçiriyor, orası belli değil. Eşekarılarının bedenlerinde al, ala, pekmez rengine çalan ince şeritler vardır. Kanatlarında yeşil damarlar. Eşekarılarının yanına yaklaşmaya, yuvalarına çöp sokmaya gelmez. Eşekarılarının kanatları mavi... Sarıcaarıların petekleri sütbeyaz olur... Bir yığın sarıcaarı... Arılar sıcakta...

Durmuş, heyecanla. "Sindi, sindi uyuyacak," dedi.

Hemen arkasından, usul söylemediğine pişman oldu :

"Ağzımdan kaçtı," demeye kalmadı, Sarı Ali dişlerini sıkarak çıkıştı :

"Ulan itoğlu it, öldürteceksin hepimizi. Ya bir duyarsa..."

Durmuştan çıt çıkmadı.

Sonra buyruğunu tazeledi :

"İyi bak! Uyur uyumaz haber..."

Durmuş, ne kadar uzakta olursa olsun, Murat uyuyor mu uyuk-169

SARI SICAK

luyor mu, düşünüyor mu, ne kadar sonra uyuyacak, bilirdi. Onun da işi oydu.

Durmuş bu işi öylesine ilerletmişti ki, Muradın yüreğinden geçeni de bilirim dese, kimse ses çıkarmaz, bileceğine inanırdı. Bazen Durmuşun kavun karpuz çalmaya gelmediği de olurdu. İşte o zaman işler sarpa sarardı. Durmuş ne zaman gelmemişse, Muradın uyuyup uyumadığını kestirememişler, hepsinde yakalanıp Murattan bir iyice dayak yemişlerdi.

Sarı Ali, Durmuşu dürttü :

“Noldu lan?”

Durmuş üzgün üzgün : “Oturdu düşünüyor,” dedi.

Durmuşun korktuğu şey buydu. Bunu çok iyi biliyordu. Murat çardağın direğine belini verip de dalarsa, ne kadar uykusuz olursa olsun, zor uyurdu.

“Hiç uyumaz mı gayrı?” dedi Sarı.

Durmuş : “Ben ne bileyim!” dedi.

Durmuş kızgındı. Sarı Ali karşılık vermedi.

Bundan sonra hiç kimseden ses çıkmadı. Suyun uğultusu, bir sa-rıcaarının vızıltısı, bir sineğin kanat sesi...

Aradan epey zaman geçtikten sonra Durmuş çocuk titreyerek : “Uyudu!” dedi.

Sarı Ali, bu sırada uyur uyanıktı. Bir gözünü usuldan açtı. Birden işin farkına vardı.

Durmuş, içine sindire sindire, tadını çıkararak : “Uyudu!” dedi.

Çıplak üç çocuk böğürtlen çalısının serinliğinden Muradın bostanına atıldılar.

Tarlanın kızgın toprağı ayaklarını yakıyordu. Kavunu karpuzu çabuk çabuk toplamaya, yanlarında getirdikleri torbalara doldurmaya başladılar. Torbaları doldurup suya attılar. Sonra yapışıp akıntıya aşağı sürdüler...

Bostandan epey uzaklaştıktan sonradır ki, arkalarından bir ses duyuldu. Sesten sonra da uzun bir gülüş...

Her zaman böyle olurdu. Çocuklar gelir böğürtlenlerin altına sığırır. Durmuş gözetler. Uyku... Çocuklar bostana fırlar... Suyun akıntısı... Çocukların sırtından bir serinlik geçer... Gür ses... Tüfek patlar... Uzun, çın çın öten bir gülüş. Gülüş tüm Çukurovaya yayılır

KAVUN KARPUZ

gibiydi. Bu gülüşte sevinçler aydınlıklar vardı.

Bu, her yaz böyleydi. Aradan yıllar geçti. Çocuklar büyüyüp delikanlı, ev bark, çoluk çocuk sahibi oldular ve Muradın bostanından kavun karpuz çalmaktan vazgeçerek kendilerinden sonra gelen çocuklara bıraktılar bu işi. Onların yerini de başka çocuklar aldı. Büyüyenlerin çocukları büyüdü... Muradın bostanını bu sefer de onlar devraldılar. Murat yaşlandı. Sarı bıyıkları bembeyaz kesildi, uzun boyu kısalıp kamburlaştı. Beli büküldü. Bostan gene aynı bostandı.

Çocuklar, yıllar yılı her Allanın günü bostandan kavun karpuz çaldılar.

Arkalarından bir ses duyulup, bir el tüfek atıldı. Ortada değişen bir şey vardı.

Ses zayıflamıştı. İnceden, usuldan geliyordu. Tüfek sesinden sonra, ortalığı bir karanlık basıyordu. Bu çocukları babaları korkutuyordu ya, ne yapsınlar...

Vazgeçemezlerdi.

Bir gün, bir öğleüstü, gene sıcak çatır çatır ediyordu. Beş kadar anadan doğma, çırılçıplak çocuk bağıra bağıra evlerine atıldılar. Biraz sonra da ırmağın kıyısı ağlayan kadın ve çocuklarla doldu. Delikanlılar sudan karnı birbirine geçmiş, bir deri bir kemik, balmumu gibi sararmış bir çocuk ölüsü çıkardılar.

Ölünün sol tarafı bir el büyüklüğünde kıpkırmızı açılmış, etler parça parça bölünmüş dağılmıştı.

İşten anlayan köylüler : “Vay yezit, vay,” dediler, “domdom kurşunu koymuş

tüfeğin içine.”

Akşama doğru Muradı köyün ortasından eli kelepçeli geçirdiler. Başı önüne düşmüş, yüzü sararmış, beli biraz daha bükülmüştü. Ayakları birbirine dolanıyordu. Köyden çıkıncaya kadar köylüler Muradı taşa, sığır pisliğine tuttular. Murat başını kaldırıp da iki yanına bakmadı. Candarmaların ortasında, üstü pislik çamur içinde, geçti gitti.

PÎS HİKAYE

Üçü de sırtını tezek vurulmuş bozuk çite dayamıştı. Dizlerini de bağrılarına doğru çekmişlerdi. Öteden gelen, karşlarına, ıslak toprağa onlar gibi oturdu.

Konuşuyorlardı, sözlerini kesti:

“Gülenoğlu,” dedi, “yamuk burunlu Cabbar Gülenoğlu... Hani dağ köylüklerinden avrat getirip satan herif. İşte o. Gene birer avrat getirmiş, deme gitsin.

Tevatür avrat diyorlar birine. Mıstıkların delikanlıları elinden almışlar.

Oynatıyorlarmış. Tevatür avrat diyor gören. Daha Çukurovaya inmeden, iki yüzer papele satmış Bahçe köyünde ikisini. Akıl sır ermez bu adamın işine. Şeytanın kardaşı, it oğlu it. Nasıl bulur bu kadar avradı? Nasıl getirir bir araya?

Vallahi akıl sır ermez bu adama. Şeytanın öz kardaşı. Ana bir, baba bir öz karda-

Ş1-”

Karşısında oturan elini salladı:

“Ona,” dedi, “Gülenoğlu Yamuk Cabbar demişler. Ben,” dedi, “kendimi bildim bileli dağ köylüklerinden avrat taşır Çukurovaya. Onun geçimi de onun üstüne.

Allah herkesin rızkını bir yerden vermiş...”

Ortadaki :

“Bir avrat kalmış elinde, kalıplı bir avrat... Yüz papeli getiren alır gider diyormuş.”

Yandaki, boynunu içine doğru çekmiş olanı:

“Teh,” dedi, “avrat gibi malın olsun. Kim olsa alır. Yeter ki avrat gibi malın olsun elinde. İyi bir avrat, bir çift öküzden iyi. Yani Çukurovada iyi. Ahacık yaz geliyor. Şeleğe sal, çapaya sal. Yüz lira ne ki yani! Bir avrat, bir yazda çıkarır. Yeter ki avrat gibi malın olsun elinde. Kim olsa kapışır. Yüz lira ne ki yani! Hemi tarlada işini görür, hem evde, hem yatakta... Teh, yeter ki avrat gibi malın olsun elinde. Yüz lira ne ki yani!”

f

PİS HİKAYE

Mırıldana mırıldana Hürüce kadının ortağı Fas Osman, selamsız sabahsız gelip oturdu. Hardalatsız, uzun boylu, geniş omuzlu, sarkık dudaklı, göde karınlı, şaşı gibi bir hoş bakan bir adamdı.

Söz söyleyen, ağzını ona çevirdi:

“Osman,” dedi, “yüz lira ne ki bre ulan! Al ablandan, kurtul bekarlıktan.

Samanlıklarda it gibi yattığın yeter. Yamuk Cabbar gene avrat getirmiş.”

Osman omuzlarını silkeledi :

“Ne bileyim ben kardaş,” dedi. “Ablam ne der ola? Hee, öyle diyorlardı. Yamuk Cabbar avrat getirmiş diyorlardı.”

Öteki:

“Fırsat,” dedi. “Fırsat bu fırsat. Bir daha ele geçmez. Yüz lira ne ki yani!

Anandan düştün düşeli kapısında çalışırsın Hürücenin, versin yüz lira. Bir avrat, bir yazda çıkarır. Hemi evde, hemi tarlada, hemi yatakta...”

Osman birden ayağa kalktr :

“Durun hele,” dedi, “bir gideyim ablama. Ne der ola? Ben ne bileyim ben!”

Hep bir ağızdan :

“Git!” dediler, arkasından da güldüler.

Bundan iki üç gün sonraydı ki Fas Osmânın yattığı Hürücenin samanlığının kapısında kısa boylu, geniş kalçalı, arkasındaki saç örgüsünden bir sürü boncuk sarkan bir kadın duruyor, kocaman kocaman açılmış gözlerle bir o yana bir bu yana hayretle bakıyordu.

Aradan bir ay, iki ay geçti. O yanlardan her geçen, o kadını kapının önünde öylecene durup gelene geçene kocaman olmuş gözlerle bakarken gördü.

Bir gün, yüzü avuç içi kadar küçücük kara bir oğlan koşa koşa anasına geldi.

Anası. kapılarının esiğine oturmuş. Kötüce Dönenin basını dizinin üstüne

almış

bitini kırıyordu.

“Ana,” dedi, “ana yalanısam iki gözüm kör olsun. Yalamsam iki gözceğim önüme aksın. Gözümlen gördüm. Osman emmi var ya

173

SARI SICAK

Hürü teyzemin tutması, işte onun avradı!”

Kötüce Döne hemen başını kaldırdı:

“Ne dedin?” dedi. “Ne dedin? De hele bir daha. Nolmuş Osmanın avradına?”

“Ağanın oğlu var ya, işte o. Vallahi iki gözüm kör olsun. Gözümlen gördüm.

Allah canımı alsın yalanısam. Evlerine girdi. Ben gizliden seyreyledim, bir yatağa girdiler. Çizmelerini çıkardı. Parıl parıl sarı çizmeleri var ya, işte onları. İki gözüm çıksın ki...”

Kötüce Döne :

“Belliydi,” dedi. “Zaten öyle olacağı belliydi.”

Çocuğun anası:

“Herif herif değil ki. Fas Osmanın herifliği batsın. Dilli Hürünün nikahlı avradı. Onun herifliği batsın.”

Döne :

“Daha ben geldiği gün dedimidi. Bu avrat oynar dedimidi. Ağzını açıp bir lafa varmıyordu. Suyun ağır akanı dedimidi, insanın yere bakanı...”

Çabuk çabuk kalktı. Evlerin arasına düştü. Önüne kim geldiyse :

“Duydunuz mu? Bakın dediğim nasıl çıktı. Suyun ağır akanı... Ağanın oğlu...”

Fadık...”

Az sonra, ne kadar kadın varsa o yanlarda, Anşanın evinin önüne yığılıştılar.

Çocuğa, belki yüz kez, nasıl gördüğünü, nasıl ettiklerini inceden inceye anlattırdılar.

Durup durup :

“De bakalım,” diyorlardı, “nasıl gördün?”

Çocuk hepsinde de aynı tavırla, heyecanla, aynı sözleri yineliyordu :

“Yalanısam iki gözüm çıksın. Vallahi işte. Ağanın oğlu içeri girdi. Yatak serdiler. Ben çitin deliğinden baktım. Bir şeyler ettiler. Osmanın avradı var ya, ağlıyordu. ‘Edemem’ diyordu. Boyuna ağlıyordu. Ağanın oğlu parıl parıl çizmelerini çıkardı. Sonra ben kaçtum oradan.”

Başka kadınlar, olup biteni duyup haber alan her kadın, birer 174

PİS HİKAYE

ikişer yığıntıya giriyorlardı. Az sonra bu işi köyde duymayan kalmadı. Duyan duymayana, hele Kötüce Döne önüne kim .-geldiyse, avrat erkek, kim geldiyse söyledi geçti. Bir ara da Osmanla karşılaştı. Os-manı bir huğun köşesine çekti : “Duydun mu?” dedi. “Gözün kör olsun, duydun mu olan işleri? Duydun mu başına geleni? İki paralık oldun. Ağanın oğlu seninkine de bir parmak çalmış. Duydun mu olan işleri? Kurtar kurtarabilirsen namusunu!”

Osman oralı bile olmadı. Yalnız usuldan omuzlarını silkeleyerek :

“Ben ne bileyim ben!” dedi. “Hürü ablama bir sorayım da... Nedecekmiş Ağanın oğlu benim avradı?”

Kötüce Döne kızdı:

“Batasıca,” dedi. “Batasıca, avradın orospu oldu. Evin keraneye döndü. Giren çıkan bellisiz. Ağanın oğlu nedecekmiş? Öyle mi? Batasıca! Batasıca!..”

‘ .,

Hızla yürüdü.

“Tuuuu sana... Tuuuu senin erkekliğine...”

Yere kocaman kocaman tükürükler attı. Sonra da bağıra bağıra :

“Evin kerane oldu pis domuz. Giren çıkan bellisiz.”

Şaşırmış Osmanın canı sıkıldı bu bağırıtıya. Kocaman gövdesiyle döndü :

“Ne bağırıyorsun öyle kız? Bir şey var sanır elalem de... Sorayım da Hürü ablama. O hepiciğini bilir. Ben ne bileyim...”

Büyük ellerinin parmakları hep açık dururdu. Kollan, sonradan eklenmisesine sarkardı.

Osman büyük şaşkınlık içindeydi ki, karşısına kapı bir komşu Zeynep dikildi.

Zeynep bir zaman Osmanın gözlerinin içine dimdik durup baktı baktı :

“Öl Osman,” dedi. “Öl Osman! Kara topraklara gömül Osman! Yok gününü göreyim Osman! Ne işler oldu, duydun mu Osman? Avradın Osman... Onu da Osman!.. Ağanın oğlu Osman!.. Giren çıkan bellisiz Osman! Evine Osman! Köy velveleye gitti Osman! Velveleye Osman! Namus gitti Osman! Namus Osman! Vaay Osman! Keş-

175

SARI SICAK

ke evlenmez olaydın Osman! Öyle olacağı belliydi zaten. Ağanın oğlu variken...

Vaay Osman!”

Osman durmuş, sersem sersem bakıyordu. Uzun kolları sallandı. Elleri yaba gibi açıldı.

“Ben,” dedi, “ne bileyim! Hürü ablam bilir onları. Ben ne bileyim bacı! Gider sorarım ona.”

Kadın hızla arkasına döndü. Bol entarisi esen yelde şişti:

“Bat Osman!” dedi. “Bat Osman, öl Osman! Yok gününü Osman... Hürü ablan ağzına sıçsın Osman! Osman, OsmaaanL”

Yanlarında sekizer onar yaşlarında birkaç çocuk çelik çomak oynuyordu. Zeynep böyle söylene söylene gitti. Bu arada çocuklardan biri de birden bir hava tutturdu.

“Bat Osman Osman! Bat Osman Osman! Duy Osman Osman! Öl Osman Osman!”

Hem oynuyor, hem de boyuna yineliyordu.

Osman çocuğa döndü :

“Ben ne bileyim ben!” dedi. “Hürü ablam bilir.”

Geçti gitti.

Osman samanlığa, yani evine uğramadan Hürünün evine gitti. Hürü çıkırık eğiriyordu. Osmannın karısı Fadık da ocağın başına oturmuş. Düşünür gibiydi. Yavaş

yavaş da sakız çiğniyordu.

Osman :

“Ana,” dedi, “duydun mu başıma geleni? Kötüce Döne öyle dedi. Başıma gelenleri?”

Hürüce çıkırığı ayağıyla sertçe durdurdu :

“Ne dedin? Bir daha de hele! Kötüce Döne mi? Bir daha de hele!”

Osman :

“Ben ne bileyim! Ben ne bileyim, Kötüce Döne öyle dedi. Duydun mu başıma gelenleri?”

Hürü :

“Bak,” dedi, “Osmanım inanma el sözüne. Yalancı o orospular. O Kötüce Döne kötülüğüne de bakmadan... Senin avradın güzel. Böyle avrat nerede bulunur?”

I76

PİS HİKAYE

Osman :

“Ben ne bileyim!” dedi. “Ben ne bileyim! Kötüce-Döne bana, sen, dedi, öl gayri... Zeynep bacım da öyle dedi. Çocuklar da...”

Hürü kızdı:

“Kes,” dedi. “Güzelin ardına herkes dolandır zaten. Herkes kendindeki kazığa bakmadan, saman çöpü arıyor elin gözünde. Benim ağzımı açtırmayınlar. Rahat dursunlar yerlerinde...”

Osman hoşnutlukla gülümsedi :

“Ben ne bileyim ben,” dedi.

Huğların önlerinde upuzun, birbirlerinin dizlerine yatmış kadınlar görürseniz, bilin ki bahar gelmiştir. Mutlak gelmiştir. Başka türlü olamaz.

Kadınlar bahar güneşine uzanıp, sırasıyla birbirlerinin bitlerini kırarlar. Başparmaklarının tırnakları kızıl kan içinde kalıncaya kadar. '1'

Tatlı bir güneş çöker. Bir yaprak, bir çalı, bir tüy, hiçbir şey kıpırdamaz.

İşte böyle ılımanlık bir bahar günüydü. Köyün dışından eşek anırtıları, at kişnemeleri geliyordu. On, on beş çift kadın, tozlu toprağa uzanmışlar, birbirlerinin bitlerini kırıp çene çalıyorlardı. Kadınlar güneşte usuldan terlemişlerdi. Ekşi ekşi ter kokuyordu ortalık. Yanlarında yönlerinde de birkaç kürk tavuk, yumak yumak civcivle-riyle tozda debeleniyordu.

İnsanı gevşeten, kanını depreştiren bir güneş vardı. Uzunca bir kadının dizinde yatan Kötüce Döne, toza belenmiş kocaman kara ayaklarını karnına çekti. Sonra doğrulur gibi oldu. Çoktandır söze karışmıyordu. Söz söyleyen kadına : “Bacım bacım,” dedi, “hiç de senin dediğin gibi değil, ne zorlan, ne bir şey.

Sarı çizmesini görünce yatıvermiş altına. Dayanamamış. Sen ne bakıyorsun Hürüceye! Ona öyle demek düşer.”

Bir kızın başının bitine bakmakta olan ak saçlı, dişsiz, yırtık fistanlı Zala Karı, kanlı tırnağını eteğine sildikten sonra : “Kızım,” dedi, “Allah yürü kulum demesin bir kere. Fas Osman 177

SARI SICAK

el kadar çocuktukapısına geldiğinde. O gün bu gündür çalışır. Boğazı tokluğuna çalışır. Bir köyün erkeğinin hepsi kadar çalışır. Durmadan yeler. Şimdi bir de avrat geldi. Avrat ile herif elini ılıktan soğuğa vurdurmuyorlar Hürünün. Allah yürü kulum demesin.” Başka bir kadın : “Her başa konmaz böyle devlet kuşu. Hemi herif hizmetçi, he-mi avrat hizmetçi.”

Zala Karı:

“Boğazı tokluğuna...”

Kötüce Döne :

“Hürünün avradı bir idi, şimdi iki oldu. Osman ezelden avrat Hürüye, avrat zaten avrat.”

Hep birden :

“Avrat zaten avrat,” dediler.

Kötüce :

“Hürü diyor ki. Ağanın oğlu zorlan diyor. Haydi o zorlan olsun. Ya ötekiler?”

Hayrat diyor ki, Ağamın oğlu zolanı, diyor. Hayrat o zolanı olsun. Ta otenler :
Ya kapıda sabaha dek nöbet tutanlar. Onlara ne di-yek? Hiçbirisine yok demez
imiş.

Oğlan uşak, kim gelirse... Her gece kapısının önü mahşer gibi. Sabahlara
kadar... Kıyamet!..”

Bir kadın :

“Hayrat imiş deyyusun kızı. Fadik geldi, Omarcanın sarı kancığı kurtuldu
delikanlıların elinden. Omarcanın sarı iti kurtardı tatlıyı.”

Hep birden :

“Kurtardı,” dediler.

Öteden, Omarcanın kısa boylu karısı alındı :

“Hele avratlar,” dedi, “nolmuş bizim itimize? Kim netmiş bizim sarı
kancığa?

Elifi Elifi Sen hep böylesin zaten. Hep karıştırırsın ortalığı. Oynaman
elalemin ırzıylan, namusuylan.”

Kötüce atıldı:

“Yalan mı? Hangi gün kapınızda durup da ürdüğünü gördün sarı kancığın?
Her sabah boğazı ipli gelmez mi kapıya? De bakalım gelmez miydi?”

Omarcanın karısı:

“Etmen,” dedi, “bu iftirayı etmen itimize. Omarca duymasın 178

PİS HİKAYE

bunu! Omarca iti vurur. Vallahi vurur.”

Kötüce:

“Teh,” dedi. “Omarca duymadı sankime, sarı kancığın delikanlıların avradı
olduğunu! Bilmiyor sankime! Yumru Velinin delikanlıları suyun kıyısında
kancığın üstünde tuttuğunu duymayan kaldı mı? Ne götünü yıkıyorsun itiyin?”

Omarcanın karısı :

“Etmen bacım,” dedi, “etmen bu iftirayı itimize. Omarca duyarsa iti vurur.

Tangadak vurur.”

Kötüce :

“Ne edek bacım vurursa vurur! Fadik geldi, sarı kancık kurtuldu. Kürt

NE EDER BACIM, VUTULSA VUTUL: FADIK GEUL, SARI KANCIK KULTURU. KURT
Velonun eŒeđi de kurtuldu.”

Kürt Velonun karısı sinirli sinirli kıvrandı:

“Biz,” dedi, “bacı, eŒekimizi kilit etmiŒ içeri, gene kırmıŒ kapı... Velo
herslenmiŒ, demiŒ bu ne iŒ? DemiŒ bunlar vahŒi. DemiŒ hiç hayvan? DemiŒ
günah!

Velo çok herslenmiŒ. DemiŒ kan çıkacakmiŒ elimden. Deli olmiŒ Velo.
GetmiŒ

Mıhtar Ağaye... Velo satacak eŒeđi.”

Kötüce :

“Ben bilirsem eğer, durdurmazlar bu avradı köyde. Ben bilirsem, öyle. EŒe
gibi ederler bunu da...”

Zala :

“Vay,” dedi, “ne avrattı EŒe, herifi mahpusa düŒmeden önce. Öyle olacak
değildi.

Amma kimi kimsesi yoktu. Gözü çıksın sebebin. Öldü gitti.”

Kötüce :

“Öldü gitti. BeŒ köyün delikanlısına can mı dayanır! Köyden köye can mı
dayanır!”

Zala :

“Sebep,” dedi, “kör ol sebep! Kör ol! Öldü gitti.”

Kötüce Döne bitlerini kırmakta olan kadının dizinden kalkıp onu dizine
yatırdı.

Bu sefer Döne onun bitlerini kırıyordu. İki kadın da birer paçavra yığını
gibiydi. Yüzlerine gözlerine kara sinek üŒüŒüyordu.

Kötüce :

179

SARI SICAK

“Bacım, bacım,” dedi, “seninkiler kırılmaylan bitmez. Elim kızıl kanda kaldı.

Hökümet bir De De ilacı çıkarmış bit için, bir kaşık olsa ondan!.. Hürüce de götünü yıkıyor orospunun. Gece sabaha kadar cirit oynanıyor kapısında.

Delikanlıları kendi kovalıyor sopaylan... Daha da namuslu diyor.”

“Öyle gelir işine. Elin hizmetçisi. Devlet kuşu... Hayır sahibi avrat. Ona ne?”

“Ona ne?” dediler.

Kötüce :

“Kendininki değil ya, ha etsin de etsin. Avrat bir hayrat. Doyurdu bu yıl köyün delikanlısını... Doyuracağından da başka. Sıkışırda yardım eder Hürüce.”

Zala :

“Kızım, kızım!” dedi. “Hoşlanır da Hürüce...”

Hürüce birden huğun arkasından çıkıverdi. İri, uzun bir kadındı. Çenesi sivri, yüzü kırış kırış, ağzı dişsizdi. Avurtları da çökmüştü. Saçları her zaman kınalı olurdu da ağarmış olduğunu belli etmezdi.

Ellerini kalçasına, mavi bezden dolamasının uçkur yerine dayadı. Öne doğru uzandı. Olanca sesiyle : “Orospular,” dedi. “Adana orospuları! Kötü herifin avradını aldınız ele, düştünüz yola. Söyleyin bakayım, siz ondan iyi misiniz? Ne istiyorsunuz elin fıkara, dilsiz dağlısından?”

Sonra Kötüceye doğru iki adım attı. Kötüce büzüldü.

“Bak,” dedi, “Kötüce, ötürüklü, pasaklı orospu, sen ne istiyorsun elin fıkarasından? Her önüne gelene... O kocan olacak çıplak Musa var ya... Başını tutarım... Beni bilir misin sen?”

Kötüce sapsarı kesilip kekelemeye başladı.

“Ana,” dedi, “ben mi? Ben bir şey demedim. Elin namuslu...”

Kadınlar birer ikişer dağılıştılar.

Kürt Velonun karısı, olandan bitenden haberi olmamışçasına di-zindekine :

“Velo diyor ki böyle bir kari olsa bizim memleçette, koymış ati-şe yakmışler.

Velo diyor ar yoğmuş Çukurovede, namis de yoğmuş. Velo eyle diyor...”

PIS HİKAYE

Daha şafağın yeri ağarmamıştı. Çocuklar, kadınlar, gürültü patırtıyla, ohalarla sığırlarını otağa sürüyorlardı. Kapıların önlerinde kırmızı önlüklü kadınlar, alacakaranlıkta eğilip kalka kalka yayık dövüyorlardı.

Islak hava bahar kokuyordu.

Osman çoktandır kımıldamadan, boyunduruklu öküzlerle, kapıda duruyordu.

Hürü içerden çıktı :

“Osmamm,” dedi, “aslanım, bitirmeyene kadar gelme. Ayşe kıza selam söyle benden, sana iyi baksın.”

Osman hiç istifini bozmadı. Yerinden azıcık bile kımıldamadı. Ağzını da açmadı.

Hürü geri döndü : “Yavru,” dedi, “iyi ek. Bu yıl Hüsne bacının hali vakti iyi değil.”

Hüsne, Hürücenin tahsildar Ali Efendideki kızıydı. Hürünün bu kızından başka da kimseciği yoktu. Yıl on iki ay çalıştığı da Hürücenin, hep Hüsne içindi.

Hürüce yutkundu :

“Ya,” dedi, “sen de evlendin gayrı.”

Osman gene kımıldamadı. Alacakaranlıkta, boyunduruklu öküzlerin yanında kocaman, kara bir gölge gibi duruyordu. Yalnız arada bir uzun kolları sallanıyordu.

Öküzlerin kuyrukları da bacaklarını dövüyordu.

Hürü, Osmana iyice sokuldu :

“Osmamm,” dedi, “yavrum, noldu sana? Nen var?”

Osman taş kesilmiş gibiydi.

“Ne durdun kaldın öyle? Başında bir hal mi var?”

Osman usulcana :

“Ana,” dedi, “Kötüce Döne dedi ki, senin evin... Zeynep bacım da öyle dedi. Ben ne bileyim ben!”

Hürüce ateşlendi:

“Ulan,” dedi, “ulan adama benzemez, ne demek istiyorsun şimdi sen? Ben

onun için yüz lira saydım. Sen de bok yemişsin, o Adana orospuları da. Ben onu almak için yüz tane kaymak gibi bankınot

181

SARI SICAK

saydım yamuk burunluya. Senin kesenden ne gitti. Gümüşte hile var, Fadıkta yok.

Bunu böylece bil! Bunu bir daha laf edersen!.. Karışmam.”

Osman irkilir gibi oldu. Sonra :

“Ben, ne bileyim ben,” dedi.

Öküzlerini önüne katıp sürdü.

Gün kuşluktu. Bol bir güneş ortalığı ışığa boğuyor, usul usul esen yelin yatırdığı ekin sırtları İşıl ışıl ediyordu. Toprak da acı acı kokuyordu.

Osmanın kupkuru, böğrü böğrüne geçmiş öküzleri yatmıştı. İki evlek sürdükten sonra halsiz düşüp yatmışlardı.

Osman soluk soluğa kuyrukladı. Kıpırmızı kesildi. Öküz kalkmadı. Altına girdi kaldıramadı. Vardı, bir toprak yığınının üstüne oturdu. Başını elleri arasına aldı. Bir zaman öylecene düşündükten sonra, edemedi ayağa kalktı. Uzun zaman öküzleri kaldırmak için uğraştı. Yorgun düştü. Elleri titriyor, tutmuyordu.

Halsiz öküzler, ne etti ne eylediyse kalkmadı.

Hışımınla :

“Tuuu,” dedi. “Hüsne bacımın da hali kötü bu yıl. Ben de evlendim. Tuuu,” dedi,

“tuu!”

Yeniden kalktı. Var gücüyle öküzlere sarıldı. Etti etmedi öküzleri kaldıramadı.

Aklı başından gitti. Vardı, dişleriyle kara öküzün burnuna yapıştı. Bir zaman salladı salladı. Sonra, yarı sersem, ayağa kalktı. Yere de kıpkırmızı, kurşun gibi bir tükürük fırlattı.

Sonra da ettiğinden utanıp :

“Beni böyle görüp de varıp köyde laf edenin anasını avradımı...”

Bir iyicene sövdü.

Sövdükten sonra da ne eyleyeceğini şaşırılmış, öylecene durup kaldı.

“Hüsne bacımın da hali... Ben de evlendim. Gavur öküzler. Ben ne bileyim ben!”

Nereden çıktıysa, iki tarla öteden Yumru Veli göründü.

182

PİS HİKAYE

Yanına gelip :

“Ne o Osman? Öküzler yattı mı?”

Osman hiç karşılık vermedi.

Öteki :

“Osman,” dedi, “bu öküzler ölmüş Osman! Kaburgaları çıkmış, baksana. Bunlar iş

görmez gayrı.”

Osman kendi kendine söylenircesine :

“Bu yıl da Hüsne bacımın hali... Ben de evlendim. Ben ne bileyim ben!”

Yumru Veli kızgınlıkla :

“Keski evlenmez olaydın da evlenirken gebereydin.”

Osman :

“Ben ne bileyim ben! Hürü anam yüz lira verdi onun için.”

Yumru Veli, Osmanı kolundan tutup çöktürdü.

“Bak,” dedi, “beni senin yanına köylü gönderdi. Sen köyün namusunu beş paralık ettin. Kulağın duysun. Köylü bana dedi ki, git söyle o domuz oğlu domuza, boşasın o avradı. Ağanın oğlu tattı tada-lı köyün önü mahşer. Kalabalık. Giren çıkan bellisiz. Sen neysen ya, köyün namusu! Koskocaman bir köyün namusu! Köylü bana dedi ki, git söyle Osmana, boşamazsa o avradı, kendini de beraber sürerik köyden. Yazık olur Osmana, dedi köylü, işte böyle

dedi köylü. Boşasın, dedi köylü. Söz yok başka. Köyün namusu var ortada. Namus bostan tarlasında bitmez.

Boşa gitsin. Bir koca köyün namusu!..”

Osman başını yere dikmiş, bir heykel kadar kımlıtsızdı. Gözü bir karıncaya takılmıştı. Düşünüyordu ki, bu zaman, bu karınca, tek başına tarlada ne gezer?

Yuvası nerede?”

Veli dürtünce afalladı. Başını kaldırmadan :

“Ben ne bileyim!” dedi. “Kardaş, ben ne bileyim, köylü bilir. Hürü...”

Veli:

“Ulan,” dedi, “geberesice, karakol bir duyarsa... Cüzdanı yok. Nüfus kağıdı yok.

Karakol duymasın. Candarmalar duymasın. Duyarlarsa, alırlar götürürler avradı, oynatırlar aylarca candarmalar. Candarmalar bir duymasın.”

183

SARI SICAK

Osmanın koskoca gövdesi elektriklenmiş gibi sarsıldı.

“Benim de yok cüzdanım!” dedi.

Bunun üstüne Veli, elindeki toprak parçasını ufalayıp oraya buraya serpeledi.

Sinirli sinirli Osmana yaklaştı. Omuzları birbirine değdi. Osman arada bir duyulur duyulmaz titriyordu.

“Senin aklın ermez öyle hükümet işlerine, bizlerin aklı ermez. Senin benim aklımız erseydi işine, onun hükümetliği nerede kalırdı! Köylü diyor ki, iyice aç kulağını da duy! Karakol duyarsa, alıp götürürler avradı, oynatırlar. Bir daha başımızı kaldırıp da Çukurovada gezemeyik, diyor köylü. Köylü, namus bostan tarlasında bitmez, diyor. Bir köyün namusu... Başımızı kaldıramak, diyor köylü.

Rezil oluruk cümle Çukurovaya, diyor. Kendi bilir, diyor köylü. Oynamasın bir koca köyün namusuylan. Boşasın orospuyu, başına bir iş açmadan. Köylü diyor ki, bir avrat onun canından tatlı mı?”

Osman :

“Ya,” dedi, “ben ne ederim avrat olmazsa? Ben ölürüm avrat olmazsa. Sürünürüm gene elin samanlıklarında it gibi. Çamaşırlarımı kim yıkar? Bana her gün bulguru kim pişirir? Gene mırmırık çorbası içe içe ölürüm. Ben avratsız edemem.”

Veli:

“Bak Osman, köylü diyor ki, boşasın orospuyu, biz kendisine namuslu bir avrat buluruk, diyor. Bir avradın kemali ne? Çok çok elli lira. Toplama ederiz aramızda. Sana ondan iyisini buluruz. Namuslusunu buluruz. Güzelini de buluruz.

Ben giderim dağ yolu köylüklerine, sana elimle seçerim. Kıymeti ne avradın?

Oynama namusuyla köyün. İyi olmaz! Avrat canından tatlı mı? Boşa!”

Osman :

“Ben ne bileyim ben! Hürü ablam bilir.”

Veli:

“Hürü ablan gebersin, boşa sen yeter ki...”

Veli sonra yumuşadı. Sonra kızıştı. İyi söyledi, kötü söyledi. Namus, dedi.

Karakol, dedi. Bostan tarlası, candarma, orospu, dedi. Sana daha iyisini, dedi.

Köylü karar verdi, dedi. Candan kıymetli mi bir avrat, dedi. Ağanın oğlu, sürgün, sarı çizmeler, dedi. Yani dedi

184

PİS HİKAYE

oğlu dedi. Osman taş kesildi. Ağzını bıçak açmadı. Veli boyuna dedi, o boyuna dinledi. Veli ha toprağa, ha ağaca, ha Osmana,- söylüyordu. Söyledi, söyledi, bir karşılık alamayınca yüzüne tükürüp gitti.

Osman ikindiye kadar oturduğu yerden kalkmayı akıl etmedi. Öküzler de kalkmadılar. Pel pel bakıp geviş getirdiler yattıkları yerde.

Öküzlerin boynundan boyunduruğu almak geldi aklına. Boyunduruğu aldıktan sonra uzun uzun uğraşıp öküzleri kaldırdı. Salıverdi tarlalara. Köye

döndü. Ağanın kapısına varıp oturdu. Başını önüne eğip bekledi. Oturduğu yerde, bir toprak parçası gibi gözükiyordu. Öyle sessiz. Oturdu kaldı. Ne kendi kimseye bir şey söyledi, ne kimse ona. Bir zaman geçtikten sonra, Ağanın oğlu, kantarması köpük içinde bir atın sırtında avluya girdi. Osman ona doğru koştu. Ağanın oğlu şaşaladı.

Osman :

“Ağamın oğlu, Ağamın oğlu!” dedi. “Sen kocaman bir Ağa oğlu—sun, ne istersin benim avradımdan?”

Ağanın oğlunun benzi çizmeleri gibi oldu. Çabucak elini cebine sokup bir beş

liralık çıkardı, Osmana uzattı :

“Al!” dedi, yürüdü.

“Ağamın oğlu, sen kocaman bir Ağa oğlusun. Neden sürüyorsunuz benim avradı? Size ne zararı var? Sen kocaman bir...”

Osman bitmiş, her tarafı dökülmüşçesine, elinde beş liralık, Hürünün yanına gitti. Hürü, Osmanı görünce tepesinin taşı attı: “Sümsük domuz. Göde geberesice. Ne dedin de çifti koyup geldin? Öl! Öl! Öl!

Batasıca. Adam azgını!..”

Osman :

“Ben,” dedi, “ben ne bileyim! Dur hele ana!”

Hürü :

“Geber, geber! Öl! Pis it!”

Osman :

“Ana,” dedi, “ana! Dur hele!”

Hürü azıcık yumuşadı.

Osman :

“Ana,” diye başladı, “başıma geleni duydun mu? Köylü karar 185

SARI SICAK

vermiş. Yumru Veli geldi yanıma. Köylü sürecektir beni. Karakol demiş, cüzdan demiş... Köylü demiş ki, Osmanın avradının cüzdanı yok, demiş. Candarmalar...

Yaaa... Candarmalar! Oynatırlar! Veli bana dedi ki, boşa, canından tatlı mı avrat? Ben ne bileyim ben... Ben de dedim ki, Hürü anam bilir o işleri. O verdi yüz lirayı, dedim. Veli evin kerane oldu, dedi. Seni de sürerler beraber, dedi.

Boşa gitsin. Ben de dedim ki..."

Hürü kızdı köpürdü. Döndü dolaştı. Sonra yönünü köyün orta yerine çevirip, var gücüyle bağırды: "Deyyuslaaaaar! Battı gözünüze bu fukaranın avradı. Orospu diye sürecekseniz, toplayın gelinlerinizi, avratlarınızı, kızlarınızı sürün. Ne istiyorsunuz fukaranın avradından? Oğullarınızı tembih edin sataşmasınlar fukaranın avradına.

Hepiciğimizin avradı orospu deyyus-laaar!.."

Aynı kızgınlıkla Osmana döndü, kolundan tutup fırlattı: "Yallaaah," dedi, "tarlaya! Kimse bir şey edemez avradına! Canım sağiken."

Köylüler köyün alanına toplanmışlardı her zamanki gibi. Çıt çıkarmadan Hürünün küfürlerini dinlediler. Sonra, mırıltı halinde : "Bak hele şu kaltağın ettiğine!" dediler. Kurt Mahmut Ağa da : "Kalsın sana Hürü," dedi. "Bunu da sana korsam, bana da Mahmut demesinler."

Bir karanlık, bir karanlık vardı ki, göz gözü görmüyordu. Koyu, adamın yüzüne ellerine yapışır gibi ıslak bir karanlık...

Gece yarısını çoktan geçmişti. Hürü bir zamandır huğun köşesine sinmiş, elinde sopası bekliyordu. Biraz ötesinde birkaç kımıldı fı-sırdaşıyordu ya, Hürü aldırmıyordu. Kımılıtlar yok oldu, fısıltılar da kesildi. Sonra, birden kımılıtlar çoğaldı.

Sonra kapıda bir ses duyuldu. Usulcana : "Kız," diyordu, "Fadık, aç! Benim..."

Az sonra, gene usulcana kapı açıldı. Kımılıtlar içeriye doğru süzıldüler.

Hürüceyi de bir titremedir aldı. Var gücüyle elindeki değneğini sıktı. Yerinde duramaz oldu. Kapıya koştu. Kapıya bir abandı. Ka-186

PİS HİKAYE

pı kilitli değildi. Gürültüyle arkadaki çite çarptı. İçerisi karanlıktı. Birden, içerdekiler kapıya fırladılar. Kapıda afallamış duran Hürüye çarpıp kaçtılar.

Hürü bir küfür salladı ki deme gitsin. El yordamıyla Fadı-kı köşede buldu.

Çömelmış, köşede büzülmüştü. Saçlarından yakaladı.

“Orospu, orospu,” dedi, “ben de senin götünü yuyordum.”

Bir eli kadının saçındaydı, bir eli de değneğinde. Hem saçı çekiyor hem değnekle dövüyor. Böyle bir hayli uğraştı. Fadık hiç ses çıkarmadı. Bir kez olsun of demedi.

En sonunda Hürü yorulup Fadıkı bıraktı. Elinde Fadıkın bir tutam saçı kalmıştı.

Nefretle silkeledi.

“Kalk,” dedi, “yak şu çıralığı.”

Fadık ocaktaki külleri eşeledi. Bir közceğiz buldu. Üfüre üfüre zorla yaktı.

Huğun bir tarafında saman doluydu. Donuk sarı ışık samanların üstüne sarı san döküldü. Her yer bal rengi oldu. Bir yanda da bir partal bir yatak eskisi serili duruyordu. Ortalıkta başkaca bir şeycikler gözüküyordu.

Hürü başım yerden kaldırmayan Fadıkı elinden tutup karşısına aldı. Bir zaman dik dik suratına baktıktan sonra : “Hani ya kız?” dedi. “Bir daha yapmayacaktın?”

Fadık seslenmedi. Hürü daha kızdı.

“Kız,” dedi. “Orospu, köylü toplanmış karar almış. Seni süre-ceklermiş köyden.

Kız orospu duydun mu? Köylü karar almış.”

Fadık gene seslenmedi.

Öteki :

“De kız,” dedi, “de kız! Hani bir daha yapmayacaktın?”

Fadık azıcık olduğu yerde kıpırdadı:

“Vallahi ana, ben onlara gelin demedim ki! Onlar geldiler. Ben gelin demedim ki...”

Hürü :

“Orospu! Orospu!” dedi, “seni de Eşe gibi ederler, böyle olursan. Eşe gibi ederler. Azgın kurda benzer bunlar. Düşersen pençelerine hilim hilim ederler seni. Hilim hilim. Azgın kurda benzerler. Hani bir daha yapmam diyordun?”

SARI SICAK

“Vallahi, ben gelin demedim ki...”

“Desen de demesen de gelir onlar. Deyyus babaları da suç bana bulur. Benim yüz liram batar gözlerine. Boş yere gitsin param deyi. Seni sürerler. Seni de Eşe gibi ederler. Kurda kuşa benzer bunlar. Duydun mu Eşeyi, Alicenin avradı? Kimi kimsesi yoktu. Alicenin de kimi kimsesi yoktu. Alice mahpusa düştü. Bir koyun hırsızlamış Ağadan. Parasıyla gömlek almış oğluna, kundura almış. Gül gibi bir oğlu vardı üç yaşında. Alice ölüdü oğlunun üstüne. Alice mahpusa düştü. Alice mahpusa düşünce, bela kesildi avradın başına sarı çizmeli. Gel zaman git zaman, etti edeceğini. Sonra da teslim etti bu alıcı kurtlara. Öyle olacak değildi Eşe.

Kimi kimsesi yoktu fukaranın. Çocuğu el arasında kaldı. Gül gibi bakardı Eşe.

Köy köy, dağ dağ dolaştırdılar Eşeyi. Yirmi, otuz delikanlı peşinde. Oğlan elin aralığında öldü. Görenler söylediler, kendi de sararıp kül kesilmiş. Veremli gibi olmuş da gene yakasını bırakmamış elin kıranları. Bir gün baktık ki köyün köpekleri kana batmış geldiler. Ovanın üstünde de kartal dönüyordu. Vardılar ki kartal dönen yere, ne görsünler! Eşe! Leşini köpekler yemiş. Çırlıçılak soyup oynatmışlar. Sonra da öldürmüşler. Ölmüş avrat. Öldürmemişler de ölmüş yani.

Dayanamamış da ölmüş. Hökümet geldi de şehirden, öyle dedi. Alice de bunu duyunca, mahpusun içinde kahrından çatladı öldü. Yaaa, bunlar alıcı kurt. Seni de öyle ederler. Düşmeye gör ellerine. Sen bilirsin. Bak, Eşe önünde! Senin de sonun o. Vay Eşe! Ne iyi avrattı Eşe. Seni sürerler. Benim yüz liram batarsa batsın kızım. Osmana gene avrat bulurum. Sen bilirsin. Onlar gene gelirlerse beni çağır. Eşe kimsesizdi. Sen bilirsin.”

Fadika belki yüz kez yemin ettirdi.

“Tövbe mi?” diyordu.

Fadık :

“Tövbe! Tövbe, tövbe!” diyordu.

Yorgun yorgun ayağa kalkarken Hürü yineledi:

“Bir daha gelirlerse beni çağır, e mi?” dedi, çıktı.

O çıkar çıkmaz, huğun arkasındaki delikanlılar içeri doldular.

“Hürü yalan söylüyordu kız,” dediler. “Eşe kendi kendini öldürdü.”

188

PİS HİKAYE

Kurt Mahmut Ağanın evinin önü çimenliktir. Çimenliğin bir yanında, küçük bir tepe örneği, bir gübre yığını vardır. •

Sabahtı. Gübre buğulanıyordu. Bir horoz gübreliliğin üstüne çıktı. Eşindi, boynunu uzatıp kanadını çırparak öttü.

Güneş yeni doğmuş, ortalık ıılıktı. Yel de esmiyordu.

Köylülerin çoğu çömelmiş, çoğu da sırtını çite dayayıp bağdaş kurmuştu. Hemen hemen tümünün ayağında eskimiş çarık vardı. Bir ikisinde de Adana yemenisi vardı.

Adamlar konuşmuyorlar, boyuna göz ucuyla çok kızgın olan Kurt Mahmut Ağaya bakıyorlardı. Kurt Mahmut Ağa çok uzun boylu, otururken bile karartısı bir adam kadar görünen bir adamdı. Yıllardan beri havı dökülmüş, kaçak, damalı bir palto giyiyordu. Köydeki tek paltolu adam da oydu.

Biraz sonra, gelmesi için çocuk gönderdikleri Yumru Veli geldi. Bağdaş kurup büzüştü.

Kurt Mahmut Ağa da sinirli sinirli gözlüklerini elledi. Gözlüğün çerçevesi tenekedendi. Damla damla lehimle tutturulmuştu. Gözlüğün sapı da pamuk ipindendi.

Gürledi:

“Ulan Yumru,” dedi, “ben de seni bir adam sandımdı. Gelirsin hakkından dedimdi.

Fos çıktın.”

Yumru Veli azıcık daha büzüştü. Ufacık kaldı.

Sonra usul usul, utangaç, başını kaldırdı :

“Ağa,” dedi, “ne dediysen hepsiciğini dedim Osmana. Korkuttum. Hökümet, dedim.

Karakol, dedim. Mahmut Ağa, dedim. Ateş saçıyor, dedim. Karar verdi,

acım.

Öldürür seni köylü, dedim. Sürer seni köylü, dedim. Boşarım, dedi. Boşarım dedi de geldi gitti. Bana kalırsa iş Hürüde.”

Adamlar kımıldadılar. Ağa ayağa kalkıp geri oturdu.

“İş Hürüde,” dedi. “Edersem ederim o Hürüye,” dedi.

Adamlar :

“Ederse Mahmut Ağa eder,” dediler.

Kurt Mahmut Ağa :

“Çektiğimiz ne bu Hürü orospusunun elinden? Çektiğimiz ne?”

189

SARI SICAK

dedi.

Yumru Veli:

“Ağam, güvendiği tahsildar Ali. Eniştesi Ali. Haber gönderdim Aliye, demiş.

Soydururum soğana çevirtirim köyü, demiş. Sıkmasınlar canımı, demiş.”

Mahmut Ağa

:

“Haber salsın orospu. Salsın saldıği kadar. Bir kuruş borcum yok hükümete.”

Birkaç ses birden :

“Bizim var Ağa, borcumuz... Yorganımızı alır, çulumuzu çeker altımızdan,” dedi.

Söze hiç karışmayan el dokuması kalın pamuk şalvarlı: “Hürünün yüzü suyu hürmetine kurtuluyoruz elinden. Yoksa Ali çulumuzu çuvalımızı çeker götürür. Din iman yok onda.”

“Den bakalım ne edek şimdi,” dedi Kurt Mahmut Ağa öfkeyle. “Çol çocuk gece gündüz peşinde avradın. Çifte çubuğa giden yok. Buğasak gibi peşinde. Böyle giderse aç kalacak bu yıl köylü.” Öteden, çok yaşlı biri, hım hım : “Ben öldüm,” dedi. “Ben öldüm gayrı. Ocağıma incir dikti bu avrat. Sabahleyin, kalk

çifte git, dedim oğlana. Aç kalırız, dedim, çifti sürmezsek. Ağa, dedim, koymaz bizi köyde. Motor aldı. Doldurdu yazıyı yabancı motorlan. Zaten merhametinden veriyor bize tarla, dedim. Söyledim söyledim. Uykulu uykulu bir sille çekiledi suratıma. Evden de kaçtı gitti. Bir daha da gelmedi. Ben çocuğumdan oldum bu orospunun yüzünden. Ben aç kalırım bu yıl. Ağa bir daha toprak vermez. Ben çift süremiyorum gayrı. Ben öldüm. Bu avrat beni öldürdü.

Gözün kör olsun Yamuk Cabbar! Nerden getirdin bunu köye? Ben öldüm. Varıp ayağına kapanacağım Hürünün.” Mahmut Ağa birden ayağa kalktı: “Hürü,” dedi, “yaparsam yaparım sana, Hürü!” dedi gitti. Köylüler : “Yaparsa Mahmut Ağa yapar,” dediler. Mahmut Ağa köylülerin bu söylediklerini duyup kabardı, içinden :

190

PİS HİKAYE

“Yaparsa Mahmut Ağa yapar, yaparsa yapar...” sözleri boyuna geçiyordu.

•

Tavuklar eşeleniyor, gübreler buğulanıyor, köyü parlak bir bahar güneşi dolduruyordu.

Kurt Mahmut Ağa kapıdan bağırdı :

“Hatice Karı! Hatice Karı!”

Hatice Karı dışarı çıktı.

“Buyur Mahmut Aşam,” dedi. “Hoş geldin Mahmut Aşam! Hiç uğramazdın.”

Sonra içeriye, olanca hızıyla geri döndü.

“Gözü kör olası Halil, kalk. Gün kuşluk oldu.”

Bu arada Mahmut Ağa da içeri girmişti.

“Bak Mahmut Aşam, gün kuşluk oldu, daha yatıyor!”

Mahmut Aşayı başucunda görünce Halil mahcup mahcup yataktan fırladı. Kara şalvarını bacağına geçirdi. Kaçak lacivert ceketini bir iki fiskeledikten sonra giydi. ‘

Aldı Hatice Karı bunun üstüne :

“Kurban olduğum Mahmut Ağam,” dedi, “yoluna öldüğüm Mahmut Ağam! Tabanlarını öptüğüm Mahmut Ağam! Hiç sormuyorsun benim halimi. Halin ne, demiyorsun. Ağa bize toprak vermez bundan sonra. Yerinde olsam, ben de vermem. Tabanlarını öpeyim Mahmut Ağam, halimi hiç sormuyorsun! Ah Mahmut Ağam, sorma Mahmut Ağam!”

Halil! Halil! Kara topraklara gömül Halil!”

Mahmut Ağa :

“Ne beddua verip duruyorsun oğlana? Dur hele! Ne var?”

Hatçe :

“Sorma Ağam! Sorma halimi Mahmut Ağam! Bugün sabaha karşı geldi eve. Her gün böyle. Osmanın avradı köye geldi geleli böyle. Sabaha karşı gelir eve. Gündüz de yatar böyle işte. Tarlayı kim sürecektir? Yaktı evimizi, söndürdü ocağımızı Hürücenin orospusu. Aç kalırık bu yıl. Etme oğlum, dedim, tutma oğlum, dedim.

Dinlemiyor beni. Çifte gitmiyor. Sebep oldu rızkımıza bu avrat. Halil, Halil!

Kör ol Halil! Hürü, Hürü! Kör ol Hürü! Elini ayağını öptüğüm Ağam, hiç sormuyorsun halimi, Mahmut Ağam!”

191

SARI SICAK

Mahmut Ağa :

“Azıcık dışarı çıksana sen Hatçe!” dedi.

Halile de :

“Şöyle gel hele yanıma Halil. Oğlum Halil, bu iş bitsin gayrı.”

Damla damla lehimli gözlüğünün sapını elledi. Kırış kırış, bir hindinin boynu gibi uzun boynu göz gibi kızarmıştı.

“Bu işi yapacaksın. Şu orospuyu al götür köyden. Al götür teslim et öteki köylerin delikanlısına. Bunu yapacaksın. Yapacaksın diyorum sana! Yapamazsan olmaz. Ya bu avrat durur bu köyde, ya ben. Duydun mu dediğimi?”

فادى.

“Ohhooo,” dedi, “senin merağın o mu, bre Ağam! Alırım akşamlayın, teslim ederim Ortalık köyündeki Celile... Ohooo,” dedi, “o da mı iş?”

Ağa sevinçle dışarıya seslendi:

“Hatçe!” dedi. “Gel gayrı. Kurtardım seni. Kurtardım köyü. Hürüce bilsin beni.

Bilsin kim olduğumu. Ben gene onu oynatan Kurt Mahmudum. Bilsin! Ben tahsildar Aliyi de takmam, hiç kimseyi de. Bana Kurt Mahmut demişler.”

Sevinç içinde yürürken :

“Aslan Halilim!” dedi.

Şafaktan çok önce, köyün üstünde keskin bir çığrılı dalgalandı.

Hürüce :

“Koymam sizin yanınıza, koymam bunu,” diyordu. “Ölsem de koymam. Deyyuslar, pezevenkler, battı gözünüze yüz liram. Çekemediniz bu fukaranın avradını.

Vallahi koymam, billahi koymam. Bunu koyarsam kendisinin yanına, o Kurt Mahmut beni... Koymam bunu. Haber salarım tahsildar Aliye. Bu malı batırırım Fadığın uğruna. Yediririm müdüre, yediririm Kaymakama, tel çekerim Ankaraya, İsmet Paşaya. Tel çekerim Demirgıratlıların başına. Koymam size bunu. Dökerim hepiciğınızı mahkemeye, dökerim karakola. Batırırım bu malı, batırırım Fadığın yoluna.”

192

PİS HÎKAYE

Hürüce arada bir durup yornuğunu alıyor, sonra yeniden başlıyordu.

Ş

Kısacası Fadık kaçmıştı. Hürüce araştırma yaptı. Bir Fadık yoktu köyde, bir de Hüseyinciğin kötü sümsük oğlu Sakırğa.

Hürüce :

“İnanmam,” diyordu. “İnanmam buna ben. Tövbe inanmam. Sakırğa nerde, avrat kaçırmak nerde! Kıyamet kopsa inanmam. Yalan o teresler.”

“Ya,” diyorlardı, “Sakırğa gidip dağdan ak ak sümüklüböcek kabukları toplamış, dizmiş bir ipliğe, getirip vermiş Fadığa. Fadık da almış yadigarını Sakırğanın, asmış evinin duvarına. Sen ister inan, ister inanma Hürü!” diyorlardı.

Hürü :

“İnanmam,” diyordu. “Gözümle görsem inanmam.”

Olup bitenlerden üç gün sonraydı. Bir yağmur yağıyordu, siyim siyim. Uzun bacaklı Çukurova yağmurlarından biri. Osman kara haberi alınca yağmur dememiş, yaş dememiş, çiftlikten koşa koşa gelmiş Hürücenin kapısına dikilmişti. Sudan çıkmış gibi çıpıldıktı. Giyitleri etine yapışmış, kara kara parlıyordu, ayağındaki deri çizmeler çamurdan görünmüyordu. Şapkasının da siperliği gözlerine düşmüştü.

Hürü :

“Gel içeri Osman,” dedi.

Osman :

“Ben ne bileyim ben!” dedi.

Hürü :

“Gitsin!” dedi. “Götürsünler o orospuyu. Koymam onlara bunu. Haber saldım tahsildar Aliye. Gelsin. Gelmezse bana da ana demesin bir daha dedim. Gelsin de altından çeksın, dedim, şu namussuz, şu nankör köylünün çulunu, dedim. Gel içeri Osmanım! Sana daha iyisini alırım avradın... Canı sağ olsun paramın. Gel içeri!”

Söyledi, söyledi, söyledi. Osman ağzını açmadı. Yerinden de hiç 193

SARI SICAK

kımıldamadı. Yağmur, atkuyruğu gibi ıydırıyordu. Osman övendire-yi çenesine dayamıştı. Öylecene dalları budanmış, kalın bir ağaç gibi duruyordu. Gövdesinden oluk gibi aşığıya sular akıyordu.

Hürü iki adam çağırdı. Adamlar Osmana yapıştılar. Etiler etmediler yerinden kıpırdatamadılar. Çakılıp kalmıştı. Sabahtan ikindiye dek, yağmur altında başını omuzlan içerisine iyice çekmiş bekledi. Sonra ikindiüstü kımıldayıp yürüdü.

Köyün bir ucundan bir ucuna gidip geliyordu. Kimseyle konuşmadan, yağmur altında gidip geliyordu.

Osman deli olmuş, dediler.

Hürü zorluca iki üç köylüye yalvardı. Köylüler Osmanı sırtlayıp eve getirdiler, soyup yatırdılar.

Hürü yapayalnız oturmuş, boyuna :

“Bin lira da olsa, sana bir avrat bulurum. Ne var deli olacak! Ne var bir avrat için!”

Osman sabahleyin biraz daha iyice uyandı ama, Hürü ne dediyse kar etmedi. Gene köyün bir ucundan bir ucuna gidip gelmeye başladı.

Kadınlar, çocuklar, erkekler, her gören :

“Vay Osman, vay!” diyordu.

Osman da derinden, ciğerleri sökülürcesine, her “vay Osman vay”da, bir ah çekiyordu. Köyün içinde dört dönüyordu.

Halili bilen bilir. Ne it oğlu it o! Kürt Mahmut azıcık konu üstünde düşünseydi aklına gelirdi ki Halil kadını öteki köyün delikanlılarına teslim etmeyecek.

Köyün üst tarafında koyuncuların boş koyun damlan vardı. Halil, Fadığı getirip o damlardan birisine koydu. Sakırgayı da başına dikip : “Oynaşın,” dedi. “Oynaşabildiğiniz kadar!”

Sonra Sakırgayı bileğinden yakalayıp acıtacak kadar sıktı.

“Ulan Sakırğa,” dedi, “bu avradı bir yere kaçıırırsan, kendini ölmüş bil.”

194

PİS HİKAYE

Sakırğa yirmi yaşındaydı ya, şöyle bakarsan, on yaşlarında bir çocuk gibi görünürdü. Öyle zayıftı ki üfürsen yıkılacak sanırdın. Elleri, ayaklan çöp gibi ipinceikti. Yampiri yampiri bir yanına doğru yürürdü. Eskiden beri bir huyu vardı, bir yere, bir şeye yapıştı mı onu oradan hiç kimse ayıramazdı. Bu yapışkanlığından ötürüdür ki adını Sakırğa koymuştu köylü. Asıl adı ne? Ahmet mi, Memed mi, kimse bilmezdi. Belki anası da unutmuştu. Sakırğa geldi, Sakırğa gitti...

Halil her gece Fadıkla Sakırğanın ekmeğini getiriyor, sabaha karşı geri

gıdıyordu. Ama bu uzun surmedi. Uç gun sonra koyun delikanlıları Fadığın yerini haber aldılar. Her gece koyun damına uzun bir kabile halinde geliyorlar, damın önünde kuyruk olup, Fadığın ağlamasına, sızlanmasına, bağırmasına aldırmadan, teker teker yanına giriyorlar, sonra sabaha karşı, türkü söyleye söyleye, tabanca sık sık düğün evine gider gibi, köye dönüyorlardı.

Arka duvarları toprağa gömülü damın önündeki taşa kıpkırmızı kan bulaşığı vardı. Halille Kurt Mahmut Ağanın oğlu dün gece dövüşmüş, Mahmut Ağanın oğlu, Halilin başını yarmıştı.

Halil:

“Avrat benim. İlk önce ben girerim,” demiş.

Kurt Mahmut Ağanın oğlu :

“Yok, ben girerim,” demiş.

İşte dövüş bundan çıkmıştı. Delikanlılar ikiye ayrılmışlar, birbirlerine girişmişlerdi. Sabaha kadar yorulup dinlenerek dövüşmüşler, sabahleyin ayrılıp köye dönmüşlerdi.

Gene akşam oluyordu. Fadığı bir titremedir aldı. Gene geleceklerdi. Gene gelip canını alacaklardı. Hali kalmamıştı artık. Hem korkudan, hem halsizlikten tirtir titriyordu. İki gündür ağzına bir lokma koymamıştı. Yediğini kusuyordu. Koyun gübrelerinin üstüne uzanmış kımıldayamıyordu. Tüm bedeni kapkara olmuş, her bir yanı ya-195

SARI SICAK

raya kesmişti.

Sakırğa köşeye büzülmüş uyukluyordu.

Fadık yalvardı:

“Kardaş,” dedi, “kurbanlar olurum, yoluna ölürüm kardaş! Bugün de gelirlerse ben ölürüm kardaş!”

Sakırğa gözlerini yarı açtı:

“Bana ne!” dedi. “Ben mi getirdim seni?”

Fadık:

“Kardaş,” dedi, “ben ölürüm, kanlım olursun. Allah billah aşkına.”

Sakırğa :

“Bana ne!” dedi

Bana ne! dedi.

Fadık:

“Koyver beni kardeş!” dedi. “Sürüne sürüne, emekleye emekleye çıkarım buradan.

Saklanırım bir yere. Koyver beni kardeş! Ben anama gideceğim.”

Sakırğa :

“Bana ne!” dedi. “Ben getirmedim ya seni. Hem Halil beni öldürür. Beni köye bastırmazlar ki...”

Fadık:

“Ben ölürüm, kanlım sen olursun. Tabanlarını öpeyim Ağam! Boklarını yeyim Ağam!

Koyver beni. Koyver beni, ben anama gideceğim. Gelirlerse ben ölürüm. Kanlım sen olursun.”

Sakırğa :

“Beni köye bastırmazlar. Sürerler beni köyden. Beni öldürürler de.”

Fadık:

“Ben anama gideceğim. Zalim anam!” dedi.

Karanlık kavuşuncaya kadar böyle yalvardı. Sakırğa bırakmadı. Adı üstünde, Sakırğa...

Aşağıdan türkü sesleri gelmeye başladı. Fadık zangır zangır titriyordu.

Fadık:

“Kardeş,” dedi, “kurtar beni! Beni kurtarırsan sana varırım.

196

PtS HİKAYE

Koyver beni. Ben anama gideceğim.”

“Beni öldürürler,” dedi Sakırğa. “Senin yüzünden ben ölemem. Halil bana bir kundura alacak. Senin yüzünden ben kunduramdan olamam.”

Umudu kesilince Fadık hüngür hüngür ağlamaya başladı.

Boyuna:

“Uuuuuy Allah,” diyordu. “Uuuuuy Allah. Ben nerelere gideyim?”

Delikanlılar gene her geceki gibi gelip damın ağzına kuyruk oldular. İlki içeri girdi. İçerden öyle bir çığırta geldi ki, duyulmuş değil. Duyanın yüreği parça parça olur ama, kimse oralı olmadı. Giren işini bitirip çıktı. Sonra onun arkasındaki girdi. Giren çıktı, giren çıktı.

Her adam girişte Fadık :

“Uuuy Allah! Uuuy Allah!” diye bir çığırta basıyor, sonra ses şada kesiliyordu.

Bir zaman geldi ki Fadıktan hiç ses çıkmadı.

Sabaha karşı herkes işini bitirdi. Damın kapısında yanan ateşi söndürdüler.

Türkü söyleye söyleye yola düzöldüler.

Hatçe Karı, beli bükülmüş, ağlaya ağlaya muhtara gitti.

“Kurban olayım Ağam,” dedi, “benim oğlum ölüyor. Son halde Halilim. Kurt Mahmut gavurunun oğlu koymuş oğlumu bu hale, Hürücenin orospusunun yüzünden. Oğlum ölürse ben nolurum? Ben acımdan ölürüm. Bir ocağın bir umudu. Geldi geleli yatakta yatıyor. Kurt Mahmut gavurunun oğlu!.. Ben hükümete gider derim ki, bir ocağın bir umudu, derim. Kör karının bir değneği, derim, Muhtar Ağam!”

Muhtar altından girip üstünden çıktı. Hatçeyi hükümete göndermedi.

Sonunda:

“Sen karışma Hatçe Hatun, ben hallederim işi,” dedi.

Muhtar, Kurt Mahmut Ağayı çağırdı. Ötekileri de çağırdılar. Köylü hep toplandı.

197

SARI SICAK

Oturup uzun uzun düşündüler. Uzun uzun tartıştılar. Karıyı karakola gönderseler olmaz. Candarma!.. Köyün namusu meselesi... Öteki köylere teslim etseler olmaz.

Uuuuuy Allah! Uuuy Allah!

Hürüce ne eder eder de olur getirir.

Düşündüler taşındılar, en sonunda bir karara vardılar : Karı Os-mana teslim edilecek, ama bir şartla. Osman karıyı teslim alınca, köyde hiç durmadan, çok uzak köylere başını alıp gidecek, ortadan silinecek. Osman yapar mı bunu yapar.

Yapar da kurban bile olur. Canına minnet. Hem bu Hürüye zorlu bir yıkım olur.

Karıyla birlikte Osman da gider elinden. Bir koca köyle oynar mı Hürü!

Osmanı birkaç kişi köyün içinden tutup getirdi. Osman gelip köylünün karşısına dikildi. “Otur!” dediler, oturtamadılar. Öylecene dikeldi. Üvendiyesi elindeydi.

Yırtık pırtık giyitleri buruş buruş olmuş, saman suyundan sapsarı kesilmişti.

Zehir sarısı. Sakalının arasında da saman çöpleri vardı. Sarı sular damlıyordu sakalından. İğne iğne dikilmiş saç sakal karmakarışıklı. Gözleri kıpkırmızıydı.

Kan çanağına dönmüştü.

Kurt Mahmut Ağa gözlüğünün ipini elledi:

“Osman,” dedi, “noldu sana böyle bre ulan? Sen ölmüşsün. Bir avrat için bu ne hal? Bir avrat için ne hallere düşmüşsün böyle! Sana yüreğimiz yandı. Sen öleceksin böyle giderse.”

“Ben ne bileyim ben!” dedi. “Ben ölücüyüm Aşam.”

Kurt Mahmut Ağa:

“Bak,” dedi, “Osman, sana yüreğimiz yandı. Karar verdik. Avradı o itlerin elinden alıp sana vereceğiz. Hürüye haber vermeden alıp gideceksin köyden.

Başını alıp gideceksin. Hürü senin nerede olduğunu bilmeyecek. Öyle uzaklara gideceksin işte.”

Yumru Veli aldı :

“Osman,” dedi, “baktı ki ağalar sen öleceksin bu avradın yüzünden, bu avradın derdinden... Sana bu iyiliği baban etmez. Hürüye haber vermeden alıp gideceksin.”

Kurt Mahmut Ağa :

“Haber verirsen Hürüye seni hiçbir yere göndermem. Delikanlılar da gene avradı elinden alırlar. Bir daha avrat mı geçecek eline?”

i

PİS HİKAYE

Yumru Veli:

“Çamaşırlarını kim yıkar sonra senin? Bulgur aşını kim yapar sana? Hürüye hiç haber verme. Al götür avradı Antep taraflarına. Sen bir tutmalık bulursun. Gül gibi geçinip gidersiniz.”

Osman :

“Ya,” dedi, “Hürü anam yüz lira verdi onun için.”

Kurt Mahmut Ağa :

“Biz aramızda toplar veririz Hürünün yüz lirasını. Sen ona hiç üzülme. Sen al götür avradı.”

Osman :

“Ben ne bileyim ben!” dedi. “Hürü anamın bana çok iyiliği var. Bir avrat için...”

Yutkundu. Göz çukurlarında kocaman damlalar birikti.

“Hürüye haber verirsen olmaz,” dediler. “Köy mü yok, bu köyden başka! Yer mi yok, Çukurovadan gayri! Abla mı yok Hürüden başka! Al götür. Bir daha böyle avrat geçmez eline. Sabahleyin avradın yerini Veli sana haber verecek. Al götür.”

Osman boynunu büktü. Düşündü düşündü, sonra başını kaldırdı:

“Söylemem,” dedi, “Hürü ablama. Köy mü yok, bu köyden başka!”

Osman aşırı bir sevinç, aşırı bir keder içinde. Yumru Velinin söylediği damın önüne şafaktan önce geldi.

Damın önünde heyecanla, umutla, korkuyla durdu. Kendi kendine birkaç kez : “Ben ne bileyim! Ben ne bileyim ben!” dedikten sonra içeriye seslendi : “Fadık!” dedi. “Kız Fadık!”

içerden ses gelmedi.

Bağırdı bağırdı, ses gelmedi. Sonra gene birkaç kez : “Ben ne bileyim ben!”

..

dedi.

Korkuyla, titreye titreye içeri girdi ki ne görsün! Fadık gübrelerin üstüne ağzı yukarı uzanmış, üstü başı hilim hilim, her bir yanı

199

SARI SICAK

görünüyor, çırılçıplak. Gözlerini de kocaman kocaman açmış, pel pel damın ağaçlarına bakıp duruyor. Osman donup kaldı. Durup baktı. Gözlerine yaş doldu.

Kocaman gövdesiyle Fadığın üstüne eğildi :

“Kız,” dedi, “Fadık, noldu sana böyle?”

Fadık derinden derine inledi.

Fadığın inlemesi Osmanı derinden sarstı. İçi yanmaya başladı.

Osman, sonra ceketini soydu, Fadığa giydirdi. Şalvarını da çıkardı giydirdi.

Sonra, bir köşeye sıkışmış Sakırgayı gördü. Sakırğa korkup köşeye iyice büzüştü.

Osman hışımla Sakırganın üstüne yürüdü.

Sakırğa :

“Osman emmi,” dedi, “ben olmasam ölürdü Fadık bacım. Ben getirmedim, Halil getirdi. Bana bir kundura alacak Halil!”

Osman geriye dönüp hızla karıyı sırtladı, dışarı fırladı.

Gün doğuyordu. Dağların başı ağarmıştı. Serin bir yel dokunuyordu yüzlerine.

Havada bir iki beyaz bulut vardı. Çiy yağmıştı. Toprak ıslaktı.

Arkasına dönüp baktı. Sakırğa yönünü köye dönmüş gidiyordu.

“Kardaş!” dedi. “Ben ne bileyim ben... Köye varınca Hürü anama de ki, Osman dedi ki de, hakkını helal etsin. Çok tuzunu ekmeğini yedim. Osman başını aldı gitti de. Hakkını helal etsin.”

Kadın sırtında, yürüdü. Gün iki minare boyu yükselinceye kadar yürüdü.

Yorulunca, sırtındaki kadını indirip yere oturttu. Karşısına da geçip oturdu.

Uzun zaman konuşmadan bakıştılar. Fadık inliyordu.

“De,” dedi, “nereye gidek şimdi? Ben ne bileyim ben!” dedi.

Hava bahar kokuyor, toprak buğulanıyordu.

200

HIRSIZ

Bunca yıldır ahabımdır, dostumdur. Bizim buralarda, Menekşede, Florya yörelerinde onu herkes tanır, bilir, sever. Kimseye gözünün üstünde kaşın var, dememiştir. Hiç kimse onun adını da, nereli olduğunu da bilmez. Konuşması daha çok bir çocuğun konuşmasına benzer. Azıcık r’leri yutar. Kesik kesik konuşur.

Bir karıncayı bile incitmekten korkar. Öyle de bir hali vardır. Bunca yıllık dostumdur. Çakırın asıl adını ben de bilmem. Nereli olduğunu da hiçbir zaman soramadım. Sordurmaz bir hali vardır. Çakır gevezeliğe de gelemes. Bizim buralarda balıkçı milleti hep birbiriyle dalaşır, hep birbiriyle şakalaşır, ama kimse Çakıra bir tek söz söyleyemez. Korkularından, çekindiklerinden mi, değil, ama Çakırda bir yan var, şaka götürmeyen, şakaya gelemes. Bir dokunulmazlığı, kutsallığa benzer bir saflığı var.

Bunca yıllık ahabımdır, dostumdur, dedim. Doğru değil, şu darıdünyada üç beş

sevdiğim insandan birisi, belki de birincisidir. Öyle çok çok bulduğumuz, anlaştığımız mı var, o da değil. Birbirine uygun huyumuz mu? Düşüncelerimiz mi birbirine benzer? Gerçekten Çakır ne düşünür, nasıl düşünür, onu da bilmem. Ama neden bu kadar severim bu adamı, bilmem. Çakıra da sorsanız, benimle onun dostluğunu, o da bilmez. Nedenini söyleyemez. Belki de başından savuşturmak için, “O mu, o mu be, o mu? Haaa, o mu, o dost adamdır be,” der, sonra da oradan uzaklaşır.

Şimdiye dek onun benden bir şey istediğini, verdiğim herhangi bir şeyi kabul ettiğini bilmiyorum. Ne kadar zorlasam, “Olmaz,” der. “Senden bir şey alamam. Ne borç, ne de bir şey... Hiç alamam. Sen benim dostumsun. İstemem. Ben tuhaf bir adamım. Sonra dostluğumuza gölge düşer.” Ben bin dereden su getirir, onu kandırmaya çalışırım. “İnsan,” derim, “düşmanından bir şey isteyemez ki, dost tutar

201

SARI SICAK

dostun elinden. Düşman tutamaz ki...” Çakır çok güzel güler. Gülünce daha da gençleşir. Sahi, Çakır kaç yaşında acaba? Onu da kimse bilmez. İnsan tahmin bile edemez onun yaşını. Bazı kırkından yukarı, bazı otuzundan aşağıdır. Çakır gününe göre değişir. Çakır bu sözlerime hiç karşılık veremeyince kafası allak bullak, yüzünü buruşturarak, tırnaklarını kemirerek, kalkar deniz kıyısınca, düşüncelerine bir iyice yumulmuş, yürür gider.

Gene böyle bir konuşmadan sonra, yüzü sevinç içinde kalmış geldi. Buldum, ama bu sefer ne buldum, der gibi geldi. Karşımda durdu. Yüzüme övünerek baktı. Yüzünde hiç görmediğim bir hava vardı. “Oldu,” diye ağzından kaçırdı, sonra buna pişman oldu. Yüzü birden değişti, gene telaşlandı. Sonra çabuk çabuk : “Dosttan düşmandan başka insan mı yok yeryüzünde... Ben de öteki insanlarla alışveriş

yaparım,” dedi.

Çakırla başa çıkılmaz. Bunca yıl aradı taradı, düşündü taşındı buldu, dosttan da düşmandan da başka insanlar olduğunu dünyada. Artık bir daha Çakırı üsteleyemezdim.

Sarı saçlıydı. Saçları kalın, tel tel, parlaktı. Omuzları çok geniş, güçlüydü.

Bir heykel ağırlığınca küt küt yürüyordu. Gülse de, öfke-lense de hep dudağının yanındaki kıvrım ağlamsı bir havayla kırışıyordu. Ve çakır gözleri ela, büyüktü, içinde yeşil, çok parlak kıvılcımlar ipileyip ipileyip sönüyordu. Her zaman partallar içindeydi. Pantolonu, ceketini, gömleği dört bir yandan pırtık pırtık sarkıyordu. Bir de yakışıyordu ki Çakıra...

Uzaktan, pırlıl pırlıl, tertemiz deniz kokuyordu Çakır. Yosuna benzer, tuzlu, iyotlu, taze balık kokusuna benzer, lodos kokusuna benzer bir kokuyla kokuyordu.

Yanından geçerken sanki sıcakta, dumanlı bir deniz geçer gibi geçiyordu. Üstünde ak pak bulutlar. Elleri kocaman, kabaydı. Uzun parmakları boğum boğumdu. Birer balyoz gibi sarkıyordu iki yanından.

Onunla denizin kıyısına, kayalıkların üstüne oturur, hiç konuşmazdık. Ama hiçbir şey konuşmadan öyle, denizin üstündeki martılara, karabataklara bakardık. Bir de deniz bazı günler parça parça ışıklanırdı. Parça parça

renklenirdi. Bir parçası aydınlık içinde, bir

202

HIRSIZ

parçası kapkara, karanlık bir gece, karanlık bir kuyu suyu gibi dalga-lanırdı.

Bir yanı som ışığa keserdi. Bir yanda mosmır, üstü kızılıtlı bir alan, bir yanda mavi, bir yanda turuncuya vurmuş, bir yanda yeşil yuvarlanmış gitmiş, bir yanda karmakarışık ışığa bulanmış, uçuyor. Deniz sert bir ışıkla, kılıçla kesilmiş

gibi ikiye bölünürdü bir an, Çakır, bu anda kendini tutamaz : “Deniz denize benzedi,” diye coşardı. Gözlerinin içi güler, ışıklanırdı. Oturduğumuz kayalığın üstünden nasıl kalkar, ne zaman kalkar, birbirimize ayrılırken neler derdik hiç ansımıyorum. Belki hiçbir şey söylemezdik. Belki ışık içinde, belki karanlıkta ayrılırdık, hiç ansımıyorum.

Bir gün balıktan gelmişti. Her gün balıktan gelirdi ya... Elleri pul içindeydi.

Kurumuş renk refik pullar ta bileklerine kadar sıvanmıştı. Beni görünce güldü.

Yanardöner bir balık uzattı bana ta uzaktan : “Bu senin kısmetindir. Tuttuğum andan beri senin kısmetindir, diye düşündüm.” Çocuk gibiydi. Bir balığa, bir denize, bir bana mutlulukla, bir çocuk sevincinin coşkunluğuyla bakıyordu. Bir anda elindeki balık, yüzü, elleri masmavi kesildi. Gün batıyordu. Gittikçe mavileştiler. “Gördün mü?” diye sordu. “Gördüm,” dedim. Balığı uzaktan bana fırlattı, tuttum. “Afiyet olsun,” dedi. “Sağ ol,” dedim, hemen oradan uzaklaştım. Kayıktakiler ona içten içe gülüyorlardı. Bir tek balık tutmuş, gelinceye kadar balığı bana nasıl vereceğini anlatmış, ya da düşünmüş durmuştu.

Balıkçılar cin gibidirler, insanın yüreğini ayna gibi okurlar. “Abi,” dediler birkaç gün sonra, “görecektin Çakır balığı tuttuğunda. Bir görecektin ellerini çırpışını, sevincini. Aklını tüydürecekti.”

Her gün balığa çıkar, tuttuğu balıkları renk renk boyadığı tablasına sıra sıra dizer, Floryada, kampinglerde, Basınköyde, Yeşilköyde bir çocuk gibi balıklarıyla, insanlarla, ağaçlarla, çiçeklerle oynayarak, “Taze balıuuuuuk,”

diye bir tuhaf şarkı söyleyerek, dolaşır, satardı. Paralarını pantolonunun sağ

cebine koyar, bıçkın bakışlarla dört bir yanı kollayarak, burnu havada, völdaki taaları sutlavarak eli cebindeki bozuk parasında arada çıkarıp sava sava

yordanı taşıyan şadıyarak, en sonunda bozuk parasında, arada çıkıp sayı sayı evine gelirdi.

Her günkü oturduğumuz kayanın üstündeydik gene. Martılar denize inip inip kalkıyorlardı, cırlak sesleriyle de ortalığı kıyamete

203

SARI SICAK

boğuyorlardı. Çakırı hiç böyle görmemiştim. “Bağırın domuzlar, bağırın alçaklar, mendeburlar, bet sesliler,” diyor, durmadan dört bir yana küfür dağıtıyordu.

Arada sırada da bana dönüyor, dudaklarını uzatıyor, burnunu kıvrıyor, bir şey söylemek için çabalıyor, vazgeçiyordu. Gene martılara dönüyor, veryansın ediyordu. Oturmuş orada martılarla konuşuyor, çok kızdığı bir adamla dövüşür gibi martılarla dövüşüyordu. Martılar karşılık vermedikçe de deli divane oluyor, ku-duruyordu. “Ulan geçmişi kınalılar, ulan uğursuz sesliler, ulan eşşoğlu eşşekler... Ulan, ulan...” Dişlerini sıkıyor, “ulan ulan it suratlılar... Ulan bir geçirirsem sizi ellerime... Ulan o pis gaganızdan tutup boynunuzu sündüre sündüre iki saatte, iki, iki, iki saatte koparırım.”

Öfkesinin altında, dilinin altında bir şeyler vardı. Ben de kızdım : “Ne istiyorsun be kuşlardan?” diye bağırdım. “Söyle dilinin altındakini. Neye sıkılıyorsun öyle de hıncını zavallı kuşlardan alıyorsun? Ne yapıyorlar onlar sana?”

Uzun bir süre sustu, sonra başını ağır ağır kaldırdı, azıcık yanakları kızarmış, gözleri parlayarak utangaç, belli belirsiz gülümsedi, başını gene yere indirdi: “Boş ver,” dedi.

“Git cehennemin dibine,” dedim, “Allahın baş belası herif!” Aradan birkaç gün geçti. O günden sonra bana hiç yaklaşmadı. Ben de onu izlemeye başladım. Uzaktan uzağa. Balığa çıkmadı bu günler. Köprünün üst başına, toprağa bir sandal çekilmişti. İnce uzun bir sandaldı bu. Boyaları dökülmüş, kararmış tahtaları çatlamış, küpeştelere kırık...

Bir baktım, hiç kimseye belli etmeden Çakır sandalın yöresinde dönüp duruyor, eğiliyor altına bakıyor, sağına soluna bakıyor, uzağa çekilip seyrediyor, sonra varıp okşuyor, ölçüyor biçiyor... Bir de dönüyor, beni seyrediyorlar mı diye yöresine telaşla, ürküntüyle bakmıyor, bakmadıklarını anlayınca gene uzun arastırmasını sürdürüyor, gidiyor, geliyor, yüzünden umutlandığı kedere

araştırmasını sürdürüyor, giriyor, geliyor, yüzünden umulduğu, keşfe gömüldüğü, kızdığı, sevindiği, hayal kurduğu, sevince daldığı belli oluyor.

Çakırın yüzü bir iyice konuşuyor. Ben işi anlamıyorum. Var bunda bir iş, diyorum. Kahvenin köşesine, pencerenin arkasına bir iyice saklanıyorum, beni görmüyor. Çakır bu kahveye hiç girmez. Kellesini kesseler gir-204

HIRSIZ

mez. Bunun nedenini de hiç kimse bilmez. Kahveci de bilmez. Ben de bilmem. Ama herkes bilir ki Çakır bu kahveye öldürseler giremez.

Üç gün dört gün, belki bir hafta, Çakır sabahın köründen akşamın alacakaranlığına dek sandalın yöresinde döndü durdu, okşadı, baktı, sevdi, sonunda beni geldi kayamızın üstünde buldu. Hiç martılara falan kızmadan, öfkelenmeden, bir çocuk yüzü gibi yüzü pembeleşmeden, olanca bıçkınlığı, mahalle çocukluğu üstünde : “Nusret Beye söyle,” dedi. “Oraya bir sandal koymuş, ben o sandalı boyamak istiyorum.”

“Ondan kolay ne var bre Çakır,” dedim. “Ondan kolayı can sağlığı... Nusret benim çok yakın arkadaşım, biliyorsun.”

“Biliyorum,” dedi gene bıçkın çocuk havasıyla, şımarık.

“Başka,” dedim.

“Başka?” Düşündü. Başka bir şey daha isteyecek oldu. Gene masum çocuk dudakları sündü. “Başka? Başka? Bu kadar canım. Başka ne olacak. Sandalı boyamak istiyorum...” Dudaklarını yaladı... “Çok güzel,” dedi, içten, ta derinden.

Daha gün doğmadan boyaya başladı, öğleye bitirdi. Açık, bulut mavisine boyamıştı. Sonra başı, kıcı cilaladı. Sonra iki üç gün çalışarak sandalın başının her iki yanına ak bir boyayla güvercin yazdı... Hiç görülmemiş, bir tuhaf bir yazıydı bu. Ama okunuyordu çok uzaktan bile. Bir de yazının altına bir güvercin resmi yaptı. Bu resme ne kadar uğraştığını hiç bilmiyorum ama, böyle bir güvercin resmini dünya dünya oldu olalı hiçbir hünerli el çizememişti.

Anlatamam. O resmi kimse de anlatamaz. Görmeden olmaz. Güvercin sandal, bir ışık ortasında kalmış, hep birden sonsuz bir ışık pusuna bulanmış, adı sanı duyulmadık uzak ummanlara uçuyordu. Çakır artık işi gücü bıraktı. Evi barkı bıraktı, hep sandalın yanında. Hep gözleri sevgiyle dolu, sandalda.

İkide bir kendini yenemiyor, sandala bakıp bakıp : “Güzel,” diyordu. “Güzel.”

Dudaklarını yaladı...

Dudaklarını şapırtarak.

Sonra sandala naylon ipler aldı. Hem de mavi, hem de sarı, hem de başka renklerde. Bir parça da ince dokunmuş ağ serdi teknenin içine. Sonra bir çapa aldı, çok eski... Nusret Bey sandalını tanıyama-205

SARI SICAK

di. Söyleyince çok sevindi.

Her şey bittikten sonra Çakır gene, çakır ela, kocaman gözlerini döndürerek yöremde dönmeye başladı. Bu sefer martılara sövmüyordu ama, sıkıntıdan patlıyordu. En sonunda gene eski, bıçkın tavrını takındı, yıldırım gibi düştü : “Ben bu kayıkla balığa çıkmak istiyorum, bir seferliğine,” dedi. Bunu benden istediğine bin pişman oldu. Dudaklarını kemirmeye başladı. “Yok. yok istemez,”

dedi. “Adamın aklına kim bilir ne gelir,” dedi. “Boyadık ya, sağ olsun, o da bize yeter,” dedi, yürüdü. Arkasından koştum : “Nusret beye söyleyeceğim,”

dedim. “Ne olacak bir seferlikten.”

“Yok,” dedi, “söyleme. Kim bilir adamın aklına ne gelir, kayığınızı boyadık diye.

Boyadık ya, yeter.”

Nusret Bey:

“Ne acayip adam öyle o,” dedi.

Çakır, kayığı denize, korka korka, kutsal bir varlığa dokunurca-sına ürkek, sevinçli, mutluluktan taşarak... Mahallenin tüm insanları bu mutluluğu seyre denizin kıyısına çıkmıştı. Çakır bir kuş gibi atladı kayığa, bir kuş gibi Güvercin bir anda kendisini açıkta buldu. Gittikçe soldu, yitti, silindi, denizin ışığının içinde eridi.

Çakır gün batarken geri döndü. Sırılsıklam olmuş titriyordu. Balıkları mavi ağa sarmıştı. Balıklar mavi ağda çırpınıyorlardı. Hemen orada, herkesin gözü önünde balıkları ikiye böldü, bir parçasını bana verdi, öbürünü de gene ağa sardı, koşarak yola düştü. Akşam Nusret Bey eve geldi: “Balıklar enfesti üstat, enfesti, enfesti...” diyordu.

Bir zaman kayık orada kaldı. Çakır da kayığın yöresinde gene eskisi gibi döndü durdu. Durmadan yalanıyordu.

Çakır bizim eve hiç gelmemişti. Nedendi belli değil. Bir gün kapı çalındı, şaşkınlıktan küçük dilimi yutuyordum az daha. Çakır kar-şımdaydı ve başı vardi. Bunu ottim, içeriye girdi. Bacını hiç kaldırmıyordu. Cözleri

yerdeydi. Duydu etim, ieriyeye gitti. Başını ni kaldırıyordu. Gozleri ayaklarının ucunda... Akşama dek kıpırdamadan oturdu. Sonra birden ayağa kalktı.

“Ben bu kayığı istiyorum,” dedi. “Söyle Nusret Beye, kayığı ba-206

HIRSIZ

na satsın. Orada çürüyor. İki yıldır kayık orada durup duruyor. Nusret Bey bir kere olsun kayığı denize sürmedi. Ne isterse veririm. Balık tutar, kazanır, ona veririm. İyi bilsin, borcumu öderim.”

Mahalle bir bayram günü yaşadı. Mavi kayık, allı pullu, süzüle süzüle denize indi. İşte o gün Çakırın giyitleri yeniydi, hem de yepyeni, ayakkabıları da gıcır gıcırdaydı. Çakır kravat bile takmıştı. Beyaz gömlek giyilir mi denize çıkarken! Birkaç kişi Çakırla alay etti arkasından. Eşşekler, hem de eşşoğlu eşşekler, Çakırın bunca yıllık, deli özlemine anlamadılar. Çakır belki de, doğduğundan bu yana böyle bir kayık özlüyordu. Yoksa, gelir de benden Nusret Beyin kayığını almamı ister miydi? Anlamadılar Çakırı. Tadına varamadılar onun...

Ve bizim evin kapısından elinde kılıçlarla, mercanlarla geçiyordu iki günde bir Çakır. Lüferlerle, tekirler, pisiler, barbunyalarla geçiyordu. Oynar oynar.

Işıklı...

Belki bir yıl sürdü bu. Çakırın sevincinden yanına varılmıyordu. Ağzı kulaklarında, gülüyor, şakalaşıyordu bile.

Neden sonra kayığın gene eski yerine çekildiğini fark ettim. Ne olmuştu acaba?

Çakırın benimle karşılaşmak istemediğini de fark ettim işte bu sıralar. Ben denize gelsem o ne yapıp ediyor, bir yandan bana gözükmeden kayıveriyordu. Üstü başi da gene dökülmeye başlamıştı. Nusret Beye de uğramıyormuş. Son geldiğinde : “Sana borcumu ödeyemedim Nusret Bey, aaah! Bu olacak iş mi? Balık çıkmadı, attığım taş, dediğim kuşu vurmadı. Kusura kalma Nusret Bey,” demiş, başi yerde çekmiş gitmiş.

Bir süre sonra da Çakır ortadan silindi gitti. Evine vardım kimsecikler yoktu.

Ne karısı, ne çocukları... Kapıda kocaman bir asma kilit asılıydı.

Nusret Bey :

“Gece, yağmur yağarken, çok karanlıkta, iki kere bir adam gırtladıma sarıldı, boğuştuk. Az daha beni boğuyordu, ikisinde de ayağı kaydı, sonra da kaçtı.

Elleri Caların omzuna benzeyordu.” dedi

Eneni Çakırın enenine benzliyordu, dedi.

“Mümkünü yok, Nusret Bey,” dedim. “Senin yüzüne utancından bakamadığından evini barkını koydu da gitti. Borcunu ödeyebil-seydi gider miydi sanıyorsun?” dedim.

207

SARI SICAK

“Gitmezdi,” dedi Nusret Bey.

Sonra kayığı da, Çakır da unuttu Nusret Bey. Ondan söz açarken gözlerinin içi gülüyordu Nusret Beyin : “Sayesinde bir balık yedik Çakırın, bir balık yedik...”

Bir balık. Kayık ona anasının südü gibi helal olsun,” diyordu.

Çok karanlık vardı. Seni Nusret Bey arıyor, dediler. Gittim, önünde bir mor binlik duruyordu.

“Biraz önce Çakır geldi,” dedi. “Konuşmadı, merhaba demedi. Başı yerdeydi. Eli kanıyordu. Kulağı da kanıyordu, yırtılmıştı. Dizlerine kadar çamura batmıştı.

Zayıflamış bitmişti de... Şu binliği uzattı ağır ağır... Uzatur uzatmaz da arkasını döndü, yürüdü gitti. Ta avludan, sağ ol Nusret Bey bana iyilik ettin, dediğini duydum. Ne dersınr “Hiçbir şey demem. Bir daha kimse gırtlığını sıkmayacak.”

Nusret Bey bir kurtuluş ohu çekti:

“Sıkmayacak,” dedi.

Ben inanmıyorum. Nusret Beye de, kendime de. Çakır kimsenin boğazını sıkamaz.

Çakır ekmek yediği sofraya bıçak sokmaz.

İşte bunu yazamam. İşte buna dilim varmaz. Kahrolurum. Çakırın bir hırsızlıktan dolayı tutuklandığını gazeteler yazdı. Tam da Nusret Beye geldiği gece, belki Nusret Beyin evinden çıkar çıkmaz tutuklanmıştı. Mahpushaneye gittim. Çıkmadı.

Ona biraz para, sigara bıraktım. Bir daha da aramadım, arayamazdım.

.....

Birkaç gece karanlıkta dızım evin köşesinden, den gelirken dışısının kaçtığını gördüm. Bir anlam veremedim, aldırmadım. Ya da polis sandım. Bana gözükmek istemeyen. Sonra bir gece karşıma birden dikiliverdi: “Kim o?” dedim. “Sen kimsin?”

Kırık, belalı, yılgın, belki de birazcık mutlu bir ses : “Benim,” dedi. “Beni tanımadın mı?” Sonra da çabucak ekledi : “Borcumu ödedim.” Son sözcükler birer zafer türküsü gibi çıktı ağzından. Koşarak bir anda karanlığa karıştı.

Sabahleyin onu köprünün altında Güvercini maviye, hem de masmaviye boyar gördüm.

Teknenin ucunda ak Güvercin öyle şanlı duruyordu. Beni görünce şöyle içten, ışık gibi candan güldü.

208

HIRSIZ

“Merhaba,” dedim.

“Merhaba,” dedi. Bıçkın, kurnaz, yenmiş, sevinçliydi..

Merhaba! Merhaba bre Çakır!

209

AĞIR AKAN SU

Kerem Usta bu gecekonduyu dişiyle tırnağıyla kurdu. Kim ne derse desin, kim ne dedikodu çıkarırsa çıkarsın, bu gecekonduyun her bir taşında toprağında, boyasında tahtasında, kiremitinde onun bir damla teri var. Yıllar önce, kaç yıl olduğunu kimsecikler bilemez, Kerem Usta buraya, Floryayla Menekşe arasındaki yarın dibindeki düzlüğe, istasyonun az yukarısına ilk kazığı çaktı ve ilk kökü dikti.

Kerem Ustanın eliyle bu toprağa ilk dikilen bitki bir kök domatesti. Neden bir çiçek dikmedi, bir ağaç, bir çalı dikmedi de bir kök domatesi dikti toprağa ilk olarak Kerem Usta? Bu bir kök domatesle Kerem Usta bir yaz boyunca uğraştı.

Toprağını un gibieledi, en güzel gübrelerle besledi. Ölçüyle suladı, tozlanan

yapraklan teker teker ıslak bezlerle sildi. İri, sulu, çok kırmızı, yalım yalım domatesler oldu bu kireç toprağında. Domateslerin iriliğine, parlak kırmızısına, güzelliğine en çok da Kerem Usta şaşırды. Hani kürk tavukların altındaki ördek yumurtalarından çıkan civcivler doğru suya, göle koşarlar ya, tavuk da buna şaşar kalır ya, işte böylesi tavuklar örneği domateslere de en çok şaşırان Kerem Usta oldu.

Kerem Usta bu büyük, insan boyu olup harmanlamış domatesten bir tek kırmızı domatesi koparıp yemedi. Canı bazı günler domatesleri dehşet çekiyordu ama, kıyamıyordu. Koparmaya değil, koparıp yemeye değil, dokunmaya bile kıyamıyordu.

Günün doğuşundan batışına kadar Usta domateslerini durmadan seyrederdi bazı günler. Ilık deniz güneşine yatar, gerinir, tatlı bir gerinme içinde gözleri domateslerde, uçuşan, yuvarlanan, ipileyen, balkıyan kırmızılarının tadında...

Karanlık kavuşunca kırmızılar ağır ağır geceye karışır, son bir ışıkla büsbütün kırmızı kırmızı parlar, sonra günle birlikte solar giderdi.

Son güze kadar harmanlamış domates kümesi kırmızı kırmızı ak 2IO

AĞIR AKAN SU

yarın dibinde parladı durdu. Sonra domatesler morardılar, mor bir parıltıda ipilediler bir süre de... Sonra buruştular, karardılar, küflendiler.

Bu domatesler Kerem Ustanın elinin emeği, alnının teri, yüreğinin güveni, bulduğu yerin tadıydı. Onun yanına gelince kutsal bir şeyin yanına varmış gibi ürperiyor, kendinden geçiyordu. Domatesin ağır ağır sönüşünü uzun bir süre seyretti.

Kumral bir adamdı. İri, bir gece gibi laciverdi gözleri vardı. Burnu kemerliydi, saçları düzdü, yalım yalım dökülürdü oraya buraya. Omuzları genişti. Alnında derin bir yara izi vardı. Her zaman eliyle yara izine usulca dokunurdu. Okşar gibi. Nereliydi Kerem Usta? Neden ona usta demişlerdi. Kim demişti? Buraya gelir gelmez, daha ilk gün adını söyler söylemez onun adına burada da usta sözcüğünü ek-leyivermişlerdi. Sular üstüne, domatesler, sığırcıklar, teknil pullu pulsuz balıklar, hem de kırlangıçlar, uzun boyunlu deniz kuşları, balıkçılar, turnalar üstüne ant veririm ki, Usta böyle yemin ederdi, Kerem Usta söylememişti ustalığını... Öyle gösterişçi, ilk vardığı yerde ilk anda teknil marifetlerini sayıp döken adamlardan değildi. Çok konuşmuyordu. Ya da hemen hemen hiç konuşmuyordu. Ne iş yaptığı da belli değildi. Belki de belli başlı yaptığı bir işi yoktu. Belki de tüm işleri biliyordu. Biliyordu da çabuk usanıyor, ondan ona, ondan ona gecip duruyordu. Bir gün bakmışsın usturaları

çıkmiş, deniz kıyısına sandalyeler atılmış, Kerem Usta önüne geleni tıraş ediyor, hem de özene bezene, kırk yıllık berber gibi makasına havalar döktürerek... Bir gün bakmışsın bir balıkçı kayığına kurulmuş, en usta balıkçıdan daha usta balık avlıyor. Bir gün bakmışsın düşmüş mahalleye muslukları onarıyor, kapıları takıyor, camlan kesiyor biçiyor, sobaları kuruyor, arabaları onarıyor. Bir gün bakmışsın madrabaz olmuş, tabla tabla balıkları, oynar oynar satıyor. Bir gün bakmışsın elinde oyuncaklar... Mahallelinin işine koşuyor, hastaları doktora, çocukları okula götürüyor. Her yerde, her işte Kerem Usta hazır nazır... Bir gün bakmışsın mahallenin tüm kayıklarını boyamış, bir gün bakmışsın resim yapıyor. Hikayeler de yazardı Kerem Usta. Bir hoş, bir sihirli hikayeler.

Kırık dökük, belki de sözcüksüz, ya da insanda söz-

211

SARI SICAK

cüksüzmüş duygusunu uyandıran hikayeler. Çok şeyler yaşamış, çok dünya görmüş, her şeyin dibini gören biriymiş de, tüm bu bildiklerini anlatamıyormuş

duygusunu, okuyanda uyandıran hikayeler. Kerem Ustanın yüzü de hikayelerine benziyordu. Bir gün uyurken gördüm onu... Uyurken, bir uyansın, bir uyansın, bir uyansın Kerem Usta, bütün dünyayı uyanır uyanmaz herkese anlatacak, bir uyansın.

Bu duyguyu her adamda bulamazsın. Ayrıcalığı olan adamlar böyledir. Bence Kerem Usta harcanmış, olağanüstü bir değerdir. Bana gelince ben Kerem Ustadan hiçbir zaman umudumu kesmedim. Onda bir şeyler, bir büyü, gerçekleşecek bir mucize olduğuna her zaman inandım. Daha da inanıyorum. Böylesi yüzü olan adamda bir şeyler vardır, mutlaka vardır, göreceksiniz. Bir şey çıkacak ondan, şöyle dünyayı allak bullak edecek bir şeyler çıkacak. Bekleyelim. Bunun üstüne tüm dünyayla bahse girerim. Bizim Menekşeli balıkçı Hasan da girer. Yetmişlik balıkçı Kara Memed Ağa da girer. Biz üçümüz Keremdeki bu büyük sır üstünde çok düşünmüş, çok kafa yormuş, ona güvenimizi tazelemişizdir.

Var mı Kerem Usta gibi resim yapan. Hem de mavi denizi... Hem de gün batarken sırmalanan bulutlan... Bir gün batıdan, gün batıdayken, gökyüzü bir altın ışıltısına silme kesmişken bir uçak düştü bu silme altının içine. Bir parıltı oldu uçak... Bir parıltı. Uzun bir süre parıltı sürdü gitti gökyüzünde. Bir damla altın parıltısı usuk yurmuş. Gökte uçuşu durdu. Kerem Usta, hiç kimse ona bir

aman parıltısı, ışık vurmuş, gökte uğandı durdu. Kerem Usta, hiç kimse ona bir şey sormamışken, ben bu uçağın resmini, olduğu gibi yaparım, dedi. Bir ay eve kapandı, uçağı da, parıltıyı da yaptı. Yaptı ki aslından daha ışıklı. Bir şey çıkacak Kerem Ustadan, bir şeyleer çıkacak. Ne çıkacak, ben de bilmem.

Gidin Kara Memed Ağaya sorun her şeyi. Altmış yıldır bu denizleri dolaşır o.

Altmış yıldır tanımadığı dalga, tanımadığı adam kalmamıştır. Ben anlatamam Keremin ne yapacağını, ama azıcık da olsa Kara Memed Ağa anlatır. Şöyle, o Keremi anlatırken Keremin usul usul büyüsünün içine girersiniz.

Motorlar da onarır Kerem Usta. Onun elinin değdiği motorlar öyle kolay kolay bozulmaz. Gidin Kara Memed Ağaya sorun. Bir ayık zamanını bulun da öyle sorun.

Yoksa söver size. Ağzına geleni

212

AĞIR AKAN SU

söyler. Geçen yıl hiç düzelmeyen motorunu Kerem onardı onun. Bir daha da bozulmadı. Var mısınız? İşte Memed Ağa, işte siz.

İşte Kerem Ustanın hünerli elleri kırlangıç yuvasını yapar gibi, çöp üstüne çöp koyarak, belki bir yılda, belki beş yılda, orasını kendisi de, Memed Ağa da, Hasan da bilmiyor, ben de bilmiyorum, bu gecekonduyu yaptı. Kırmızı, biraz mora kaçan, ak sardunyalı sardı evin dört bir yanını firdolayı. Evi önce süt mavisine boyadı. Tavan tahtasını boyasız bıraktı... Sonra da en güzel, katmerli, her birisi bir gül kadar nergisler açtı küçük bahçede. Şebboylar, iri güller, türlü türlü, adı sanı duyulmadık çiçekler boy verdi sonra da... Hem de lavantalar. Evin ağılı salt lavantayla çevrilmişti. Dahat mahalleye girer girmez mahalle mis gibi kokmaya başlıyordu.

Evi dört kez yıktılar. Dördünde de Kerem Usta, elleri belinde, yıkılan evini gülerekten seyretti. Hiç ağzını açmadı. Yalvarmadı ya-karmadı, rüşvet vermeye kalkışmadı, ağlamadı, yüzünü buruşturmadı. Elinin emeği, gözünün nuru yıkılırken hep gülümsedi.

Ama birisinde, hangisinde bilmem, ben de oradaydım. Kara Memed Ağa da oradaydı.

Hasan da Belediyecinin hiri evi yıkarken bir gül fidanına dokunacak oldu

Hasan da... Belediyecinin bir evi yıkarken bir gün Hasana dokunacak oldu, işte o zaman Kerem Usta bir alıcı kuş gibi adamın üstüne atladı, biz yetişmeseydik adamı o anda mutlak öldürürdü. Başka bambaşka bir adam oluvermişti o anda Kerem. Belediyecinin ödü koptu, hemen oradan uzaklaştı, kaçtı. Kerem Usta bütün gün öfkeden körük gibi soludu durdu.

Kara Memed Ağa :

“Breeee, vay ananı avradını Kerem, vay ananı avradını... Ben böylesini hiç görmedim arkadaşlar. Yetişmesek çoktaaaan ölmüştü Belediyeci. Breee! Şu bizim dilsiz Kereme de... Fööüüyyyytttt!” diyor da başka bir şey demiyor, durup durup şaşkınlığını yeniliyordu. Memed Ağa bu olayı içip içip belki bir ay, iki ay önüne gelene söyledi durdu. “Kerem var ya, o bizim Kerem, ohhhoooo, o Kerem var ya, siz onu öyle mi, öyle mazlum mu sanıyorsunuz, öyle ağzı var dili yok mu?”

Öyleyse hiçbir şey bilmiyorsunuz. Yalan mı? Yalansam, varın da Keremin bahçesindeki gülün bir yaprağına bir parmağınızın ucuyla dokunun bakalım. Haydi, erkekseniz yapın şu işi. Dokunun bakalım.

213

SARI SICAK

Dokunun da görün...”

Kırlangıçlar çöp çöp üstüne koyarak yaparlar yuvalarını... Kerem Usta da çöp çöp üstüne koydu. Dört kez... Her seferinde ev daha güzelleşiyordu. Birkaç kez daha yıksalardı Ustanın evini, burada, şu Floryayla Menekşe arasındaki ak yarın düzlüğünde dünya yapılarının en tatlısı, en güzeli ortaya çıkabilirdi.

Yıkmadılar, nedense dördüncüden sonra Keremin evine bir daha dokunmadılar.

Bir gün bu eve bir kadın geldi oturdu. Belki de bu kadın Kerem Ustayla birlikte gelmişti gecekondu mahallesine. Hiç kimse farkında olmadı. Genç, topak, yumuşak, yumuk yumuk, altından aydınlatılmış gibi duru tenli, çok kara gözlü, uzun, yeşillenen saçlı bir kadındı bu. Sonra boy boy üç tane çocuk çıktı ortaya.

Çocuklar da ne zaman doğmuşlar, ne zaman büyüyüp bu boya gelmişlerdi, bunun da kimse farkında olmadı. Kara Memed Ağa da, Hasan da, ben de hiç farkında olmadık.

Tertemiz giyimli, saçları taralı, pırl pırl üç çocuk... Kerem Ustanın bahçesine benziyorlardı.

Kerem Ustanın diktiği domatesi, kıpkırmızı, iri sulu, kıskanmayan mahalleli, dört kez yıkılıp her sefer daha güzel yapılan üç gözlü gecekonduyu kıskanmayan mahalleli, balığı, kayık nakışlarını, güzel hikayeleri, Ustanın erkek gücünü, yakışıklılığını, bahçesini, çiçeklerini, kazancını, cömertliğini, ellerinin sonsuz hünerini, kırlangıçlarını, kuşlarını kıskanmayan mahalleli kadının farkına varınca, çocukları görünce çılgın gibi kıskandılar Ustayı. Bulsalar, ellerinden gelse bir kaşık suda boğarlardı. Ustayı kıskandıklarından dolayı da çok kişi kendinden utanıyordu, ama kıskanmamak da ellerinden gelmiyordu.

Umarsızlık içindeydiler. Aşağılık, namussuzca bir şeyler oluşup duruyordu. İşte bu sıralar aşağılanmış insanın en aşağılık yanı, dedikodu işlemeye başladı.

“Eğer bir insanda azıcık insanlık varsa yalan söylemez. Dedikodu yapmaz.

Dedikoduyla bir insanı vurmak, küçültmek insanlıktan çıkmış, bozulmuş, çürümüş, elinden hiçbir şey gelmeyen, elinden hiçbir şey gelmediğini kabul edecek kadar düşkünlemiş bir insanın karıdır. Bu duruma gelmiş bir insanı karşına almak onun durumuna düşmek olur. Dayan Kerem Usta, dayan iki gözüm, dayan kardaşım.

214

AĞIR AKAN SU

Yüreğini dört okka eyle. İnsanın her şeysiyle, tüm alçaklığıyla başa çıkarsın, kendi kendini aşağılamış, kendini kandıran insanın aşağılaş-masıyla başa çıkamazsın. Dedikodu yapan insan dedikodu yaptığını bilir, onun aşağılık bir iş

olduğunu da bilir... Kendi gözünde kendini aşağılar. Bu insanı kendisi kadar kimse aşağılayamaz. Onun için dayan aslanım, dayan Kerem Ustam, dayan elleri güzelim... Yel kayadan ne alır... Ne kadarcık ömrümüz var, aşağılanmış

insanların alçak hüneriyle, dedikodusuyla vakit geçirecek... Her bir şey onardır, aşağılanmış, kendi gözünde kendini aşağılamış, dedikodu namussuzluğuna başvurmuş insanın çürümüştüğü, kokuşmuşluğu onarılmaz. Dayan Kerem Ustam...”

Kerem Usta hiç aldırıyor, hiç konuşmuyor, dudaklarından da gülümsemesi hiç eksilmiyordu. Bunu gören mahalleli de azıttıkça azıtıyordu.

Her şeyi yüzüne karşı bağırdılar. Kulağının duyacağı her yerde konuştular. Kerem Usta bana mısın demedi. Gülümsemesi de hiç ek-silmedi. Herkese karşı gene dost, gene sevgi doluydu. Gene acıma doluydu. Her tavrından bu ayan beyan okunuyordu.

Gene hastalara doktor, ilaçsızlara ilaç, ekmeksizlere ekmek buluyordu. Onun yönünden hiçbir şey değişmemişti. Gülen gözleri, gülen yüzü, çalışkan hünerli elleriyle mahallenin içinde açmış, iri bir çiçek gibi dolaşıyordu.

Kudurmuş mahalleli edeceğini etti Ustayaya sonunda. Onun kara bağırında onulmaz yaralar açtı. Kerem Ustayaya bir şafak vakti on kurşun sıksalar da canını alsalar daha iyi yaparlardı. Bir ağaca assalar, denize atsalar, gözlerini oysalar, etini dilim dilim, parça parça keserek öldürseler daha iyi ederlerdi. O kış çok belalı geçti. İşte olanlar bu kışta oldu. Kerem Ustanın dudaklarındaki gülüş belki ömründe ilk olarak dondu kaldı. İlk olaraktan hünerli elleri işlerken titrediler.

O kış çok kar yağdı. Çok ayaz verdi ortalık. Gece dondu. Bir gece Kerem Usta çocukları gibi nazla büyüüttüğü bir ağacı kökünden kesip yaktı. Yoksa çoluk çocuk buyup öleceklerdi. İkinci gece de ikinci ağacı yaktı Kerem Usta. Bundan böyle Kerem Usta iflah olmazdı. Hiçbir zaman da olmayacaktı. Çok kazanıyor, çok harcıyordu. Dünyanın en eli açık adamıydı. Ne geldiyse başına bu huyundan geldi.

215

SARI SICAK

Bu huyundan bir türlü geçemiyordu.

Kerem Usta kış boyunca hiç kimseye bir şey söylemedi, hiç kimseden bir şey istemedi. İçine kapandı kaldı. Soğuklar geçtiği, karlar kalktığı zaman bahçede en küçücük bir çalı bile kalmamıştı. Kerem Usta o kış ömründe yapmadığı bir şeyi yapmış, hırsızlık etmişti. Florya parkının ağaçlarını kökten doğrayan, getirip sabahlara kadar gecekondusunda yakan Kerem Ustadır. Mahalleli tüm bir dünyaya hırsızlığı yakıştırdı da Kerem Ustayaya toz kondurmazdı. Bundan önce Kerem Ustayaya deselerdi ki, “Ey Kerem Usta, sen bir kış, geceleri kurtlar gibi Florya parkına dalacak, o güzelim’ ağaçları kesecek, getirip evine gizli gizli yakacaksın,” Kerem Usta öfkesinden deliye dönerdi. Gözlerinizi oyardı.

Bahçesi çırılçıplak, Florya parkı gedik güdük. Kerem Usta Florya parkından, evinin bahçesinden geçerken bakamaz. Gözlerini sıkı sıkıya yumup geçer.

İşte böylesi bir kıştan, böylesi bir yoksulluktan dolayı Kerem Ustanın başına bir bela geldi. Belaların en büyüğü. Komşular, Kerem Ustanın başına gelen bu belayı ancak bahara doğru fark ettiler. Bir de baktılar ki Kerem Ustanın yumuk karısı ortalarda yok. Kadının adını bile bilmiyorlardı. Kerem Ustanın ağzının bıçak açmazlığını, cömertliğini yitirliğini, eski yardımlarını esirgeyişini, ellerinin titreyişini anladılar. Bahçenin çırılçıplaklığını da gördüler. Bir ara dedikodu birden durdu. Bir ara Kerem Ustayı hiç konuşmadılar.

Kadın nereye gitmişti? Hep düşünüyorlar, birbirlerine soramı-yorlardı bile.

Kimse de Kerem Ustaya soramıyordu. Kerem Ustanın yıkkın hali buna izin vermiyordu.

Sonra konuşmaya başladılar. Türlü söylentiler yayıldı. O değil-cikten Kerem Ustanın ağzını aradılar. Kerem Usta dudaklarını kenet-lemişti. Ağzından çıt çıkmadı. Uyurgezer gibi, yorulmuş, bitmiş, Menekşe kıyılarında dolaştı durdu.

Uzun, bitmeyen bir ağıda benziyordu.

Çocuklarının giyitleri gene eskisi gibi tertemizdi. Analarının gü-nündekinden daha iyi. Kerem Usta gene çalışmaya başladı, üstündeki uyurgezer halini atamadan. Eskisinden daha çok. Gün doğmadan ça-216

AĞIR AKAN SU

ışmaya başlıyor, gün batıncaya, ortalık karanlık oluncaya dek sürdürüyordu çalışmasını, başını kaldırmadan. Çocuklar analarının yokluğunu bilmediler.

Yüzlerine en küçük bir kederin gölgesi düşmedi.

Bir ay içinde bahçe eski haline geldi. Türlü çiçeklerle gene doldu. Yeni büyük ağaçlar yeşerdi, çiçeklendi, yapraklandı. Mahalle gene, bahar gözünü açarken mis gibi kokmaya başladı. Eskisinden daha güzel. Her şey yerine geldi, her şey onarıldı, ama Kerem Usta bir türlü gülemedi. Ağzını bıçaklar açmadı. Bir hüznün uğuntusu gibi deniz kıyısından eve, evden denizin kıyısına vurdu durdu. Böylece kaç yıl geçti? Mahalleli, çok az tanıdığı Kerem Ustanın karısını unuttu gitti.

Yumuk yumuk, çekik gözlü bir hayal bile kalmadı Menekşede. Kerem Ustanın susmasındaki kederin de kimse üstünde durmadı. Herkes Kerem Ustayı doğduğundan bu yana, Menekşeye geldiğinden bu yana böyle sanıyordu.

Kadının sıcaklığı Kerem Ustanın bedeninde, avuçlarındaydı. Saçlarının kadınsı kokusu daha “başını döndürüyordu. Yumuk yumuk, çekik kara gözlü hayal, Ustanın gözlerinin önünden hiç gitmiyordu.

Sonradan, çok sonradan, Kerem Usta boşanıp her şeyi herkese anlattığında bunu Kerem Usta bana bir bir söylemişti. Uyduruyor değilim. Her şeyi yaparım da Kerem Usta üstüne hiçbir şey uydura-mam. Allah göstermesin. Bana da küser sonra. Küser de bir daha bizim evden yöne doğru bakamaz. O kıştan sonra bir daha Florya Parkı yönüne doğru başını çevirip de bakmadı. Onunla bunca yıllık, su sızmaz dostluğumuz var. Belli olmaz, dünyadır bu. Belki onunla bir gün, bir daha karşılaşırım. İşte o zaman duru mavi, saf, çocuksu gözlerini, bir bıçağın mavi ucu gibi üstüme dikip : “Bunu bana yapmamalıydın,” derse ne ederim, nerelere giderim sonra? Dünyada her şeyden vazgeçerim de Kerem Ustanın dostluğundan vazgeçmem.

Kerem Usta kendini trenin altına atmış bir kızı son anda kurtardı. Kız ıpıslaktı. Giyitleri üstüne yapışmış, titriyordu denizin kıyısında. Kerem Usta elinden tutmuştu. Elektrik direğinin altında gözlerini şaşkınlıkla kırıştırtıp duruyordu. Bir elinde kızın eli, bir eli açıkta açılıp açılıp kapanıyor. Martı gazinosunun önünde. Denizin altı gö-

217

SARI SICAK

züküyordu. Küçücük balıklar elektrik ışığında parlayıp sönüyorlardı. Neon ışıklar denize düşüyordu. Kumlar yeşile, sarıya, maviye, kırmızıya boyanıyordu.

Balıklar küçücük, donuk renkleniyorlardı. Kız iki büklüm olmuş titriyordu.

Gölgesi de kara, denize dökülüyordu. Kerem Ustanın gölgesi de denizdeydi.

Şaşırmış. Öyle duruyordu. Sağ eli açılıp açılıp kapanıyordu. Şaşkın. Kerem Usta bir yerlerden bir yardım bekliyordu. Kız titriyordu. Kerem Usta kızı karşığı dükkana, neon ışıklı gazinoya götürmeyi akıl etmiyordu. Öylece dikilmiş

duruyordu. Gözleri büyümüşü. Karanlıkta, elektriğin ışığında gözleri laciverdi, ışıklı, açılmış, pırıltılı, şaşkıncı.

Eğer Rüstem gelmeseydi, onları bu halde görmeseydi, Kerem Usta belki de sabaha kadar hep böyle duracaktı. Böyle sağ elini açıp açıp kapayacaktı. Orada, direğin yanında sarı köpek durmadan kuyruğunu sallıyordu, sevinçli. Başını kaldırıyor, Kerem Ustaya bakıyor, sonra dizlerinin üstüne geri koyuyordu. Kızın saçları boynuna, alınına, yüzüne yapışmıştı. Yüzünün yarısı hiç gözükmiyordu.

Rüstem it, bıçkın, orospu dölü, serseri, yırtık... Çocuksuluk akıyor her bir

yanılmıŖ. BuyumuŖ ve kuçumuŖ havanı çocuklara benziyor. YanılmıŖan bir otomobil geçti. Yerde, Hürriyetin eki üstündeki büyük ağızlı çıplak kadın hayasız hayasız gülüyordu. Esen yel gazete parçasını aldı, usulca köpeğın ayağının ucuna götürdü. Rüstem it oğlu it, bıçkın, serseri, kendini göstermek isteyen, Kerem Ustaya yanaŖmak isteyen, onun dostluğunu kazanmak isteyen, gösteriŖçi, dudaklarında kötü bir gülümseme, suçlayan, sanki her Ŗeyi bilir de söylemezmiŖ gibi, aŖağılık, geldi orada durdu. Ayakkabısının burnu köpeğın ayağına değıyordu. Hayasız karı bacaklarım iyicene açmıŖ, germiŖ, gazete yaprağının üstünde gülüyordu. Rüstemin yüzü yeŖildi. Dudakları mosmordu.

Uzaktaki neon onu bir iyice sarmıŖtı. Kirpikleri at kirpikleri gibi çok uzundu.

“Usta,” dedi, “Usta... Karıyı gönderdin Alamanyalara, sen burada kendini denize atan kızları toplarsın. Denize atar, göle atar, arabaların altına atar, trenin altına atar. Bir gün de minareden aŖağı atar, uçağı biner kendini aŖağı atar.

Zehir ier, uyku hapı ier, bileklerini keser. Nasıl kurtarırsın hepsinden? Bu kız ölecek. Sonunda buz gibi

218

AĞIR AKAN SU

öldürecek kendisini. O kendi kendini intihar etmezse ben öldüreceğınvonu. Ben intihar edeceğim onu. Karıyı Alama,nyaya gönderdin, al götür kıızı eve. Belki kendini intihardan vazgeçer. Al götür kıızı... Al götür kıızı.”

Köpek ağır ağır yerinden kalktı, kuyruğunu silkeledi, denize döndü, denize tükürdü. Denize karşı uludu. Dilini, kıpkırmızı, mercan gibi dilini çıkardı denize. Rüstemin gölgesi de denizin dibine düŖtü. Kırmızı neon ışığın yanına.

Kerem Usta kıızı sürükledi, aldı götürdü. Büyük ağaçların altına. Kıızı kuruttu.

Bir büyük ateŖ yaktı. Kız açıldı, yanakları pembeleŖti. Elleri cayır cayır yandı. Deniz uğuldadı.

Kız evdeydi. Çocukların yanındaki kilimin üstünde uyumuŖtu. Çırlıçıplaktı.

Çocuklar gördü mü acaba, diye Kerem Ustanın ödü koptu.

Kerem gün açılırken denizin kıyısında, alacakaranlığın içinde Rüstemi buldu.

SarhoŖtu...- Ta uzaktan ekŖi soğan kokuyordu. Kasketi buruŖmuŖ, tozun altında kalmıŖtı. Kerem Usta bir tekme vurdu, var gücüyle Rüstemin h rrine

arında kalmıştı. Kerem Usta bir tekme vurdu, var gücüyle Rüstemin boğazına. Rüstem olanca sesiyle bağırды. Menekşe sestem sarsıldı. Rüstemin sesine köpekler karşılık verdi. Uzun uzun havladılar. Sarı köpek uludu. Sarhoş bir kadın geçti, köpeğin yanından. Rüstemin kasketine inadına bastı. Kadın sallanıyordu, dökülüyordu. Uykusuzluktan bitkindi. Dört kişiyle yatmıştı bu gece. Süleymanı sevmiyordu. Yiğitlik, erkeklik gösterisinde it. Daha doğru dürüst yatamıyor bile. Böylesi erkekler kadınlarla yatamazlar. Elleri ayakları titrer hep. Bütün tatlan elleri ayaklarının titremesindedir. Elleri ayakları uçarcana böylesine titremese kadınlarla yatmazlar. Bir saniye sürmez. Sonra da utanırlar. Boyunları büküktür kadın karşısında. Hep böylesi adamlar öldürürler kadınları. Korkulur.

“Vur Kerem Usta,” dedi kadın. “Ellerin dert görmesin, vur Kerem Usta. Bunlar sonunda kendilerini öldürürler. Vur Kerem Usta, vur ki aklı başına gelsin pezevenğin.

Kerem Usta vuruyordu. Durmadan tekme tokat vuruyordu. Oradan oraya sürüklüyor vuruyordu. Saçlarından tutup kaldırıyor, bir tekmeyle yere indiriyor, sürüklüyor, denize sokup çıkarıyor, vuru-219

SARI SICAK

yordu. Sonunda Rüstem bir yığın oldu, çamurdan bir yığın oldu. Alacakaranlıkta, neon ışıklarının altında, donuk donuk, bir çamur kızılıusunda. En sonunda akasyalar çiçek açtı. Bu sabah toptan çiçekteydi Floryadaki, demiryolundaki iri akasyalar. Ne dal, ne gövde, ne yaprak, kar yağmış gibi azıcık pembeye çalan, çiçek dökmüştü akasyalar. Som çiçektir. Florya hep akasyadır.

En sonunda Rüstem konuştu. Ağlamsı ağlamsı : “Usta acıktım,” dedi. “Usta bana şarap ver,” dedi. “Usta beni öldürme,” dedi. “Usta beni öldürmezsen ben burada durmam. Karın Alamanyaya gitti. Sen gönderdin. Bunu herkes, bütün mahalle, bütün şehir, bütün İstanbul, zengin evleri, fıkara evleri konuşuyor. Karını sen gönderdin Alamanyaya. Hem de trene elinle bindirdin. Hem de... Niye saklıyorsun da beni dövüyorsun? Karın Alamanyada. İzin kağıdını sen kendi elinle çıkarmadın mı? Usta acıktım. Bana yemek ver, şarap ver. Karının çocuğu oldu Alamanyada.

Bunu sen bilmiyor musun sanki? Herkesler biliyor da sen bilmiyor musun sanki?”

Kerem Usta daha çok tekmeledi Rüstemi... İt, eşek, alçak, sümüklü, bıçkın, köpek, köpek oğlu köpek Rüstem... Rüstemi üç kez denize attı, Rüstem üç kez denizden çıktı. Boyuna süliüyordu Rüstem. Süratsız. viüzsüz. Öldürsen öene

benim için. Boyun gany orda Rüstemi Sarabiz, yabuz. Sarabiz gene gülecek. Kerem Usta bir daha denize attı Rüstemi. Rüstem denizde yalpaladı.

Battı battı çıktı. Sonra denizin dibine, kırmızı neonun ışık düşürdüğü yere, dibe çöktü. Kerem Usta az daha yetişmeseydi boğuluyordu. Ulan acıdım sana, ulan acıdım it oğlu sana, ulan acıdım sana, ulan vallahi de acıdım. Acıdım ulan.

Yoksa denizin dibinde, kırmızı dalgada, oraya çöker kalırdın. Kimse de seni oradan çıkaramazdı. Ulan gene de sana acıdım. Kim söyledi karımı sana? Kim söyledi karımın bir çocuğu olduğunu Alamanyada? Kim söyledi? Kimden olmuş

karımın çocuğu? Halimden mi? Halimle birlikte mi gitmişler? Beni kandırmışlar öyle mi? Burada, benim haberim olmadan? Öyle mi? Söyle Rüstem. Ne olursun Rüstem. Elini ayağını öpeyim Rüstem? Nasıl mı izin verdim? Bilmem. Onu, Nerimanı kıramadım. Ne bileyim ben... Bilmem ki Rüstem... Bana yardım eder misin? Yaşa be. Sana ev yaparım evimin yanına. Sarı kızı da alır eve atarsın. Yağmurda da dolaşırsın. Öldür-220

AĞIR AKAN SU

mez kendini bir daha sarı kız. Ben ona söylerim. Kız kendini öldürme, derim.”

,

“Bir çocuğu olmuş. Bir oğlan. Nur topu gibi. Kara gözlü. Arap gibi bir oğlan.

Tam Arap gibi. Kıvrır kıvrır saçlı. Amerikalılar var ya, belleri ince. Hep kederli, terli. Dişleri parlayan. Öyle bir oğlancık. Alamanyada. Vallahi billahi herkes biliyor.”

Gün doğdu, kahve açıldı. Kerem Usta çok yorgundu. Gözleri kan çanağına dönmüştü.

Giyitleri ıpıslaktı. Livarı balık doluydu. Işıltılı, kırmızı, kocaman, yalım kırmızısı, oynar balıklar... Balıkların hepsini toprağın üstüne, tozların içine döktü. Çok sıcak vardı. Livarın suyu süzüldü, tozları yardı, ta denize kadar aktı. İnce bir yol yaptı kendine, tozları yararaktan. Denizin orada tozlar livarın sularını yuttu. Mercanlar sıçrayarak can verdiler. Bir süre havaya atladılar, ağızlarını açtılar, bıyıkları gerildi. Kırmızı soldu, tozlandı. Kerem Usta teker teker balıkları denize fırlattı, en derin yere. Balıklar, karnı yukarı suyun yüzünde yüzdüler, ölü. Çok kederli. Kerem Ustayı bir ağlama sardı.

Gırtlığı yanıyordu. Gırtlığına bir yangın düştü. Yutkundu. Göz çukurları ağrıdı.

Gözleri kurudu. Toz kaçmış gibi.

Köprünün üstündeki Leon Ustanın ağlarını aldı. Ağlar akşamdan serilmiş, kurumuştur. Ağları aldı, mavi naylondandı. Sık dokunmuştu. Çok maviydi. Hepsini denize attı. Ağlara kan bulaşmıştı. Kan damlıyordu ağlardan. Leon Usta öldü.

Belki de bu gece.

“Leon Usta, Leon Usta, doğru mu? Sen de duydun mu? Halim mi yaptı bu işi?”

Leon Usta kırçıl sakalını sıvazladı. Kapkara kaşları, kapkara gözleri yorgundu.

“Ne var yani, duydum. Ne olacak? Ne olacak Kerem? Bunun da sözü edilir mi? Bir çocuktur... Bir çocuk olmuştur. Ha senden olsun, ha Halimden. Ha ötekinden, ha berikinden, ha Bekar Aliden, ha çingeneden, ha şundan, ha şahtan, ha padişah... Bir çocuktur. Bir çocuk güzel oynar. Bir çocuk güzel büyür. Bir çocuk incitilmez. Kimden olursa olsun. Bir çocuk olmuş ya... Güzel bir çocuk, saçları kıvrır kıvrır bir çocuk dünyaya gelmiş ya... Kimden olursa olsun. Babası kim olursa olsun, bir çocuk bir çocuktur. Otur oraya cahallik etme.

221

SARI SICAK

Otur oraya sana yakıştıramadım Kerem. Otur oraya ses etme. Neriman ne yaparsa güzel yapar. Ne var yani, duydum. Etme ayıptır Kerem. Herkese yakışır da sana yakışmaz. Bu senin yaptığın egoistliktir. Herkese sen örneklik edeceksin. Sen delirmişsin.”

“Ulan gavur,” diye fırladı Kerem Usta, “ulan gavur, bana vereceğin öğüdün bu mudur? Ulan gavur. Ulan eski arkadaş? Ulaaan?”

Leon Usta hep gülüyordu.

“Sen söyle Kara Memed Ağa, sen söyle... Başın için sen söyle. Başım için...”

Çocuklarının, bütün denizdeki balıkların başı için sen söyle Kara Memed Ağa...

Mor şarapların, yakamozların, mercanların, kılıçların, zarganaların?

Zarganaların kemikleri neden vesil olur? Sen söyle?”

...günlük hayatın her anında her şeyi görüyor. Ben böyle.

Günbatısı tüm altına kesmişti. Mavisini de bir çelik mavisinde yanıyor, dönüyordu.

Eritilmiş altının içine bir uçak düştü. Uzun, süzülen bir uçak. Uçak çok parladı. Bir yıldız gibi parladı, eritilmiş, parlayan, gözleri kör eden altının içinde. Sonra uçak kıpkırmızı oldu. Gene parladı. Çok kırmızı parladı. Sonra parlaklığı ince, uzun bir yol oldu, denizi ikiye biçti, tam ortasından. Sonra vardı büyük gürültülerle, Florya parkının yüksek ağaçları üstünden geçerek, mavi mavi parlayan ışık tarlasını yalayıp Yeşilköy havaalanına indi. Mavi çakan ışık tarlası orada, yerinde ipileti kaldı. Işıktan mavi tarla, ışıktan mavi tarla, ışıktan mavi tarla, ışıktan mavi tarla. Ben orada mavi tarlada çalıştım.

Söyle Kara Memed. Keşke bu Floryaya gelmeseydim. Keşke... Bu işler hiç başıma gelmezdi. Benim ocağımı, Kınalıda bir top iri, çok iri, yalım kırmızısı, billur kırmızısı domates söndürdü.

Son güzdü. Hamal Reşit geldi. İri bir adamdı. Eşğini önüne katmış da Vandan İstanbula kadar sürmüştü. Otuz yıldır İstanbulda, Kınalıda tüm yazlığa gelenlerin yüklerini Reşit taşırdı. İki üç yılda içini bir memleket hasreti sarar, bir eşek alır önüne katar, yürüye yü-rüye Vana gider gelirdi.

“Böyle bir domates yoktur hiç Keremo. Ben görmemişim Keremo.

“Ben de görmedim Reşit Ağa...”

“Bak Keremo, bu bu burada Keremo. Her yıl böyle bir ocak bü-

222

AĞIR AKAN SU

yür Keremo. Ben de Keremo, bir domates çalarım her yıl Keremo.”

Kerem Usta da her yıl bir domates çaldı. Kınalının toprağında bir ocak kıpkırmızı domatesten. Tadına doyum olmaz. Başına bela açtı. Floryaya işte bu yüzden, bu domates yüzünden geldi. Bu domatesten çaldığı güz domatesini ekti.

Canlı bir tekini aldı dikti büyüttü. Istavro gibi. Canına sıçtığımanın Istavrosu.

Başka bir bok bulamamış da böyle bir öbek yetiştirmiş. Milletin başını belaya sokmak, milleti yerinden yurdundan yuvasından etmek için.

“Olur Kerem olur. Aldırma. Zor Kerem. Ama ne gelir elden. Üç tane

çocuğunu var ki ııdan gıdı, guı gıdı açmış. Doğru Kerem doğru. Bütün menekşe, Küçükçekmece, bütün İstanbul biliyor. Ne gelir elden? Yapma bunu Kerem. Gençliğine yazık Kerem. Deli misin Kerem? Hem o tabancayı nerden aldın? Ben tabancadan anlarım.

Menevişli. Yeşili çok. Sen bu tabancayı beline sokacaksın, ta Alamanyaya gideceksin, öyle mi? Yol parasını nereden bulacaksın? Kim verir sana? Nerimanı vurduktan sonra sen hapse gireceksin, değil mi? Borcunu nasıl ödersin o zaman?

Nerimanı öldürdün, Halimi de öldürdün? Peki o çocuk ne olacak? Çocuğa kim bakacak? O çocuğun ne suçu var? Yapma Kerem, hapiste çocuğa bakılır mı? Nasıl bakarsın? Deli misin sen? O kendini öldürmüş zaten. Elini kana bulama. Ta buradan Alamanyaya gidecek, onu orada bulacak, gurbet elde fıkarayı öldüreceksin, öyle mi? Kan kanla yıkanmaz, kan suyla yıkanır, Kerem. Kan suyla yıkanır. Sen deli misin? Gül gibi çocukların ortalıkta kalır. Gül gibi büyüttüğün. Dil bilmezsin, diş bilmezsin, Alaman ha-pisinde nasıl yatarsın? Etme Kerem!”

“Gavur mezarlığında kalacak ölüsü,” diye bağırdı Kerem. “Gavur mezarlığında...”

Öldüreceğim onu. Bu tabancayı boşuna almadım ben. Boşuna, boşuna, boşuna...”

Kerem kendi sesinden kendi korktu.

Hasan, ağır korkulu :

“Etme Kerem,” dedi. “Seni tanıyamadım. Kendini de, kadını da, hepimizi de ele aleme rezil rüsva eyledin. Etme Kerem. Sen bağırdıkça yerin dibine batıyorum.”

Kerem daha çok bağırdı :

223

SARI SICAK

“öldüreceğim, kıyma gibi edeceğim onu.”

Ayşe Teyze geldi. “Olmaz Kerem,” dedi ağlayarak. “Olmaz Keremim. Sen aklını mı oynattın?”

Kerem gene bağırdı.

Muzaffer koca bıyıklarını burdu. Bir tilkinin kuyruğuna benziyordu.

“Öldürme onu,” dedi, soğukkanlı, bir şey söylemiş olmak için. “Ne olacak, kadın mı yok dünyada. Elini sallasan ellisi, gözünü kırp-san tellisi...”

Balıkçı Ferhat:

“Ulan bu yaşa geldin eline bir kadın eli değdi mi de, elini sallasan ellisi, diyorsun!”

Muzaffer, gene soğukkanlı, hiçbir şey olmamış gibi:

“O başka,” dedi. “İşte böyle olurdum, Kerem gibi üç çocukla kalırdım.”

Zeynep geldi. Menekşede onun üstüne balık ağı onaran yoktu. Kudurmuş, bir deli öfke içindeydi. Marsık gibi kapkara, kurumuş, yaşlı yüzünde seğirmeler.

“Öldür onu,” dedi. “Elindeki tabanca da çok güzel, öldür onu ki görsün babasının gününü. Gider mi Alamanyada o erkekten o erkeğe... Her gece bir erkeğin koynunda. Öldür onu Kerem. Onu öl-düremezsen, kendini öldür. Öldür onu Kerem.

Dinleme hiç kimseyi. Namus senin namusun. Namus kanla yıkanır. Kan kanla yıkanmaz

ama...

Şöyle tepeden, aşağılayarak, tüm kahvedekilere baktı.

ikindiye doğru yağmur başladı. Kahvenin önü mahşer gibiydi. Kerem Usta kendinden geçmiş bağıyor, mahalleli konuşuyordu. Çoluk çocuk, genç kız, delikanlı bir tartışmada...

Kerem Usta birden ok gibi kahvenin kapısından dışarıya fırladı. Kalabalık dalgalandı.

“Allah kimsenin başına vermesin, namus,” dediler.

“Namus bostan tarlasında bitmez ki,” dedi Çorumlu Veli. Boyu kısacıktı. Sabahtan beri susmuştu. Bu sözü söylediğine çok sevindi, kendine güven geldi.

224

AĞIR AKAN SU

Yağmur çok yağıyordu. Kerem Usta eve geldi, filesini aldı, koşarak aşağı, deniz kıyısına, manava indi. Üç kilo domates, bir kilo patlıcan aldı. Soğan da

uennz kuyusma, malava mu. Uç kilo domates, bu kilo patlıcan aldı. Soğan da, yağ da aldı. Kasaptan da yarım kilo et aldı. Kimse ondan para isteyemedi. Kerem de akıl etmedi.

“Pasaportu cebinde,” dediler. “Bu adama pasaport veren hükümette de hiç akıl yok.”

“Koskocaman hükümet sanki bilmez mi Kerem karısını öldürecek?”

“Bilmez olur mu?” dediler.

“Hükümetin de onuruna dokunuyor ki...” dediler.

“Hükümetin namusu yok mu? Allah bilir tabancayı da, yol parasını da Kereme polisler verdi. Hiç şaşmaz. Yoksa Kerem bunca cesareti kendinde nasıl bulurdu?”

dediler.

“Ulan bir aydır düşmüş sokaklara bağıyor, öldüreceğim de öldüreceğim. Hiç mi polis duymadı? Hayri Beyin, Komiser Hayri Beyin kulağının dibinde bin kere söylemedi mi? Hayri Bey ne yaptı? Ne yaptı? Ne yaptı? Bıyık altından hep gülümsedi. Hep gülümsedi. Hep...” dediler.

Kerem bahçeye, ağacın dibine ateşi yaktı. Yağmur ateşi söndürdü. Dumanı tüttü.

Bir daha yaktı, yağmur gene söndürdü. Acı duman tüttü. Dallara bir bez gerdi.

İsli tencereyi ocağa vurdu. Domatesleri, eti, patlıcanları, soğanları, ne bulduysa doldurdu tencereye. Yağmurun altında sırlıklam bekledi. Çocuklar, ıslak kız hep birlikte masaya oturdular, karınlarını doyurdular. Kerem hiçbirisinin yüzüne bakmadı. Çocuklar hiç konuşmadılar. Islak kız da konuşmadı.

Yalnız göğüslerinin inip inip kalktığını, yüzünün çok pembeleştiğini Kerem bakmadan görüyordu. Elleri titredi. Kızı kolundan kavradı, bahçeden dışarıya fırlattı : “Git cehenneme de kendini öldür,” dedi. “Git öldür kendini. Ben de öldüreceğim kendimi.” Çocuklar duydular mı diye korktu. Başını çevirdi, çocukları gördü. Oraya yağmurun altına çöküverdi. Çocuklar hiç kıpırdamıyorlardı. Yüzleri gerilmiş, sapsarı, yeşildi. Birisinin yakasında kocaman, el ayası kadar bir leke vardı. Ötekinin gömleği yırtılmıştı. Üçüncünün sümüşü akıyordu. “İçeri,” diye bağırdı çocuklara, onları görmeden.

SARI SICAK

Sonra Floryadan yana koştu. Deniz çok dalgalıydı. Dehşet bir yel esiyordu. Deniz bomboş kalmıştı. Çok derinde, gümüş boşluğun külünde bir boz vapur sallanıyordu.

Güneş plajına girdi, tüm kapıları tekmeledi. Yukarı, saray yavrusu, yarım kalmış

eve vurdu, ne kadar camı varsa kırdı. Eski sere ateş verdi. Kampinglerdeki ampulleri kırdı. Kırılmağıç yuvalarının hepsini bozdu. Parkın çiçeklerini yoldu.

Çok bol çiçek vardı, hepsini yoldu. Postaneye gitti, Alamanyaya bir mektup attı.

Bana geldi. Gülüyordu. Mavi gözleri çelik pınlıtısındaydı.

Yorgun, bitkin, kendisini kanepeye attı, uyudu. Ertesi gün tam öğle vakti uyandı. şaşkınlıkla gerindi. Nerede olduğunu bir türlü bulamaz bir hali vardı.

“Bizim evdesin Kerem,” dedim. Yüzüme anlamsız anlamsız baktı. “Bizim evdesin Kerem,” dedim. Ağır ağır kendine geldi. Başını önüne eğdi. Uzun bir süre düşündü. “Bizdesin Kerem,” dedim.

“Biliyorum, her şeyi biliyorum,” dedi. “Ben insanlıktan çıktım. Valiye gideyim mi? Alaman Cumhurihuna mektuplar yazdım. Hiç hiçbir cevap vermedi. Sunaya başvurayım mı? Benden izin alaraktan gitti. Resmen, tasdikli. Valiye ne dersin?”

Nerimanın yaptığı çok ağınma gidiyor. Çok ağırırma. Öldürmezsem olmayacak. Bana öyle geliyor ki ben bu kadını öldüreçeğim. Hiç de kimseyi öldürmek istemiyorum.

Ne yapayım?”

Ağlamamak için kendisini zor tuttuğu belliydi. Yüzü yemyeşil kesiliyor, habire yutkunuyordu.

“Al şunu,” dedi. “Tabancam sende kalsın. Al şu pasaportu da, bu da sende kalsın.”

Cebini bir iyice araştırdı, bir küçücük defter çıkardı, defterin kabının içine bir kadın fotoğrafı yapıştırıhydı.

“Bu Neriman.” dedi. “Burada da hatıralarım vazalı. Ben ölmeden okuma.”

dedi.

“Olur,” dedim.

Yağmura vurdu. Şimşekler çakıyor, şimşeklerin içinden durmadan uçaklar çıkıyor, gürültüyle Yeşilköye iniyorlardı.

226

AĞIR AKAN SU

Deniz gümbürdüyordu. Çok uzaklarda bir gemi donanmış, pırıl pırıl yanıyordu.

Denizde başka ışık yoktu. Yağmur çok yağıyordu. Denizin üstüne gece gibi iniyordu. Elektrik direğinin dibinde Kerem Usta körkütüktü. Elleri neon ışığında iki misli büyümüştü. Bir eli, yeşil giyinmiş, giyitleri bedenine yapışmış kızın kalçasındaydı. Eli titriyordu. Köpek orada, yağmurun altında tüyleri yapış yapış...

“Yapma kızım,” diyordu Kerem Usta. “Öleceksin de ne olacak? Ne var yani ölmekte.

Bu dünya güzel, alabildiğine tatlı!.. Şimdiye kadar belki seni otuz kere kurtardım. Ne demeye öleceksin. Yapma be kızım. Gel bizim evde otur. Çocuklara bakarsın. Anasız çocuklara bakmak sevaptır. Belki babasız da kalırlar...”

Kızı ıslak dudaklarından öptü. Uzun uzun öptü. Hoş değil mi?

Kız kıvrandı. Soğuk bedeni ürperdi.

“Hadi gidelim,” dedi Kerem Usta.

Yağmur yağıyordu. Kerem Usta kızı ormana sürükledi. Kız ateş gibi yanıyordu.

Ormanda kızKsoydu. Kızın eti sıcaktı, sağlamdı, kütür kütürdü. Çırılçıplak, üstlerine yağmur yağıyordu. Sabaha kadar orada, çam pürlerinin üstünde yattılar.

Toprağa, yağmura, sevişmeye doydular. Kızın diri memelerinin sıcaklığı, dolgunluğu, sertliği avuçlarındaydı.

Şafağa karşı saçları başları pür içinde, çamur içinde giyindiler. Kerem Usta kızın gözlerinin içine baktı. Valvardı: “Artık öldürme kendini ” dedi “Haydi eve

KIZIN GÖZLERİNİN İÇİNE BAKTI. FALYARCI. AYAK ÜSTÜNE KENDİMİ, UCU. FAYDA EYE
git. Çocuklara çay yap. Sen de iç...”

Uzun bir süredir Menekşeye inmiyordum. Kerem Ustadan da hiçbir haber alamamıştım. Yalnız Kerem Usta üstüne çıkan dedikodular tüm Menekşeyi tutmuş, Çekmeceye, Floryaya ulaşmış, Safra köyünü sarmış, İstanbula kadar varmıştı. Kız kimdi, kimin nesiydi, kimse bilmiyordu. Niçin hep boyuna kendini öldürmek istiyordu, bunu da kimse bilmiyordu. Bu kadar güzel bir kız kendini niçin öldürsün, öyle değil mi? Rüstem kendini öldürmeli. O it, o işe yaramaz, o kanı ciğeri beş para etmez adam kendini öldürmeli. O hırsız, kayık hırsızı kendini öldürmeli de şu dünya bir iyice paklanmalı. O it, Çakırın kayığını bile çaldı da üç gün ortalıkta gözükmedi. Çakır

227

SARI SICAK

onu öldürüyordu ya, bir iyi gününe geldi. Keski bıraksalardı da öl-dürseydi şu domuzu. Islah kabul etmezi.

Vardım baktım ki, ne göreyim, kahvenin içi, önü ağzına kadar insanla dolu. Kerem Usta gene zıvanadan çıkmış, öldürürüm de öldürürüm, diyor da başka bir şey demiyor.

Kara Memed, Ayşe, Hasan, Leon Usta, ötekiler onu kandırmak için diller döküyorlar. Hepsi de kan ter içinde kalmış.

“Şimdi bineceğim trene. İşte bu akşam... İşçi trenine. Ooooooh, yarın öbürsü gün ineceğim Münih... Bulacağım evini, o uyurken, kalk ulan kaltak diyeceğim, saçlarını elime dolayacağım, bütün Münih çarşısında sürükleyeceğim, sürükledikten sonra istasyonun karşısındaki parka götüreceğim. Müdüriyetin oradaki büyük kavak ağacının altına, içi kovuk ağacın kovuğuna, hani çimentolu kovuğa onu bırakacağım, aç gözünü kaltak diyeceğim. Gözlerini bir açacak bakacak ki... Ben... Ben... Ben... Ayaklarıma kapanacak. Çok kapanacak. Çok kapanacak...”

Ooooooh, diyeceğim. Bırakacağım kapansın, yalasın ayaklarımı. Sonra tabancamı çekeceğim. Sonra da kurşunları teker teker ağzına boşaltacağım. Namus, namus, bu namus beni öldürür.”

Komşular, kadınlar, çocuklar, gençler ona yalvarıyorlar, önüne geçmeye çalışıyorlar, bin dereden su getiriyorlar. Keremi yumuşatmaya çalışıyorlardı.

Kerem başını acılı acılı sallayarak :

“Kabahat benim,” diyordu. “Hep benim. Bir de çocuğu var. Sanki benden olan üç çocuğu yetmiyormuş gibi orospuya. İsteseydi on çocuk daha yapardım. Sanki...”

“Üzme kendini Kerem. Üzme kendini. Boynuz taktıran asıl kendine takar boynuzu.

Çocuklarının anası ama, onu çocukların doğurmadı ki, çocukların analarını yaratmadı ki... Değil mi?”

Kerem beni görür görmez, sesini kirp diye kesti. Ortada bir soğukluk esti.

Oyunlarını bozmuşum gibi geldi bana. Herkes de sustu. Herkesin yüzü asıldı. Dört yanımı bir düşmanca duygu sardı. Ne yapacağımı şaşırđım. Orada öylece çırılçıplak kalakaldım. Herkes gözünü bana dikti. Bu gözlerden kaçıp kurtulsam.

Kerem de gözlerini ba-

228

AĞIR AKAN SU

na dikti. Yalvarırcasına baktı. Ne istediğini anlamamanın olanağı yoktu.

“Gitme Kerem Alamanyaya,” dedim. Kalabalık birden canlandı, yüzlerine kan geldi.

Yüzler açıldı. “Gitme Kerem, gül gibi büyüttüğün çocuklarına yazık olacak. Gitme Kerem. Yakışıklı, güçlü, on parmağında on hüner bir adamsın. Neyin eksik ki?”

Bak, komşular seni ne kadar çok seviyorlar, tüm Menekşe gelmiş, elini kana bulama, diye sana yalvarıyor. Kırma bizi...”

Daha ne kadar konuştum, kim bilir. Ne kadar konuştum ki, Kara Memed, Ayşe, Bekar Osman, Kürt Nuri, Bıyıklı İhsan, Koca Muzaffer, kim bilir ne kadar çok konuştuk ki, Kerem ok gibi yerinden fırladı, karanlığa, yağmura karıştı gitti.

Yoldan, gecenin içinden, denizin kıyısındaki yoldan, neon ışıklarının altından uzun kuyruklu arabalar geçiyordu. Kara arabalar. Taşralı zenginlerin arabaları.

Benim bildiğim bundan sonra beş kez daha kahve doldu taştı. Beş kez daha

eve geldi uyudu Kerem. Beş kez daha benden tabancasını, pasaportunu istedi. Beş kez daha Alaman Cumhuriyuna, Sunaya, Valiye mektup yazdı Kerem. Beş kez daha çıldırdı.

Beş kez daha ne bileyim ben...

Son geldiğinde elleri tüm kesik kesik olmuş, yarılmış, üstü başı baştan aşağı kan içinde kalmıştı. İçeri girer girmez ayakta sızıverdi, kanepeye düşüverdi.

Tam öğle vakti uyandı.

“Öldürmeliyim,” dedi, tabancayı, pasaportu gene bana geri verdi gitti.

Bahçesini yaban otları aldı Keremin. Evinin sıvası, boyası döküldü. Çocukları kimse tanıyamazdı. Sırtları başları hilim hilimdi. Yüzleri, elleri ayakları kir içindeydi. Kerem zayıflamış avurdu avurduna geçmişti. Gözlerinde ağrı gibi bir umarsızlık ateşi yanıp yanıp sönüyordu.

Ve geceleri hep Neriman geliyordu gözlerinin önüne. Onun sıcaklığını bir türlü unutamıyordu. Yüzünü, gözlerini... Çıldırıyordu. Bir kere, bir kere görseydi yüzünü. Bir daha, bir kerecik elini tutsaydı... En küçük çocuk anasına benziyordu. Farkına varmadan, bir

229

SARI SICAK

hafta durmadan gözünü kırpmadan çocuğu seyrettiğinin sonradan farkına vardı. Bir gün gene geldi bana, defterini aldı. Niçin verdi defteri, niçin geri aldı, anlamadım. Bir gün de geldi tabancayı aldı...

Kerem uzun bir süre hiç kimseyle konuşmadı. Kahveye, denizin kıyısına çıkmadı.

Onda kimse bir daha tabancayı görmedi. O kendini öldürecek kızı da kimsecikler bir daha öyle ıslak ıslak neon ışıkların altında sıırıslıklam görmediler.

İlk önce Hasan farkına vardı. Cin gibidir Hasan. Çocuklar gene pırıl pırıl giyinmişler. Ev gene boyalıydı, eskisinden daha güzel. Çiçekler mis gibi açmışlardı. Mahalle eskisinden daha güzel koktu. Sarı kız bahçeyi suluyordu her ikindi. Kerem balığa çıktı. Saçlarını taradı. Yüzüne renk geldi. Sarkık bıyıkları parıladı. Kırmızı mercanlar, kırlangıç balıkları, kefaller, zarganalar, karagözler gene doldurdu Keremin livarını. Mavi ağlar serildi Menekşe köprüsünün korkuluklarına. Mavi, hem de pembe, hem de kırmızı... Kerem Usta güldü. Ve

mahalleli bu değişiklik üstüne birkaç gün kafa yordu, sonra vazgeçti.

Sarı kız dolgun memeleri, geniş, kıvrır kıvrır kalçaları, kalın şehvetli hayasız dudaklarıyla Keremin bahçesinde türküler söylüyordu. En açık türküleri en güzel söylüyordu. Türkülere bakarsan bu kızın bir daha kendini öldürmek için denize, trenin altına atmaya, sırlıklam ıslanmaya hiç niyeti yoktu. Çoktandır evin yöresinde Ertuğ dolaşıyordu, kırmızı, dizine kadar gelen fularıyla. Sarı kızla eskiden oynaşmış, onu ölümlerden kurtarmış delikanlılar da dönmeye başladılar evin yöresinde. Sarı kız hiçbirisine yüz vermedi.

Kerem Usta gibi var mı? Deli mi deli. Aslan mı aslan! Erkek mi erkek! Sıcak mı sıcak be! Sümüklüler. Serçeler. Kerem Ustaya can kurban. Kerem Ustanın bir tek tırnağı, sizin hepinizin tüm bedeni... Hepinizi bir havanda dövseler de bininizden bir adam yapsalar, hepinizden Kerem Ustanın bir tırnağı çıkmaz. Tüm bunları bağıra bağıra o sidiklilerin yüzüne karşı söyledi. Erkekçe, korkmadan, Kerem Usta bunları duydu, sevindi. Yaşsa be sarı kız, bin yaşşşaaa... “Nasılsın be Kerem Usta?” dedim.

“Rahatım,” dedi. “Delirmiyorum. Yüreğimin şurasında incecik, kılıç gibi bir hasret arada bir parlayıp sönüyor. O da olmasa rahatım.

230

AĞIR AKAN SU

Sarı kız aslan çıktı.”

Hay Allah, az daha unutuluyordum. Bunu söylemeden olmazdı. Ne oldu, biliyor musunuz, noldu? Kerem Usta bahçesine, o eski kocaman domatesten bir kök domates daha ekti. Domates büyüdü, harmanladı, kırmızısı tüm evin önüne çöktü. Ta uzaktan, denizden Ustanın evinin önü kırmızı kırmızı şimşeklendi. Böyle bir domatesi hiç hiç kimse ne yetiştirmiş, ne de görmüştü.

Kerem Usta domatese bakıyor bakıyor :

“Alın işte, alın işte,” diyordu. “Yaşsa be sarı kız. Ölme be san kız.”

Domatesler dalında kurudular, mosmor kesildiler. Bir hoş bostansı bostansı koktu ortalık.

Aslanağızları açtı çok. Yaz boyunca aslanağızları açtı. İri güller döküldü toprağa. Sarı kız durmadan uzun altın saçlarını taradı. Kerem Ustanın dudaklarından gülümseme eksik olmadı.

Evin balkonunun altına bu /il tam altı tane kırlangıç yuva yaptı.

Kerem Usta önce bana geldi, defteri geri verdi. Defterin kapağındaki fotoğraf koparılmıştı. Sonra ufak tefek bir şeyler, sonra bir çanta, ağzına kadar dolu, balık ağları, kurumuş bir ne olduğu belirsiz balık, resimler, oltalar, bir küçük torbada domates tohumu... Kerem Usta domates tohumu torbasını bana uzatırken, bu torbadaki tohumların o yalım gibi parlayan domateslerin tohumları olduğunu söylemeyi unutmadı.

Sonra da :

“Hakkını helal et,” dedi. “Çok derdimi belamı çektiniz. Kusuruma kalma.”

Yüzü öylesine acılıydı ki hiçbir şey söyleyemedim Ustaya. Bir şeyler, belalı bir şeyler yapacağı gün gibi ortadaydı artık. Hiçbir şey onu yolundan çeviremezdi.

Sonra evine gitti, uzun uzun çocuklarını seyretti. Sonra sarı kızı öptü, uzun uzun kokladı. Kırlangıçlara elini salladı. Yuvalardan ağzı sarı civcivler kıyameti kopardılar, boyunlarını uzatıp.

Denizden güneşe iri bir balık fırladı, ışıldadı, geri suya düştü. Kerem Usta kahveye geldi, kapıda durdu, gülerek :

231

SARI SICAK

“Çok belamı çektiniz, hakkınızı helal edin,” dedi.

Herkes her şeyi biliyordu. Duymayan kalmamıştı. Usulca Hasan olanı biteni benim de kulağıma fısıldadı. Hiçbir umar yoktu. Hiç kimse hiçbir şeyin önüne geçemezdi.

Neriman bugün saat altıda trenle gelecekti. Mahalle daha sabahtan kaynaşmaya başlamıştı. Kimsenin ağzını bıçak açmıyordu. Gidenler gelenler, birbirinin yüzüne bakarak ne gelir elden der gibi boyun bükenler... Kimseden bir tek sözcük çıkmıyordu ama, azıcık yerinde durabilen de yoktu. Her şey kıpır kıpır...

Herkes soluğunu tutmuş bekliyordu.

Tren istasyonu daha saat üçte dolmaya başladı. Çocuklar, kızlar, oğlanlar Menekşe istasyonunu doldurmuşlardı. Çekmeceден Florvadan Cennet

Yenişehir İstasyonuna doldurulmuşlardı. Şenlecececece, Fıstıkçacı, Cemal Mahallesinden, Safra Köyden, Yeşilyuvadan duyan gelmişti. Bir yandan da boyuna geliyorlardı. Saat dört oldu, istasyon bir iyice doldu. Beş olduğunda ta aşğılara kadar, demiryolu köprüsünün altına kadar, denizin kıyısına kadar ortalık dopdolu olmuştu.

Yakıcı güneşin altında kalabalık ekşi ekşi terliyordu. Çıt çıkmıyordu. Beş buçuğa doğru Kerem Usta geldi. Sağında üç çocuğu, solunda sarı kız. Sarı kızın saçları ıpsıslaktı ve boynuna yapışmıştı. Giyitleri de ıpsıslaktı, bedenine bir iyice yapışmıştı. Kocaman yeşil gözleri gittikçe kocamanlaşıyordu. Kerem Usta çok güzel giyinmiş, yalın kıvıllı bir kravat takmıştı.

Kalabalık Kerem Usta'yı görünce şöyle bir dalgalandı, sonra birdenbire olduğu yerde dondu kaldı. Taş kesildi.

Tren sıcaktan yanan, ter içinde kalmış, ekşi ekşi insan kokan istasyona girdi.

Kalabalık hiç kıpırdamadı. Tren durdu. Dumanlar fıskırttı kalabalığın yüzüne.

İstasyonda trenden bir tek Neriman indi. Mavi bir giyit vardı üzerinde.

Çorapları da maviydi. Duman renginde bir başörtü bağlamıştı. Kucağında bir çocuk tutuyordu. Bir buçuk iki yaşında gösteren. Çocuğun saçları sapsarıydı. Gözleri birden Nerimandan Kerem Ustaya çevrildi. O, orada öyle dikilmiş, kam kurumuş

kalmıştı. Neriman şaşkın şaşkın kalabalığa baktı. Ne olup bittiğini bilmiyordu.

Bir kalabalığa, bir çocuklara, bir Kereme, bir sarı kıza baktı... Sendeledi.

232

AĞIR AKAN SU

Utandı. Birden ter içinde kaldı. Ter kulunçlarından bir anda fıskırdı. Durdu, gene kalabalığa, hiç kıpırdamayan Kereme baktı. Ne oluyordu? Durdu, Keremin kendisine gelmesini bekledi. Yüzü çocukça bir gülümsemede aydınlandı, apak dişleri parladı. Bir daha, yaltaklanınca gülümsedi, Kerem Usta aldırmadı. Donmuş

kalmıştı.

“Tren...” dedi. “Tren...” dedi. “Neriman...” dedi. “Neriman...” dedi.

“Kerem,” dedi, “Kerem, ne oldu sana? Niyeye oyle orada duruyorsun? Donmuş kalmış?”

Ne var Kerem?”

Sendeleyerek, ayağı ayağına dolanarak yürüdü, elindeki çocuğu Kereme uzattı.

Kerem kendinde olmayarak uzatılan çocuğu kaptı. Az daha çocuğu kapmasaydı çocuk istasyonun çimentosuna düşecek, başı gözü kırılacaktı. Kadın vardı çocuklarına sarıldı. Ağladı. Bir süre üç çocuğunu da kucağında tuttu. Yüzü ıııslak oldu.

Kerem donup kalmış, kıpırdamıyordu.

Kadın bavulunu gösterdi: “Al da yürü,” dedi.

Kerem bavulu, kurulmuş Bir makine gibi uzandı aldı, Nerimanın ardınca yürüdü.

Sarı kız da onun yanında yürüyordu.

“Çocuğu bana ver,” dedi sarı kız. Kerem çocuğu ona uzattı. Bir gece Keremin evi yandı, tuzla buz oldu. Kül oldu. Sarı kızı, ıııslak, denizden Rüstem çıkardı.

“Ağlama değmez bu hayat” türküsünü söyleyerekten.

Aradan uzun bir zaman geçti. Ancak Laz Mustafa Keremin evinin yerine bir gecekondun yapıncadır ki mahalleli burada Kerem Usta adında bir kişinin oturmuş

olduğunu, başından böyle böyle işler geçmiş bulunduğunu hayal meyal ansıdı.

Yaaa, Kerem Usta bu gecekonduyu dişıyla tırnağıyla kurdu. Bu gecekondunun her bir taşında, kumunda, çimentosunda, tahtasında onun bir damla teri var. Yıllar önce... Kim sebep olduysa gözü kör olsun, onmasın, arınmasın... Bir mutluluğu, bir güzelliği yıkanlar.

Ben bu ağıdı, 1970 yılı Mayıs ayının on birinde, pazartesi günü, kayıplara karışmış en iyi dostum, en saygı duyduğum insan Kerem Usta üstüne, onun yanmış

evinin külleri yanına oturarakten akasya kokuları içinde yüreğim yanarak söyledim.

İÇİNDEKİLER

Sarı Sıcak

Bebek

Yatak

Dükkancı !

Süpürge

Keçi

Sinek

Hançer

Beyaz Pantolon

Halis Serkisof

Yeşil Kertenkele

Bana Bak, Kardeş!

Yolda

Kalemler

Turnalar

Avcı

Ekin

Sahan Ahmed

Kavun Karpuz

Pis Hikaye

Hırsız

Ağır Akan Su

7

15

17

42

49

71

77

82

87

91

104

113

123

130

137

146

154

158

162

168

172

201

210

Yayımlayan: Adam Yayıncılık ve Matbaacılık A.Ş.

Kapak Baskı: Şefik Matbaası

İç Baskı: Şefik Matbaası

Yaşar Kemal

Sarı Sıcak

Birinci basımı Sarı Sıcak adıyla 1952 yılında yapılan bu kitap başka öyküler
aldırarak genişletilmiş ve Sarı Sıcak - Dörtün İlk Söylesi adında ilk olarak 1967

eklenerek genişletilmiş ve Sarı Sıcak - Butun hikayeler adıyla ilk olarak 1967 yılında yayımlanmıştır.

“Korkunç bir duyarlık ve acımasız bir şiir...”

(Observer, İngiltere)

“Sadelik ve dürüstlikle anlatılan bu öyküler insanın belleğine kazınıyor.”

(The Milwaukee Journal, ABD)

“Yoksulluk, boş inanlar, sinekler, toz, ölümüne çalışma, uçsuz bucaksızlık, bitkinlik, yabancı, yılmazlık. (...) Çaresizlikten doğan acıma ve duyarlığın evrensel boyutları.”

(The Guardian, İngiltere)

adam 548 ISBN 975-418-342-2

9 78975 418342 9

Yaşar Kemal _ Sarı Sıcak